

**ANÀLISI DELS ASPECTES MÈDICS
DE LA MORT VIOLENTA A LLEIDA
A LA BAIXA EDAT MITJANA**

Vol. I

MANUEL CAMPS I CLEMENTE

**ANÀLISI DELS ASPECTES MÈDICS
DE LA MORT VIOLENTA A LLEIDA
A LA BAIXA EDAT MITJANA**

Vol. I

**Barcelona
2001**

El Seminari Pere Mata, de les Unitats de Medicina Legal i Laboral i Toxicologia i d'Història de la Medicina de la Universitat de Barcelona, fou creat en ocasió del centenari de la mort de Pere Mata i Fontanet (Reus, 1811 - Madrid, 1877) que fou catedràtic de Medicina Legal, com a eina per a facilitar la publicació de llibres i la difusió de l'activitat científica.

Publicacions del Seminari Pere Mata, de la Universitat de Barcelona.

Any 2001

Número 100.

© Manuel Camps i Clemente

© *Seminari Pere Mata*

Unitat d'Ensenyament i Recerca de Medicina Legal i Laboral i Toxicologia

UER d'Història de la Medicina

Departament de Salut Pública i Legislació Sanitària.

Universitat de Barcelona.

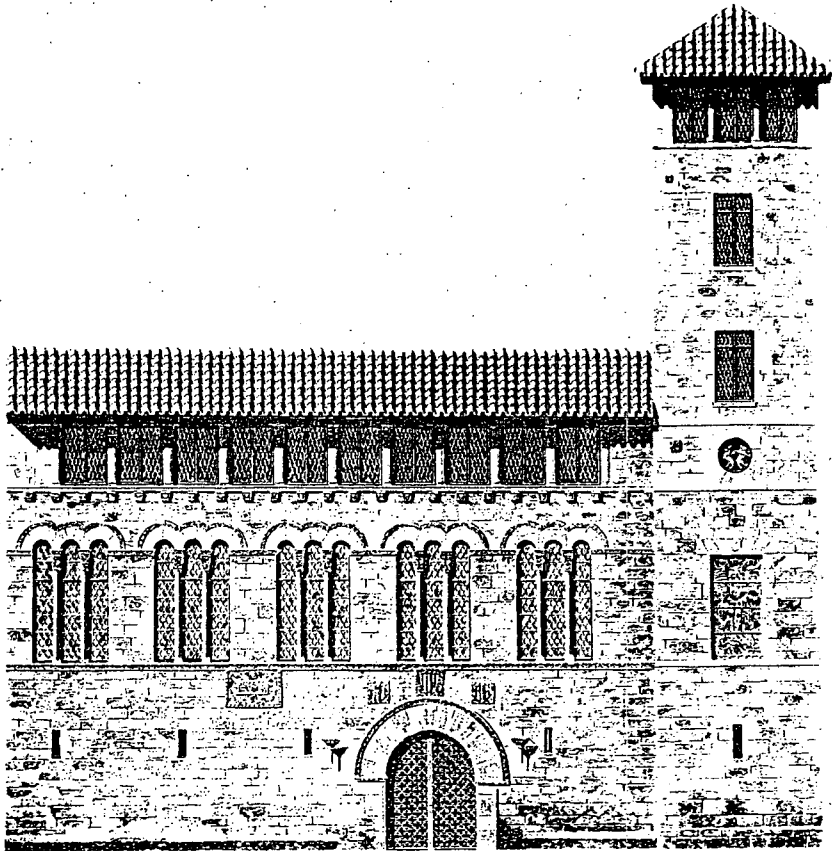
c. Casanova 143. 08006. Barcelona.

ISBN: 84-477-0771-7 (Vol.1)

84-477-0773-3 (O.C.)

D.L.: B-44.907-2001

Imprime: PPU

Paeria de Lleida

Restauració de la façana l'any 1928

Dibuix de Mireia Gelabert

(Arxiu Municipal de Lleida)

TAULA
Volum I

**ANÀLISIS DELS ASPECTES MÈDICS DE LA MORT VIOLENTA A
LLEIDA A LA BAIXA EDAT MITJANA**

Pròleg	11
I.- INTRODUCCIÓ	15
I.1. Introducció	15
I.2. Emmarcament històric	15
I.2.1. Els diferents regnats: Ressenya històrica	19
I.2.1.1. Jaume II el Just 17-VI-1291 a 2-XI-1327	19
I.2.1.2. Alfons II el Benigne 2-XI-1327 a 24-I-1336	20
I.2.1.3. Pere III el Cerimoniós 24-I-1336 a 5-I-1387	21
I.2.1.4. Joan I el Caçador 5-I-1387 a 19-V-1396	22
I.2.1.5. Martí l'Humà 19-V-1396 a 31-V-1410	23
I.2.1.6. Interregne 31-V-1410 a 25-VII-1412	24
I.2.1.7. Ferran d'Antequera 25-VII-1412 a 2-IV-1416	25
I.2.1.8. Alfons el Magnànim (2-IV-1416) a (27-VI-1458)	25
I.2.1.9. Joan II el Fals 27-VI-1458 a 19-I-1479	26
I.2.1.10. Ferran el Catòlic 19-I-1479 a 23-II-1516	27
I.2.2. EL Tribunal de Coltellades	28
I.2.2.1. La Cort del Veguer de Lleida	28
I.2.2.2. Les presons	30
I.3. Àmbit geogràfic i demografia	33
Notes	38
II. OBJECTIUS	39
II.1. Objectius principals	39
II.2. Altres objectius	40
III. HIPÒTESI DE TREBALL	41

IV. MATERIAL I MÈTODE	42
IV.1. Material	42
a- Llibre Verd Major	47
b- Llibre Verd Petit	47
c- Llibres del Consell General	47
IV.2. Mètode	48
V. RESULTATS	51
Regnat de Jaume II el Just (fitxes 1 a 22)	51
Regnat d'Alfons III el Benigne (fitxes 23 a 41)	67
Regnat de Pere III el Cerimoniós (fitxes 42 a 183)	81
Regnat de Joan I el Caçador (fitxes 184 a 221)	199
Regnat de Martí l'Humà (fitxes 222 a 255)	231
Interregne que finalitza amb el compromís de Casp (fitxes 256 a 259)	257
Regnat de Ferran I d'Antequera (fitxes 260 a 263)	260
Regnat d'Alfons IV El Magnànim (fitxes 264 a 322)	263
Regnat de Joan II (fitxes 323 a 326)	308
Regnat de Ferran II el Catòlic (fitxes 327 a 342)	311

PRÒLEG

Amb aquest llibre, de fet són dos volums, complim una de les funcions més importants per les quals va ser creat el Seminari Pere Mata. Es la de fer conèixer materials que per la seva especialització no solen arribar a la lletra impresa. Aquest és el cas d'algunes tesis de doctorat. Avui, a la ratlla dels vint-i-cinc anys de l'inici de les tasques del seminari assolim, amb satisfacció, una fita en aquesta línia. En dos volums, perquè l'extensió ho marca, publiquem sencer el text de la tesi del doctor Manuel Camps i Clemente.

Es una recerca d'una importància extraordinària sobre el passat d'alguns aspectes mèdico legals i socials de la societat catalana de la Baixa Edat Mitjana: l'estudi de la mort violenta, investigada en el seu cas, de manera extensa i profunda, en l'àmbit lleidatà. Reduït al clos de difusió de les tesis aquest treball tenia el risc de quedar arxivat en alguna lleixa de biblioteca. En tot cas podia quedar fàcilment desconegut. Ara, amb la difusió tampoc excessiva, d'una edició universitària, esperem que pugui ser més coneguda. El contingut de la recerca s'ho val.

Ha estudiat, de forma detallada i crítica, el contingut dels procediments judicials, conservats a la Paeria de Lleida, en tots els casos de mort violenta, entre els anys 1308 i 1516, entre els regnats de Jaume II i Ferran II. Ha treballat sobre un total de 342 procediments, els que s'han conservat, perquè alguns períodes presenten buits molt amplis.

Tot i que signifiqui tenir menys material del que hi hagué inicialment no creiem que aquesta manca afecti de forma essencial al resultat de la recerca. Podriem dir que la mostra és suficient. Potser, i per sort, l'únic gran episodi massiu de mortalitat ha estat conservat. Es l'avalot contra els jueus del 23 d'agost de 1391, en que es va documentar la mort, l'assassinat, de 78 persones per raons ètnico-religioses. El procediment judicial és curt però recull el fet.

Veiem en aquest treball la realitat sobre com era el nostre poble, la població catalana, probablement poc diferent de la dels països del voltant pels mateixos anys. La brutalitat de les agressions, potser no és massa diferent, ni en les reaccions ni en les causes, de les del nostre temps, tot i

que varien els instruments. L'arma blanca: el coltell, el ganivet, són l'element agressiu més emprat i el factor etiològic més freqüent, gairebé absolut, és l'homicidi. Podriem dir, esquematitzant, que la gent es matava principalment a ganivetades, fruit de les baralles de veïns, de la violència familiar, de robatoris. També en aquesta línia els cops, les contusions.

Una altra forma de mort que cal destacar és el penjament però en aquest cas, tret d'uns pocs casos de suïcidi, l'etiologia fou el compliment d'una sentència judicial: la violència de la societat sobre l'individu. També la submersió, l'ofegament, és important: som a la zona del Segre. Els accidents són la causa de la majoria, però hi hagué algun suïcidi i alguna execució judicial.

Hem fet referència al suïcidi. Sembla que a la Baixa Edat Mitjana, un temps en que la religió tenia un pes molt directe sobre gairebé tota la població, era poc freqüent. En tot cas està poc documentat. Però la recerca del doctor Camps ha demostrat que es va acceptar aquesta etiologia en set procediments, sempre amb l'afegit de que es tractava d'un malalt mental. Es una aportació important perquè dona la referència concreta dels casos.

El mateix, en un context diferent, passa amb els accidents de treball. Podem suposar que n'hi havia però no teniem dades concretes. Ara si, Camps aporta casos de morts per accidents de treball a Catalunya documentats des del segle XIV. No són gaires i el medi agrícola és el que domina el panorama: era el medi de treball majoritari de la població. Els arbres (caiguda des d'una olivera collint olives; caiguda d'un perer sobre la víctima mentre el tallava), el llamp en el camp. També el mestre de cases que cau de l'obra. Són dades d'interès, no pel cas espars sinó pel conjunt, per a la petita història de la medicina del treball.

Encara, en el capítol de la intolerància veiem que les sentències més cruels van precisament contra persones que són d'una altra religió: així la cremació o l'esquarterament.

Una contribució particularment interessant per a la història global de la medicina i que assenyala, dins dels context, un nivell important de la medicina catalana en el seu temps, és la pràctica dels peritatges. Aleshores la corona d'Aragó estava en un lloc molt destacat en alguns aspectes de la medicina del món, potser només per sota del nivell d'Itàlia. Un cas interessant són els peritatges judicials i les autòpsies.

Camps troba, analitza i fa públics, detalls que situen el que es feia a la Corona d'Aragó entre els capdavaners en el seu temps. Potser hi és en altres llocs, i molt probablement a Itàlia, però no hi hem vist l'escorcoll que ha fet Camps. Aporta la demostració de l'habitualitat dels peritatges mèdics en l'àmbit judicial, que són una pràctica freqüent. Algun té interès a nivell de la història mèdica mundial. Així en l'estudi d'un possible emmetzinament, atribuït al baladre, l'any 1385, en que està documentada una autòpsia judicial a càrrec de sis sanitaris. També l'estudi experimental, sobre una sopa emmetzinada, que es va fer menjar a una gallina que va morir, i es feu l'autòpsia de la gallina. Aquestes són aportacions de primer nivell pel que fa al coneixement de la història de la medicina pública baix medieval.

Altres aspectes del treball tenen molt més interès social. Així l'explicació de la pràctica habitual del turment, regulat per la llei, d'una gran crueltat pel que fa als resultats de l'interrogatori. Si confessa, després és condemnat a mort. Si aguanta és deixat lliure. Aporta el cas, realment impressionant d'un acusat que suporta tots els turments i, malgrat les evidències, és condemnat només a desterrament. Els comentaris podrien ser molt més llargs.

El llibre és una tesi. El text és complet, sense modificacions, llevat de la no inclusió de l'annex, amb el text dels procediments judicials, que hagués estat un altre volum. Això fa que no sigui llegidor d'una manera total i directa, però si que és prou il·lustrador i, a més, prou impressionant.

Càl parlar de l'autor. No l'hem pas de presentar als seguidors del que es publica al Pere Mata, perquè aquest no és pas el seu primer llibre a la sèrie. L'autor és un vell amic de fa molts anys. És, ha estat durant molts anys, el metge d'Alcarràs, tocant a Lleida. Ha vist, en la tasca diària de metge de poble, els malalts de la seva vila i bastants de la rodalia.

Home de gran curiositat intel·lectual, ha estudiat des dels poblats ibèrics als castells i ha recollit i guardat gairebé tot el que trobava. Ha analitzat àmpliament el folk-lore mèdic i no-mèdic del seu país, i així, amb el seu fill, ha estudiat els santuaris antics amb tradició remeiera a les terres de Lleida.

Amb un pensament molt actiu i fèrtil, veu els camins nous. Així ha obert línies de recerca noves molt fructíferes. Una és l'estudi dels aspectes sanitaris dels arxius parroquials que, ampliada a altres zones, ha

portat a més de quaranta tesis de doctorat sobre aquests tema en diferents comarques de Catalunya i una mica més lluny. Però cal recordar, perquè la línia ha evolucionat molt, que el treball inicial el van fer els Camps a la parròquia de sant Joan de Lleida.

També l'estudi del contingut dels inventaris en testaments de metges i cirurgians, al llarg dels segles XIV-XVIII. I l'anàlisi de les repercussions i extensió de les pestes a l'època moderna, sobre les que han fet dos llibres. I encara l'estudi de les relacions professionals entre metges i ajuntaments a través de les conductes. Aquest és el llibre que encara ens deu.

M'he referit en plural als Camps. Pels qui no ho coneixen cal dir que sovint fan els treball conjuntament. Manuel Camps i Clemente, el pare, és l'autor d'aquest llibre i d'altres, per exemple, a més, sobre històries de viles del seu entorn, el més proper el mateix Alcarràs. Manuel Camps i Surrocà, el fill, és un brillant professor de Medicina Legal de la facultat de medicina de Lleida, molt actiu en el camp de la història de la medicina, membre numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, de fet el primer membre amb residència forana, el que ha significat una fita. Els dos formen un tàndem i, ja ho he escrit en una altra ocasió, a vegades en un treball és difícil saber que han fet l'un i l'altre.

Manuel Camps i Clemente és acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya des del 1994. Ha llegit la tesi passada la ratlla dels vuitanta anys, quan evidentment no li feia cap falta ni li havia de reportar cap benefici professional directe. Ha treballat com ho ha fet sempre, mogut per l'interès de fer conèixer uns fet d'importància històrica, per ajudar al coneixement del passat del país.

Com a punt final voldria remarcar que amb aquest publicació dels dos volums arribem al treball número cent dels publicats al seminari Pere Mata. Vem començar el 1977 i de seguida arribem als vint-i-cinc anys. De les diverses sublinies editorials la més important és la de "Gimbernat. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència", que passa ja de trenta volums. Volia només assenyalar el fet, però sense insistir-hi més ara. M'ha semblat adient fer coincidir aquest centenari en les publicacions amb el treball del doctor Camps.

*Jacint Corbella
Catedràtic de la Universitat de Barcelona
Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya*

I. INTRODUCCIÓ

I.1. Introducció.

Quan vaig iniciar aquest estudi, feia ja anys que investigava els "Llibres de Crims" que es conserven a l'Arxiu Municipal de Lleida, font inesgotable d'informació sobre l'esdevenir quotidià dels lleidatans d'altres temps contenen i testimoni ben evident de tota la història d'un poble que si bé va viure èpoques de prosperitat, en moltes altres va estar castigat despietadament per tota mena d'infortunis. Cap dels tres tan temuts estralls de pesta, fam i guerra, deixaren de colpejar els lleidatans amb inusitada ferotgia.

L'estratègica situació de la ciutat, baluard bastit al peu d'una importantíssima cruïlla de camins tan transitats, va tenir molt a veure en aquelles adversitats.

Els "Llibres de Crims", ens relaten amb tota fidelitat i franquesa, com va ser la vida dels nostres avantpassats, tant en l'ordre material, com en el social, cultural i moral. Des del punt de vista lingüístic, són una eina extraordinàriament valuosa per conèixer quina era la parla col·loquial de les nostres contrades.

Aquesta profusió de dades i coneixements es fa encara més evident en el camp de la Medicina i, com és obvi, en el de la Medicina Legal.

Aquestes consideracions, són les que em van estimular a escometre l'estudi del tema objecte d'aquesta tesi: "La mort violenta a Lleida als segles XIV i XV", sense conjecturar aleshores, la complexitat del tema i amb les dificultats de tota mena, que en el decurs de la investigació em trobaria.

I.2. Emmarcament històric.

Amb l'ocupació de l'últim reducte sarraí de Siurana l'any 1153, Berenguer IV aconseguí la reconquesta total de la Catalunya Nova i duplicar així, l'extensió dels seus dominis.

Aquest fet històric va ser tan important que se l'ha pres com a límit cronològic entre l'Alta i Baixa Edat Mitjana, època aquesta última, que s'estendrà fins a les darreries del segle XV.

De creences cristianes molt arrelades, Berenguer IV va ser conegut amb el sobrenom de "Sant" i fins i tot després de mort se li atribuïren fets miraculosos.

Va tenir conseqüències posteriors molt negatives el fet de que Berenguer IV mai volgués intitular-se rei, ni fins i tot, després del seu matrimoni amb Peronella, hereva del regne d'Aragó.

Segons Abadal, les terres catalanes restaren convertides en un regne sense rei i un principat sense príncep.

La data que marca el final de la Baixa Edat Mitjana i principi de la Moderna ha estat més discutida i cada historiador acostuma adoptar la que personalment considera més adient: pels autors universalistes, la presa de Constantinoble pels turcs (1453), pels castellans la descoberta d'Amèrica (1492) o, per segons alguns, el matrimoni dels Reis Catòlics (1469). Martínez-Ferrando, entre altres, creu que pels catalans el límit cronològic més racional seria el de la mort de Ferran el Catòlic (1516) per correspondre a l'any en el qual deixà de tenir reis privatis.

Podem considerar la Baixa Edat Mitjana dividida en dues parts:

A la primera, compresa entre el segle XII i principis del XIV, la caracteritzaria un espectacular augment demogràfic degut principalment a la forta expansió agrícola que conegué el país, la qual a la vegada propicià una major esperança de vida de la població, millor alimentada i, a les nostres contrades, l'important corrent migratori de repobladors procedents d'altres indrets després de la Reconquesta i també d'occitans fugitius de les persecucions i matances infligides pels càtars.

A la segona, va ser la gran davallada del nombre d'habitants iniciada per l'important episodi de pesta de 1285, continuada per la fam ocasionada per un seguit d'anys d'intensa sequera. El 1333 seria conegut com "lo mal any primer". Les mortíferes epidèmies de pesta que periòdicament castigaren la població, a partir de la gravíssima "pesta negra" de 1348, acabaren d'aguditzar la malastrugança d'aquells anys.

Tota aquesta problemàtica de fam i pobresa s'havia de reflectir, com així va ser, en una major incidència de delictes i entre ells, els de lladrocini. Comprovarem com van ser els queviures (blat, gallines, moltons, farina, etc.) els productes objecte més freqüent de robatori.

Estudiant els processos de crims de 1329, s'observa l'elevat nombre d'inquisicions sobre furts. La situació era tan preocupant que, com a mesura dissuasiva, en sis casos els reus foren sotmesos a turment i algun d'ells fins i tot arribà a ser penjat: Guillamonet Ponç, el 7 de novembre de 1329, fou penjat a la forca. Segons afirmà el tribunal era "*un minyó*", però això no el lliurà de la pena capital. La finalitat d'aquesta severitat en els càstigs, era la de donar escarment i exemple per atemorir els possibles delinqüents.

Altre any en el qual s'observà també aquesta incidència, va ser el 1339, coincident amb altre dels períodes de fam produïts per la mancança d'aliments, circumstància que impel·lia a molts a cercar-ne com fos.

Aquell any, a Lleida, la gran quantitat de gavelles de lladres que hi havia, ocasionà una gran alarma social entre la població degut als reiterats delictes que perpetraven, motiu que obligà a la cort a endurir les penes.

Eren tantes les colles de lladres que hi havia i tants els delictes que cometien, que els lleidatans vivien angoixats i atemorits.

Com veurem, en molts dels processos incoats per simples robatoris, el tribunal aplicà turments als reus i fins i tot els sentencià a la pena capital. El 20 d'agost de 1339, Jacmeta va ser condemnada, per lladra, a morir penjada en la forca, pena infreqüentment aplicada a una dona. Abans de penjar-la va ser turmentada per aconseguir que declarés qui eren els seus còmplices i quins els caps de les altres colles de lladres que hi havia a la ciutat.

Per si no fossin prou les calamitats, arribà el gran flagell de la pesta de 1348 amb les seves mortíferes conseqüències, agreujant encara més aquella situació. Més tard sorgiren altres dos brots epidèmics importants: la "mortaldat dels infants" (1362) i la "mortaldat dels mitjans" (1371), conegudes així per raó de l'edat de la majoria dels que la patiren.

Els anys 1375 a 1377 foren de molta fam i penúria i el 1384 retornà la pesta.

Va ser en el 1399 quan a Lleida, com en altres indrets, es produí la indiscriminada persecució i matança de jueus. Setanta-vuit van ser els morts durant l'assalt a la Cuirassa de la ciutat.

L'hostilitat antisemita venia ja d'antic. Pere III, el 7 de març de 1337 ordenà al batlle reial de Lleida que no es permetés als jueus sotmesos a servitud per alguna culpa, vendre calçats ni esclops als cristians fora del recinte de la Cuirassa. Tampoc els hi era premès treballar els diumenges. (1)

També se'ls hi revocà alguns dels privilegis de què gaudien sobre exempció d'impostos, pontatge, venda de vi etc.

El 14 de juliol de 1350, el Consell General acordà que, *"negun jueu ni juyia no gos mercadeiar ab la ma nua ni en altra manera tocar ab la ma negun pa, fruyta ni altres coses que venen en la Ciutat, sino ab una vergueta que porten en la mà"*. (2)

En aquells anys de fam i misèria, van ser molts els pobles que hagueren d'endeutar-se per poder comprar el blat que la terra no produïa.

El 27 de maig, Bell-lloc, poble de la contribució de Lleida, hagué de manllevar 5.000 sous perquè, "*dit lloch per rahó de la sterilitat i sechetat del temps que fa, no han que menjar e per ço lo loch stà en pas de despoblació*". (3)

També altres pobles de la contribució com Vilanova d'Alpicat, els Alamurs, "Vilanova davant Lleida" etc., afirmaven què "*des de sis o set anys estan en perill de despoblacio per los herbatjes que los han estat tolt*". (4)

Lleida havia prohibit que cap veí gosés vendre blat fora de la ciutat per "*la sterilitat del temps en la qual som posats i indigència molt gran que hic ha*". (5)

La ciutat no podia pagar els salaris ni les "franqueses" d'alguns facultatius. Així, un especier els hi comunicava, "*que si no li fan franquesa, que ell sen irà ab sa muller*", deixant-los sense un servei tan necessari en aquells temps. (6) També el menescal es queixava: "*Per los poch* guany *que fa en Leyda, ell no pugue sustentar sa vida, ans creu que li convindrà anar-se.n en altre loch hon pugue viure si donch per la ciutat no li es fet algun socorriment*". (7)

Aquestes èpoques de fam i carestia afavoriren de nou l'increment de robatoris i altres delictes. L'extrema necessitat en què es trobaven els ciutadans, la reflecteix la declaració del lladre Jaume Reguart, que fou penjat a la forca el 1413, quan afirmà: "*Bé són dos ans passats que ell confessant, stant en lo Romeu, dix que venc a ell don Johan de Capela i dix-li: Çavi, de fam nos morim, bó serie que fesseu queucom. E aquel dix: Anem al blat que es en lo graner d'en Cardona i traguem-ne*". (8)

No hi hagué altre remei que endurir les penes per minvar la reiteració d'aquests actes.

El 1445 tornà a aparèixer la pesta i es tornaria a repetir en un cicle de 1452 a 1456, sembrant la desolació per arreu. El 1457, fou una plaga de llagosta la que assolà els camps i en el 1458 una persistent sequera amb la seva inevitable conseqüència de molta fam.

A aquesta crisi se li afegí la gran desfeta que van representar els dotze anys, (1460-1472), de guerra sagnant entre els catalans i el seu propi rei Joan II.

El 1464 el rei assetjà Lleida. Per primera vegada s'utilitzà l'artilleria i la ciutat restà destruïda i quasi despoblada.

L'impacte d'aquell estol de fatalitats, forçosament havia d'influir en la vida quotidiana, amb un major influx negatiu en els anys més conflictius.

Tornà a rebrotar l'antisemitisme. Que la població cristiana visqués barrejada amb moros i jueus no era ben vist per la Inquisició. El 17 de juliol de 1434, l'inquisidor

Fra Francesc Nadal, es queixava a la Paeria d'aquest fet, dient que en cap altre lloc es permetria i que s'havien d'establir ordinacions per tal de posar-hi remei.

El Consell va atendre la petició i l'11 d'abril de 1456 n'aprovà vuit, entre les quals la de què tots els jueus portessin sobre el pit i ben visible un drap vermell i groc cosit al vestit. Els moros, haurien d'anar amb la barba tallada i un bocí de roba groga cosida al genoll.

També s'ordenà que només podien matar carn per al seu propi proveïment i en cap cas vendre-la als cristians.

Els jueus i sarraïns solament podien viure en els seus call o aljama, treballar en el mateix recinte i no podrien vendre llurs productes fora d'ell.

La situació dels esclaus era igual o encara pitjor. D'aquesta problemàtica en tenim un exemple ben colpidor en un procés obert el 14 de gener de 1456 a l'esclau Gorgi, d'origen tàrtar, per haver matat al seu amo de dues ganivetades mentre l'estava apallissant. En les declaracions es fa palesa la crueltat amb que era tractat: "*ab un bastó dona-li de bastonades com si fos un ase*". Preferia morir a viure d'aquella manera.

La sentència fou terrible: Arrossegat pels carrers lligat a una sàrria, en el lloc on havia comés el crim li serien amputats els dos punys, després a la Plaça Major de Sant Joan seria degollat i esquarterat. Cada quarter s'exposaria com a exemple en quatre llocs de la ciutat i les menuderies se posarien en un cabàs penjat d'un pal fora un dels portals de la ciutat. (9)

Es pretenia donar una lliçó exemplaritzant i un escarment contra tots aquells que pensessin sublevar-se contra el poder i estatus establert.

1.2.1. Els diferents regnats: Ressenya històrica.

El nostre estudi l'iniciem l'any 1308 amb el primer "**Llibre de Crims**" i el limitem als segles XIV i XV.

L'hem dividit en deu períodes, corresponents a altres tants regnats, per considerar que, per les peculiaritats i personals formes de governar de cada rei, era la més convenient.

1.2.1.1. Jaume II el Just 17-VI-1291 a 2-XI-1327.

Fill de Pere el Gran i de Constança de Sicília, va néixer a València el 1267.

Era rei privatiu de Sicília quan a la mort del seu germà Alfons el Franc heretà els drets a la corona de Catalunya-Aragó. Arribà a Barcelona el 13 d'agost de 1291.

Va ser home molt enèrgic i amb voluntat de govern, guanyant-se el respecte dels seus súbdits. S'ha dit que el seu llarg regnat representà el moment culminant de la política catalano-aragonesa.

Venia amb freqüència a Lleida, ciutat a la que concedí molts privilegis.

Considerant la conveniència de tenir estudis universitaris al seu regne, escollí Lleida com a seu del que seria l'Estudi General.

El papa Bonifaci VIII en una butlla de l'1 d'abril de 1297 aprovà la idea, prometenent concedir a la projectada universitat tots els privilegis de què gaudia l'Estudi de Tolosa.

Va ser l'1 de setembre de 1300, quan Jaume II signà a Saragossa un privilegi instituint a Lleida un Estudi General que monopolitzaria els estudis universitaris de tots els regnes de la corona catalano-aragonesa.

Amb la universitat nasqueren també els estudis de medicina, pels quals s'interessà molt Jaume II. Els seus consellers principals per la seva formació foren, Arnau de Vilanova (un dels seus metges de capçalera), Ramon de Vilalta el qual a principis del segle XIV gaudia d'una canongia a la Seu de Lleida i el també metge-eclesiàstic, canonge Ramon Desvalls.

Pel seu gran poder i equitat, motiu del sobrenom de "el Just", Jaume II va ser el principal i més prestigiós monarca peninsular de la seva època.

Durant el seu regnat s'encunyaren a Lleida les monedes "pugeses" d'origen francès. El seu valor era d'un quart de diner barceloní.

A finals de 1318, trobant-se a Barcelona, va contraure una greu malaltia que s'ha suposat podia haver estat conseqüència de la "*febrosa calor*" que havia patit amb anterioritat a Montblanc. Malgrat la gravetat del procés, a l'arribar el bon temps millorà i encara va viure prop de deu anys més.

Jaume II morí a Barcelona "*dilluns a dos jorns de noembre del any M CCC XXVII, a hora que hom encenia les llums*".

1.2.1.2. Alfons III el Benigne 2-XI-1327 a 24-I-1336.

Fill segon de Jaume II i de Blanca d'Anjou, va néixer a Nàpols l'any 1299.

L'any 1314 es casà a Lleida amb Teresa d'Entença, hereva del comtat d'Urgell, incorporant així el citat comtat a la corona. D'aquest matrimoni tingué set fills, cinc mascles i dues femelles.

Teresa d'Entença, morí a Saragossa el 28 d'octubre de 1327.

El 1329, Alfons III prengué per segona muller Elionor, germana d'Alfons de Castella. De caràcter autoritari, mai va ser favorable als interessos de Catalunya.

Alfons accedí al tron perquè el seu germà gran Jaume s'havia fet religiós.

Malaltís i feble, va ser víctima de freqüents malalties. Era pietós; bo i afable, condicions que justifiquen el títol de "Benigne" amb el qual ha passat a la història.

L'any 1327 fixà amb exactitud els límits de la Universitat, escollint pel seu emplaçament, la part més alta i allunyada del brogit de la ciutat.

El centre de l'àrea del "Studi" va ser coneguda com "Pla dels Gramàtics". També dictà normes d'higiene per protegir la salut dels estudiants.

Molt jove encara, morí a Barcelona el 24 de gener de 1336, segons explica la "Crònica" de Pere el Cerimoniós: *"per accident de malaltia. Com fos hidròpic agrava-li la malaltia"*.

Va ser el primer i únic rei que disposà ser sebollit a Lleida.

El seu fill Pere, el qual havia començat a exercir a Saragossa actes de govern, arribà a Lleida per fer-se càrrec de les seves despulles, però el Benigne havia estat sepultat provisionalment al convent dels franciscans de Barcelona.

I.2.1.3. Pere III el Cerimoniós 24-I-1336 a 5-I-1387.

Fill d'Alfons III el Benigne i Teresa d'Entença, va néixer a Balaguer el 5 de setembre de 1319.

Se li va dir "El Cerimoniós" perquè era molt protocolari. També se'l conegué amb el sobrenom de "El del Punyalel".

Setmesí de naixement, va ser sempre home poc corpulent i de naturalesa malaltissa, però autoritari i propens a l'ira.

Es caracteritzà per la seva alta formació cultural. Estudià llatí, parlava francès, s'interessà per la poesia, l'astrologia i la història. El 1381 manà traduir el Corà al català i el 1383 a Maimònides. Va ser un gran orador.

Escrigué en part la seva "Crònica" seguint l'exemple de Jaume I. Escrita en forma autobiogràfica, fa també referència a la vida del seu pare Alfons el Benigne i dona notícies d'esdeveniments anteriors.

Fundà les Universitats de Perpinyà i Osca.

Es mullerà quatre vegades: amb Maria de Navarra (1338), Elionor de Portugal (1347), Elionor de Sicília (1349) i Sibilla de Fortià (1377).

Dels molts fills que va tenir, solament li sobrevisqueren sis. El succeïren Joan (1350) i Martí (1356), els dos de la tercera muller.

Durant el seu llarg regnat, el país patí les epidèmies de pesta del segle XIV, la guerra amb Pere el Cruel de Castella, coneguda com "Guerra dels dos Peres". El país restà extremadament empobrit i amb molta misèria i fam.

L'any 1348 morí de pesta el seu germà Jaume, el qual havia heretat el comtat d'Urgell.

Sentí la mateixa predilecció per Lleida que ja havien sentit el seu pare i el seu avi. A Lleida i no a Barcelona, jurà el 18 de juny de 1336 les Constitucions de Catalunya i confirmà a la ciutat tots els seus privilegis.

D'ell són aquelles conegudes paraules que pronuncià quan, procedent de Saragossa, arribà a Fraga aleshores encara catalana: "*Oh Leyda terra beneyta, poblada de lleyaltat !*"

El 27 d'agost de 1348, Pere III atorgà als d'Almacelles el privilegi de ser "carrer de Leyda" mitjançant el pagament de 23.000 sous barcelonesos.

El 24 de setembre de 1362, des de Perpinyà confirmà a Lleida la possessió de la jurisdicció civil i criminal a la qual havia renunciat dos anys abans i confirmà com a pobles de la contribució les Borges Blanques, la part reial de Castellots, Bell-lloc, els Alamús, Almacelles, la Saida, Vilanova d'Alpicat, Rufeia, les Torres de Sanui, Palau de l'Horta, Vilanova de l'Horta i la Cogullada.

El 2 de juny de 1386 atorgà a Lleida la jurisdicció criminal d'Alcoletge per 7.700 sous jaquesos.

1.2.1.4. Joan I el Caçador 5-I-1387 a 19-V-1396.

Fill primogènit de Pere el Cerimoniós i Elionor de Sicília, va néixer a Perpinyà el 27 de desembre de 1350.

El seu primer matrimoni (1373) amb Mata, filla del comte d'Armanyac, solament durà cinc anys.

El 1380 es casà amb Violant, filla del duc Robert I de Bar i neboda de Carles V de França, la qual influencià molt en les seves decisions. Potser la seva exagerada francofília va ser determinant a l'hora d'escollir muller.

Va ser de salut delicada i caràcter pacífic, feble i gens bel·licós. Molt religiós, donà l'obediència dels seus regnes al papa d'Avinyó Climent VII.

De la seva gran afecció a la caça li prové el sobrenom de "el Caçador".

Conegut també com "l'Amador de tota gentilesa", protegí les arts i humanitats.

Va ser durant el seu regnat quan, el 23 d'agost de 1391, es produí la matança de jueus a la Cuirassa de Lleida.

Concedí molts privilegis a Lleida. Afavorí l'Escola de Medicina equiparant els metges, fins aleshores "mestres", amb els juristes que eren "doctors".

El 3 de juny de 1391 signà a Aitona, un document concedint als estudiants de medicina poder disposar del cadàver d'un condemnat a mort cada tres anys, per poder realitzar pràctiques d'anatomia. Amb la finalitat de no deteriorar el cos de l'ajusticiat, la sentència s'aplicaria per submersió.

Joan I morí a Foixà (Alt Empordà), d'una caiguda del cavall quan era de cacera.

I.2.1.5. Martí l'Humà 19-V-1396 a 31-V-1410.

Fou el segon fill de Pere el Cerimoniós i Elionor de Sicília. Va néixer a Perpinyà el 29 de juliol de 1356.

Succeí en el tron al seu germà Joan I, mort el 19 de maig de 1396, sense descendència masculina.

El 1372 es casà a Barcelona amb l'aragonesa Maria de Luna, hereva del comtat de Luna i de la senyoria de Segorb.

Home gros i de poca salut, es mostrà mancat totalment d'energia, vacil·lant i abúlic.

El sobrenom de "l'Humà", li vingué pel seu caràcter afable i humanitari i el de "l'Eclesiàstic" perquè era molt devot.

El 12 de març de 1399, signà a Saragossa un document millorant els estatuts de l'Escola de Medicina. Nomenà un consell de nou persones amb la missió d'assistir el Rector.

La mort el 25 de juliol de 1409 del seu primogènit Martí "el Jove" durant l'expedició a Sardenya i considerant-se incapaç d'assolir nova descendència masculina, l'acabà de desinteressar de tot assumpte de govern.

Amb la seva mort, esdevinguda el 31 de maig de 1410, sense haver designat successor, s'extingí la dinastia del casal de Barcelona que comptava amb sis segles d'història i començà l'interregne que va concloure amb el Compromís de Casp, en el qual es proclamà rei el seu nebot Ferran d'Antequera, malgrat ser al seu cosí Jaume d'Urgell besnét d'Alfons el Benigne i representant de la branca masculina de la nostra dinastia, a qui la consciència popular i la legislació consuetudinària venien a designar com a successor amb més drets a la corona.

La intervenció del papa Benet XIII en les intrigues per aconseguir fossin elegits compromissaris favorables a la seva causa, va ser decisiva en el resultat aconseguït.

Solament dos catalans, l'arquebisbe de Tarragona Pere Sagarriga i el jurista Guillem de Vallsecà, s'atreviren a votar pel comte d'Urgell.

1.2.1.6. Interregne 31-V-1410 a 25-VII-1412.

Al morir el rei Martí el 31 de maig de 1410 sense successió directa i havent estat incapaç de nomenar el seu successor, la Generalitat nomenà dotze prohoms per a que, amb el Governador de Catalunya, tinguessin cura de l'administració del regne.

El 5 de juliol de 1412, la majoria dels nou compromissaris reunits a Casp per elegir nou rei, van donar el seu vot a Ferran d'Antequera pertanyent a la dinastia castellana dels Trastàmra, en detriment de Jaume d'Urgell, indiscutiblement amb més drets a la successió.

Tradicionalment, la Paeria de Lleida havia estat rival del comtat d'Urgell, fet que motivà la seva neutralitat durant aquell període de transició i disposició a acceptar, fos qui fos, el nou rei que sortís elegit a Casp.

Si bé els burgesos eren contraris al comte, el poble es mostrava decididament partidari.

Es formaren dos bàndols oposats: El dels "Navesos", encapçalat per Sans de Navés, amb el suport del bisbe Cardona, partidaris del d'Urgell i el dels "Comesos" dirigits per Pere de Cescomes que comptava amb la simpatia dels membres de la Paeria.

I.2.1.7. Ferran d'Antequera 25-VII-1412 a 2-IV-1416.

Fill de Joan I de Castella i d'Elionor d'Aragó, va néixer a Medina del Campo l'any 1380. Era nét de Pere el Cerimoniós.

El sobrenom "d'Antequera" va ser conseqüència d'haver estat qui reconquerí aquella important ciutat del regne de Granada.

El casament l'any 1395 amb Elionor d'Alburquerque, coneguda com "La Rica Hembra", va fer que s'incrementessin encara molt més els seus, ja d'antuvi, extensíssims dominis i riqueses.

L'any 1416 retirà a Benet XIII l'obediència que li havia concedit del seu regne. El fet motivà que el papa, decebut, pronunciés aquelles conegudes paraules: "*Me, qui te feci, missisti in desertum*", referint-se a què malgrat deure-li tot el que era, un cop aconseguí l'abandonava.

Durant el seu curt regnat hagué de fer front al greu conflicte que li ocasionà la revolta del comte d'Urgell.

Ferran I morí a Igualada el 2 d'abril de 1416.

I.2.1.8. Alfons el Magnànim (2-IV-1416) a (27-VI-1458).

Fill primogènit de Ferran I i d'Elionor d'Alburquerque, va néixer l'any 1396.

Fou estrany a Catalunya. La primera vegada que va estar-hi ja havia complert els 18 anys.

No va venir a Lleida a jurar els seus privilegis fins a les darreries de 1418, dos anys després d'haver estat nomenat rei. Ho va fer acompanyat de la seva esposa Maria. Per cert que el rebement que li va fer la ciutat va ser molt fred segons es desprèn de la relació de la Paeria, en el llibre d'Actes: "*Lo senyor Rei e la Senyora Reyna se tingueren per mal contents de la ciutat e açò per tant com nols han rebut ab palis nils ha fets donatius ni fet aquell aculliment que mereix*".

A Lleida no hi tornà fins després de deu anys.

L'empitjorament i finalment ruptura amb la noblesa catalana, l'anà distanciant dels seus dominis peninsulars. El 2 de juny de 1442 conquerí Nàpols i l'escollí com a residència habitual.

L'any 1447, la seva muller Maria, dictà una sèrie de mesures per posar fi a la disbauxa regnant entre els assistents a les classes de l'Estudi.

També reglamentà el vestit dels escolars, imposant el "columlium" o sotana negra, sense cap brodat ni ornament de cap mena.

Alfons IV, morí a Nàpols el 27 de juny de 1458.

I.2.1.9. Joan II el Fals 27-VI-1458 a 19-I-1479.

Fill de Ferran I i d'Elionor d'Alburquerque, va néixer a Medina del Campo el 1398. Succedí al seu germà Alfons IV.

Educat a Castella, no conegué Catalunya fins quan tenia quinze anys.

L'any 1420 es casà amb Blanca, hereva del regne de Navarra, del qual van ser proclamats reis l'any 1425.

Una desafortunada clàusula del testament de Blanca de Navarra prohibint que el seu fill primogènit Carles de Viana o per nosaltres d'Aragó, pogués ser elegit rei sense el consentiment del pare, hauria d'ocasionar greus conseqüències.

Joan II, mai va permetre que el seu fill Carles fos nomenat rei de Navarra ni que els catalans el consideressin primogènit amb tots els drets a la successió al tron.

Morta Blanca, el títol havia de ser per Ferran, fill del segon matrimoni de Joan II amb Joana Enríquez, filla de l'Almirall de Castella, les intrigues de la qual foren decisives per aquell projecte.

Convocades Corts a Lleida el 2 de desembre de 1460, el rei autoritzà l'assistència de Carles de Viana amb la promesa de què seria proclamat primogènit. Però no va ser així, Joan II no respectant els drets constitucionals ni privilegis de Lleida va fer empresonar el seu fill al castell de la Suda.

Va ser l'espurna que provocà l'alçament de tot el poble català, acèrrim partidari del príncep, contra la tirania del seu pare i l'origen d'una guerra sagnant de dramàtiques conseqüències per Catalunya la qual duraria deu anys.

No obstant, el rei es veié forçat a signar la coneguda com "Concòrdia de Vilafranca", amb la qual s'obligava a alliberar el príncep i restituir-li la primogenitura. Altra clàusula de la referida concòrdia prohibia que, a partir d'aleshores, Joan II entrés a Catalunya sense el consentiment dels catalans.

El 23 de setembre de 1461, solament tres mesos després del seu alliberament, el príncep Carles morí a Barcelona, sembla que de tuberculosi, però el poble sempre va creure que la seva madrastra l'havia emmetzinat.

Joan II envai per la força Catalunya i s'inicià una guerra que deixaria Catalunya desfeta i empobrida. Lleida després del setge que patí el 1464 restà convertida en un munt de runes, no salvant-se tampoc cap dels edificis universitaris. Al iniciar-se el nou curs, les classes de medicina s'hagueren d'impartir en la que van ser les antigues saboneries municipals.

Durant el seu regnat protegí els jueus. El 7 de novembre de 1459 disposà que tot metge jueu podria exercir la medicina tant en malalts jueus com cristians.

L'any 1459, a ell mateix, afectat de cataractes, el metge jueu habitant a la Cuirassa de Lleida, Crescas Abnabbari, li extirpà quirúrgicament el cristal·lí.

Conegut amb el sobrenom de "el Fals", Joan II morí a Barcelona el 19 de gener de 1479.

1.2.1.10. Ferran el Catòlic 19-I-1479 a 23-II-1516.

Fill primogènit del matrimoni de Joan II de Catalunya-Aragó amb Joana Enríquez de Castella, va néixer a Sos (Aragó) el 1452.

Al morir el seu germanastre Carles, va ser nomenat lloctinent general de Catalunya sota la tutoria de la seva mare.

Es casà amb Isabel, hereva del regne de Castella. El casament es celebrà a Valladolid l'octubre de 1469.

Al morir Enric IV de Castella (desembre de 1474), va ser proclamada reina la seva germana Isabel i Ferran reconegut com a rei.

Amb la mort del seu pare Joan II, el 19 de gener de 1479, es convertí en rei de Catalunya-Aragó.

De dinastia castellana i educat a Castella, Ferran II va atendre amb molta més cura els afers de Castella que els seus propis de Catalunya-Aragó fins i tot propugnà l'hegemonia castellana més encara que la reina Isabel.

No obstant, la Generalitat de Catalunya com les d'Aragó i València, continuà exercint les seves funcions polítiques, militars i judicials, la llengua catalana continuà essent l'oficial i es recopilaren les seves constitucions (1495).

Ferran II vingué per primera vegada a Lleida el 24 d'agost de 1479. En un cadafal situat al portal de Sant Antoni, jurà els privilegis de la ciutat.

Les aules de l'Estudi havien restat molt danyades durant el setge que patí la ciutat el 1464. Eren molts els estudiants que emigraven a seguir els seus estudis a Osca,

ciutat que disposava de centre universitari per disposició de Joan II. El rei Ferran, escoltà els precs dels paers i el 15 de novembre de 1481 confirmà tots els privilegis de què gaudia la Universitat de Lleida, deixant sense efecte el document signat pel seu pare.

Morí a Madrigalejo (Castella), el 23 de febrer de 1516.

I.2.2. EL Tribunal de Coltellades.

I.2.2.1. La Cort del Veguer de Lleida.

A Lleida, la Cort o Cúria del Veguer, encarregada de jutjar les causes criminals, va ser coneguda popularment com "**Tribunal de Coltellades**".

Jaume II, el 13 de juny de 1300, signà un privilegi disposant que les qüestions criminals fossin seguides per un tribunal format pel veguer i dos paers, els quals rebrien les declaracions del presumpte culpable i els diferents testimonis. Després d'escoltar llurs declaracions, les de la defensa i amb el consell de deu o més prohoms, el tribunal dictava la sentència. També autoritzava que durant el procés es pogués torturar l'acusat per aconseguir la seva confessió.

Les Consuetudines i els Usatges serien la base d'actuació del tribunal.

El procediment penal s'iniciava amb la "*prevenció*" feta a la Cort a partir de la denúncia de la mateixa víctima, familiar o qualsevol altra, iniciant-se aleshores la "*inquisició*", per comprovar la veracitat de l'acusació i, si procedia, esbrinar la personalitat i captura de l'acusat.

No podia fer testimoni qui fos "*drut*" (concubinari): "*Tot hom que hage muller i tingue amiga públicament, que és drut, perquè hom ni fembra que sién druts, no poden testar en jú ni fer testimoni*". (10)

El denunciant no podia fer a la vegada de testimoni.

Tampoc era vàlid el de les "*fembres peccadores*" (bagasses), el d'"*hom perjur*" o el de mala fama ni el de qui hagués estat ja condemnat per algun altre delictes, ni el de qui ho feia per odi, rancor o havia estat prèviament sobornat.

No era considerat el testimoni quan era "*sol i singular*", és a dir, si solament ho testificava el declarant i es contradia amb els dels altres. Era preceptiu que haguessin de testificar "*de certa sciència*", és a dir, amb ple coneixement i

seguretat, no simplement "d'oïda" (per haver-ho sentit dir): "*per vegares de negú, per gran stament ni dignitat que sie, degú no deu ésser condempnat, majorment en crims, hon les proves deuen ésser tan clares com lo sol és al mig jorn*". "*En crims, testimoni de oyda no prove ni mostre res*". (11)

No era tampoc vàlid el testimoni de l'home vil: "*homes vils i de vil condició, públics jugadors ques despullen a joc i beuen en taberna, que tenen i menen fembres públiques per segle*". (12)

Respecte als judicis, no es podien fer en dies feriat: "*car per la confessió del dit Aznell i los testimonis contra ell rehebuts i los actes feyts i enantats se feren, es són feyts en dies feriat, segons costum de la terra, car de costum de la ciutat, tot jui i conexença i procés cesi de la vespra de Nadal tro sus lo segon dia après Aparici*". (13)

No eren imputables els menors d'edat, ni els folls i insensats: "*Com per dret sie definit que si l'infant qui no ha sen ho lo furiós cometran algun delicte, aquel deu romanir i roman impunit*". (14) Era obligat que els menors de 20 anys disposessin d'un advocat o "*curador*" que els hi prestés la deguda assistència lletrada.

Quan hom, per haver suportat el turment, era absolt, no podia ser jutjar altra vegada pel mateix delicte encara que apareguessin noves proves acusatòries.

Els tonsurats no podien ser jutjats per la Cort i passaven a la jurisdicció eclesiàstica: "*pujaren lo dit Perico Çabater al Palau de Cervera, hon lo volien metre i com foren a la porta del Palau, el dit Perico dix que avié corona, de la qual los feu fe de continent i axí que requerie quel pujasen al Palau del Bisbe, com agués corona i no fos de son fur*". (15)

Concretant, el procés judicial constava d'una primera part indagatòria, destinada a recollir proves inculpatòries vers el sospitós i una segona dirigida a recopilar, a partir de la declaració de l'acusat, dels testimonis i si era possible de la víctima, totes les proves aclaratòries necessàries. Eren primordials, quan calien, els informes de metges o cirurgians fent constar la gravetat de les ferides, la sospita de possibles emmetzinaments, (extrem pel qual, en algun cas va ser requerida l'autòpsia del cadàver), etc.

Va ser aquesta la circumstància quan en un procés de data 9 d'abril de 1385, - transcrit en un capítol posterior- una dona, Suana, va ser acusada d'haver emmetzinat el seu marit i la cort ordenà practicar l'autòpsia del cadàver. L'informe dels metges i cirurgians que intervingueren fou decisiu a l'hora de donar la sentència. Fou absolta per manca de proves. (16)

Publicats els càrrecs, l'imputat presentava les seves "*defenssions*" exculpatòries, aportant si calia, nous testimonis, i altres evidències de descàrrec.

Si el delictes comportava càstig corporal però les provés acumulades no eren considerades suficients pel tribunal per emetre la corresponent sentència, es quan es podia sotmetre a tortura l'acusat "*i que isque veritat de la sua boca*". (17)

Per altre privilegi signat a Saragossa el 5 d'agost de 1307, Jaume II establí que tots aquells delictes comesos per jueus o sarraïns sempre i quant no ho fossin contra cristians serien seguits i sentenciats pel Batlle Reial de la ciutat.

El 29 de maig de 1393, el jueu Samuel Galipapa, se suïcidà en el seu domicili de la Cuirassa de Lleida degollant-se amb "*un ganivet de ferre despuntat*". Tot i que la Cort del Veguer inicià el procés fent el corresponent peritatge del cadàver, no el continuà i el traslladà al batlle, considerant que era del seu fur per ser la víctima un jueu. (18)

Els sarraïns de l'aljama de Lleida gaudien del privilegi de que en fets civils o criminals, no els perjudicaria el testimoni de cristians ni de jueus si alhora no hi havia també el d'algun sarraí.

Pere III, el 12 de juny de 1337, ordenà que els deu prohoms que intervenien en la sentència, fossin nomenats per la Cúria i dos paers, però no per aquella solament, ja que així hi hauria més garanties d'imparcialitat.

El poder de la Cúria era per delegació reial, això vol dir que quan el rei o el seu lloctinent general eren a Lleida, les seves funcions eren suspeses.

No es produí però aquesta contingència quan l'11 de gener de 1342, Jaume, comte d'Urgell, aleshores lloctinent general del rei, era a Lleida per haver estat reclamada la seva presència pel tribunal, degut al gran nombre de processos per delictes de tota mena pendants de resolució, que se li havien acumulat.

1.2.2.2. Les presons.

L'any 1300, la presó de Lleida era instal·lada en un casal situat entre les parròquies de Sant Andreu i Sant Joan, conegut com "**Palau de Cervera**". Aquest palau va ser la residència a Lleida de la nissaga del cavaller Guillem de Cervera.

Els Cervera van representar els drets feudals del comte d'Urgell a Lleida fins el segle XIII. Amb la desinfeudació, l'esmentat palau passà a propietat reial. Jaume I el donà a Ramon Berenguer d'Ager i el 1255 va ser cedit a Bartzachi de Millà. Finalment fou adquirit per la Paeria la qual l'habilità com a presó seguint l'ordenament fet el 9 de gener de 1299 per Jaume II. Aquest, mitjançant un privilegi, ordenà que una part del referit edifici es destinés a presó.

Dins del palau es construïren dues dependències, una destinada als homes i l'altra a les dones.

Els reclusos havien de fer-se càrrec de la seva pròpia manutenció i pagar per aquest concepte tres diners jaquesos diaris. El problema sorgia quan aquells no disposaven de cabals propis i havien de fer el que fos per aconseguir-los o passar amb aigua i algun rossegó de pa com a únic aliment.

Aquesta eventualitat la trobem documentada en moltes ocasions.

En un procés del mes d'octubre de l'any 1312, Elissenda, presa al palau pel robatori d'una cota, suplicà ajuda a un conegut amb aquestes paraules: *"prech-vos que.m preguets i digats a na Monga, que d'aquells diners que pusque aver d'aquel filat que jo he en casa, que me.n tramete, que morta hic so de fam i pregat-me a la amiga d'en Mestura que.m tramete uns pelons meus que té, per tal que no muyra de fret, que me.n puxa abrigar"*. (19)

Altre cas, el 1402, en què malgrat la demanda del carceller Francesc Oliver perquè es concedís gràcia a un home *"que stave pres en lo palau de Cervera, lo qual se morie de fam"*, condemnat a pagar un ban de 15 sous, els paers la denegaren aduint que ja se li havia fet gràcia de 20 sous i que aquells *"XV sous no sie tochat en res"*. (20)

També, altre procés de 1452 ens reflecteix la penúria que patien els empresonats. Una reclusa, Caterina Castella, declarà: *"que ella testis stave en la presó e havie tres jorns que no havie mengat e en altre apartament stave Franci de Gràcia e mestre Lorenç, sastre e ella testis los digué que li donasen a mengar, que tres jorns havie que no havie menjat e mostrà.ls hun forat que havie en la paret e una ragola que.s movie e que levassen la ragola allí e per allí li porien donar a mengar e axí levaren la ragola de allí e li donaren a menjar"*. (21)

Els diners per les despeses dels reclusos les rebia el carceller. En un procés de l'any 1456, es fa constar que a un esclau que s'autolesionà a la presó *"li fonch trobada una bosseta ab XVII diners mealla, los quals foren donats al carceller per fer la pensió del dit sclau delat"*. (22)

Quan la persona empresonada tenia coneguts o familiars en la població, aquests li podien portar queviures. Berenguer Roig, amic o parent d'un pres del palau, feia constar en un testimoni que feu que, *"él testis; dijous ara pus próp passat pujà al palau per pujar vianda a .I. moço que havihaüt brega ab un jueu"*. (23) Els queviures els hi donaven al pati de la presó a través de *"les rexes de ferre de là dita presó"*. (24)

Amb el temps es permetria que les dones, que normalment eren les que duïen el menjar als presos, els hi portessin a l'interior del recinte. Aquesta circumstància en algun cas afavorí intents d'evasió. Així, en un procés de 1485, dos homes

aconseguien fugir per aquest motiu. Detinguts després, un d'ells declarà que, "*ere ja uberta la porta de bat en bat e axí se s'on anats quan los haguessen tret a dinar fora la porta scura*". (25) El carceller afegí que havien fugit, "*per quant essent-se dinats, obrint la porta a les dones quil.s havien portat dinar, perquè se.n anassen, fugiren*". (26)

Com eren les condicions en què vivien els reclusos? Les notícies reflectides en molts dels documents emprats per aquest estudi, donen constància de les infrahumanes condicions higièniques, sanitàries i alimentàries en què vivien els presoners. Amb grillons als peus i encadenats, condemnats a la fam en una cambra fosca i sense cap mena de ventilació, per la qual cosa no eren infreqüents els intents d'evasió, els de suïcidi i la mort per malaltia dins del mateix recinte de la presó.

Un exemple el tenim en un procés de gener de 1456, en el qual, Gerard de la Llana empresonat a Lleida per haver mort un germà seu, intentà fugir. Però no ho aconseguí. Assabentats del fet, el cort i paers anaren al palau i, "*lavors entraren dins la casa scura hon lo dit Gallart stava pres e ab cadenes i grillons ligat, lo qual present mi, notari, fonch trobat no tenie cadena ninguna ni grillons, ans stava tot descalç, sens calces ni çabates*".

E primerament fon interrogat per què hi com se ere desferrat. Qui respòs e dix que per tant com stava molt fort pres, que tenia cadena al coll e en los peus estava que no.s podia moure e gran pudor que havia en la casa hon stava e axí mateix per què un aucell com stà pres ha desig de fugir e que se era desferrat en la forma següent, ço és, que aquí havia obert los eiudas del portal de la casa hon ell estava pres e que havia cayenda una pedreta codiça en la dita casa hon ell stava pres e que ell havia-la presa e ab aquell se havia romput e limat lo piu del grilló e tret lo piu, se tragué lo matraç e la cadena del peu se desfeu. En après ab lo dit matraç del grilló trencàs la cadena que tenie al coll e desferrat e desligat de les cadenes, dix que per tant que mills pogués bastar alt allà hon havia fet lo forat, trencà e desbaldà la colga hon jahia e feu pujador al loch hon havia fet forat, lo qual dix, foradà ab lo dit matraç del grilló". (27)

Per a fer el forat, segons explicà, aprofità una part del mur on "*stava molt menjada la paret e axí mateix que.n venie lum quant fehia clar*". (28)

L'aliment se li subministrava una vegada al dia: "*li daven a dinar entre VIII e VIIIH ores ans de mig jorn*". (29)

Aquesta repetida al.lusió a la foscor de les cambres o "*casa scura*" destinada als empresonats, fa pensar que eren situades als cellers del casal.

A la segona meitat del segle XV van ser habilitades com a presó els sòtans de la Paeria, amb una estança per al carceller i sis per als reclusos.

I.3. Àmbit geogràfic i demografia.

L'àmbit geogràfic corresponent a la jurisdicció de la Cort del Veguer de Lleida, el formava a més de la ciutat, els que eren coneguts com "**pobles de la contribució**", els quals, per poder emancipar-se del domini feudal, havien sol·licitat que, prèvia compensació econòmica al Senyor d'una quantitat en concepte de rescat, restar lliures i passar a formar part del municipi de Lleida per gaudir de tots els seus furs i privilegis.

Pere III el Cerimoniós afavorí aquesta política. El 17 de juny de 1386, en una carta demanava als paers que tractessin i defensessin als citats vassalls, com a bons veïns, en totes les circumstàncies. Els pobles que formaren part del veïnatge de la ciutat com a "**carrers de Lleida**", foren els següents:

Albarés.

Situat vora el camí de Flix i prop de Vilanova de Fontanet. No sobrepassà les 8 o 9 cases.

Albatàrrec.

Arran de la Reconquesta es repoblà amb veïns de Lleida. Aquest repoblament no fou immediat ja que no consta cap organització eclesiàstica en "l'Ordinatio Ecclesiae Ilerdense" de 1168. L'any 1200 ja era un poble de Lleida i fou un "carrer de la ciutat" fins a les darreries del segle XV.

Alcoletge.

L'any 1168 constituïa una parròquia de la prepositoria de Bell-lloc i el 1200 pertanyia al veïnatge de Lleida.

Almacelles.

Situat dins La Llitera, entre els 1162 i 1167 Alfons I concedí als seus pobladors la lliure possessió de llurs heretats, cases i terres. La seva parròquia s'incorporà a la prepositoria de Sant Llorenç de Lleida. Degut al seu ràpid desenvolupament agrícola i afavorit pel pas dels ramats provinents del Pirineu, Lleida decidí integrar el lloc a la ciutat, considerant-la a partir d'aleshores com a carrer propi. Concedí l'autorització Pere III l'any 1347 previ pagament de 23.000 sous barcelonesos.

L'any 1365 tenia 51 focs.

Almenarilla.

Al temps de la Reconquesta era un petit lloc bastit al peu d'un turó, protegit per un castell àrab que dominava tot el pla de Lleida.

Fou Ramon Berenguer IV qui donà al cavaller Ramon Guillem de Vall-llebrera el lloc i terme d'Almenarilla, essent aquest qui el repoblà.

Al segle XIII, ja pertanyia al veïnatge de Lleida.

Alpicat.

D'origen sarraí, es repoblà i adquirí la denominació de Vilanova d'Alpicat. Poble de la contribució de Lleida des del 1228.

El 1413 tenia 37 focs i 70 el 1497.

Bell-lloc.

Arnau de Bell-lloc fou un dels qui signà la carta de població de Lleida, concedint-se-li un predi dins la ciutat.

Bernat de Bell-lloc rebé també una heretat entre Avinavita, Avincelló i Pedrillons. El 1153, el comte de Barcelona li encomanà la repoblació d'aquelles terres, sorgint aleshores un nou poble: Bell-lloc.

Jaume II l'any 1328, des de Calataiud, li concedí formar part de la contribució de Lleida.

El 1378, tenia 52 focs, 53 el 1413 i 29 el 1497.

Les Borges.

En temps de la Reconquesta, era una fortalesa sarraïna. L'any 1206, li fou concedida al ciutadà de Lleida Esteve Marimon per a què la repoblés. Posteriorment l'adquirí Arnau de Sanaüja.

Pere III el 8 d'abril de 1344 concedí a les Borges i meitat reial del lloc de Castellots, pertànyer a la contribució de Lleida, sota el pagament de 95.000 sous jaquesos.

Castellots.

Era format per una part de jurisdicció reial, que era de les Borges i altra pertanyent a la casa de Cardona, (actualment la Floresta).

Com hem dit abans, la part de jurisdicció reial s'incorporà al veïnatge de Lleida junt amb les Borges.

Els Alamús.

De jurisdicció reial primer, fou repoblada per veïns de Lleida. El 1200, per privilegi de Pere III, ja pertanyia al terme de la ciutat.

El 1365 tenia 52 focs.

La Cogullada.

Era un petit nucli de població situat a la vora esquerra del Segre, repoblat per veïns de Lleida, el qual des del 1200, es regia pels costums i privilegis de la ciutat. Al Cartoral de la Paeria hi consta com "la Cuguylada".

Al segle XV ja era despòblat.

Granyena.

D'origen sarraí, s'anomenava primitivament Torre d'Avim-Verme.

Grealó.

Poblet ja existent durant la dominació àrab. Tenia terres i habitatges sobre la Plana del Bisbe.

Tenia 24 focs el 1413.

Palau de l'Horta.

Lloc que en alguns documents es citat com Palau del Bisbe. Havia estat una granja sarraïna amb mesquita i mitja dotzena de cases.

Rufea.

A l'època de la Reconquesta era un terme habitat per sarraïns.

Es repoblà molt aviat, (l'any 1164 ja hi figuren donacions fetes del seu terme). El 1199 Gombau de Ribelles concedí carta de població a 13 famílies. El 1208 passà al domini de Poblet i després a la Corona. Durant el regnat de Jaume I, va ser poble veí de Lleida, segons consta en les "*Consuetudines Ilerdenses*" de 1227.

Rufea es despoblà durant la Guerra dels Segadors.

Sant Julià de la Carnassa.

Situat prop Vilanova de la Barca. Esmentada en diverses cartes de població signades entre 1185 i 1208. Es desconeix la data de la seva desaparició.

Sudanell.

Apareix en documents del segle XII com a Zudanel, possiblement va ser una fortificació sarraïna bastida sobre una elevació vora el riu Segre.

L'any 1168 ja era repoblat. Apareix en la relació de L'Ordinatio Ecclesia Ilerdense", depenent de la prepositoria de Sant Joan de Segrià. Va ser del veïnatge de Lleida a partir del 12 de setembre de 1398.

Torre de Montcada.

Fou una gran alqueria sarraïna d'Azmet Avinzamet, atorgada a Guillem Ramon de Montcada. Fou també un carrer de Lleida.

Les Torres de Sanui.

Mantingué un veïnatge fins al segle XVII. Desde el 1168 esdevingué una parròquia de Sant Martí.

Vilanova de Fontanet.

Apareix com a nucli poblat el 1185 i perdurà fins a les guerres del segle XVII.

Vincelló.

Rèpoblat l'any 1161 segons concessió de l'Orde del Temple, l'any 1200 seria incorporat al veïnatge de Lleida.

Vinatesa.

Lloc atorgat a l'església de Lleida, però esmentat com una entitat pertanyent al municipi de Lleida a partir del segle XIII.

*

Era freqüent que universitats de jurisdicció eclesiàstica es fessin veïnes de Lleida.

El fogatjament de 1365 dóna per Lleida i pobles de la contribució 2.334 focs (equivalents a uns 10.000 habitants).

L'any 1380 havien baixat a 1.215 focs i el 1497 en tenia solament 829.

Les causes principals que determinaren aquest important descens de població, van ser:

- 1333, "mal any primer".
- 1339 i 1347, anys també de molta carestia i fam.
- 1348, "la pesta negra".
- 1362, pesta. "Mortaldat dels infants".
- 1371, pesta. "Mortaldat dels mitjans".
- 1384, pesta. Potser fins i tot més mortífera que la de 1348. El 7 d'octubre del 1384 a les actes del Consell de la Paeria consta que: *"per raó d'aquestes morts que són stades en la ciutat per les grans pobreses qui són de present en la dita ciutat"*.
- 1482, molta sequera i fam.
- 1452, 1457, 1466, 1482, 1486, 1490, 1494 i 1495 pesta.
- 1454, setge de Lleida durant les guerres de Joan II.

NOTES.

1. AML, reg. 700, f. 105
2. AML, reg. 399, f. 22 v.
3. AML, reg. 404, f. 7
4. Ibidem.
5. Ibidem.
6. AML, reg. 404, f. 8
7. AML, reg. 494, f. 5v
8. AML, reg. 805, f. 146
9. Fitxa núm. 315. Apèndix CCLXVIII
10. AML, reg. 773, fs. 206-13.
11. AML, reg. 777, fs. 8-13; reg. 773, fs. 93-5.
12. AML, reg. 777, fs. 8-13.
13. AML, reg. 820, fs. 87-106.
14. AML, reg. 797, fs. 90-4.
15. AML, reg. 773, f. 215.
16. AML, reg. 791, fs. 125-34.
17. AML, reg. 764, f. 108
18. AML, reg. 796, f. 5.
19. AML, reg. 764, f. 33
20. AML, reg. 404, f. 39
21. AML, reg. 824, s.f.
22. AML, reg. 818, f. 73
23. AML, reg. 794, f. 33
24. AML, reg. 787, f. 68 v
25. AML, reg. 822, f. 55
26. AML, ibidem
27. AML, reg. 818, f. 66 v
28. Ibidem.
29. Ibidem.

II. OBJECTIUS.

Aquesta tesi doctoral es basa com hem dit, en l'estudi dels Llibres de Crims de l'Arxiu Municipal de Lleida, durant els segles XIV i XV.

En aquests llibres s'escrivien totes les causes criminals succeïdes a Lleida i pobles de la seva contribució.

De la totalitat de les causes criminals hem consultat aquelles en les quals hi hagué un resultat de mort, tals com homicidis, infanticidis, avortaments, suïcidis, execucions per delictes diversos, accidents, morts sobtades, etc., material que ens ha permès analitzar un aspecte molt important de la violència social a Lleida durant els segles XIV i XV.

La necessitat de l'autoritat judicial de descobrir l'origen criminal, accidental o suïcida d'aquesta mortalitat violenta, per tal de penalitzar als seus responsables, feu que en moltes ocasions els jutges demanessin l'opinió dels metges o cirurgians sobre els mecanismes d'aquelles morts, la qual cosa ens ha demostrat els antecedents de la medicina legal a Lleida i el seu estat en l'època estudiada.

Per altra banda, la riquesa informativa i plena de detalls dels Llibres de Crims, ens ha revelat altres aspectes de la vida diària de la nostra ciutat, dels quals recollirem tots aquells que tinguin relació amb el dret, la medicina i les costums de la gent, tals com les sentències, la tortura, les execucions i els seus mecanismes, el personal sanitari que exercia a la ciutat, l'alimentació, els vestits, la societat delinqüent, la marginació social, les víctimes dels delictes, etc.

Tots els aspectes esmentats constituïran els objectius d'aquesta tesi doctoral.

II.1. Objectius principals.

1- **Estudi de la violència social** a Lleida a través de la mortalitat violenta que consta en els Llibres de Crims, en els quals quedaren escrites totes les actuacions judicials destinades a la recerca dels responsables d'aquestes morts.

Però com es natural, i a diferència per exemple dels Llibres Parroquials d'òbits, que solien inscriure també els fets militars, amb les morts sovint col·lectives produïdes per aquests, als Llibres de Crims els interessaven sobre tot els delictes de la societat civil, de caire més individual, per tal de poder perseguir a una o més persones concretes responsables del fet criminal.

Per aquest motiu, en aquesta tesi no es pot recollir sistemàticament la totalitat de la mortalitat violenta, que seria la suma de les morts judicials i de les morts militars en casos de guerres i situacions bèl·liques, no infreqüents durant l'època estudiada.

2- **Estudi de l'etiologia de les morts violentes**, és a dir, els percentatges d'homicidis, suïcidis i accidents. Aquestes particularitats queden molt més detallades en els Llibres de Crims que en els Parroquials d'òbits, ja que en aquells interessava molt més conèixer el responsable de les morts que simplement inscriure el fet criminal "*per memòria de l'esdevenidor*", expressió que hem llegit tant en els uns com en els altres llibres.

3- **Estudi del mecanisme de la mort violenta**. En els Llibres Parroquials d'òbits, generalment s'anotava aquest aspecte de la mort, encara que habitualment es feia de forma escarida i sense cap tipus de comentari.

En canvi, en els de Crims, es detallava amb molta precisió, ja que per la mateixa naturalesa del procés judicial, interessava no solament si la mort havia estat produïda, per exemple, per un arma blanca, sinó per quina regió anatòmica havia penetrat aquesta, quines lesions concretes havia produït, si la mort havia estat més o menys ràpida, etc. Tots aquests detalls podien agreujar o disminuir la responsabilitat de la persona imputada del fet criminal, i a nosaltres ens permeten adquirir un coneixement molt apregonat d'aquesta branca de la tanatologia traumatològica antiga.

4- **Estudi dels peritatges legals produïts** per les causes criminals analitzades. Ens proposem analitzar la freqüència dels peritatges, les seves particularitats, les persones que els realitzaven, les que els podien demanar, la matèria objecte de peritatge (lesionats, cadàvers, restes cadavèriques, malalts, coses diverses relacionades amb el fet criminal), el lloc on es feien, el seu contingut, el seu origen, la seva forma, etc.

II.2. Altres objectius.

1- Estudi de les **circumstàncies etiològiques** dels fets criminals, molt importants com a factors **desencadenants** de les morts violentes, tals com el joc, les baralles, la gelosia, l'adulteri, la malaltia mental, etc.

2- Estudi de la **tortura** com a procediment judicial d'indagació dels delictes. Els diferents procediments utilitzats.

3- Estudi de les persones i famílies més implicades en els fets criminals, tant com a subjectes actius o passius dels delictes. Qui eren **els agressors i les víctimes** de la delinqüència.

4- Estudi de la valoració que el tribunal de justícia feia dels casos criminals. Les **execucions** i els seus mecanismes.

5- Estudi del **personal sanitari**, amb la identificació de les diverses categories professionals: metges, cirurgians, barbers, especiers, apotecaris, batxillers en arts i en medicina, etc.

A diferència de les tesis doctorals que utilitzen els arxius parroquials com a font d'aquest estudi, en aquesta no es podrà confeccionar una fitxa individual de cada sanitari descobert, on hi constin les dades de naixement i de mort, el nom del cònjuge i dels fills si s'escau, etc., ja que la seva inscripció en els Llibres de Crims té un sentit diferent a la inscripció en els llibres parroquials.

En aquells interessava la funció pericial dels sanitaris, o altres tipus d'intervenció en les causes criminals, tal com el seu paper d'imputats o víctimes en algun delictes. En canvi, en els llibres parroquials es buscaven sempre les relacions familiars dels sanitaris.

Els especiers o adroguers, els quals havien estat objecte de controvèrsia en tesis anteriors, fins al punt d'haver-se dubtat seriosament la seva inclusió en les professions sanitàries, nosaltres ens pronunciem a favor de la seva incorporació sistemàtica en aquestes, ja que aquests professionals realitzaven tasques pericials de caràcter sanitari en casos d'enverinament, per tal d'informar als tribunals de justícia sobre la naturalesa tòxica d'una determinada substància sospitosa trobada en el lloc del fet criminal.

6- Estudi d'altres aspectes directa o indirectament relacionats amb la medicina, tals com l'alimentació, els vestits, els medicaments, etc.

III. HIPÒTESI DE TREBALL.

Volem demostrar determinats aspectes dels objectius que ens hem proposat i que ja hem descrit en el capítol corresponent. D'aquesta manera pretenem demostrar o confirmar una sèrie de fets que seguidament descrivim.

1- Demostrar que la societat catalana, durant els segles XIV i XV, estava plenament estructurada des de el punt de vista judicial. La ciutat de Lleida disposava en aquella època d'un aparell judicial molt ben definit, en el que la medicina i els metges també hi jugaven el seu paper. Es una prova dela medicina a que havia arribat la nostra organització social.

2- Demostrar que ja hi havia peritatges mèdics, i per tant, una Medicina Legal existent, estructurada i madura. Aquest fet és particularment interessant perquè

Catalunya (que ha conservat molt bé una part dels seus arxius) és un país, aleshores capdavanter, en la creació d'un cos de contingut de la Medicina Legal.

3- Demostrar les discriminacions socials que hi havia, i el poc respecte al que en l'actualitat coneixem com a drets humans.

4- Demostrar que el nivell en peritatges mèdics judicials i per tant la medicina legal pràctica, estaven al màxim nivell del seu temps a la Corona d'Aragó i de fet en el món mèdic i jurídic del seu temps.

5- Finalment, demostrar que aquestes idees, i les conclusions que se'n desprenen, no es basen en fets esparsos i aïllats, sinó que formen tot un "continuum" un teixit vital ben ordit, que ens demostra el progrés en alguns aspectes tècnics (peritatges mèdics), però també els drames de la nostra societat d'aleshores, des de la violència domèstica a la tortura, xacres de la humanitat encara importants en el nostre temps.

IV. MATERIAL I MÈTODE.

IV.1. Material.

Les fonts documentals bàsiques emprades per aquest estudi, han estat els 62 "Llibres de Crims" corresponents als segles XIV i XV conservats a l'Arxiu Històric Municipal de Lleida. Tots ells corresponen a llibres manuscrits en lletra gòtica cursiva, de diferents tipus segons l'època i l'escrivà de torn, de format foli i estan o van estar, relligats amb cobertes de pergami.

Dissortadament no hi són tots. Molts no han arribat a nosaltres, perduts en alguna de les moltes adversitats que ha sofert la ciutat en el decurs dels segles, ja siguin guerres, saqueigs, riudes o altres de qualsevol altra mena. A més, el pèssim estat de conservació d'alguns dels que hi són, els fa total, o al menys en part, pràcticament il·legibles.

Els actualment conservats a l'Arxiu són els següents:

Registre 771. Any 1308. Folis, 149.

Estat de conservació, restaurat per a protegir els fragments de foli no destruïts per les adversitats sofertes. Cobertes de pergami reforçades amb cartró. Relligat actual.

Registre 764. Any 1312. Folis, 198

Estat de conservació, restaurat. Cobertes de pergami reforçades amb cartró. Relligat actual. Conté annexa una carpeta de pergami amb vint documents solts.

Registre 765. Anys 1315-1316. Folis, 121.
Sense coberta. Estat de conservació, restaurat. Instal·lat en una caixa de conservació permanent.

Registre 766. Any 1319. Folis, 117.
Coberta de pergamí. Relligat actual. Estat de conservació, restaurat. Apèndix de tres fragments de documents.

Registre 767. Anys 1320-1325.
Actualment en restauració.

Registre 768. Any 1328.
Actualment en restauració.

Registre 769. Any 1330.
Estat de conservació dolent.

Registre 770. Anys 1333-1334. Folis, 227.
Sense coberta. Estat de conservació dolent. Hi ha un índex fet suposadament per l'arxiver Enric Arderiu en la dècada dels anys 30.

Registre 772. Any 1341. Folis, 64.
Estat de conservació dolent. Restaurat als inicis del segle actual amb paper cel·lofana i pegament, per a protegir els fragments de foli no destruïts per les inclemències dels anys.

Registre 773. Anys 1341-1342. Folis, 246.
Estat de conservació dolent. A la coberta posterior hi ha el dibuix d'una creu sobre una piràmide de carreus de pedra.

Registre 774. Any 1344. Folis, 170.
Estat de conservació dolent.

Registre 775. Any 1351. Folis, 150.
Estat de conservació dolent.

Registre 776. Any 1351. Folis, 249.
Sense coberta. Estat de conservació dolent.

Registre 777. Anys 1352-1353. Folis 180
Estat de conservació regular.

Registre 778. Anys 1353-1354. Folis 186.
Sense coberta.

Registre 779. Anys 1357-1358. Folis 159.
Estat de conservació bo.

Registre 780. Any 1360. Folis 150.
Estat de conservació molt dolent.

Registre 781. Any 1361.
El seu mal estat de conservació no permet saber la foliació. Sense coberta. Estat de conservació molt dolent. Està foradat per la trajectòria d'un projectil de la darrera Guerra Civil Espanyola.

Registre 782. Anys 1362-1363. Folis, 115.
Estat de conservació dolent.

Registre 783. Any 1368. Folis, 191.
Estat de conservació dolent.

Registre 784. Any 1371.
Folis, aproximadament 65. El seu estat de conservació no permet saber amb exactitud la seva foliació. Estat de conservació, molt dolent.

Registre 785. Anys 1372-1373. Folis, 146.
Estat de conservació dolent.

Registre 786. Anys 1374-1375. Folis, 100.
Estat de conservació dolent.

Registre 787. Any 1376. Folis, 160.
Estat de conservació regular

Registre 819. Any 1378. Folis, 83.
Estat de conservació bo.

Registre 788. Any 1380. Folis, 115.
Estat de conservació bo.

Registre 789. Any 1381. Folis 140.
Estat de conservació bo.

Registre 790. Any 1382. Folis, 172.
Estat de conservació bo.

Registre 790, bis. Anys 1383-1384. Folis, 151.
Estat de conservació bo.

Registre 791. Any 1384. Folis, 139.
Estat de conservació bo.

Registre 792. Any 1386. Folis, 204.
Estat de conservació bo.

Registre 793. Any 1389. Folis, 99.
Estat de conservació bo.

Registre 794. Anys 1390-1391. Folis, 176.
Estat de conservació bo.

Registre 795. Any 1392. Folis, 134.
Estat de conservació bo.

Registre 796. Any 1393. Folis, 90.
Estat de conservació bo.

Registre 797. Anys 1394-1395. Folis, 149 i quatre documents solts.
Estat de conservació bo.

Registre 798. Anys 1398-1399. Folis, 74.
Estat de conservació bo.

Registre 799. Anys 1399-1400. Folis 184.
Estat de conservació regular. La coberta és un pergami reaprofitat del qual solament se'n conserva la meitat.

Registre 800. Anys 1402-1403. Folis, 102.
Estat de conservació bo.

Registre 802. Anys 1406-1407. Folis, 199.
Estat de conservació bo.

Registre 803. Any 1407. Folis, 166 més un document solt.
Estat de conservació bo.

Registre 804. Anys 1411-1412. Folis, 121.
Estat de conservació bo. La coberta està feta aprofitant un pergami escrit amb cal·ligrafia del segle XIV.

Registre 805. Anys 1412-1413. Folis, 241 més vuit documents solts.
Estat de conservació bo.

Registre 806. Anys 1419-1420. Folis, 234 més dos documents solts.
Estat de conservació bo.

Registre 807. Anys 1420-1421. Folis, 100.
Estat de conservació bo.

Registre 808. Any 1427. Folis, 127.
Estat de conservació bo.

Registre 809. Anys 1428-1429. Folis, 147 més un document solt.
Estat de conservació bo.

Registre 810. Anys 1428-1429. Folis, 147 més tres documents solts.
Estat de conservació bo.

Registre 811. Anys 1431-1432. Folis, 149 més un quadernet de dos fulls.
Estat de conservació bo.

Registre 812. Any 1435. Folis, 103 més un document solt.
Estat de conservació bo.

Registre 813. Anys 1437-1438. Folis, 137.
Estat de conservació bo. En el foli núm. 1 hi ha el dibuix d'una creu i quatre oracions nadalenques.

Registre 814. Anys 1442-1443. Folis, 273.
Estat de conservació bo. El dibuix d'una gran creu amb els quatre braços iguals i molt ben ornada, omple el primer foli.

Registre 815. Any 1443. Folis, 159 més un document solt.
Estat de conservació bo.

Registre 816. Anys 1446-1447. Folis, 261 més un quadernet de 15 fulls i un altre de 15.
Conservació regular.

Registre 817. Any 1453. Folis, 181 més un document solt.
Estat de conservació bo. A la coberta hi ha el dibuix d'un cap d'home amb capell i amb un pinyal clavat al clatell. Al seu darrera una bota de canya alta.

Registre 818. Anys 1455-1456. Folis, 253 més cinc documents solts.
Estat de conservació bo.

Registre 820. Any 1458. Folis, 202 més un document solt.
Estat de conservació regular.

Registre 821. Anys 1458-1459. Folis, 96.
Estat de conservació bo.

Registre 821, bis. Anys 1476-1477. Folis, 91.
Estat de conservació regular. El pergami de la coberta està en molt mal estat.

Registre 823. Anys 1482-1483. Folis, 283 més dos documents solts.
Estat de conservació regular.

Registre 822. Anys 1485-1486. Folis, 219.
Estat de conservació regular. El pergami de la coberta està molt deteriorat.

Registre 823, bis. Anys 1499-1500. Folis, 222 més un quadernet de dotze fulls, un quadernet de disset fulls i cinc documents solts.
Estat de conservació bo.

Com a fonts documentals secundàries han estat consultades les següents:

a- Llibre Verd Major.

Tamany doble foli. Manuscrit. Hi ha transcrits la majoria dels privilegis concedits pels monarques a la ciutat. Va estar començat a redactar el 1685 i acabat el 1691 pel catedràtic de lleis de l'Estudi General, Joan Joseph Casanoves.

b- Llibre Verd Petit.

El seu títol és: "*Privilegis, status e Ordinacions de la Ciutat de Leyda*".

Manuscrit amb grafia gòtica del segle XIV en fulls de vitel·la i relligat amb tapes de cuir de color verd decorat amb relleus geomètrics i arabescs d'or. Conté privilegis reials, ordinacions de la ciutat i les "*Consuetudinès Ilerdenses*", recopilades pel cònsul Guillem Batet el 1228.

c- Llibres del Consell General.

S'hi ressenyen cronològicament les sessions del Consell i les decisions que es prenen.

Tamany foli. Manuscrits amb lletra variable segons l'any. Relligats amb pergami.

Hem consultat els següents:

Registre 461 - (1300-1400)
" 396 - (1340-1341)
" 397 - (1344-1345)

- " 398 - (1349-1350)
- " 399 - (1350-1351)
- " 400 - (1366-1367)
- " 401 - (1371-1372)
- " 402 - (1372-1373)
- " 403 - (1379)
- " 460 - (1384)
- " 404 - (1402-1403)
- " 405 - (1408-1409)
- " 406 - (1409)
- " 405 bis (1410)
- " 407 - (1418-1419)
- " 409 - (1428-1429)
- " 410 - (1430-1431)
- " 411 - (1434-1435)
- " 412 - (1435-1436)
- " 413 - (1436-1437)
- " 414 - (1437-1438)
- " 415 - (1439-1440)
- " 416 - (1440-1441)
- " 417 - (1441-1442)
- " 418 - (1441-1442)
- " 419 - (1460)
- " 420 - (1461-1462)
- " 421 - (1468-1469)
- " 422 - (1470-1472)
- " 423 - (1473)
- " 424 - (1481-1483)
- " 425 - (1484-1486)

IV.2. Mètode.

Hem estructurat aquesta investigació aplegant les dades recopilades en un total de 342 fitxes, el context de les quals és com segueix:

Núm.

Data.

a). **Objecte de l'anàlisi mèdicolegal:** En ell es fa una referència molt breu al fet motiu del procés.

b). **Naturalesa de la mort:** Constatant si la mort va ser criminal, accidental, per suplici judicial, sospitosa, etc.

c).**Mecanisme de la mort:** Ferida per arma blanca, ressenyant l'arma que l'ocasionà i mena de ferida, asfixia i el seu tipus (submersió, estrangulament, suspensió), contusió, emmetzinament, etc.

d).**Identificació del cadàver:** Naturalesa, ofici, estament social, vincles familiars amb l'imputat.

e).**Circumstàncies etiològiques:** Les relacionades amb la mort de la víctima, com poden ser baralles (familiars, pel joc, per insults, etc.), venjança, adulteri, malaltia mental, compliment de sentència, etc.

f).**Identificació de l'imputat:** Com en l'apartat relatiu al cadàver de la víctima.

g).**Peritatge legal:** Qui el feia: El metge, el Cort i Veguer, un paer, un notari, etc.

h).**Tortura:** Quina va ser la classe o classes de tortura aplicada, (quan procedia).

i).**Desenllaç del procediment judicial:** Sentència dictada.

j).**Comentari:** El que correspon a cada procés, (abreujat).

Nota: Es fan constar les sigles de l'Arxiu, núm. del registre, i Apèndix al qual correspon.

Les 342 fitxes les hem distribuït en deu blocs, corresponents a altres tants regnats.

Les deu variables que conté la fitxa, han estat àmpliament estudiades en els sis capítols següents:

Mortalitat medicolegal: Variables b. i c.

Identificació dels cadàvers i imputats: Variables d. i f.

Circumstàncies etiològiques: Variable e.

Peritatges: Variable g.

Tortura: Variable h.

Sentències: Variable i.

Per una més àmplia exposició, cada capítol conté les fitxes secundàries dels corresponents processos integrats.

En la transcripció dels documents hem seguit el criteri de mantenir-nos el màxim de fidels possible a l'original. Hem adoptat les normes següents:

1. Puntuar i accentuar quan ha estat necessari.
2. Adaptar a l'ús actual les majúscules i minúscules.
3. Suprimir, quan hi és, la doble fe inicial.
4. Indicar amb un punt l'apòstrof quan hi manca.
5. Indicar amb una barra (/) els finals de línia i amb dues barres (//) el canvi de foli.
6. Indicar amb dos claudàtors ([]) quan falten una o més paraules.
7. Indicar amb uns punts entre claudàtors ([...]) quan el text està irreparablement deteriorat.

V. RESULTATS

REGNAT DE JAUME II EL JUST

(17 juny 1291 - 2 novembre 1327)

(Núm. 1 a 22)

Núm. 1. 1308, abril, 20

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, al carrer, prop de Sant Antoni.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Bn. de Granyanella. El seu germà és qui denuncià el crim.

e) Circumstàncies etiològiques: Homicidi tumultuari.

f) Identificació de l'imputat: J. Pasqual, Pasqual Moster i P. Romeu, hortolà.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Podria tractar-se d'un homicidi tumultuari. Els agressors foren tres, els quals, segons la denúncia del germà de la víctima el mataren "*per lur propria folia, acort i sense raó*".

Nota: AML, reg. 771, f. 7. (Apèndix I)

*

Núm. 2. 1308, maig, 24

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home de Lleida, agredit al carrer.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Arnau de Benavarre. Denunciaren el crim la seva muller, Saura, la filla, Simona i el nebot, Bn. Albert.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla després d'una discussió.

f) Identificació de l'imputat: Barcelona de Copons, lladra pública molt coneguda, va ser la inductora de la baralla entre la víctima i Bartholomeu Sanxo, Ermessén Granela i R. Granel, llaurador, autors materials del crim.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment criminal: Sentència absolutòria.

j) Comentari: L'acusació es dirigí contra Barcelona de Copons malgrat no haver participat directament en la baralla.

Nota: AML, reg. 771, f. 13-4 (Apèndix II)

*

Núm. 3. 1308, novembre, 22

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home agredit i mort a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Perico de Balaguer.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Bartholomeu Aragonés, notari.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: L'imputat fugí de la ciutat. Es féu la crida pública acostumada perquè comparegués davant la justícia.

Nota: AML, reg. 771, f. 145 (Apèndix III)

*

Núm. 4. 1312, agost, 31

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home de Lleida a la Brunateria (parròquia de la Magdalena).

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (coltell). Lesió localitzada al costat esquerre de la cara des de la templa fins al pòmul.

d) Identificació del cadàver: Berenguer d'Almenar, fill de Dolça, muller que fou de Berenguer d'Almenar.

e) Circumstàncies etiològiques: Venjança.

f) Identificació de l'imputat: El fuster Jacme Cortés.

g) Peritatge: No consta, tot i que els familiars de la víctima sollicitaren al cort i paers que anessin a visurar-li les nafres "*i aver plus plena fe d.aquelles*".

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta. Probablement la sentència degué ser absolutòria per la renúncia al clam de la demandant.

j) Comentari: Moltes vegades, l'imputat s'havia vist obligat a intervenir en la família de la víctima per tal d'evitar els continus maltractaments que aquesta feia a la seva mare. Això anà creant un sentiment de venjança a la víctima que fou el desencadenant de la baralla que li ocasionà la mort.

D'altra banda, és important destacar que és la primera vegada que apareix documentada l'actuació pericial de les autoritats judicials.

Un testimoni de la baralla descriu les lesions: "*Ferí d'un colp al dit Bn. per lo cap, ço és, pels pòls, axí que la templa li penjave*". A la pregunta del tribunal sobre "*si dit Bn. és mort per les dites nafres*", respongué afirmativament dient que abans de rebre les lesions el va veure sa i que després morí.

Nota: AML, reg. 764, f. 42-52 (Apèndix IV)

*

Núm. 5. 1312, setembre, 8

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home de Lleida al carrer de la Ferreria, davant de la carnisseria d'en Tàrrega.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Per arma blanca (coltell i espasa). Lesions al braç dret, mà esquerra i clatell.

d) Identificació del cadàver: A. Deuder, veí de Lleida, marit de Jaumeta, denunciant.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla iniciada perquè en caminar pel carrer, la víctima tocà de passada ("*de rampellada*") una minyona, familiar d'un imputat del crim.

f) Identificació de l'imputat: Els carnisseres Menla, Conesa i Vilaplana

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Es féu la crida pública requerint llur compareixença davant el cort i paers per "fermar dret".

j) Comentari: Segons la denunciant, "*se lexaren anar al dit A. Deudé ab coltels i ab espases i aquel A. Deudé, nafren de tres nafres, la una pel cap, ço és, detrás del toç i altra en la mà esquerra i altra en lo braç dret, per les quals nafres lo dit A. Deuder és mort*".

Nota: AML, reg. 764, f. 53-4 (Apèndix V)

*

Núm. 6. 1312, octubre, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home d'Alguaire, al qual varen ferir a la pujada del Secà d'en Lob.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Per arma blanca (llança). Lesions localitzades a la mà esquerra, costat esquerre, esquena i anques.

d) Identificació del cadàver: Perico Pelegrí, carnisser d'Alguaire.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima mantenia relacions sexuals amb la muller de l'imputat.

f) Identificació de l'imputat: Arnau Pellicer, de Vilanova de Segrià (també conegut com Arnau Sartre o Arnau Çes Fonts) i el jueu convers Perico de Vilanova.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procedimen judicial: Sentència absolutòria. Solament a Arnau Çes Fonts se li imposà una sanció econòmica per haver tret el coltell contra la víctima.

j) Comentari: La mort no fou immediata. El lesionat, jaient al llit ferit, pogué declarar abans de morir. La descripció que féu de les seves lesions va ser molt detallada.

Nota: AML, reg. 764, f. 69-78 (Apèndix VI).

*

Núm. 7. 1312, desembre, 25

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida a casa de Borthomeua Mirona.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Per arma blanca (espasa). Lesions al costat esquerre, braç i dos sota la mamella.

d) Identificació del cadàver: Bn. Fyllol, germà dels denunciants G. i A. Fyllol.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla familiar. La sogra de la víctima va ser consentidora i tractadora de la mort.

f) Identificació de l'imputat: Els capellans P. Romeu i un fill de Berenguer Garriga i un escolà de Sant Andreu.

g) Peritatge: Fet pel lloctinent de cort, Francesch de Castelbó i Bn. Clavell, paer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Atenent a la petició dels denunciants, el paer Bn. Clavell "*ensems ab en Francesch de Castelbó, lòchtinent del honrat en Bn. dez Pont, cort de Leyda pel seynor Rey, en continent anaren veser les dites nafres i trobaren lo dit Bn. Fyllol qui jahie mort en un lit i veseren que tenie la boca plena de sañch i que ere estat nafrat de .III. nafres, d. una pel braç esquerre, els braons del dit braç i de .II. el costat, esquerre deval la popa esquerra. Presents foren a la dita vista en R. Carbonell, en R. de les Avelanes i molts d. altres per testimoniis nomenats*".

Aquest és el primer cas d'un informe de visura de cadàver que hem trobat documentat en aquest estudi.

Nota: AML, reg. 764, f. 98 (Apèndix VII)

*

Núm. 8. 1313, gener, 8

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home d'Estadella.

b) Naturalesa de la mort: Mort sospitosa de criminalitat.

c) Mecanisme de la mort: Xoc sèptic traumàtic. Ferida a la cella esquerra per un cop de pedra amb supuració posterior.

d) Identificació del cadàver: Michael de Monsó. Van denunciar el fet el seu germà Domingo i un nebot també anomenat Domingo.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla pel joc (rifa o gresca).

f) Identificació de l'imputat: Geliet d'Estadella, conegut també com Ramon Gili.

g) Peritatge: Fet per Vicent, metge d'Estadella. És el primer informe mèdic que ens apareix documentat.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: La víctima va ser lesionada al fossar dels sarraïns mentre jugava a la gresca amb l'imputat. Morí al cap d'uns dies al lloc d'Estadella on s'havia traslladat. El cort i paers de Lleida sollicitaren dels jurats i prohoms d'Estadella "*si l dit Michael de Monsó es mort per rahó de la dita nafra o per altra malaltia o*

oradura". Els d'Estadella respongueren en els següents termes: "Demanat de veritat a.n. Vicent, metge d'Estadella i reebut sacrament d'él, dix en sa alma que com ell tingué en sa cura al dit Michalet de Monsó d'una nafra que era estat ferit en lo cap, de pedra i acli a tayllar i sarrar de los i exien brach i segons los senyals no.s devia perdre per rahó de la dita nafra, mas somac-li altra malaltia de febre, per la qual cosa era son entenimenmt que fos mort lo dit Michalet i no per la nafra. E demés que, quar vench al baynar de la mort, que deien aquels que.l baynaren que era tot colpat, que era tot negre i colpat. E d. açons fem certs per la confessió del metge. E dix en sa alma que segons sa entenença mo mori per la nafra sinó per l'altra malaltia que.l s.avenc".

Nota: AML, reg. 764, f. 105-16 (Apèndix VIII)

*

Núm. 9. 1313, gener, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mòrt d'un noi de Lleida mentre cavalcava en un ase.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Per arma blanca (estisores). Ferida a la part esquerra del coll amb afectació vascular ("*vena angonall*").

d) Identificació del cadàver: Arnau Belera, fill d'Arnau Belera i Maria (denunciante).

e) Circumstàncies etiològiques: Discussió.

f) Identificació de l'imputat: Johan, troter de P. de Cardona.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Coneixem la naturalesa i localització de les lesions per la denúncia de la mare de la víctima, la qual manifestà que "*aqueles tessores feryll d'un colp el coll al part esquerra, en la vena argonall, per lo qual colp lo dit Arnau Belera és mort*".

Nota: AML, reg. 764, f. 114 (Apèndix IX)

*

Núm. 10. 1313, gener, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home de Lleida, a la taverna de P. Jouan, "luyrer".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (coltell). Lesions localitzades sota la mamella dreta i a la mà dreta.

d) Identificació del cadàver: P. del Pla, també anomenat Domingo del Pla o *Mingotxo*.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla provocada pel joc.

f) Identificació de l'imputat: Ramon Montes.

g) Peritatge: Documentat a càrrec del lloctinent de cort, Francesch de Castalbó, i del paer Jouan Burrell.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Bandeig de la ciutat i del terme per sempre. En cas de ser trobat, seria penjat.

j) Comentari: La descripció de les ferides fou duta a terme pel mateix lesionat abans de morir, especificant que l'imputat "*nafrà.l de dues nafres, la una daval la popa dreta i d.altra en la mà dreta*".

Les autoritats (lloctinent de cort i paers) dugueren a terme la inspecció del cadàver sobre el llit on jeia, a casa de Bortholomeu Miró. El resultat va ser que "*veseren-li la nafra i veseren que la dita nafra que ere hoberta i que.s luynave ben dos dits*".

La descripció de les característiques de la ferida, en aquest cas oberta, i del seu tamany, és a dir, dos dits, ens defineix perfectament les característiques del peritatge dut a terme per les autoritats.

Nota: AML, reg. 764, f. 116-36 (Apèndix X)

*

Núm. 11. 1313, febrer, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home de Lleida a la Brunateria o Linateria, davant de la volta de Samara.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa). Lesió localitzada a la part posterior esquerra del cap, amb sortida del cervell. Morí el mateix dia.

d) Identificació del cadàver: G. d'Arbull, llaurador, germà del denunciador Domingo d'Arbull, llaurador.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de l'homicidi.

f) Identificació de l'imputat: Perico d'Albatar i Perico Ça Canals, macip de P. Carbonell, especier.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Absolució.

j) Comentari: L'absolució de P. d'Albatar es fonamentà en una carta aportada per aquest, escrita i signada pels jurats i prohoms de la localitat de Pomar, on es feia constar que el dia de l'homicidi l'acusat es trobava al seu poble.

Nota: AML, reg. 764, f. 139-145 (Apèndix XI)

*

Núm. 12. 1315, maig, 24

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home de Lleida a casa d'A. de Vilba (parròquia de Santa Maria Magdalena).

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal). Lesió localitzada a la mamella dreta.

d) Identificació del cadàver: El teixidor Bn. de l'Obrador, marit de Domenga (denunciador).

e) Circumstàncies etiològiques: La baralla s'originà perquè la víctima havia alertat l'imputat del suposat adulteri que la seva muller cometia amb F. del Mor i que l'infant que tenien no era d'ell.

f) Identificació de l'imputat: El llaurador A. de Vilba, de la parròquia de Santa Maria Magdalena.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: La localització de les lesions la sabem per la denúncia feta per la muller de la víctima, la qual declarà: "*Anit a ora tarda, aquell A. de Vilba demanà aquell Bn. del Obrador que vingues tro a casa sua i axí com lo dit Bn. del Obrador fo en casa del dit A. de Vilba, aquel A., falsament i a trayció nafrà aquell Bn. ab coltell punyall en la mamela dreta, de la qual nafra aquell Bn. del Obrador es mort. On demane que sie punit criminalment axí com a traydor*".

Nota: AML, reg. 765, f. 7-12 (Apèndix XII)

*

Núm. 13. 1315, juny, 13

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home de Lleida pels voltants del pont Major.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa). Lesions al cap.

d) Identificació del cadàver: Ramon de Salanova, llaurador, cosí del denunciant.

e) Circumstàncies etiològiques: Venjança per una baralla familiar anterior. El fet succeí al vespre, en tornar de treballar del camp.

f) Identificació de l'imputat: Berenguer Porta, cridador de vi.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: Turment de la roda.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a morir penjat a la forca.

j) Comentari: Les autoritats decidiren procedir al turment de la roda amb la finalitat de fer confessar la veritat a l'imputat. En cas de resistir els tres passos del turment negant la seva culpabilitat, seria absolt. Però si en el decurs de la tortura es confessava culpable del crim, seria condemnat a mort.

L'esmentada sentència a mort es va decidir en declarar l'imputat, durant el segon pas del turment, que havia matat la víctima mitjançant "*una nafra pèl cap ab espasa*".

Nota: AML, reg. 765, f. 19-32 (Apèndix XIII)

*

Núm. 14. 1315, agost, 11

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a la forca.
- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Penjament (asfíxia per suspensió).
- d) Identificació del cadàver:** Berenguer Porta, cridador de vi.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Compliment de sentència.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No n'hi ha.
- h) Tortura:** No procedeix.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Condemnat per haver mort R. de Salanova, llaurador.
- j) Comentari:** Correspon al de la fitxa núm. 13.

Nota: AML, reg. 765, f. 31-2 (Apèndix XIII)

*

Núm. 15. 1317, juliol, 21

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta a conseqüència d'un duel entre cavallers.
- c) Mecanisme de la mort:** No consta. Possiblement per ferida de llança.
- d) Identificació del cadàver:** El Cavaller Berenguer de Riusech.
- e) Circumstàncies etiològiques:** No consten.

f) Identificació de l'imputat: El noble Cavaller Berenguer Arnau d'Anglesola.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No n'hi ha.

j) Comentari: Aquest fet va ser citat en les *Efemèrides*, per l'escriptor i metge lleidatà Lluís Roca i Florejachs.

Nota: Pleyan de Porta, José: *Apuntes de Historia de Lérida*, Lleida, 1873, p.146

*

Núm. 16. 1319, juliol, 24

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home davant de la casa de Benet de Castres.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (coltell). Lesions localitzades a la cara (amb arrencament de l'orella), cuixa, braó del braç esquerre i "*prop lo desunador*".

d) Identificació del cadàver: Bn. Sebastià, corredor.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla per insults ("*bacalar, fyll del falsaer, fyll de bagassa*").

f) Identificació de l'imputat: Bn. Moliner, corredor de bèsties.

g) Peritatge: A càrrec del paer Francesch de Sent Climenç, per absència de G. de Besaldú, lloctinent de cort i de veguer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a morir penjat.

j) Comentari: No consta el motiu dels insults que provocaren la baralla. Féu el reconeixement del ferit un paer, en presència d'un testimoni, els quals anaren a la casa on jeia nafrat. Observaren que el lesionat "*avie .III. nafres fort feres, la una per la cara i avien trenquada la oreylla i altra per la cuxa i altra pel brahó del braç esquerre i altra prop lo desunador*".

Finalitzat aquest peritatge i atès que de la baralla també en resultà ferit l'imputat, es desplaçaren immediatament guiats pel traç de la sang sobre el carrer fins a les cases de Santa Eulàlia, "*lo qual trobaren nafrat de .III. nafres [d. una ...] i de .II. el braç esquerre*".

Nota: AML, reg. 766, f. 20-49 (Apèndix XIV)

*

Núm. 17. 1319, octubre, 7

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a la força.
- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Penjament (asfixia per suspensió).
- d) Identificació del cadàver:** Bn. Moliner, corredor de bèsties.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Compliment de sentència.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No n'hi ha.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Condemnat per haver mort Bn. Sebastià, corredor.
- j) Comentari:** Correspon al de la fitxa núm. 16.

Nota: AML, reg. 766, f. 49 (Apèndix XIV)

*

Núm. 18. 1319, novembre, 22

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un noi de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Contusions (cops amb la mà i amb el peu).
- d) Identificació del cadàver:** Bn. Montaner, fill de Dolceta i probablement mosso de l'imputat. Vivia al carrer de n'Emerich.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Perico d'Àger, resident a Albatàrrec.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: La víctima morí uns dies després de ser lesionada.

Coneixem el mecanisme lesiu per la seva pròpia declaració feta al seu oncle: "*Perico d.Ager, germà d.en Bn. d.Ager ab qui estava, me ferí l. altre dia i fam mal daval les [...] ab guant. Ferí donant ab la palma el cap i donant tal colp [...] hich quar fon caut en terra donam ab lo peu*".

Per un altre testimoni sabem que durant el procés de la malaltia traumàtica perdia sang, probablement en forma de melena.

A la mare li duien congre per alimentar el seu fill, potser amb la idea de facilitar-li una recuperació millor i més ràpida del seu procés hemorràgic: "*I vesé el testis que aportaven congre a la dita na Dolceta [...] lo dit son fill, per nom Bn. Montaner i ere malalt i que l dit Bn. Montaner fahie daval sanch*".

Nota: AML, reg.766, f. 71,77,78 (Apèndix XV)

*

Núm. 19. 1319, desembre, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un noi resident al Palau de l'Horta.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Probablement per arma blanca. Lesions localitzades al cap i a les mans.

d) Identificació del cadàver: Simó, fill de Salvador Simó del Palau de l'Horta (denunciant).

e) Circumstàncies etiològiques: Desconeixem els mòbils del crim. Sabem que la mare de l'imputat havia estat consentidora de la mort i que va induir el seu fill a dur a terme l'homicidi.

f) Identificació de l'imputat: Benito del Torrent, fill de Sança, el seu cunyat G. Felip, Perico del Torrent, Bernardich, Berenguer de Marta, i Antoni Moya.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: La descripció de les lesions la va fer el pare de la víctima en denunciar el fet.

Nota: AML, reg. 766, f. 105 (Apèndix XVI)

*

Núm. 20. 1319

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Alcoletge.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Home possiblement veí d'Alcoletge.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Dos homes d'Alcarràs.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Solament tenim referència d'aquest crim per una carta adreçada als pares de Lleida pel batlle d'Alcoletge demanant justícia.

Nota: AML, reg. 766, full solt.

*

Núm. 21. 1324.

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home de Lleida en l'hort de n'Alegreta, vora del monestir dels Frares Menors.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

- c) Mecanisme de la mort:** No consta.
- d) Identificació del cadàver:** Perico Girveta.
- e) Circumstàncies etiològiques:** No consten.
- f) Identificació de l'imputat:** Domenga, muller del denunciant.
- g) Peritatge:** No n'hi ha.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Sentència absolutòria.
- j) Comentari:** D'aquest crim en tenim coneixença per un procés que es va fer per robatori l'any 1329. En la inquisició es fa esment que l'acusada havia mort, quatre anys enrere, el seu cunyat.

Nota: AML, reg. 768, f. 95-6 (Apèndix XVII)

*

Núm. 22. 1327

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a "*Vilanova davant Leyda*".
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** No consta.
- d) Identificació del cadàver:** Johan de Biscarri, de "*Vilanova davant Leyda*".
- e) Circumstàncies etiològiques:** No consta.
- f) Identificació de l'imputat:** P. de Bioscha, de "*Vilanova davant Leyda*".
- g) Peritatge:** No consta.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** L'imputat fugí.
- j) Comentari:** La referència d'aquesta mort la trobem citada en la declaració d'un testimoni en un procés posterior (1332).

Nota: AML, reg. 770, f. 198-203

REGNAT D'ALFONS III EL BENIGNE

(2 novembre 1327 - 24 gener 1336)

(Núm. 23 a 41)

Núm. 23. 1329, abril, 7

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un minyó a les forques de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfixia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** Guillem Ponç, de Montanyana.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Compliment de sentència.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** Se l'havia sotmès al suplici de la roda i confessà a la tercera lligada.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Condemnat a morir a la forca per haver comès molts robatoris.
- j) Comentari:** El fet de mencionar l'incriminat com "*un minyó*", manifesta la seva escassa edat. Possiblement no gaire més de 15 anys o fins i tot menys.

Nota: AML, reg. 768, f. 172-9 (Apèndix XVIII)

*

Núm. 24. 1329, abril, 8

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home de Lleida a casa d'en Botí.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Per arma blanca (coltell). Lesió a l'espatlla.
- d) Identificació del cadàver:** Bortholomeu d'Offegat, fuster, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Gelosia.

f) Identificació de l'imputat: Bn. Botí, resident a Lleida.

g) Peritatge: Documentat a càrrec del paer Bn. Boxó.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Com era acostumat, es van fer les citacions i la crida pública de compareixença.

j) Comentari: La víctima va ser occida mentre jeia carnalment amb Sanxeta, vídua d'un escuder. El peritatge el féu el paer Boxó sobre el ferit, encara viu: "*jaent en terra. E vehé que ere nafrat d.un colp per les espalles*".

Nota: AML, reg. 768, f. 191-2 (Apèndix XIX)

*

Núm. 25. 1329, abril, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home de Lleida al carrer n'Eixemén.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Per arma blanca (espasa). Lesions a l'orella esquerra.

d) Identificació del cadàver: Perico Sentiu, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla al carrer.

f) Identificació de l'imputat: Perico Alaman.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, P. Sanç, i dels paers Bn. Boxó i Johan Burrell, en presència de Bn. Moyet, escrivà de la paeria.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a morir penjat per la gola.

j) Comentari: Destaquen dos aspectes del peritatge: En primer lloc, el reconeixement de l'espasa, tacada de sang, trobada per un paer durant la investigació. El segon punt a considerar és el referent al peritatge que, a requeriment de dos germans de la víctima, feren les autoritats judicials: "*Anaren a*

casa del dit Perico Sentiu, setiada en la [...] i trobaren lo dit Perico Sentiu en .I. lit i feren destubar la nafra i destubada veseren que ere nafrat a la part esquerra i que la nafra la tenie de damont la oreylla esquerre, tro daval la dita oreylla i que la dita oreylla ere tayllada per mig i la dita nafra tenie de sanch prop d.un forch. E vistes aqueles nafres manaren als amichs i parents del dit mort que.l cors fos soterrat i especialment al dit Bn. Sentiu, G. Sentiu i Martí, tapiador i Johan de Tous que aquí, entre els altres amichs del dit Perico Sentiu, eren".

Nota: AML, reg. 768, f. 196-217 (Apèndix XX)

*

Núm. 26. 1329, abril, 15.

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a les forques de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** Perico Alaman.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Compliment de sentència.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment criminal:** Condemnat per haver mort Perico Sentiu.
- j) Comentari:** Correspon al de la fitxa núm. 25.

Nota: AML, reg. 768, f. 196-217 (Apèndix XX)

*

Núm. 27. 1329, maig, 26

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Per arma blanca (coltell). Ferida a la mamella esquerra.

d) Identificació del cadàver: Domingo Boxera, llaurador.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Andreu Montaner.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment criminal: L'imputat fugí. Es va fer la crida pública de compareixença acostumada.

j) Comentari: Com a referència d'aquest procés, solament es conserva el text de la crida.

Nota: AML, reg. 768, f. 313 (Apèndix XXI)

*

Núm. 28. 1330, juny, 19

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un albat a Lleida al seu propi domicili.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa de criminalitat.

c) Mecanisme de la mort: Contusions múltiples.

d) Identificació del cadàver: Un infant, fill de Simó Çapila.

e) Circumstàncies etiològiques: Maltractaments de la seva mare.

f) Identificació de l'imputat: Na Ermessén, natural de Gurp i resident a Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Hi havia desavinences matrimonials. La mare era dida d'una altra criatura.

Nota: AML, reg. 769, f. 57 (Apèndix XXII)

*

Núm. 29. 1330, desembre, 15

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida a la plaça dels Conills.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides i contusions diverses amb fractura de clavícula produïdes "*ab puny i peus*".

d) Identificació del cadàver: Vicent de Guissona, carnisser de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre carnisseros.

f) Identificació de l'imputat: Ramonet d'Orcau i Guillemó d'Alvar, també anomenat *Bel Amor*.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El pare de la víctima declarà: "*Donaren-li molts colps i trencaren-li la ansa del coll, per les quals ferides lo dit Vicent és mort*".

Nota: AML, reg. 769, f. 196 (Apèndix XXIII)

*

Núm. 30. 1331, juny, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un albat de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa de criminalitat.

c) Mecanisme de la mort: Probablement per contusions degudes a maltractaments.

d) Identificació del cadàver: Thomaset, fill d'en Bn. d'Almenar (denunciant).

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Elvireta Martinet, *amiga* del pare de la víctima.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, G. de Tamarit, i del paer Ramonet Giner.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Fet el peritatge per pròpia iniciativa pel lloctinent de cort i un paer, "*guardaren lo dit Thomaset i trobaren lo dit Thomaset (nafrat) del genol, si.u avie per colps o per què, no.u sabien*".

Nota: AML, reg. 770, f. 1-4 (Apèndix XXIV)

*

Núm. 31. 1331, juny

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: R. de la Canal, marit de Domenga (denunciant).

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Bn. Torrent i el saig Calví.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment criminal: No consta.

j) Comentari: Solament coneixem les lesions causants de la mort de la víctima per la denúncia que va fer la seva muller, la qual manifestà que el van ferir "*de moltes nafres*".

Nota: AML, reg. 770, f. 11 (Apèndix XXV)

*

Núm. 32. 1331, juliol, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un llaurador en una era, prop del lloc del Pedrosell.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Per arma blanca (punyal). Lesió entre la mamella dreta i el melic amb sortida del pulmó.

d) Identificació del cadàver: Ramon de Pere Blanch, llaurador.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten. La víctima va ser agredida mentre dormia.

f) Identificació de l'imputat: Johan Fuster, "de la Sèlguà".

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort G. de Tamarit i dels paers Francesch Ça Sala i Ramon Giner.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Es va fer la crida pública de compareixença acostumada.

j) Comentari: El lloctinent de cort i paers reconegueren la nafra detalladament, per la qual cosa manaren treure l'apòsit que la cobria: "*Com lo dit Ramon de Pere Blanch fos estubat, feren-lo desestubar i veseren la dita nafra o colp i veseren que.l dit Ramon de Pere Blanch ere nafrat axí com damont per ell es dit i que li exie lo dit troç de leu*". Efectivament, el lesionat abans de morir, havia declarat que l'imputat "*induit per maligne sperit, levàs de costa ell i ab un coltel puynall donà-li un colp per lo ventre daval la mamela, ço és, entre la mamela dreta i el melich, per lo qual colp partida del leu de la frexura li hixie del ventre i estave quax tot de fora e n.és en peryll de mort*".

Nota: AML, reg. 770, f. 29-30 (Apèndix XXVI)

*

Núm. 33. 1331, agost, 6

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida a casa seva, en la parròquia de Sant Gili.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Per arma blanca (espasa). Ferida a la mà dreta i amputació del puny esquerre.

d) Identificació del cadàver: Francesc Castelar, llaurador.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla familiar.

f) Identificació de l'imputat: Jacme Bosquet, forner.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Bandejat de la ciutat, terme i llocs de la contribució durant un any. En el cas d'incompliment de la sentència li seria amputat el puny esquerre.

j) Comentari: Si l'imputat era trobat durant l'any de bandeig per qualsevol dels indrets prohibits, li seria amputat el puny esquerre, és a dir, se li aplicaria la mateixa lesió que ell produí a la víctima, ja que la justícia aplicava l'antiga llei de "*ull per ull i dent per dent*".

Nota: AML, reg. 770, f. 52-76 (Apèndix XXVII)

*

Núm. 34. 1331, desembre, 26

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home de Lleida i lesions a un altre.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Mort per arma blanca. Lesions múltiples (mamella esquerra, espatlla, cap i pubis).

L'altra persona lesionada ho va ser també per arma blanca (espasa i dard) amb lesions al costat i espatlla esquerres.

d) Identificació del cadàver: Benito de Casteylló, (denunciant del fet). Andreu Esteve, piquer, va ser l'altre lesionat.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla pel joc.

f) Identificació de l'imputat: R. de Figuerola, el seu fillastre Alvespi, Domingo d'Onteynena i G. de Corts.

g) Peritatge: No n'hi ha del cadàver, però sí del lesionat Andreu Esteve, a càrrec dels cirurgians mestre Thomàs, mestre Johan de Solsona, mestre Bertran de Miraylles i P. de Segàs.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren.. Es manà fer la crida pública de compareixença acostumada. Es requerí la presència de cirurgians per conèixer llur opinió sobre el pronòstic de les lesions del piquer Andreu Esteve.

j) Comentari: És el primer cas en què ens apareix documentat l'informe mèdic del peritatge del nafrat.

El 16 de febrer, el lloctinent de cort i dos paers, a petició de persones pròximes al lesionat, demanaren al cirurgià mestre Bernat de Miraylles un primer peritatge sobre "*si.l dit Andreu ere en peryll o fora de peryll de mort per les nafres que li foren feites lo dia de Sent Esteve*". El citat cirurgià dictaminà que "*segons son parer i sa sciència i sa possibilitat, no és fora de peryll, ans és en peryll de mort i en aytan gran i en major que no fo lo primer dia*". El 23 de febrer, el pronòstic havia empitjorat. El lloctinent de cort i els paers demanaren l'opinió de mestre Thomàs, cirurgià, i la de mestre Bertran de Miraylles, "*los quals dos metges, concordants, dixeren pel sagrament que feít avien, que.l dit Esteve ere en gran peryll de mort i que no.s pensaven, segons lur sciència, que lo dit Esteve n.escapàs com la nafra fos [...]*".

El 23 de març foren els parents de l'imputat els qui, suposant que la víctima estava guarida i per tant, sense que hi hagués lloc que aquell continués a la presó, sollicitaren que fos reconeguda de nou. El cort i paers, "*segons urs i usança.de la casa de la paheria antigament observada*", decidiren que el cirurgià mestre Thomàs, acompanyat de Francesc Garrigues, es traslladessin a casa del lesionat, "*per veser i regonèxer si.l dit Andreu Esteve ere en peryll o sens peryll de mort*". El peritatge que emeteren va ser prou eloqüent: "*que.l dit Andreu Esteve, segons sa art de sa ciència, ere en peryll de mort, com la nafrà li fos enfistolada i scub d.aquela mesex larch que li hix per la nafrà, per la boca i ha febre continua e nos pense en negun quars, segons sa ciència, que.n puxe escapar de mort*".

El 28 de juny, el cort i un paer, també a requeriment de familiars i amics de l'imputat, preguntaren al mestre Bertran Miraylles, cirurgià encarregat de l'assistència del lesionat, si aquell continuava encara en perill de mort. La resposta va ser: "*Andreu Esteve és fora de peryll de mort [...] de la nafra i que per aquela no tem res, ans és tot curat i guarit acabadament i açò dix quant él pot veser per sa ciència i son enteniment*".

El cirurgià P. de Segàs, també consultat, respongué el mateix. No obstant això, el lesionat, en desacord amb l'anterior declaració, dos dies més tard comparegué a la

paeria per reclamar una nova revisió "per bons metges", amb la fi que es pronunciessin abans que l'imputat fos alliberat de la presó. Atenent el seu prec, els cirurgians mestre Thomàs i mestre Johan Solsona, després d'examinar la nafra que presentava el demandant "a la part esquerra prop la melsa", digueren "*que segons lur sciència i lur enteniment, aytant com cos de cirurgia los demostre, lo dit Andreu no és curat ni és fora de peryll de mort de la dita nafra, ans es en peryll de mort per tal car la nafra és empustemada i enfistolada dins lo cors*".

De l'anàlisi del contingut d'aquests peritatges destacarem els punts següents:

1. El peritatge podien demanar-lo directament les autoritats per pròpia iniciativa, i podien requerir, quan calgués, la intervenció dels facultatius.
2. El peritatge podia sol·licitar-lo la família o amics del lesionat. Aleshores, aquests, requerien la intervenció dels cirurgians.
3. El peritatge també podia demanar-lo el mateix lesionat a través de l'autoritat.
4. El peritatge a Lleida era un costum antic, molt anterior a l'any 1331, data objecte d'aquesta anàlisi.

Nota: AML, reg. 770, f. 117-31 (Apèndix XXVIII)

*

Núm. 35. 1332, gener, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida al seu propi domicili. L'agressió es produí al carrer dels Cistellers.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida abdominal per arma blanca.

d) Identificació del cadàver: G. de Tàrrega, veí de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla pel joc.

f) Identificació de l'imputat: A. de Mayllabex.

g) Peritatge: A càrrec de dos paers per absència del cort i veguer, els quals informaren que "*aquel G. de Tàrrega feren destubar i veeren que ere nafrat pel ton del ventre a la part dreta entre lo melich el braguer d. una nafra tan solament, la qual nafra ere feyta de larch i avie de larch lo seyal d. avel seyallat*".

h) Tortura: Fou sotmès tres vegades al turment de la roda, tres al del foc i el del guant el patí a les dues mans.

i) Desenllaç del procediment judicial: Bandit per sempre de la ciutat i terme.

j) Comentari: L'imputat, tot i l'evidència de l'autoria del crim donada per la declaració dels testimonis oculars i la de la víctima poc abans de morir, solament fou desterrat de la ciutat perquè suportà, sense confessar la seva culpabilitat, tots els successius turments a què va ser sotmès. El turment del guant apareix aquí documentat per primera vegada. Se li aplicà la màxima tortura legal, atesa l'evidència de la seva culpa, però el reu, dotat d'una gran resistència física, la qual l'antropologia mèdica anomena "*analgesia i disvulnerabilitat*", el féu resistent a tota mena de dolor i es lliurà de la mort. Com que era preceptiu, no se'l pogué condemnar a la forca i a més no podia ser tornat a ser jutjat pel mateix crim tot i que després poguessin aparèixer més proves contra ell.

Nota: AML, reg. 770, f. 132-43 (Apèndix XXIX)

*

Núm. 36. 1332, febrer, 28

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida a l'arenys del Pontarró de la Fusteria.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (coltell) a la regió costal.

d) Identificació del cadàver: Orrioll, "*arrayç*".

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla, durant la qual la víctima havia donat "*un bufet*" a l'imputat.

f) Identificació de l'imputat: G. de Tamarit, "*hom d'aygua*".

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a morir penjat per la gola.

j) Comentari: Segons la declaració del denunciador del crim, l'havia mort "*per un colp que li feu ab un coltel de tayll poch per les lonces, de burç*". Malgrat que

l'imputat negués en tot moment l'autoria de la mort, diversos testimonis i la mateixa víctima abans de morir l'acusaren de l'agressió.

Nota: AML, reg. 770, f. 164-5 (Apèndix XXX)

*

Núm. 37. 1332, febrer, 28

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a les forques de Lleida.
- b) naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** P. de Tamarit, "*hom d'aygua*".
- e) Circumstàncies etiològiques:** Condemant per haver mort Orrioll.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** No procedeix.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) Comentari:** Correspon al de la fitxa núm. 36.

Nota: AML, reg. 770, f. 173 (Apèndix XXX)

*

Núm. 38. 1332, abril, 8

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a "*Vilanova davant Leyda*".
- b) naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferides per arma blanca (coltell), a regions frontal i axil·lar.
- d) Identificació del cadàver:** A. Tilo, llaurador.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Barall entre dues famílies enemistades.

f) Identificació de l'imputat: Johan Tilo, llaurador.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: A la declaració del denunciador consta que la víctima abans de morir havia dit: "*Mal me fa lo cor, que mort sò, que la nafra que m'à feyta en Johan Tilo m'afronte al cor*" i que va ser ferit "*de dues nafres, d'una pèl front, prop lo pòls i l'altra a costat esquerre daval la exela*".

El lesionat, que ho va ser al "*vespre quar fo vengut de la laurada*", morí a mitjanit.

Nota: AML, reg. 770, f. 193-208 (Apèndix XXXI)

*

Núm. 39. Data desconeguda, anterior a l'abril de 1332

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al Palau de l'Horta.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: P. del Torrent.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla iniciada per l'agressor.

f) Identificació de l'imputat: A. Tilo, llaurador, de "*Vilanova davant Leyda*".

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Solament tenim referència d'aquest crim per la declaració d'un testimoni de la defensa de l'imputat de la fitxa núm. 38, en la qual deia que "*el dit A. Tilo és hom barayllós i ere hom rebeu i que no soferie res a negú i él testis hoí dir que havie mort lo dit en P. del Torrent*".

Nota: AML, reg. 770, f. 207 (Apèndix XXXI)

*

Núm. 40. 1335, març, 25.

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home al monestir dels Predicadors (Lleida).
 - b) naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
 - c) Mecanisme de la mort:** No consta.
 - d) Identificació del cadàver:** Jaume de Vic, resident a Lleida.
 - e) Circumstàncies etiològiques:** Venjança.
 - f) Identificació de l'imputat:** G. de Mijavila, conegut també com G. de Ripoll, captaire.
 - g) Peritatge:** No consta.
 - h) Tortura:** No consta.
 - i) Desenllaç del procediment judicial:** Sentència absolutòria.
 - j) Comentari:** El procés per aquest crim s'inicià nou anys més tard.
- Nota:** AML, reg. 774, f. 163-6

*

Núm. 41. 1335, març, 25

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home al monestir dels Predicadors (Lleida).
- b) naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** No consta.
- d) Identificació del cadàver:** Bortholomeu Martí, fill del capellà de Bagà.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Venjança.
- f) Identificació de l'imputat:** G. de Mijavila, anomenat també G. de Ripoll, captaire, al qual un testimoni el descriu dient: " *El dit G. de Ripoll vench a casa*

d.en R. Bertran demanant almoïna, ab cota de sargil, ensemblant a que no hagués sinó una mà i l'altra tenia amagada, que no la avia mesa per la mànega de la cota, ans la tenia ligada i dejós portava coltel de cinta amagadament i .I. maçota".

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: El procés per aquest crim s'inicià nou anys després.

Nota: AML, reg. 774, f. 163-6

REGNAT DE PERE III EL CERIMONIÓS

(24 gener 1336 - 5 gener 1387).
(Núm. 42 a 183)

Núm. 42. 1339

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a la presó de Lleida (Palau de Cervera).

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Simó de Torres.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla per la propietat d'una vinya. Tenien fet sagrament de "*pau i remissió*". Morí en el decurs dels aldarulls que s'originaren en l'assalt al Palau de Cervera, presó comuna de la ciutat de Lleida.

f) Identificació de l'imputat: Domingo de Vilaspersa, notari.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: La referència d'aquesta mort es troba en un procés iniciat l'any 1339 contra l'esmentat Domingo de Vilaspersa.

Nota: AML, reg. 773, f. 25-61 (Apèndix XXXIII)

*

Núm. 43. 1339

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a la presó de Lleida (Palau de Cervera).

b) naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: R. de Castellpol.

e) Circumstàncies etiològiques: L'imputat promogué un gran avalot d'homes empresonats, amb la conseqüència de la mort de dos d'ells i el "trencament" de la presó.

f) Identificació de l'imputat: Domingo de Vilaspersa, notari de Lleida.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Vegeu la fitxa núm. 42.

Nota: AML, reg. 773, f. 25-61 (Apèndix XXXIII)

*

Núm. 44. 1339, juliol, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, a la presó.

b) naturalesa de la mort: Violenta per suplici.

c) Mecanisme de la mort: A conseqüència dels turments soferts.

d) Identificació del cadàver: Çayt de Massot, sarraí, fuster. Vei de Fraga.

e) **Circumstàncies etiològiques:** Havia estat acusat de jaure amb una "*fembra pecador cristiana*" i d'haver nafrat l'home que el volia agafar. La mort es va produir a la presó a conseqüència del deteriorament físic provocat pels turments que se li aplicaren.

f) **Identificació de l'imputat:** No procedeix.

g) **Peritatge:** No procedeix.

h) **Tortura:** Se li havien aplicat els turments de la roda amb les tres lligades acostumades i el del foc tres vegades més. Resistí tots els turments tot i l'extrema duresa d'aquests: "*Que be.l podien esquarterar, que no dirie als*".

i) **Desenllaç del procediment judicial:** Fou absolt de l'acusació de jaure amb la dona. Per les ferides fetes al seu perseguidor fou condemnat a pagar un ban.

j) **Comentari:** Aquest cas és un exemple típic de la inutilitat de la tortura com a prova judicial. Aquí, un home innocent, després d'haver sofert i resistit els successius turments, morí al cap d'uns dies, abans que es pogués dur a terme l'execució de la sentència per la qual se l'absolia del delict.

El cort i paer demanaren a Johan de Solsona, Bortolomeu Metge i P. deç Prats, cirurgians, que reconeguessin l'home que, segons la denúncia, havia ferit l'imputat i fessin el corresponent informe de dessospitació. El text diu: "*Los quals, feyt per els sagrament digueren que.l dit Domingo de Guimerà eré fora de peryll de mort de les naffres, mas que ere debelitat d.abdues les mans per rahó de les dites naffres*".

Com es pot veure, la certificació era sol·licitada als sanitaris quan es tractava de ferits, per quantificar la gravetat de les lesions. Això es feia a requeriment de les autoritats judicials o dels familiars dels implicats en les inquisicions. En aquells casos en què resultava algú mort, normalment no es requeria cap certificació dels sanitaris, exceptuant algun cas en què hi havia dubte de si la mort es produïa per lesió o a conseqüència d'alguna malaltia.

Nota: AML, reg. 773, f. 5-19 i 45 (Apèndix XXXII)

*

Núm. 45. 1339, juliol, 14

a) **Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a Lleida, vora de la carnisseria de Magdalena.

b) **Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides a la regió parietal esquerra amb sortida de la massa encefàlica i al braç.

d) Identificació del cadàver: Domingo Amorós. Era coronat.

e) Circumstàncies etiològiques: Disputa per qüestions del regatge.

f) Identificació de l'imputat: Domingo de Vilaspersa, notari, de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del cort i dos paers.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Segons la visura realitzada per les autoritats, "*veeren que.l dit Domingo Amorós jahie mort en .I. lit. E per tal com se dehie que ere mort per la naffra del cap, feeren-la-li desligar i fonch vist que.l dit Domingo ere estat naffrat el cap, a la part esquerra, axí que la naffra devalave entrò endret la oreylla ho prop i que per aquela li exie lo cervel del cap*".

Crida l'atenció el fet que malgrat la gravetat de la ferida, la víctima pogués sobreviure vint-i-un dies.

Durant el procés, el notari Domingo de Vilaspersa, inculpat del crim, va ser acusat de practicar la nigromància, de ser "*gran difamador, hom fort barayllós i cap de baraylles*" i d'haver mort dos homes, entre altres delictes. No obstant això la sentència va ser absolutòria. És possible que la seva condició de notari i escrivà de la paeria haguessin influït en la benevolència del tribunal.

Nota: AML, reg. 773, f. 25-61 (Apèndix XXXIII)

*

Núm. 46. 1339, agost, 8

a) Objecte de l' anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a Lleida al carrer de na Gueralda.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida en el coll per arma blanca (ganivet).

d) Identificació del cadàver: Saureta, muller de Perico Garro.

e) Circumstàncies etiològiques: Discussió familiar. Fou recriminada d'adulteri pel seu marit.

f) Identificació de l'imputat: Perico Garro, moliner, marit de la víctima.

g) Peritatge: Verificada pel paer Francesch Cayrol.

h) Tortura: Sentenciat a ser turmentat tres vegades per la roda i pel foc. Confessà a la segona lligada de la roda.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a morir penjat a la forca.

j) Comentari: No es provà el suposat adulteri de la dona, la qual cosa determinà la gravetat de la sentència final.

Nota: AML, reg. 773, f. 94-8 (Apèndix XXXIV)

*

Núm. 47. 1339, agost, 20

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjada per la gola).

d) Identificació del cadàver: Jacmeta, filla de Jacme Salvador.

e) Circumstàncies etiològiques: Lladre reincident.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: Se li aplicà el turment de la roda.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou condemnada a morir penjada però el tribunal afegí: *Enans que la present sentència sie menada a execució, que la dita Jacmeta sie turmentada i posada al turment de la roda per saber veritat si la dita Jacmeta ha feyt ho comeses més ladronicis i per saber si la dita Jacmeta avie companyons, ni quals, a fer los dits ladronicis ni si sab qui són aquels que fan ladronicis en la ciutat".* Delatà els seus còmplices a la primera lligada del turment.

j) Comentari: És la primera referència que ens apareix documentada de la mort d'una dona a la forca. El fet d'haver estat jutjada altres vegades pel mateix tipus de delictes va propiciar la duresa de la sentència dictada.

Nota: AML, reg. 773, f. 106-14 (Apèndix XXXV)

*

Núm. 48. 1339, agost, 24

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, vora el forn de les Teules.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa, *manerès* i llança), amb amputació de la cama dreta a l'altura del genoll, dels dits de la mà esquerra i ferides múltiples en els dos braços i la cama esquerra.

d) Identificació del cadàver: Vidal d'Algerri, natural d'Algerri i resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Crim induït per l'Honrat Ramon Ça Costa, que l'acusava de fer-li "*squatimes*".

f) Identificació de l'imputat: Ramon Ça Costa, Ciutadà Honrat i Senyor d'Algerri. Els autors materials del crim foren D. de Corça, P. de Lobera i P. Bolfarines.

g) Peritatge: A càrrec del cort i dos paers.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Segons la visura feta per les autoritats, "*en un barranch que és prop lo camí, jahie un hom mort, lo qual vestie jubet i avien-li tolt la cama dreta del denoyll a aval i li havien travessada la cama squerra al denoyll i que no.s tenie sinó en un poch. Encara li avien tolts tots los dits de la mà squerra. Encara, lo dit hom ere nafrat en lo colçe del braç dret i en lo colçe del braç squerre*".

L'imputat negà la seva participació en el fet. El seu testimoni fou acceptat pel tribunal, i no se li va aplicar cap mena de turment, ja que la seva condició social l'eximia de ser turmentat.

El peritatge del cadàver fa palesa la gran crueltat dels autors de la mort vers la víctima. Una dona, "*na Guillemona, donada del spital de Sent Thomàs*"; testimonià

que en el seu hort, al cap de dos dies del succés, havien trobat la cama d'un home, que se suposà que era de la víctima i fou portada a la paeria.

Nota: AML, reg. 773, f. 122-9 (Apèndix XXXVI)

*

Núm. 49. 1339, setembre, 1

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a les forques de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** Perico Garro, moliner de Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Condemnat per haver mort la seva muller, Saureta.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** Vegeu la fitxa núm. 46
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) Comentari:** Vegeu la fitxa núm. 46

Nota: AML, reg. 773, f. 97 (Apèndix XXXIV)

*

Núm. 50. 1339, novembre, 13

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a les forques de Lleida.
- b) Mecanisme de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** Perico Boquer, de Barcelona.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Acusat de molts furts. Temps enrere, "*li havien tolt les oreylls*" per ser lladre reincident.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: Sotmès al turment de la roda, no suportà sense confessar ni la primera lligada.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a morir penjat.

j) Comentari: Se li aplicà la màxima pena per la seva reincidència delictiva. És prou significatiu el fet d'estar desorellat.

El procés s'inicià el 4 d'agost de 1339.

Nota: AML, reg. 773, f. 122-29 (Apèndix XXXVII)

*

Núm. 51. 1339, novembre, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home agredit i mort a Lleida.

b) Etiologia de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusió cranial (pedra). "*Nafrat del cap*".

d) Identificació del cadàver: Antoni de Soldevila, àlies *Bel Luy*, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Matheu, nebot de Gaçola.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Text incomplet, sense cap altra referència.

Nota: AML, reg. 773, f. 188

*

Núm. 52. 1339, desembre, 7

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, prop de l'Hospital de Magdalena.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca en la regió pectoral dreta (punyal). "*Nafra en la mamela dreta*".

d) Identificació del cadàver: P. Gras.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Bn. de la Badia.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Tenim poques referències d'aquest crim perquè el text del procés està incomplet.

Nota: AML, reg. 773, f. 175

*

Núm. 53. 1340, febrer, 11

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home en una sèquia a Lleida.

b) Etiologia de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusió en la regió occipital. "*Cop ab la barra en lo toç*".

d) Identificació del cadàver: Minguet de Graus, bastaix.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla. No consta el motiu.

f) Identificació de l'imputat: Pedrolo de Navarra, resident a Estella, bastaix.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: L'imputat recusà la declaració d'un dels testimonis de càrrec i va adduir que aquell "*ha muyller i té amies long temps ha i no està ab la muyller bé ha vuyt ans i com sie pecat mortal i segons la Constitució de Tarragona, que tot hom que aige muyller i tingue amiga publicament, que.s drut, perquè hom ni fembra que sien druts, no poden testar en juhi ni fer testimoni*".

Nota: AML, reg. 773, f. 206-13 (Apèndix XXXVIII)

*

Núm. 54. 1340, febrer, 25

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Ajusticiament d'un sarraí a l'Areny del Segre.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Cremació a la foguera.

d) Identificació del cadàver: Aamador Sa Davin Jamil, sarraí, manxaire, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Acusat de la violació d'un jove cristià.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: Se li havia aplicat el turment de la roda. Confessà a la segona lligada.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a morir a la foguera.

j) Comentari: L'inculpat, si bé va admetre les pràctiques homosexuals, adduí que aquestes les dugué a terme amb el consentiment del jove. Confessà que: "*él ho començà primerament i après lo dit Domingo feu-ho a él*".

Nota: AML, reg. 773, f. 206-13 (Apèndix XXXIX)

*

Núm. 55. 1340, març.

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un fetus, a Torresserona.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Traumatisme. (Avortament provocat).

d) Identificació del cadàver: Fetus de Berenguera Martina.

e) Circumstàncies etiològiques: L'imputat provocà la caiguda de la dona prenyada d'un rossí en què cavalcava, en el decurs d'una baralla entre ell i el marit de la gestant.

f) Identificació de l'imputat: Arnau Cortit, llaurador, de Torresserona.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: No disposem de cap més referència sobre aquest succés.

Nota: AML, reg. 773, f. 223

*

Núm. 56. 1340, abril, 21

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home, agredit a la porta del seu celler, a Lleida, "*ere ja hora tarda, als creols encesos*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (còrtell) en la regió supraauricular dreta amb sortida de massa encefàlica.

d) Identificació del cadàver: Nadal de Belveí, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Venjança per haver intervingut a partir una baralla anterior en la qual es veié implicat l'agressor.

f) Identificació de l'imputat: Berenguer de Queralt, hostaler de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de P. Despens, assessor i lloctinent de cort i dels paers Bn. Boxó i Bn. Cortit.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: El procés no es continuà per possible suïcidi de l'imputat.

j) Comentari: Malgrat la gravetat de la lesió, la víctima sobrevisqué dos dies. El peritatge de les lesions es va fer a requeriment dels amics i parents de la víctima. *"E trobaren que aquel Nadal jahie mort en un lit. E veeren que, l dit Nadal avie gran naffra el cap, a la part dreita damont la oreylla, per la qual exie lo cervel"*.

Nota: AML, reg. 773, f. 228-30 (Apèndix XL)

*

Núm. 57. 1340, abril, 27.

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, ofegat al riu Segre.

b) Naturalesa de la mort: Suïcidi.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Amb la finalitat d'identificar el mort, el seu cos fou exposat al públic en la plaça dels Conills i diversos testimonis coincidiren a afirmar que era Berenguer de Queralt, hostaler de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Acusat d'haver mort Nadal de Belveí.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: Pressuposada l'evidència del suïcidi, *"no enantaren més, ans manaren que, l dit Berenguer fos soterrat"*.

j) Comentari: L'absència de cap mena de lesió externa en el cadàver fa pensar en el suïcidi com a causa més probable de l'òbit i no la venjança pel fet d'haver mort un home. Així ho consideraren el cort i paers per no prosseguir l'enquesta corresponent. Si fos així, seria el primer cas de suïcidi que ens apareix documentat.

Nota: AML, reg. 773, f. 231 (Apèndix XLI)

*

Núm. 58. 1341, març.

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mòrt d'una fadrina, agredida al molí de la Mariola de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusions múltiples.

d) Identificació del cadàver: Maria, fadrina de 12 anys.

e) Circumstàncies etiològiques: Apallissada per prendre uns raïms en la vinya de l'acusat.

f) Identificació de l'imputat: Bn. Cortit.

g) Peritatge: A càrrec de Bn. de Castellvell, cort i del paer Francesch Gasset.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Per la visura es fa esment que "*trobaren que en un lit jahie, la qual podie ser de edat de .XII. ans i aquela guardaren i ere blava i sang trohida de les spatles tro sus en les anques*".

L'imputat negà la participació en el fet, declaració que sembla desmentir el gran nombre d'hematomes que presentava la fadrina i l'absència de cap símptoma que fes sospitar l'existència de qualsevol malaltia.

Es fa patent, com en altres molts casos documentats, la desproporció entre el motiu desencadenant del fet i l'extrema violència de la reacció de l'agressor.

Nota: AML, reg. 772, f. 12-3 (Apèndix XLII)

*

Núm. 59. 1341

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta en un camí de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Possible distòcia.

d) Identificació del cadàver: Dona desconeguda. "*No se sabie per negú qui ere la dita fembra*".

e) Circumstàncies etiològiques: Anant tota sola li sobrevingué el part.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: Bn. de Castellvell, lloctinent de cort i el paer Bn. Ardoní.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: Si bé les circumstàncies semblen fer palès que la mort es produí per una metrorràgia o una altra complicació d'un part en condicions tan adverses, s'inicià la inquisició per les característiques estranyes i sospitoses del fet. Les autoritats anaren al lloc del succés i comprovaren que en el camí "*jahie .I. fembra, la qual ere morta segons parie, de part i tenie la criatura entravesada en la natura*".

Nota: AML, reg. 772, f. 15 (Apèndix XLIII)

*

Núm. 60. 1341

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un nadó en un camí de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa. Possiblement pel part distòcic sense assistència.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Un nadó desconegut.

e) Circumstàncies etiològiques: Naixement en un camí fora vila en circumstàncies no aclarides.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: Vegeu la fitxa núm. 59.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: Vegeu la fitxa núm. 59.

Nota: AML, reg. 772, f. 5 (Apèndix XLIII)

*

Núm. 61. 1341, octubre, 1

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a Lleida, al riu Segre.
- b) Naturalesa de la mort:** Accidental sospitosa.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per submersió (ofegat).
- d) Identificació del cadàver:** Marco de Castellar, fadri.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Anant a l'areny per cercar llenya, fent broma amb les inculpades, caigué al riu i s'ofegà.
- f) Identificació de l'imputat:** Ermessén Picavilla i Esteveta, filla seva.
- g) Peritatge:** No n'hi ha.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Sentència absolutòria.
- j) Comentari:** P. de Castellar, familiar de la víctima, denuncià el fet adduint que la mort no va ser accidental sinó provocada perquè després d'una baralla amb les imputades aquestes l'empenyeren al riu. El tribunal no ho considerarà així.

Nota: AML, reg. 772, f. 19-22 (Apèndix XLIV)

*

Núm. 62. 1342, març, 14

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home al Mercadal de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferides múltiples per arma blanca (espasa) als braços, la cama i el cap.
- d) Identificació del cadàver:** Jacme Domingo, resident a la Seu d'Urgell, de la companyia del bisbe.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Baralla entre dos bàndols pertanyents a la companyia del bisbe.

f) Identificació de l'imputat: A. de Mur i Francesch Sala.

g) Peritatge: A càrrec de Bn. de Castellvell, lloctinent de cort i un paer.

h) Tortura: Francesch Sala va ser torturat: "*Sie posat al turment de la roda i que li sien torrats los peus e que li sien mesos los guants en los dits e que si atorgarà [...] a fer la mort del dit Jacme Domingo, que sie penjat per la gola en manera que.n muyre*".

Resistí les tres lligades de la roda però confessà a la segona vegada de cremar-li els peus.

i) Desenllaç del procediment judicial: Francesch Solà fou codemnat a morir penjat a la forca. L'altre imputat, A. de Mur, també fou sentenciat a la mateixa pena.

j) Comentari: Segons la visura, les autoritats trobaren "*lo dit mort e que ere naffrat d. una naffra el braç esquerre, que no.s [...] en lo cuyre e d. altra en la cama esquerra e d. altra el braç dret e de .III. naffres el cap*".

En el cas de l'imputat A. de Mur, el fet d'estar en "*pau i seguretat*" amb la víctima en el moment d'agredir-lo, li suposà aquesta circumstància un agreujant en el delictes comès. Aquest jurament es feia seguint un ritual ja establert, en presència de prohoms o altres personatges rellevants com a testimonis, amb la finalitat de posar pau i aconseguir la concòrdia entre les parts implicades i amb el vot de no trencar la pau establerta en el futur.

Nota: AML, reg. 772, f. 59-82 (Apèndix XLV)

*

Núm. 63. 1342, maig, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Vilanova (Lleida).

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: A. de Mur, resident a la Seu d'Urgell, de la companyia del bisbe.

e) Circumstàncies etiològiques: Segons fa constar el text de la sentència: "*Que stant en pau e en seguretat ab en Jacme Domingo i ab en Johan Domingo és estat a fer la mort del dit Jacme Domingo i a toldre lo puy al dit Johan Domingo*".

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No consta l'aplicació de cap mena de turment.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a mort. "*Que sie stiraçat i portat a les forches de Vilanova ... E que en les dites de Vilanova sie penjat per la gola en manera que.n muyre*".

j) Comentari: Vegeu la fitxa núm. 62

Nota: AML, reg.772, f. 76 (Apèndix XLV)

*

Núm. 64. 1342, maig, 10

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Vilanova (Lleida).

b) Naturalesa de la mort: Súplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Francesch Solà, resident a la Seu d'Urgell, de la companyia del bisbe.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat per haver mort Jacme Domingo.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: Se li aplicà les tres lligades del turment de la roda i fou lligat al banc i se li féu el turment del foc, la qual cosa comportà la crema dels peus. En el decurs de la segona vegada que se li aplicà el turment del foc, confessà el crim i per tant ja no se li aplicà el turment dels guants, a què també havia estat sentenciat.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a morir penjat a la força.

j) Comentari: Els tres turments a què fou sentenciat (roda, foc i guant) constitueixen el màxim grau d'aplicació de la tortura que es troba documentat al segle XIV en els processos dels crims estudiats.

Nota: AML, reg. 772, f. 76 (Apèndix XLV)

*

Núm. 65. 1344, setembre, 6

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un fadri al Cappont de Lleida, "*on pleguen les meaylles*".
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferides per arma blanca (coltell) al muscle, pit i braç.
- d) Identificació del cadàver:** Miquel de Roda, "*plegador de meaylles*".
- e) Circumstàncies etiològiques:** Baralla per la compra d'unes pells.
- f) Identificació de l'imputat:** Sanxo Torrent, sabater de Lleida.
- g) Peritatge:** A càrrec de Jacme d'Alors, cort, i dels paers Bertran de Roda i Johan Amorós.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Bandit de la ciutat per sempre.
- j) Comentari:** Segons la visura, el cort i paers "*veeren que ere naffrat d'una naffra el muscle, la qual ere d'estoch, de punta de coltell, per la qual segons que parie, ere mort, d'una el pits i d'una el braç*".

Nota: AML, reg. 774, f. 74-82, 86, 100-2 (Apèndix XLVI)

*

Núm. 66. 1344, setembre, 26

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un fetus a Lleida, al corral de San Eloreç.
- b) Naturalesa de la mort:** Avortament criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Traumàtic.
- d) Identificació del cadàver:** Fetus de Maria, muller de R. de Barbastre.

e) Circumstàncies etiològiques: La dona, embarassada, va ser agredida violentament per l'imputat, segons denuncià "*acordadament i sens tota rahó*".

f) Identificació de l'imputat: Domingo de Soses, moliner de l'Hospital Sobirà.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort Johan Graylla, i del paer Bn. de Sent Martí, els quals anaren al lloc on jeia la dona, la qual denuncià l'agressió i els mostrà les ferides que li ocasionà l'agressor.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons denuncià la víctima, l'imputat "*la ha cabejada per lo ventre. E la ha ferida ab los puyns i ab los peus i per la cara, si que li avie feyt .I. gran boyn damont, segons que enseynà als dits cort i paher. E que és preyns. Axí que entén que la ha affolada per los dits colps*".

Nota: AML, reg: 774, f. 91 (Apèndix XLVII)

*

Núm. 67. 1344, octubre, 11

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, al carrer de la Palanca.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides múltiples per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: G. Taurç, germà de l'agressor.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla familiar. No consta el motiu: "*Agueren noves abdòs, axí que's cridaven. E sobre les dites noves, lo dit frare seu trasch la spasa i posà-la-li el nas i nafrà.l"*.

f) Identificació de l'imputat: R. Taurç.

g) Peritatge: Un primer informe es va fer a requeriment del paer, per mestre Francesch de Vilanova, metge, cridat per assistir el ferit. Un cop morta la víctima, realitzà un segon peritatge Johan Graylla, lloctinent de cort.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: L'òbit es produí un mes després de l'agressió.

El metge, mestre Francesc de Vilanova, va fer constar: *Trobà que l dit G. ere nafrat de .VIII. nafres, ço és, .II. en los loms i .III. en lo muscle esquerre i .II. en la mà dreta, ço és, en los dits migans de la dita mà, per les quals .II. nafres ha perdut lo cap del dit migà de la dita mà*".

Nota: AML, reg. 774, f. 36 (Apèndix XLVIII)

*

Núm. 68

1344, novembre, 6

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, vora el Portal Pintat.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca, (coltell de tall), a la regió abdominal.

d) Identificació del cadàver: Ramon Scobet, carregador de blat del molí jussà de l'hospital.

e) Circumstàncies etiològiques: Fou agredit al carrer sense motiu aparent.

f) Identificació de l'imputat: Bn. Maig i Martí Piquer, carregadors de blat del molí sobirà de l'hospital.

g) Peritatge: A càrrec de Johan Graylla, lloctinent de cort i Johan Amorós, paer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Personats els esmentats lloctinent de cort i paer al domicili de la víctima, després d'haver-se produït l'agressió, el lesionat manifestà que havia estat nafrat "*daval lo melich a part squerra*" i denuncià al mateix temps els agressors. L'òbit es produí l'endemà. Per tal de visurar el cadàver, les autoritats judicials

tornaren al domicili del difunt, els quals "*trobaren lo dit ramon Scobet que jahie mort en .I. lit e veeren la dita nafra, per la qual segons que parie, lo dit Ramon Scobet ere mort. E vist aquell per els, manaren que fos soterrat*".

Nota: AML, reg. 774, f. 122-5 (Apèndix XLIX)

*

Núm. 69. 1344, desembre, 2

a) Objecte de l'anàlisi mèdicolegal: Mort d'un home a Lleida en una vinya, al carrer de San Ruf, "*a hora del seny de l'oració*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (coltell-punyal).

d) Identificació del cadàver: Jaume Majoral, jornaler, de Lleida. La seva pròpia mare l'identificà davant del lloctinent i paer.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla per insults entre un jornaler i l'esmentat Jaume Majoral. Segons la declaració d'un testimoni: "*Si que entre les deshonres que.s dehien, dix que.l dit Vicent dehie al dit Jacme: "Ladre!". E que aquell Jacme deshonrave la mare del dit Viçent*".

f) Identificació de l'imputat: Vicent de Torraylla, jornaler, de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Johan Graylla, lloctinent de cort, i de Bertran de Roda, paer.

h) Tortura: Se li aplicà el turment de la roda amb les tres lligades acostumades. Resistí tots els turments.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou condemnat a ser bandejat de la ciutat i terme per sempre i si tornava seria penjat a la forca.

j) Comentari: Tot i l'evidència de la participació directa en el fet, l'imputat no fou condemnat a mort ja que resistí la tortura i no confessà el crim. El motiu pel qual només se li aplicà un tipus de turment (la roda) i no els altres (foc i guant) potser a causa de la personalitat altament conflictiva de la víctima, home molt barallós, de mala fama i, segons afirmaren molts, "*que no avie tan gran malandri ara en Leyda com lo dit Jacme Majoral*".

Un altre aspecte a destacar en aquest cas és la qüestió de la peritació. Efectivament, en aquest procés està perfectament documentada l'actuació de les autoritats des del moment en què rebien la primera informació sobre un succés en el qual s'havien

produït lesionats o morts. Així és, quan la víctima roman nafrada a terra després de l'agressió, ningú gosa a treure-la d'allí ni moure-la fins que arriba un paer i un cop aquest ha vist el tipus de ferida els dona llicència perquè la portin a casa seva. Segons declarà un testimoni: "*Demanat si el testis veé que.l dit Jacme Majoral fos naffrat, dix que no.u poch veure de continent, per tal com al caure que feu en terra, caygué abochadens i no.l mogueren ni.l tocharen tro que en Johan Amorós, paher fo vengut i lavors, dix que giraren-lo i veé que ere naffrat damont la mamela squerra, d.estoch*".

Un cop portat l'home mort a casa seva, el lloctinent de cort i un paer anaren a fer el peritatge pròpiament dit: "*Guàrdaren lo dit hom mort he quines naffres avie, e trobaren que ere naffrat damont la popa esquerra tro a .IIII. dits, d.estoch, de la qual segons que parie, lo dit hom ere mort. E vist aquel per ells, manaren que fos soterrat*".

La mort fulminant de la víctima i la localització de la ferida a la zona precordial fan pensar que hi va haver lesió cardíaca.

Nota: AML, reg. 774, f. 133-53 (Apèndix L)

*

Núm. 70. 1349

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a la torre de Malmaçot, al terme d'Almacelles.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferides per arma blanca (llança).
- d) Identificació del cadàver:** Miquel Pocarull.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Baralla al camí de Montsó per qüestions del bestiar.
- f) Identificació de l'imputat:** Nadal Pinell, missatger d'Almacelles.
- g) Peritatge:** No consta.
- h) Tortura:** No consta.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No consta.
- j) Comentari:** En el text de la inquisició consten les característiques de les ferides: "*Una en les espatles, d.altra el braç i d.altra en la càra, de les quals nafres,*

après pocs dies, lo dit Michel mori". La baralla es produí tot i que la víctima i l'agressor havien fet pocs dies abans, sacrament de "pau i assegurament". La inquisició del procés es féu dos anys més tard, denunciat per un habitant d'Almacelles.

Nota: AML, reg. 775, f. 90 v (Apèndix LI)

*

Núm. 71. 1349

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a Lleida, a la parròquia de Sant Martí.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Una dona no identificada.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Un home no identificat.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: No hi ha cap més referència sobre aquest crim.

Nota: AML, reg. 398, f. 7

*

Núm. 72. 1349

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, al Palau d'Anglesola.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Un home no identificat.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Perico Pere.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: No hi ha cap més referència sobre aquest succés.

Nota: AML, reg. 398, f. 8v

*

Núm. 73. 1350, febrer, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Algorfa.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Un germà de Bn. de Terrés.

e) Circumstàncies etiològiques: La ciutat de Lleida i el noble G. R. de Montcada estaven enfrontats per certes qüestions o litigis sorgits i era fama que l'esmentat noble "*segons que.s diu que entèn a dar dapnatge a persones de la ciutat*". Aquest succés es pot emmarcar en aquesta problemàtica.

f) Identificació de l'imputat: El noble Guillem Ramon de Montcada. Tenia la senyoria a Aitona.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Es va sobreseure el cas.

j) Comentari: La implicació del noble Guillem Ramon de Montcada en aquest cas suscità un seguit de problemes polítics entre la ciutat i aquest, fins al punt que anava a sol·licitar la intervenció reial. Així queda reflectit en les Actes del Consell de la ciutat: "*Que él n.a tramès al seynor Rey i aquel farà ho en manera que la ciutat no.n exirà bé, i axí que.y acorden. Acordaren que per tal que la ciutat partisque bé*

ab lo noble G. Ramon, que la ciutat sobresigue capitol aadès, és a saber, d.aquel de la smena, mas que si per temps fa demanda de res, que la ciutat lo li pugue demanar la mort del hom, els dons donats i que en los altres de que contenen sie flixat que no li caylle obligar de perdre lo loch de Seròs, mas que.y age penà de mil morabatins per cada vegada que contra vingue ni provat puxe ésser que sien stats en negun loch i que a açò oblich sos bens".

Nota: AML, reg. 398, f. 45-58

*

Núm. 74. 1351, juny, 23

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a les forques de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfixia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** P. Nicolau, tintorer, natural de Barcelona.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Lladre reincident. Ja l'havien desorellat.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** No consta.
- j) Desenllaç del procediment judicial:** Va ser condemnat a morir a la forca.
- j) Comentari:** El lladre incorregible, en aquest cas l'imputat, ja havia estat desorellat, i era castigat amb molta severitat.

Nota: AML, reg. 76, f. 1-6

*

Núm. 75. 1351, agost, 21

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'una persona no identificada a Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia.

d) Identificació del cadàver: No identificat.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Isabel, vídua de Jaume d'Agramunt, mestre en medicina.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: És una llàstima que aquest llibre estigui tan deteriorat. Sembla deduir-se, de la lectura incompleta del full únic mig esborrat que se'n conserva, que na Isabel, la imputada, havia provocat una mort, molt probablement d'una criatura.

El mestre Jaume d'Agramunt havia mort de pesta l'any 1348. Posteriorment, de les relacions de la seva vídua amb el rector del Palau de l'Horta n'havia nascut un fill.

Nota: AML, reg. 776, f. 130 (Apèndix LII)

*

Núm. 76. 1351, setembre.

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una fadrina al Mercadal de Lleida, dies després de ser agredida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: A conseqüència de les complicacions sorgides després d'haver sofert un intent d'estrangulament. És possible que morís per asfíxia per edema de laringe o de glotis.

d) Identificació del cadàver: Domengueta, filla d'en Matheu de Sarraís.

e) Circumstàncies etiològiques: Violació.

f) Identificació de l'imputat: Pere Çafont, paraire, de Lleida.

g) Peritatge: Realitzat pel lloctinent de cort i dos paers, en presència del notari Andreu de Vilaspersa.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Es va fer la crida pública perquè comparegués en l'espai de 20 dies davant del cort i paers per tal de ser jutjat.

j) Comentari: A conseqüència de les lesions produïdes durant l'intent d'estrangulament en el decurs de la violació, segons un testimoni, "*la dita Domengueta rugayllave i hoynt aquella rugayllar, menà-la a Sent Blavi, qui és en lo Carme i feu-li passar per la gola la cahyada de Sent Blavi i gens per açò lo mal no cessave a la dita Domengueta, del rugayllar*".

Al cap d'una setmana morí i el lloctinent de cort i dos paers anaren a fer el peritatge. "*Trobaren una fadrina morta que parie que fos stada estreta en la gola, la qual fadrina dix lo dit P. Sarahis qui aquí ere present, que aquella fadrina ere aquella que.l dit P. Çafont havie forçada i en aquesta manera havie lo dit P. Çafont hagut a fer carnalment, la dita Domengueta ere morta*".

La devoció a Sant Blai com a protector de tota mena de malalties de la gola ha estat estesa pertot arreu. Pel que es veu en aquesta cita, a Lleida era molt arrelada la creença en les virtuts guaridores de la caïada de la imatge de Sant Blai venerada en l'església del Carme.

Nota: AML, reg. 776, ff. 46-52 (Apèndix LIII)

*

Núm. 77. 1351, desembre, 5

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, a la Cuirassa.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusió (cop de pedra). Ferida en la regió superciliar. "*Alçà una pedra ben grossa i donà-li en la front, damont la ceylla*".

d) Identificació del cadàver: P. de Guimerà, llaurador.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla. No consta el motiu.

f) Identificació de l'imputat: Minch Andrés, també dit Domingo, natural de Castelar, aldea de Terol, aiguader, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de G. Royg, lloctinent de cort, Jacme del Soler, paer i P. d'Altarriba, notari.

h) Tortura: Se li aplicà el turment de la roda amb les tres lligades acostumades. No confessà l'autoria del fet.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: A causa del mal estat de conservació del llibre, no hi ha el text de la sentència, però l'acusat, que segurament no degué admetre la seva culpabilitat, degué ser absolt.

La mort de P. Guimerà no fou instantània. Un cop avisats de la seva mort, el lloctinent de cort i un paer anaren a fer el peritatge a casa seva i "*alí trobaren lo dit P. de Guimerà mort, jahent en .I. lit i trobaren que tenie .I. colp damont la ceylla dreta, que parie fos stat feyt ab pedra i en la mà esquerra altra*".

Nota: AML, reg. 776, f. 72-7 (Apèndix LIV)

*

Núm. 78. 1352, gener, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a la plaça dels Polls de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides al cap i cama dreta per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Domingo Gòmiç, natural de Daroca i resident a Lleida, escuder d'Arnau Cortit.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla ocasionada per intercanvi d'insults.

f) Identificació de l'imputat: P. Pagès, carnisser, de Lleida.

g) Peritatge: Realitzat per G. Roig, lloctinent de cort i d'en Nicolau Ferrer, paer, en presència d'un notari.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El text del peritatge dut a terme per les autoritats esmentades no s'ha conservat a causa del mal estat del llibre estudiat.

Hi ha l'agreujaent que els dos implicats en la baralla estaven en pau. Així ho expressa un d'ells als presents: "*En testimonis de vos, com aquest macip és en pau ab mi i encara me cerque i m.escomet!*". Això ja era motiu suficient perquè la sentència que es dictés fos més severa si era l'imputat qui havia trencat la pau o més benèvola si era a l'inrevés.

Un altre aspecte a destacar és la referència a l'epidèmia de pesta de 1348 que apareix citada en aquest procés. Un testimoni diu, en la seva declaració, que ja "*ans de les mortaldats hagueren baraylla per fembres e puys, passades les mortaldats ...*".

Nota: AML, reg. 776, f. 98-107 (Apèndix LV)

*

Núm. 79. 1352, gener, 15

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, a "*hora can les gens mengem*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa) als genolls i al peu esquerre i per pilota als llavis.

d) Identificació del cadàver: Bertran de Pena, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Venjança. La víctima havia nafrat en una altra ocasió la mare d'uns amics dels inculpats. També apareix implicada en l'enemistat la vídua del metge Jaume d'Agramunt pel seu suposat concubinatge amb el rector del Palau de l'Horta "*per los afers que dien que son entre la dona, muyller que fo de mestre Jacme d'Agremont i el dit rector del Palau de la Oria*" i del qual s'afirmava que havia concebut un fill.

f) Identificació de l'imputat: Bn. Gayllart i Johan Gayllart, sabaters, de Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Se'n féu la crida pública perquè compareguessin davant la cort.

j) Comentari: La víctima, abans de morir, va descriure les seves lesions dient que era nafrat "*en quiscuna camà per los denoylls i en la puncta del peu squerre i ab pilota per lo morro*". Sobrevisqué dos dies.

Nota: AML, reg. 776, f. 119-30 (Apèndix LVI)

*

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, en la seva pròpia casa, ferit anteriorment al carrer.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida a la regió cranial dreta. No consta el tipus d'arma emprada.

d) Identificació del cadàver: Perico Burrell, àlies *Cardonet*.

e) Circumstàncies etiològiques: L'imputat havia nafrat i insultat un familiar de la víctima.

f) Identificació de l'imputat: Michel Vermeyll.

g) Peritatge: A càrrec de P. de Thorà, cort, "*ensemps ab mi, notari, com algú dels pahers aquell cort no pogués covinentment*".

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Coneixem el tipus de lesió de la víctima per la declaració d'aquesta a les autoritats judicials.

Perquè el lesionat "*havie gran greuge de parlar per rahó de la dita nafra*", les autoritats sol·licitaren al cirurgià Bortholomeu de Sant Feliu, el qual s'havia encarregat d'assistir el ferit, que certifiqués el tipus de lesions que tenia. No s'ha conservat el text d'aquest informe.

Solament es requeria la certificació facultativa quan el lesionat encara vivia. En cas d'haver-se produït la mort, eren les autoritats judicials qui feien el corresponent peritatge, el qual tampoc no s'ha conservat en aquest procés.

Si la mort era sospitosa, també es podia demanar el parer als facultatius.

Nota: AML, reg. 776, f. 189-90 (Apèndix LVII)

*

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, a casa de Bertran Navarro, després de ser nafrat prop la Caldereria.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa) en la regió cranial i braç esquerre.

d) Identificació del cadàver: Mestre Ramon Ritxart, també anomenat, mestre Mondo, metge, veí de Santa Coloma de Queralt.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de l'agressió duta a terme per set o vuit homes.

f) Identificació de l'imputat: P. Baro, veí de Sort, "*qui sap pensar de cavalls*", entre altres.

g) Peritatge: Realitzat pel lloctinent de cort i un paer a la casa de Bertran Navarro, on havien portat la víctima després d'ésser nafrada al carrer.

h) Tortura: A P. Baro se li aplicaren els turments de la roda i del foc, les tres vegades cadascun, tal com era acostumat. Resistí la tortura sense acceptar la seva culpabilitat.

i) Desenllaç del procediment judicial: P. Baro fou absolt del crim, tot i l'evidència de la seva participació en el fet corroborada per diversos testimonis, ja que no confessà malgrat els tûrments infligits.

Quant als altres agressors, pel fet d'haver fugit, es féu crida pública perquè compareguessin davant la justícia.

j) Comentari: La mort de mestre R. Ritxart no fou instantània. Quan el lloctinent de cort i un paer, avisats de la baralla ocorreguda, anaren a inquirir informació dels afers, "*com vehesen que.l dit maestre Mondo fos fora de son enteniment, no pogueren d.aquell maestre Mondo rehebre confessió, mas veheren lo dit maestre Mondo nafrat de la memòria del cap i per lo braç esquerre, prop la mà*".

Tot i la gravetat de les lesions, sobrevisqué quatre dies. El lloctinent de cort i un paer tornaren a la casa on era el cadàver i feren el peritatge pròpiament dit: "*pujaren en lo dit alberch i en aquell, és a saber, en un lit qui és en una cambra del dit alberch, trobaren lo dit Mondo Ritxart, nafrat de .II. nafres, una el cap, altra en la mà esquerra. E en continent los diis cort i paer manaren lo dit Mondo soterrar*".

Un aspecte a destacar en aquest procés és que es tracta de l'únic metge que trobem mort criminalment en els dos segles estudiats. En el moment de l'agressió l'acompanyaven els cirurgians mestre P. Riba i P. Ritxart i Arnau Martí, barber, i Mafumador, manescal.

Tot i que no consta el motiu que originà l'homicidi, ja que la víctima passà sense consciència el temps que transcorregué fins a la seva mort, possiblement podia obeir a una venjança personal.

Nota: AML, reg. 776, f. 229-39 (Apèndix LVIII)

*

Núm. 82. 1352, juny, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, a casa seva, en la parròquia de Sant Llorenç a conseqüència de les lesions que li feren al carrer.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Johan Castellano, corredor d'oli, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Fou agredit quan estava comprant cireres a la plaça. No consta el motiu.

f) Identificació de l'imputat: Domingo d'Estadella.

g) Peritatge: Realitzat pel lloctinent de cort i un paer després de ser avisats de la mort del nafrat.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: L'agressió es produí a primers de maig i l'òbit fou el 3 de juny. L'imputat, temps enrere, havia fet sagrament de pau amb la víctima per alguna contesa que havien tingut. En el moment de fer la denúncia, el ferit fa constar aquesta circumstància que, com hem dit en casos anteriors, agreujava el delictes, "*majorment ço que pijor és, que lo dit Johan fos e sie sots pau*".

El peritatge que feren les autoritats feia constar que "*trobaren en una cambra de la dita casa, sobre un lit, lo dit Johan Castellano, mort, nafrat per mig del cap a la part detràs, vers la memòria, de una nafra i en continent los dits cort i paher manaren soterrar lo dit Johan Castellano*".

Nota: AML, reg. 776, f. 242-4 (Apèndix LIX)

*

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, a l'arenys del riu Segre.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Cremació (carbonització del cos).

d) Identificació del cadàver: Mahoma d'Alfalbo, sarraí, natural de Foç i resident a Lleida, jornaler del camp. Segons un testimoni, era "*hom poquet, rodonet i bé spatllat*". "*Hom xich i ben spés i vestie una capa abrigada de drap*".

e) Circumstàncies etiològiques: Fou acusat de jaure carnalment amb una "*fembra peccador cristiana*".

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: Sentenciat a ser turmentat amb la roda tres vegades.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou condemnat però l'imputat demanà el trasllat del procés a l'Audiència del Rei.

j) Comentari: El fet de ser "*fembra peccador*" la dona amb qui el citat sarraí tingué relacions carnals no va ser cap atenuant a l'hora de jutjar el fet. Va ser la mateixa dona la qui en adonar-se que aquell home havia estat circumdat, el denuncià. El text és prou explícit: "*I estech dàmont la dita Johana aytant com està en dir dos paternostres, mas que per cert no jach ab la dita Johana, mas a la porta del forat lo li meté i ella, dita Johana, gità-li la mà per metre lo membre en sa natura i trobà que ere retayllat i dix ladonchs que levàs en mal guayn, que sarrahí ere*".

Cal destacar l'acurada defensa del sarraí. Entre altres, va fer constar les següents alegacions:

1. El testimoni de la denunciadora no podia ésser vàlid perquè es tractava d'una "*fembra peccador*".

2. El testimoni del barber Francesch Tost tampoc no ho era perquè era home perjur, testimoni singular i contradictori amb els d'altres.

3. Segons privilegi de l'Aliama de Lleida, tot testimoni de cristià o jueu contra un sarraí no era vàlid sinó hi havia al mateix temps el d'algun sarraí.

Nota: AML, reg. 777, f. 8-13 (Apèndix LX).

*

Núm. 84. 1352, setembre, 22

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al carrer de n'Amiguet de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida cranial per instrument de tall (dextra).

d) Identificació del cadàver: Bortholomeu Roger, teixidor, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla intranscendent per qüestions domèstiques (per unes peces de roba esteses al terrat d'un d'ells).

f) Identificació de l'imputat: Arnau de Girona i Bn. de Girona, germans, teixidors, residents a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de P. de Thorà i de P. de Montaynana, paer, acompanyats del notari A. de Vilaspersa.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Es publicà la corresponent crida perquè compareguessin davant la justícia.

j) Comentari: El tipus de lesions de la víctima foren especificades pel mateix nafrat al cort i paer, en presència del notari, quan li fou requerida la confessió dels fets, mentre jeia nafrat al llit. "*Demanat en confessió si és nafrat i dix que hoch. Demanat per on és nafrat i dix que per lo cap a la part dreta, sobre lo pols, d'una nafra*". L'òbit es produí al cap d'un mes.

Una altra vegada s'ha de fer constar que la víctima i els imputats havien fet la pau temps enrere, després d'una contesa que s'esdevingué entre ells.

Nota: AML, reg. 777, f. 54-7, 73 (Apèndix LXI)

*

Núm. 85. 1352, setembre, 28

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a Lleida, a casa seva, situada a la plaça de la Cadena.

- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Contusió (pedra)
- d) Identificació del cadàver:** Barcelona Bealdú, casada, resident a Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** No consta el motiu pel qual l'esmentada muller fou agredida.
- f) Identificació de l'imputat:** P. Segura, llaurador, de Lleida.
- g) Peritatge:** Fet pel notari Andreu de Vilaspersa.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** L'imputat fugí de la ciutat. Es féu la corresponent citació i crida pública.
- j) Comentari:** En aquest procés és interessant fer constar que és la primera vegada que trobem documentat que és solament el notari qui fa la peritació legal del cadàver. Segons declarà, "*per ço los dits cort i pahers, dients si per altres affers grans afahenats, manaren i comanaren a mi, Andreu de Vilaspersa, notari, que anàs vesar la dita Barcelona i que vehés a huyll lo colp i scrivís lo colp que aquella Barcelona tenie i feyt açò, que.ls donàs licència de soterrar lo cos de la dita Barcelona*".

Un cop personat en el domicili de la dona, realitzà la visura del cadàver: "*Atrubi una fembra que jahie en un lit, morta, la qual tenie una nafra el cap, a la part esquerra, prop lo pols, la qual nafra parie que fos estat feta ab pedra...*".

Aquesta delegació de funcions en el notari es tornaria a repetir més vegades, quan per diverses qüestions no els hi era possible anar al lloc del fet amb la rapidesa que el cas requeria.

Nota: AML, reg. 777, f. 57-8, 71 (Apèndix LXII)

*

Núm. 86. 1352, setembre, 30

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Dona trobada morta davant l'Hospital de Sant Martí, a Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferida per arma blanca (punyal)

d) Identificació del cadàver: Na Oria Raquel, resident a Lleida. "*Ere vestida de meytan*".

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de l'agressió. Fou morta "*el dit digmenge àns de hora de dinar*".

f) Identificació de l'imputat: Ramon Royg, marit de la víctima.

g) Peritatge: Realitzat per P. de Thorà, cort, i Andreu de Vilaspersa, notari, allí mateix, al carrer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Visurat el cadàver pel cort, en presència del notari, manifestà que "*trobà morta aquí en uns perxes que són devant lo dit Spital, una fembra morta, la qual ere vestida de meytan, nafrada per les spatles ab puynal, segons que parie i jahie d.abocha amont en terra, devall aquells perxes, la qual fembra se dehie que ere muyller d'en Ramon Royg, en altra manera havent sobrenom de Vilavert*".

Nota: AML, reg. 777, f. 81 (Apèndix LXIII)

*

Núm. 87.1352, octubre, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al seu domicili, després de ser ferit, "*a hora d.aprés del seyn del ladre*", al carrer d'en Cardona.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (llança).

d) Identificació del cadàver: Ramon de Pujalt, carnisser, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre la muller de la víctima i la d'un dels inculpats per haver simulat, la primera, un embaràs i posterior avortament.

f) Identificació de l'imputat: Thomàs Revell i Arnau de Montroyg, àlies *Bort*. Sançot, carnisser.

g) Peritatge: A càrrec de P. de Thorà, cort, i dos paers i Andreu de Vilaspersa, notari.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Es féu la citació i crida pública acostumada.

j) Comentari: El cort i paers visuraren el cadàver i feren constar que "*trobaren lo dit Ramon de Pujalt mort e nafirat per lo costat esquerre, ab lança, segons que parie*". En la baralla origen del conflicte, també resultà ferida na Francescha, muller del citat Ramon de Pujalt. Segons les seves pròpies manifestacions, al ser interrogada de quantes nafres havia estat ferida, "*dix que de moltes, specialment per lo col i per la mà squerra, que ha perdut dos diits*".

La dona de la víctima, suposadament estèril, va maquinari aquesta complexa actuació per simular un embaràs i posterior avortament. Per a conseguir-ho, "*havia desoterrada la creatura que la muller d'en Arnau de Montroyg havia ahut i la s'avie feta, la dita confessant, per sa criatura*".

Difícilment hauria pogut justificar un avortament sense la presència física d'un fetus.

Nota: AML, reg. 777, f. 59-66, 77-82 (Apèndix LXIV)

*

Núm. 88. 1352, octubre, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, a casa del seu amo, per les lesions que li ocasionaren al Mercadal, "*après mengar*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa) al braç dret.

d) Identificació del cadàver: Johan Sanç, domèstic i macip del Ciutadà Honrat Nicolau Riambau.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla a causa del joc. Es jugaven "*una dinada de vi que devien beure abduy*".

f) Identificació de l'imputat: Ferrer de Casesnoves, forner, de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de P. de Thorà, cort, i Jacme Comenge, paer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí de la ciutat. Empresonat 27 anys després, no consta la sentència.

j) Comentari: Tot i no interessar cap òrgan vital, la gravetat de la ferida queda reflectida per la manifestació del denunciador: "*Aquell greument i mortal nafrà, lo dit dia, per lo braç dret, per la qual nafra lo dit Johan és sens iot dupte en peryll de mort i de afollament*". Efectivament, l'òbit es produí tres dies més tard. El cort i un paer visuraren el cadàver, en presència del notari, fent constar que, "*lo dit Johan jahia mort en un lit nafrat de una nafra el braç dret*".

Cal destacar els 27 anys transcorreguts des de la data del crim a la de l'empresonament de l'imputat. Aquest, en aquesta ocasió, negà l'autoria del crim.

Nota: AML, reg. 777, f. 67-71 (Apèndix LXV)

*

Núm. 89: 1353, gener, 11

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home en una baralla, a la parròquia de Magdalena de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida cranial per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Bn. Neuler, paraire, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla pel joc (gresca).

f) Identificació de l'imputat: P. de Pujalt, carnisser de Lleida.

g) Peritatge: La visura la va fer solament el notari Andreu de Vilaspèrsa per encàrrec del cort i paers, "*dients per altres afers afahenats*".

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Fou citat i posteriorment cridat públicament per les places i carrers.

j) Comentari: El notari, en la seva detallada i minuciosa visura, féu constar: "*E yo, notari desús dit, aní peronalment a la parròquia de Magdalena, en lo cap del carrer [...], devant de la carniceria de la dita parròquia, en la casa hon lo dit Bn. estave i jahie i pugí en aquella casa del dit Bn. i en una cambra de aquella casa trobí en un lit que.l dit Bn. jahie mort. E en continent desliguí lo [...] cap del dit Bn., draps diversos i estopades que havie en aquell cap. I Arnau Nadal, sayg de la*

cort, qui ere en casa ensemps ab mi, notari, desús dit, [...] i trobí aquell Bn. nafrat el cap, és a saber, a la part squerra, daval la oreylla, prop lo toç. E en continent, diguí als [parents] que alí eren que soterrassen lo cos del dit Bn."

Nota: AML, reg. 777, f. 126-30 (Apèndix LXVI)

*

Núm. 90. 1353, juliol, 13

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home per l'agressió que li feren al camí de Torresserona.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferides múltiples per arma blanca (espasa, coltell i llança).
- d) Identificació del cadàver:** Bonet de Sent Lorenç, fuster, de Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Va ser agredit per un grup d'homes. No consta el motiu.
- f) Identificació de l'imputat:** Salvador Guitard, Bn. de Gra i Domingo Làzaro, entre altres.
- g) Peritatge:** A càrrec de P. de Thorà, cort i veguer, de Francesch del Bosch, paer, i del notari Vilaspersa.
- h) Tortura:** Solament consta que Bn. de Gra va ser turmentat amb la roda una vegada.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Sentència absolutòria per a Bn. de Gra. No consta la corresponent als altres imputats.
- j) Comentari:** Bonet de Sent Lorenç oposà una aferrissada defensa, va aconseguir lesionar dos dels agressors i fou traslladat encara en vida al castell del Senyor de Torresserona, lloc on, un cop mort, fou visurat per les citades autoritats, les quals manifestaren que "*trobaren dins lo castell o estatge del Senyor del dit loç, en Bonet de Sent Lorenç, nafrat de diverses nafres, és a saber, en la man dreta de una nafra que li travessave la mitat de la dita mà i de dues nafres en lo muscle esquerre, que parien que fossen feytes ab spasa o ab coltell i de altra nafra en lo coll, a la part squerra i que parie que fos stat stoch o colp de lança i tres nafres en la cama dreta i una nafra en la cuxa dreta, aprop del denoyll i en la cama squerra dos nafres i en lo cap dos nafres. Trobaren axí meseix en un bacinet, que.s deie que.l dit Bonet portave, havie XI colps grans, los quals eren tots taylls i havie.y*

diversos colps en lo dit bacinet que passaven". Tot i la importància de les seves lesions, la víctima encara pogué explicar com havia ocorregut el succés. Després morí allí mateix.

Per assistir el lesionat va ser requerida la presència del metge Sentís, de Lleida.

A un dels atacants, "vestit de burell i spatlleres", el trobaren "nafrat de una nafra el braç esquerre damunt lo colze i en la cuxa esquerra, aprop del genoyll i en lo braç squerre, damunt lo colze i en la cuxa dreta i en la cama dreta; quaix abiaix en dos lochs i en abdòs les mans, quaix aprop del palmell".

L'altre, "vestit de burell", tenia "un colp per la temple i parie que fos estat ferit ab pedra".

L'abundor de ferides d'aquests dos atacants demostra el coratge amb què es va defensar la víctima contra tants agressors.

També és significatiu que quan el cort i paer es traslladaren a l'escenari de la lluita trobaren gran quantitat de sang al camí general.

Nota: AML, reg. 778, f. 56-63, 75-6, 104-8 (Apèndix LXVII)

*

Núm. 91. 1353, agost, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona que havia estat nafrada al carrer dels Sarraïns de Lleida, prop de la volta de Curró.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa d'estoc).

d) Identificació del cadàver: Maria, muller de P. Ripoll.

e) Circumstàncies etiològiques: L'agressor l'amenaçava contínuament de fer-la marxar del carrer on vivia.

f) Identificació de l'imputat: P. de Castres.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, Gm. Royg, i de R. Riambau, paer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí de la ciutat.

j) Comentari: Les esmentades autoritats reberen la confessió de la víctima després del fet. La dona va morir al cap de dos dies. Segons la visura practicada al cadàver, *"anaren al dit carrer i casa on havien la dita Maria trobada nafrada i entraren en aquella casa i trobaren la dita Maria, morta, la qual Maria atrobaren nafrada de una nafra per lo braç dret i responie-li en lo costat i parie que fos feta d'estoch i en continent, los dits loctinent de cort i paer manaren lo cos de la dita Maria soterrar"*.

És presumible que l'estoc, després de travessar el braç, penetrés en la cavitat toràcica.

Nota: AML, reg. 778, f. 65 i 84 (Apèndix LXVIII)

*

Núm. 92. 1353, agost, 28

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva després d'haver estat ferit al carrer de n'Aparici, de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides múltiples per arma blanca (coltell).

d) Identificació del cadàver: Guerau Avarca, manyà, natural d'Osca i resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta la causa de la baralla que ocasionà l'agressió.

f) Identificació de l'imputat: Arnau de Montgay, hospitaler d'Äger, natural de Toldrà.

g) Peritatge: A càrrec de P. de Thorà, cort, de Francesch del Bosch paer i del notari Vilaspersa.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Es féu la corresponent crida pública perquè compareguessin davant la cort.

j) Comentari: Després de produir-se l'agressió, les autoritats esmentades anaren a la casa del nafrat *"i trobaren en la dita casa un hom nafrat en la cama dreta i en lo cap i en l'oreylla squerra"*.

L'òbit es produí al cap de divuit dies. Un altre cop, el lloctinent de cort, Gm. Royg, i Ramon Riambau, paer, "*anaren a casa del dit Guerau Avarcha, com haguessen entés que fos mort e trobaren aquell Guerau mort en la dita casa, perquè manaren que fos soterrat*".

Nota: AML, reg 778, f. 64 i 105 (Apèndix LXIX)

*

Núm. 93. 1353, setembre, 22

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona per la ferida rebuda a la Traperia de la parròquia de Sant Joan de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Jordana, vídua, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla per insults.

f) Identificació de l'imputat: Berenguer Beçó, carnisser, de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Gm. Royg, lloctinent de cort i de Francesch del Bosch, paer, i del notari Vilaspersa.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí.

j) Comentari: Segons la visura feta a la víctima en el lloc de l'agressió, consta que "*trobaren una fembra que jahie en mig del carrer desús dit, nafrada per les lonzes*". Morí aquell dia mateix.

Nota: AML, reg. 778, f. 102-3 (Apèndix LXX)

*

Núm. 94. 1353, desembre, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona al seu domicili situat a la Blanqueria de Lleida, per les lesions rebudes catorze dies abans.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa) a la cara.

d) Identificació del cadàver: Nadala, muller de Bn: de Palau.

e) Circumstàncies etiològiques: Discussió familiar a causa del joc. El marit li demanava més diners per anar a jugar a la gresca. Agredí la seva muller "*a hora de primer son*".

f) Identificació de l'imputat: Bn. de Palau, marit de la víctima.

g) Peritatge: A càrrec de Gm. Royg, lloctinent de cort, de Vicent Navarro, paer, i del notari Vilaspersa.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: L'òbit es produí el 23 de desembre.

Segons la visura del cadàver feta per les autoritats esmentades, lloctinent de cort, paer i notari, "*atrobaren la dita nadala morta, la qual tenie una nafra a la part squerra del cap, prop lo pols i parie que fos estat tayll de espasa o coltell i los dits cort i paers manaren soterrar la dita Nadala*".

Nota: AML, reg. 778, f. 135-6 (Apèndix LXXI)

*

Núm. 95. 1353, desembre, 22

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home en ser ferit als perxes de la Bladeria de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal, brotxa o espasa).

d) Identificació del cadàver: Jacme Cortés, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla pel joc de la gresca.

f) Identificació de l'imputat: Ferrer Cavaller i Francesch de Fet, mercaders, de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Gm. Royg, lloctinent de cort, de Vicent Navarro, paer, i del notari P. d'Altarriba.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons consta per la visura feta pel lloctinent de cort, paer i notari, "*trobaren un hom lo qual avie nom Jacme Cortés, nafrat d.un colp entre lo col el muscle, a la part squerra, lo qual parie que fos stat feyt ab punyal o ab brotxa o ab puncta d.espasa, al qual Jacme Cortés tenien la candela en la mà i axí com lo fahien regónéxer si tenie pus colps, lo dit Jacme Cortés passà d.est segle i morí*".

Era una pràctica de l'època posar una candela a la mà del moribund per ajudar-lo a morir bé.

En aquella mateixa contesa també resultà lesionat Francesch Jover, que era allí present mirant el joc. Fou nafrat de cinc ferides, tres al braç esquerre, una al braç dret i una altra al cap.

Nota: AML, reg. 778, f. 144-52 (Apèndix LXXII)

*

Núm. 96. 1354, gener, 17

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home, a conseqüència de la lesió que li feren al Cappont de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (coltell o punyal), "*de burç*", en la regió pectoral sota la clavícula.

d) Identificació del cadàver: Gonçalvo, "*hom de ribera*", resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla pel joc de daus de la gresca.

f) Identificació de l'imputat: Sanxo de Bolas. Era "*macip redon sens barba*".

g) Peritatge: A càrrec de Gm. Royg, lloctinent de cort, de R. Riambau i Vicent Navarre, paers, i del notari G. Claver.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou condemnat a morir penjat a la forca.

j) Comentari: La víctima sobrevisqué nou dies a l'agressió, la qual es produí el dia 8 de gener.

Per la visura que es féu del cadàver sabem que "*ere mort i nafra d. una nafra devall la ansa del coll, el pits i parie que fos feyta ab coltell puynal o de burç*".

Tot i que l'imputat negà a cada moment la seva participació en el crim, va ser sentenciat a morir penjat. És possible que s'hagi perdut el text referent a la tortura a què lògicament va ser sotmès l'imputat per aconseguir la seva confessió de culpabilitat.

Nota: AML, reg. 778, f. 155-8 (Apèndix LXXIII)

*

Núm. 97. 1354, maig, 8

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a les forques de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfixia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** Sanxo de Bolas.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Condemnat per haver mort Goçalvo, quan jugaven a la gresca.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** No procedeix.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) Comentari:** Vegeu la fitxa núm. 96

Nota: AML, reg. 778, f. 158 (Apèndix LXXIII)

*

Núm. 98. 1360, juny, 8

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a casa seva a conseqüència de les ferides que li feren al Portal Pintat de Lleida, prop els Tamborets.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa o coltell).

d) Identificació del cadàver: Nicholau d'Alors, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Venjança per un homicidi, en el qual es va veure implicada la víctima, comès vint anys enrere.

f) Identificació de l'imputat: P. R. Barrau i Ferrer Canonge, entre altres.

g) Peritatge: A càrrec de Nicholau Çabater, paer, "*en loch i en veu i per comissió feyta a ell per los dits cort i pahers*", juntament amb el notari Vilaspersa.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Ferrer Canonge fou absolt. No hi ha cap més sentència.

j) Comentari: Segons consta en la visura del lesionat, feta després de ser agredit, "*atrobaren en la sala del dit alberch, lo dit Nicholau d.Alors, nafrat de tres nafres, una a la part davant, per lo front i altra per les spatlles i altra per los loms*".

Sobrevisqué quatre dies. Un cop mort, les autoritats tornaren a casa seva per visurar, en aquest cas, el cadàver i donar llicència per soterrar-lo.

Un dels imputats, Ferrer Canonge, com a prova que no participà en el crim, adduí que a l'hora del crim ell era a casa perquè estava malalt, "*gran dolor he al ventre*".

Com a remei, la seva muller li donà "*una rayl*" i posteriorment bulliren-li vi amb "*ponça*" amarga.

Nota: AML, reg. 780, f. 12-8, 37, 40-4 (Apèndix LXXIV)

*

Núm. 99. 1360, juny, 12

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa del sagristà de Lleida després de ser lesionat al pla de la Seu.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida cranial per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Un macip del bisbe de Lleida, anomenat *Tromparell*, procedent d'Avinyó.

e) Circumstàncies etiològiques: Crim induït per Guillem de Montcada, degà de Lleida.

f) Identificació de l'imputat: Bortholomeu de Montcada. Anava vestit "*ab un tabart blanch i que portave sa spasa solament, que no tenie broquer ni baçinet ni en altra manera guarnit*".

g) Peritatge: A càrrec de Guillem de Foix, cort i veguer, dels paers Bn. Cortit i Nicolau Çabater, acompanyats del notari P. d'Altarriba.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Les esmentades autoritats anaren a casa del sagristà de la Seu, on havien portat el lesionat, i allí van veure que aquell home "*ere naffrat per lo cap, zo és per lo pols, a la part squerra e no parlave ni porie parlar, ans li tenien la canela el puyn, com a adès i adès vingués en passament*".

Nota: AML, reg. 780, f. 22-4 (Apèndix LXXV)

*

Núm. 100. 1360, novembre, 7

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un fadrí a Lleida, a casa seva, pels maltractaments rebuts al treball.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusions múltiples per cops de peu.

d) Identificació del cadàver: Ramon de Benavarre.

e) Circumstàncies etiològiques: El fadrí treballava amb l'imputat.

f) Identificació de l'imputat: Ramon Montaner, capeller, de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de G. d'Alors, lloctinent de cort, i del notari Berenguer Tolo.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Es féu la corresponent crida pública.

j) Comentari: Quan el lloctinent de cort i el notari anaren a casa de la víctima per visurar el cadàver només observaren que tenia la gola inflada i restes d'haver portat algun pegat. Davant el dubte que la causa de la mort fos o no deguda a l'agressió denunciada, el veguer "*manà que per metges fos ben reconegut, per qual accident ere morí*".

Reconegut per tres metges, "*trobaren que havie la gola inflada i lo braç dret en lo quolze scorsat, que semblave que agués dos colps a la part del costat dret, a part de la squena tota vermeylla i blava, lo qual semblave que hi agués pres colp, i podie ésser fadri de edat de .XI. a .XII. ans. I aquell bé i diligentment reconegut per los dits metges, lo dit senyor loctinent donà ordre de soterrar-lo*".

Abans de morir, la víctima havia estat assistida pels metges jueus mestre Jucef Bonjuhan i mestre Terroç.

Nota: AML, reg. 780, s/f (Apèndix LXXVI)

*

Núm. 101. 1361

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Fraga a conseqüència de les ferides que li feren a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: R. de Sadorní, resident a Fraga.

e) Circumstàncies etiològiques: Una baralla de la qual no consta el motiu.

f) Identificació de l'imputat: R. Rajola i G. de Terol, de Lleida.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El llibre està molt deteriorat i no permet esbrinar altres detalls del crim.

Nota: AML, reg. 781, s/f.

*

Núm. 102. 1361, abril, 5

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a l'horta de Fontanet, del terme de Lleida, a conseqüència de les ferides que li feren.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides múltiples per arma blanca (espasa, picassa i punyal) i per pilota.

d) Identificació del cadàver: Arnau Exabell, capeller, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta. És probable que el motiu de l'agressió fos una venjança.

f) Identificació de l'imputat: Ramon Vidal, sabater, Miquel Vinyes, notari, P. Gassió, notari, Jacme Vidal, sabater i Arnau, calderer.

g) Peritatge: A càrrec de Bn. d'Alors, lloctinent de veguer i Berenguer Colom, notari.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Se'n féu la crida pública.

j) Comentari: La crueltat i odi dels atacants queda reflectida en la violència amb què agrediren la víctima, ja que, segons consta en el peritatge que feren les autoritats, *"veeren que avie un colp de piquaç ho de pilota per la cara, de la part squerra, altre colp [...] del muscle, altre colp detrás, per la memòria, lo qual parie de piquaç ho d. espasa, altre per mig del cap, fort gran, lo qual parie de piquaç, altre colp per lo petenyll, lo qual parie de punyal, altre colp de punyal per la spatlla squerra, les quals nafres vistes, lo dit lochtinent donà licència als amichs del dit mort que.l soterrassen"*.

Nota: AML, reg. 780, s/f (Apèndix LXXXVII)

*

Núm. 103. 1361, abril, 12

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al Cappont de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

- c) Mecanisme de la mort:** Ferides per arma blanca (espasa).
- d) Identificació del cadàver:** Domingo Castell, forner, de Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Baralla familiar.
- f) Identificació de l'imputat:** Un germà de la víctima. No consta el nom, era casat i resident a Lleida.
- g) Peritatge:** No consta.
- h) Tortura:** No consta.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No consta.
- j) Comentari:** El llibre de Crims en què es va escriure aquest procés està molt deteriorat, la qual cosa fa que el seu estudi sigui molt incomplet.

Nota: AML, reg. 780, s/f

*

Núm. 104. 1362, octubre, 18

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'una dona en el seu domicili de Lleida, davant l'església de Sant Joan.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta accidental.
- c) Mecanisme de la mort:** Contusions múltiples.
- d) Identificació del cadàver:** Minyona, serventa a casa de P. Margall, prevere. No consta el seu nom.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Va caure per l'escala.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** A càrrec de Vicenç Navarre, lloctinent de cort, i del paer R. de Carcassona.
- h) Tortura:** No procedeix.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.

j) Comentari: Les lesions que presentava la víctima, segons el comentari de la visura del cadàver feta pel lloctinent de cort i el paer, eren: "*Tenie un bony blau en la cara, de la qual parie que li agués exit sanch un pocha i un colp en la front de larch, mas no avie cuyro trenchat, un bony al toç i lo morro daval inflat*".

Les autoritats reconegueren la víctima en el mateix lloc de l'accident i, com que no observaren cap indici que en la mort hi hagués intervingut cap altra persona, manaren soterrar-la.

Nota: AML, reg. 782, f. 24 (Apèndix LXXVIII)

*

Núm. 105. 1362, novembre, 17

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort per sufocació d'una dona prenyada, a Lleida, "*a hora de miga nit o quàix*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Sufocació per oclusió d'orificis respiratoris.

d) Identificació del cadàver: Domenga d'Olson, flequera.

e) Circumstàncies etiològiques: Crim passional.

f) Identificació de l'imputat: P. de la Mata i la seva amiga Marieta, còmplice de la mort.

g) Peritatge: A càrrec de Vicent Navarre, lloctinent de cort, i dels paers R. de Carcassona i P. de Vallebarrera, en presència de Berenguer Ferrer, notari.

h) Tortura: Els dos foren condemnats a ser torturats per la roda tres vegades. Pel fet que la dona en l'inici del turment inculpà del crim a P. de la Mata, aquest fou condemnat de nou a ser turmentat tres vegades més a la roda i tres més al turment del foc.

i) Desenllaç del procediment judicial: Foren absolts del crim, ja que P. de la Mata, malgrat haver estat acusat per la seva amiga d'haver comès el crim, resistí tots els turments sense confessar l'autoria del fet. Foren bandits per sempre de la ciutat i del terme.

j) Comentari: Visurat el cadàver per la cort, s'opinà que la mort no podia ser deguda a una caiguda accidental perquè no s'observava cap indici que ho fes sospitar. "*Trobaren la dita Domenga d'Olson, flequera, que jahie morta i jahie de sobines i tenie lo peu esquerre alt, a la porta del dit obrador e tenie cuberta la cara*".

ab una tovayllola e regonegueren aquela Domenga e no trobaren que tingués colp ni nafra ninguna, salv que tenie la cara i la gola fort grossa i negra".

La cara "tan negra", segons la visura del cadàver, sembla demostrar que el mecanisme de la mort va ser mixt, és a dir, per oclusió d'orificis respiratoris amb la tovallola i compressió toracicoabdominal, fet que avalaria la confessió de la inculpada Marieta, que afirma que en l'execució del crim intervingueren tres homes.

L'autor del crim havia cohabitat catorze anys amb la víctima, a la qual havia abandonat per anar a viure amb l'esmentada Marieta. No sabem si un dels motius que induïren l'autor del crim fou provocar, també, la mort del fetus de Domenga.

Nota: AML, reg. 782, f. 27-31, 90-111 (Apèndix LXXIX)

*

Núm. 106. 1362, desembre, 7

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home que havia estat nafrat al carrer de la Palanca, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusions i ferides múltiples per arma blanca.

d) Identificació del cadàver: Bn. de Montpahó, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla. No consta el motiu.

f) Identificació de l'imputat: Veyà, escuder d'Anthoni de Maçanet.

g) Peritatge: A càrrec del cort i dos paers.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El text està molt deteriorat.

Segons la visura del cadàver feta pel cort i paers, "*Bn. de Montpahó ere nafrat per la gola i tenie tres colps per la cama squerra i un colp per la mà squerra i un colp per la anqua, per les quals quals naffres mori*".

Nota: AML, reg. 782, f. 46-7 (Apèndix LXXX)

*

Núm. 107. 1363, febrer, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al camí de Bell-lloc després de ser nafrat.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides múltiples per arma blanca (llança i espasa).

d) Identificació del cadàver: Ramon Guarro, d'Igualada.

e) Circumstàncies etiològiques: Venjança per haver mort la víctima, en temps passats, un germà de l'agressor.

f) Identificació de l'imputat: Ramon de Vilaró. "*Abrigave una capa de burellat castellà*". Anava a les Corts de Montsó a rebre el nomenament de batlle d'Igualada.

g) Peritatge: A càrrec de Nazbert de Clarmunt, cort i veguer, i dels paers Ramon de Carcassona i P. de Vallebrera.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: El crim es va cometre al vespre i dos saigs vetllaren el cadàver fins l'endemà. Segons la visura, l'home "*jahie mort en un camp de terra i que ere naffrat de diverses naffres e per lo cap i per la gola i per la squena, les quals eren feytes segons que s.aparie e ab lançana i ab spasa*".

El cort i paers ordenaren als saigs que soterressin el cos allí mateix.

Nota: AML, reg. 782, f. 60-73 (Apèndix LXXXI)

*

Núm.108. 1363, març, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un joglar per les ferides rebudes al Cappont de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (coltell o punyal) en la regió pectoral esquerra.

d) Identificació del cadàver: "Xico", joglar de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla pel joc. Jugaven a la gresca.

f) Identificació de l'imputat: Johan Pereç, àlies *Portugalés*, natural d'Exea, Portugal, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Vicent Navarre, lloctinent de cort, i dels paers P. de Sent Martí i Ramon de Carcassona amb el notari Berenguer Martorell.

h) Tortura: Condemnat a ser torturat amb la roda una vegada.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons consta en la visura, "*trobaren prop lo pont de fusta un hom a qui deyen Xicho, juglar, nafrat i mort, lo qual ere nafrat d'una nafra i colp segons que s.aparie en lo pits, prop la popa squerra, de colp de puynall, lo qual vist, donaren licència als saigs que.l soterrassen*".

Nota: AML, reg. 782, f. 64-70 (Apèndix LXXXII)

*

Núm. 109. 1363, abril, 10

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home nafrat vora les forques de la Palomera de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (llança).

d) Identificació del cadàver: Ramon de Sexena, calcinaire, natural i resident de Fraga.

e) Circumstàncies etiològiques: Agredit per uns soldats castellans per robar-li la mula.

f) Identificació de l'imputat: Uns soldats castellans del comte de Trastàmara que anaven a auxiliar el Rei.

g) Peritatge: A càrrec dels paers P. de Sent Martí i P. de Savartes, amb el notari P. d'Altarriba, els quals visuraren el lesionat. Produïda la mort, el cadàver fou vist per Nazbert de Clarmunt, cort i veguer, i per R. de Carcassona, paer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No n'hi ha.

j) Comentari: La rivalitat entre Pere el Cruel de Castella i el seu germanastre, Enric de Trastàmara, en la qual intervingué Pere el Cerimoniós com a aliat d'aquest últim, motiu pel qual se la conegué com "*la guerra dels dos Peres*", originà molts conflictes a les terres de Lleida pel continu pas de soldats amb tota la problemàtica que això comportava.

En aquest cas, la mort de Ramon de Sexena va ser provocada per la seva oposició a la requisada de la seva mula.

L'òbit es produí cinc dies després de l'agressió. Visurat el cadàver, "*veeren que ere stat naffrat per la ansa del coll esquerre*".

Nota AML, reg. 782, f. 71 (Apèndix LXXXIII)

*

Núm. 110. 1363, abril, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un moro a l'Areny del riu Segre.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Cremació.

d) Identificació del cadàver: Mahoma de Luell, natural d'Exelna, sarraí.

e) Circumstàncies etiològiques: Acusat de jaure carnalment amb una "*fembra pecador*" cristiana.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: En la seva confessió, el sarraí declarà que la *fembra pecador* el féu beure i jugar en una taverna a Bell-lloc, l'enganyà i li robà. Negà que hagués jagut amb la dona i "*si provar-lo li pot, que de continent lo cremen*".

Nota: AML, reg. 782, f. 72 (Apèndix LXXXIV)

*

Núm. 111. 1363, abril, 22

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un notari de Lleida a la plaça d'en Sanahuja, "*a hora de après dinar*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Nicolau Jordana, notari, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Qüestions de competència professional entre dos notaris.

f) Identificació de l'imputat: Arnau Huguet, notari, de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec dels Honrats Jacme dez Puig, lloctinent de cort, i de P. de Sent Martí i Ramon de Carcassona, paers, i de P. d'Altarriba, notari.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No n'hi ha. Es tralladà el procés a l'Audiència del Rei, a petició del mateix notari inculpat.

j) Comentari: A causa del perill d'avalot que es temia per la rellevància dels implicats en el fet, els saigs traslladaren el cadàver abans de ser visurat a l'obrador del notari Jacme Remencols. Allí, es personaren el lloctinent de cort i els dos paers on feren la corresponent visura, els quals van manifestar que "*trobaren que.l dit Nicolau Jordana ere nafraç d.un colp damont la popa esquerra ab punyall, prop lo aro de la tenrella de la exela*".

Nota: AML, reg. 782, f. 85-90 (Apèndix LXXXV)

*

Núm. 112. 1368

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida amb una destral.

d) Identificació del cadàver: Marit de Jaquesa.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima dormia quan fou occida.

f) Identificació de l'imputat: Jaquesa.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: D'aquest crim només en tenim aquesta referència esmentada en una declaració d'un testimoni en un altre procés per crim.

Nota: AML, règ. 783, f. 33 v (Apèndix LXXXVI)

*

Núm. 113. 1368, juliol, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona de Lleida, occida a casa seva.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia mecànica complexa: sufocació per compressió toracicoabdominal (tipus Burke i Hare) i estrangulament a mà i amb llaç.

d) Identificació del cadàver: Francescha, filla de Berenguer Dolo, bidell de l'Estudi de Lleida i muller del notari Francesch de Fyllach.

e) Circumstàncies etiològiques: Violència familiar provocada per l'adulteri del marit. En el moment de la mort, la dona estava embarassada de 3 mesos.

f) Identificació de l'imputat: Francesch de Fillach, notari, de Lleida, inductor del crim, Ramon Bonet, autor material i Claret, Elichssén i Dolceta, còmplices.

g) Peritatge: A càrrec de Bn. Dolvan, lloctinent de cort i de veguer, i dels paers P. de Montanyana, Ramon Riambau i Berenguer Marquès. El físic mestre P. dez Prat i l'especier Berenguer Fyllol peritaren sobre indicis materials presumptament relacionats amb el crim.

h) Tortura: S'aplicà el turment de la roda a Dolceta i a Elichssén. Ambdues resistiren la tortura sense confessar la seva participació en el crim.

i) **Desenllaç del procediment judicial:** Les dues dones, com que no confessaren, foren absoltes i els altres imputats fugiren, els quals foren citats i se'n féu la corresponent crida pública.

j) **Comentari:** Probablement hi hagué alguns intents previs d'emmetzinament. Segons la declaració d'una serventa de la casa, la víctima "*se guardave moltes vegades de menjar i de beure, tement que no la metzinassen*".

El marit, amb la deliberada idea de debilitar-la, segons declarà un testimoni, "*li fahie pendre porga sovén i puyx li dave a menjar spinachs i que açò no fahie sinó que la occehis*".

Un altre testimoni manifestà que, en conèixer la notícia de la mort, "*anà soptosament a casa del dit Francesch i vehé la dita muyller d'en Fyllach que jahie morta el lit i que tenie la bocha nafrada i la gola fort blava*". Aquestes lesions bucals i del coll són pròpies de les asfixies mecàniques.

La visura del cadàver duta a terme pel lloctinent de cort, un paer i el notari ens permet completar l'estudi tanatològic de la víctima. Personats al domicili de la difunta, "*aquí, a la cambra que és al cap de la sala, en un lit que avie en la dita cambra, trobaren na Francescha, muller del dit Francesch de Fyllach, que jahie morta i en gonela, ab una tabardina mitada i un capell i trobaren aquella que avie alguns esgarraps en la cara i la gola que tenie inflada, que parie que fos stada scanada ab polçes i dits de mans o ab tovayllola*".

Segons el testimoni de l'Honrat i Discret Ramon Çes Comes, l'homicidi el realitzaren el marit de la víctima, la seva "*drudá*" i un clergue, segons es desprèn de la confessió de Ramon Bonet. "*Lo dit Francesch de Fyllach i la dita Clareta i el dit Ramon Bonet se.n entraren en la dita cambra. E lo dit Francesch de Fyllach cuytàs i pres la dita Francescha, sa muyller ab les mans al canó de la gola i com la stregués fortment i ela cridàs, la dita Clareta li posà lo dit coxi a la boca, el dit Ramon Bonet la contenie pels peus, el dit Francesch de Fyllach, tenent-la ab les mans a la gola, li donave colps ab lo peu en lo ventre i endret lo cor. I que la dita Clareta dehie: "dat-li, dat-li!". I com la aguessen lexada i la dita Francescha encara respiràs, la dita Clareta dehie al dit Francesch: "encara és viva!". I lavors, lo dit Francesch ligà-li la dita tovayllola al col i com la aguessen offegada de tot, lexaren-la en lo lit*".

Sembla que el procediment emprat per materialitzar el crim va ser la clàssica sufocació del criminal d'Edimburg del segle XIX, Burke, amb l'ajuda del seu col.laborador Hare, per aconseguir cadàvers per vendre a les sales d'anatomia de les facultats de Medicina. Consistia a comprimir el tòrax i al mateix temps l'oclusió dels orificis respiratoris (nas i boca).

L'informe del físic P. dez Prat i de l'especier Berenguer Fyllol sobre la identificació d'unes substàncies sospitoses trobades en el domicili de Clareta, concubina de

Francesch de Fyllach, diu que "*feyt sacrament primerament per ells, jutgaren que a lur vijares, aquella cosa que ere en lo pedaç, ere arena de ultramar i no sabien que d.aquella se pogués fer metzines, les altres coses, ço és, la caxiasistòlia, és notori que és cosa medecinal i no és en quantitat que pugués fer dampnatge*".

Nota: AML, reg. 783, f. 17-42, 76-84 (Apèndix LXXXVI)

*

Núm. 114. 1368, juliol, 16

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort al carrer de n'Aparici, al Mercadal de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Miquel Sanç, llaurador, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: L'agressió es produí a conseqüència d'una baralla entre l'amant de l'acusat i la muller de la víctima.

f) Identificació de l'imputat: P. Madrona, teixidor i joglar de la ciutat de Lleida i la seva amiga Elicsén.

g) Peritatge: A càrrec de l'Honrat Ramon Berenguer de Sanahuja, cort i veguer, i de Ramon Riambau, paer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Elicsén fou absolta.

j) Comentari: El cort i paer anaren al lloc del crim, on trobaren que "*en mig de la carrera jahie mort lo dit Miquell Sanç i triobaren que tenie un colp que parie que fos estat de punyal, en lo pits, damont la popa squerra i altre en lo braç esquerre, davall lo muscle; lo qual parie que fos feyt ab spasa*".

Era norma que, una vegada feta la visura del cadàver, les autoritats judicials ordenessin o donessin llicència per soterrar el cos. En aquest cas, no ho feren, i va ser l'endemà que el lloctinent de cort i un paer anaren a casa de la víctima i manaren que fos soterrada.

Nota: AML, reg. 783, f. 41-6 (Apèndix LXXXVII)

*

Núm. 115. 1368

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort sospitosa d'una dona prenyada, a Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Sospitosa de criminalitat.
- c) Mecanisme de la mort:** Emmetzinament.
- d) Identificació del cadàver:** La muller de P. de Madrona.
- e) Circumstàncies etiològiques:** L'imputat, adúlter, volia occir la muller pròpia per esposar-se amb la seva amant Elicsén.
- f) Identificació de l'imputat:** P. de Madrona, joglar de Lleida i Elicsén.
- g) Peritatge:** No consta.
- h) Tortura:** No consta.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No consta.
- j) Comentari:** Aquesta mort apareix citada en els interrogatoris del procés seguit per la mort de Miquel Sanç. (fitxa núm. 114).

"Interrogada si ela sap ni ha oit dir que l dit P. de Madrona aie donades metzines a la muyller que fo del dit P. de Madrona o que li premès lo ventre perquè.s afolàs o moris, com fos prenys, ne si ela confessant ha donades metzines o fetes donar ni consentir". La dona ho negà tot.

Nota: AML, reg. 783, f. 46 (Apèndix LXXXVII)

*

Núm. 116. 1368, agost, 16

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort provocada d'un fetus, a la presó de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Avortament.
- d) Identificació del cadàver:** Fetus de Domenga, amiga de P. de Madrona, joglar, residents a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Havia estat inculpada de complicitat en la mort d'un home.

f) Identificació de l'imputat: Domenga.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons la declaració d'un testimoni, l'esmentada Domenga, estant a la presó, "*contra tota humanitat, donant obra i acabament, com fos prenyada, s.a feït exir la criatura del ventre*".

Nota: AML, reg. 783, f. 70 (Apèndix LXXXVIII)

*

Núm. 117. 1369

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a l'Almudí de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Un home.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta.

f) Identificació de l'imputat: Bernat, "*qui estave ab en G. Miró*".

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: La informació que tenim d'aquest crim només és la referència que apareix en el procés seguit per la mort de Joan d'Armenteres el 5 d'abril de 1369, en la qual "*se diu que havie mort hun hom al Almudí temps ha passat*".

Nota: AML, reg. 783, f. 174 (Apèndix XCVI)

*

Núm. 118. 1369, març, 1

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home ferit en un carrer de Lleida.
- b) naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferida per arma blanca (llança).
- d) Identificació del cadàver** Bn. Mercader, notari de Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Gelosia. La víctima festejava la muller de l'imputat.
- f) Identificació de l'imputat:** Domingo de Monchada, llaurador, de Lleida.
- g) Peritatge:** A càrrec de Bn. Dolvan, lloctinent de cort, P. de Montanyana, Ramon Riambau, Berenguer Marquès i Bn. de Terrés, en presència del notari de la paeria.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Es traslladà el procés a l'Audiència del Rei.
- j) Comentari:** Feta la visura per les esmentades autoritats, manifestaren que "*ere ferit segons que parie de colp de lança detràs i exie-li lo colp davant, a la exela squerra*". El paer P. de Montanyana, una vegada realitzada la visura, donà llicència per soterrar el cadàver i ordenà que dos saigs vetlessin el cos mort fins que fos soterrat.

Nota: AML, reg. 783, f. 125-32 (Apèndix LXXXIX)

*

Núm. 119. 1369, març, 6

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home resident a Lleida, el qual fou ferit al carrer de la Santa Creu.
- b) naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Contusió cranial per un cop de pedra.
- d) Identificació del cadàver:** Johan Realt, natural del lloc de Torrent, escuder del Ciutadà de Lleida Ramon de Sant Martí.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima, passant pel carrer, donà un cop a l'amiga de R. Aranyó, gest que aquest considerarà un afront.

f) Identificació de l'imputat: Ramon d'Aranyó, resident a Lleida.

g) Peritatge: Hi ha dos peritatges. El primer, a càrrec del notari Ramon Vilela, enviat pel cort i paers al lloc de la mort. El segon, dut a terme pel cirurgià Bortholomeu de Sant Pheliu, a petició també de les mateixes autoritats.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Se'n féu la corresponent crida pública perquè comparegués davant la justícia.

j) Comentari: El notari, després de visurar tot sol el cadàver, informà que "*ere nafrat dels lochs següents. Primerament ere ferit d'un colp, lo qual no ere molt gran, per mitx de la front, lo qual segons que apparie ere punta d.espa. Item, un colp de pedra en la front a là part dreta*".

El lesionat sobrevisqué quinze dies. Durant aquest període, va ser visitat diverses vegades pel cirurgià Bortholomeu de Sent Feliu, motiu pel qual el tribunal requeri la seva presència per tal d'aclarir quina de les dues nafres havia estat la causa de la mort.

Segons el seu informe, "*és ver que havie lo test trencat, emperò no.s podie dir si ere per lo colp de la pedra i espasa, car no ere en lo loch*". No obstant això, imputà com a causant de la mort del lesionat la mala praxi del metge, que s'endugué el malalt a Soses, el qual féu cas omís de les seves advertències i indicacions terapèutiques. Li havia aconsellat: "*Mester és que a aquest hom qui ha lo test trencat, sie feyta obra manual en la dita nafra, ço és, que li sie ben scurat i feytes purgacions, car en altra manera peryllós ha de mort*". Encara continuà categòricament acusant el metge dient que, "*si és mort, és mort de mala cura*".

Nota: AML, reg. 783, f. 134-8 (Apèndix XC)

*

Núm. 120. 1369, març, 6

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al carrer del Barrinou de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa).

- d) Identificació del cadàver:** Un home jove no identificat.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Baralla al carrer sense especificar-ne el motiu.
- f) Identificació de l'imputat:** Berenguer Mascharó, clergue tonsurat.
- g) Peritatge:** No n'hi ha.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Es traslladà el procés a la jurisdicció eclesiàstica perquè l'imputat era clergue tonsurat.
- j) Comentari:** Coneixem les lesions de la víctima per la declaració d'un testimoni del fet, el qual "*hoy dir que.l dit jove és nafrat per la spatla*".

L'imputat es negà a declarar davant el cort i el paer al llegant les seves referides circumstàncies personals.

Nota: AML, reg. 783, f. 139-42 (Apèndix XCI)

*

Núm. 121. 1369, març, 6

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a Lleida a conseqüència de les lesions rebudes en un hort de la Partida de Fontanet o Malpartit, prop del camí de la Palanca.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferida per arma blanca (espasa).
- d) Identificació del cadàver:** P. Calçiner, baster, de Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Discussió per discrepàncies dels límits de llurs horts.
- f) Identificació de l'imputat:** P. de Castellserà, conegut també com P. de Montagut, de "*Vilanova davant Lleida*".
- g) Peritatge:** A càrrec dels Honrats R. Berenguer de Sanahuja, cort i veguer, de P. de Montanyana, Ramon Riambau i Berenguer Marquès, paers.
- h) Tortura:** No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí.

j) Comentari: Les autoritats judicials anaren a casa de la víctima i visuraren les lesions quan encara era viu. Aquest manifestà que era nafrat "*de .V. nafres, la .I. per lò cap, l'altra en la cara, l'altra en lo braç esquerre, per lo colze, l'altra per lo muscle dret i l'altra per la mà dreta*".

Una dona que era allí present els mostrà "*quatre ossos, dels quals dix, que la hu ere exit de la nafra del colze i los tres, que eren pus poch, eren exits del cap*".

Un altre testimoni del crim tenia taques de sang a la sabata. A la pregunta del cort sobre la procedència de la sang, respongué: "*penses que de les nafres del dit baster, però no sap com si caygué*". La presència d'indicis de sang sempre era molt tinguda en compte en les investigacions criminals.

Nota: AML, reg. 783, f. 145-8 (Apèndix XCII)

*

Núm. 122. 1369, març, 10

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home per les ferides rebudes al carrer de la Santa Creu de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Antoni Padelaç, de Balaguer.

e) Circumstàncies etiològiques: Fou agredit per diversos homes per venjança d'algun fet anterior no especificat.

f) Identificació de l'imputat: Bernat Vives, hortolà, de Lleida i Johan Beliç, aragonès.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren.

j) Comentari: Per la declaració d'un testimoni presencial sabem la localització de les nafres: "*El dit Johan Beliç donà un colp per la cuxa i per la cama al dit Antoni*".

La víctima, que sobrevisqué a les lesions un període de temps no determinat, morí a Balaguer.

Nota: AML, reg. 783, f. 149-56 (Apèndix XCIII).

*

Núm. 123. 1369, març, 13

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home que va ser agredit en la torre d'en Thomàs Miravet, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides múltiples per arma blanca (llança i espasa).

d) Identificació del cadàver: P. Vidal, llaurador, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla per insults. Segons un testimoni, els dos homes "*se desonraven de paraules fort viltoses*".

f) Identificació de l'imputat: Bernat Bafart i Johan Cudoç, podadors, residents a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de R. Berenguer de Sanahuja, cort i veguer, i de Ramon Riambau, paer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Es féu la crida pública perquè compareguessin davant la cort.

j) Comentari: A causa de la gravetat de les lesions que li infligiren, l'home morí allí mateix al cap de pocs minuts. Segons un testimoni de la còntesa, "*trobà lo dit P. Vidal naffrat per lo cap i per la squena que li exie sanch i jahie en terra. E aquell levàs i anà contra Bn Bafart. E com hac anat tro a .XV. passes, caech en terra i aquí morí de continent*".

El peritatge del cadàver va ser fet pel cort en el mateix lloc del crim, "*en hun guayret a calç d.un oliver de la dita torre trobaren hun hom mort, vestit de sargil blanch. E fo conegut que here hun hom a qui dehien P. Vidal, lo qual ere ferit per lo pits de dos colps de lança, a la part esquerra i per lo muscle esquerre de un colp de espasa i per la mà dreta altre colp poch. E a la part esquerra ere ferit de quatre colps de lança ho de punyal, ço és, de un colp per los lombs i los tres per les espatlles*".

Acte seguit, el cort i paer manaren als saigs que portessin l'home a la ciutat i que fos soterrat.

Nota: AML, reg. 783, f. 153-5 (Apèndix XCIV)

*

Núm. 124 . 1369, abril, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al cantó de l'Almudí de Lleida, per les ferides rebudes.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa i estoc).

d) Identificació del cadàver: Domingo de la Porta, llaurador, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima recriminà als agressors que haguessin ferit, en una baralla anterior, un fillastre seu.

f) Identificació de l'imputat: Els germans Nicholau i Salvador Tudela.

g) Peritatge: A càrrec de Miquell Navarre, lloctinent de cort, i del paer Bn. de Terrès.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Se'n féu la citació i crida pública acostumades.

j) Comentari: En la inquisició, la víctima denuncià que era nafrat "*per lo cap de colp de espasa i d.altre colp per l.aureylla squerra i un colp d.estoch per la spatla esquerra i d.altre colp per lo braç esquerre*".

Ocorregut l'òbit, el cadàver fou visurat per les citades autoritats, les quals "*anaren a casa del dit Domingo de la Porta i trobaren aquell que jahie en una màrfega i que ere mort i tenie los colps i naffres contengudes en la confessió desús dita. Perquè manaren que de continent que fos soterrat*".

Nota: AML, reg. 783, f. 178-80 (Apèndix XCV)

*

Núm. 125. 1369, abril, 5

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al camí de Saragossa.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Johan d'Armenteres, falconer, de Flandes.

e) Circumstàncies etiològiques: El mòbil d'aquest crim possiblement fou el robatori dels florins que havia cobrat de la venda de vuit falcons.

f) Identificació de l'imputat: Ramon de Besora i P. Bovet, *baxadors*, de Lleida. Anaven a Castella a allistar-se a la companyia de ballesters del vescomte de Rochabertí.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: No n'aparegué el cadàver. Per aquest motiu la sentència que es dictà va ser absolutòria. També hi va influir la resposta que donaren el "*merino*" de Saragossa i el Justícia de Fuentes que no s'havia iniciat cap procés per raó d'aquest crim.

Nota: AML, reg. 783, f. 172-86 (Apèndix XCVI)

*

Núm. 126. 1369, desembre, 31

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort violenta d'un nadó en un corral de Lleida, prop de l'hospital de Magdalena.

b) Naturalesa de la mort: Infanticidi.

c) Mecanisme de la mort: Precipitació.

d) Identificació del cadàver: Infanta, filla de Guiamoneta.

e) Circumstàncies etiològiques: Fill no desitjat producte de la violació de la mare per un pastor.

f) Identificació de l'imputat: Guiamoneta, filla de Borthomeu Vidal, de Rosselló del Segrià.

g) Peritatge: A càrrec de Ramon Berenguer de Sanahuja, cort i veguer, i de Bn. de Terrés, paer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons manifestà la mare, la criatura nasqué fora de temps i morta: "*I agué una criatura que ere fembra, la qual no vench a dies i ere morta. E ela ac pahor que son pare, qui d'açò no sabie res, la ocís o la destronqués. E aytant com poch levàs i pres la criatura i puyassen en lo terrat e gità la criatura morta en hun corral*".

El cort i el paer, en el lloc del fet, "*trobaren una criatura que ere tota nua*". A partir d'aquí, el text està molt deteriorat i és practicament il·legible.

Les mateixes autoritats judicials, sense cap intervenció mèdica, examinaren l'estat físic i mental de la dona i van comprovar primerament l'existència de signes de part recent: "*E de continent entrà en lo dit alberch lo dit cort ab un macip seu i veeren ella confessant que.s despuyllave la camisa que tenie fort lega de sanch que li ere exida del cors per lo part. E veent açò, lo dit veguer cort, gità-li la ma a la camisa*". Van empresonar la partera i tota la seva família.

L'interrogatori evidencià el pànic de la Guiamoneta que la família s'adonés del seu estat de gestació, "*car si ho sabessen agueren-la ja degolada*".

Nota: AML, reg. 783, f. 107-10 (Apèndix XCVII)

*

Núm. 127. 1371, octubre, 22

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home en una baralla, al cantó de Sant Joan de Lleida, *a hora del seny del lladre*.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Francesch Johan, teixidor, solter, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla familiar.

f) Identificació de l'imputat: Nadal d'Alexar, espaser, casat, Miquel Marquès, solter, de Lleida, i G. de Corts.

g) Peritatge: A càrrec de G. Miró, lloctinent de cort, Antoni de Navers, paer, i del notari P. d'Altarriba.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: G. de Corts, absolt, i els altres imputats havien fugit de la ciutat i per això se'ls va fer la citació i crida pública.

j) Comentari: Segons la visura del cadàver, "*trobaren que.l dit hom ere nafrat d. una nafra feta ab puynall, segons que parie, al cap de la spatlla i del muscle dret, per lo qual colp o nafra lo dit hom ere mort i haurie perduda molta sanch*".

Nota: AML, reg. 784, f. 32-9, 54-5 i 60 (Apèndix XCVIII)

*

Núm. 128. 1372, febrer, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada penjada a casa seva a plaça d'en Tibona, de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suïcidi.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per suspensió (penjament).

d) Identificació del cadàver: Catalina, muller de Thomàs de Sent Pere.

e) Circumstàncies etiològiques: Tenia pertorbades les facultats mentals (idees delirants).

f) Identificació de l'imputat: Thomàs de Sent Pere, mercader i llaurador, marit de la víctima.

g) Peritatge: A càrrec de G. Miró, lloctinent de cort, d'Antoni de Navers, paer, i del notari Francesch Çoquet.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Hem de destacar tres aspectes d'aquest cas:

1. **Visura i aixecament del cadàver.** Les autoritats se centraren primerament en les lesions del coll com a punt principal, que van relacionar amb l'efecte lesiu de la corda que el cadàver portava al voltant del coll. Observaren amb detall el solc de

penjament, descrivint-lo gràficament amb la paraula "*blavura*", la qual "*parie que u agués fet la dita corda*". Com a aspecte més secundari, prestaren atenció a la indumentària de la víctima i van comprovar que no presentava cap signe de desordre i, per tant, de lluita prèvia a la mort.

El lloc del fet l'estudiaren amb detall. Primerament es fixaren en un cofret que era junt als peus del cadàver, "*sobre lo qual coffret parie que fos pujada la dita Caterina*". Aquesta particularitat els evidencià l'etiologia suïcida de la mort.

2. Antecedents familiars. La víctima patia una greu malaltia mental de tipus delirant, la qual ja li havia provocat tres intents previs de suïcidi. La mateixa malalta deia que "*endiablada ere*". El dia de Sant Antoni, en ple deliri, tot dient "*que a cremar la havien jutjada*", el diable li aconsellà que matés el marit. La violència, producte del contingut delirant, arribà a l'extrem de fer-li intentar clavar un ganivet al ventre del seu espòs.

3. L'actuació judicial. En aquest cas, eren moltes les atencions del marit vers la malalta. No obstant això, arribà un moment que com "*no la podie tenir segura en lit ne en neguna part*", demanà llicència judicial per poder-la tenir "*presa i fermada*", llicència que li fou concedida. Com que no podia mantenir-la en aquestes condicions, intentà que les autoritats es fessin càrrec de la malalta, la qual cosa li fou denegada.

Nota: AML, reg. 784, f. 60-3 (Apèndix XCIX)

*

Núm. 129. 1372, abril, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a l'hostal de Pere Punyet, de Lleida, el qual havia estat ferit al carrer Major, davant l'hostal citat.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Pero Martíneç, "*corredor d'haver de llevant*", de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla per intrmissió de l'imputat en una transacció comercial.

f) Identificació de l'imputat: Bortholomeu Cabrera, sabater i "*corredor d'haver de llevant*" de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec d'Anthoni de Navers, Bn. i P. Cortit, paers, per absència del cort i veguer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentenciat a ser penjat per la gola.

j) Comentari: Segons la visura efectuada al cadàver, les autoritats judicials trobaren el cos en un llit i, destapades les ferides, "*trobaren que ere ferit d'un colp de punyal entre la mamella squerra e la exella squerra, de la dita part squerra i altres nafres no veeren ni trobaren que tingués*".

Nota: AML, reg. 784, f. 67-78 (Apèndix C)

*

Núm. 130. 1372, maig

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Bortholomeu Cabrera, sabater i corredor d'orella, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat per haver mort Pero Martíneç, *corredor d'haver de llevant*, de Lleida.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: Tot i que la sentència fou apel·lada al Rei, aquest confirmà la sentència el 4 de maig.

Nota: AML, reg. 784, f. 79-80 (Apèndix C)

*

Núm. 131. 1372, agost, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home resident a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort sospitosa de criminalitat.

c) Mecanisme de la mort: Sospita d'emmetzinament.

d) Identificació del cadàver: R. Riambau.

e) Circumstàncies etiològiques: Conflicte amorós entre la imputada i la víctima.

f) Identificació de l'imputat: Grahida, serventa i dida a casa de la víctima.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Es tracta d'un cas d'enverinament amb conseqüència de mort. En el curs de les actuacions judicials no s'arribà a demostrar la causa tòxica de la mort. Com que va restar el dubte etiològic, la sentència va ser absolutòria.

Grahida, la qual estava com a dida a casa d'en Riambau, pretenia aconseguir l'enamorament d'aquest perquè tenia una categoria social superior. Per tal d'assolir aquest objectiu se sospità que ho feia mitjançant l'ús de "*pòlvores o abeurages*", les quals coses feia preparar a dones considerades metzineres, com ara una tal "*Graylla, amiga del capellà Andreu*", una dona que estava a l'Açoc, "*que dièn que saben de metzines*". També havia deixat en penyora a una jueva de Castelló de les Olles "*una correga de cadeneta d'argent, per tal que la fahés emprenyar*".

Segons la declaració d'un testimoni, Grahida, "*metie al dit en R. Riambau algunes coses en la escudella*", encara que no creia que fossin "*metzines mortals, mas que fossen coses perquè pogués engenrar*".

Les autoritats arribaren a sospitar que la imputada utilitzava sulfur d'arsènic, "*rejalgar*", per enverinar la víctima. Un dia, manà a una fadrina de 13 anys que anés a comprar a casa d'un especier un diner d'una substància. Li preguntaren de quin color era, pensant en l'esmentada sal d'arsènic, ja que com sabem és rogenca.

Un altre detall sospitós era que quan menjaven gallina, Grahida feia la salsa a part per a l'esmentat Riambau i solament en menjava ell.

També se sospità de les begudes com a font d'enverinament. Li preguntaren a la noia "*si ella testis veé que en beure ni en altra manera, la dita Grahida li metés negunes pòlvores ni altres coses perquè lo dit en R. ne degués morir. I dix que no, salv que vehie que li mesclava en les veremes, lo vi veyll ab lo novell, el ni donava a vegades despuys que jahie*".

Queda clar per les declaracions, que la malaltia que patia Riambau era "*fluxe de sanch*". D'altra banda, els testimonis havien observat un canvi en l'estat de salut de la víctima a partir de la seva convivència amb la imputada. Efectivament, un d'ells declarava "*que a son vigares, lo dit en R. Riambau no estech tan sans despuys que la dita na Grayda hi fo, com solie ésser d.abans*".

També se sospità que els medicaments podien ser la via d'entrada del tòxic. Es féu constar que Grahida li va fer un "*maçapà de faves torrades*" per guarir-li un refredat que patia. En menjava tots els vespres. Preguntaren a un testimoni si sabia que Grahida, al citat maçapà, "*hi mesclàs ni y metés altres coses i metzines sinó allò*". Contestà que no.

Nota: AML, reg. 785, f. 32-6, 88-91 (Apèndix CI)

*

Núm. 132. 1372, agost, 31

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Presumpta mort d'una dona ocasionada pel seu marit a Rufeà, terme de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No procedeix.

d) Identificació del cadàver: Gostança, muller de Ramon d.Aran, habitant de Rufeà.

e) Circumstàncies etiològiques: La dona havia marxat al matí cap a Lleida a vendre figues i no tornà a casa.

Segons declarà el marit, uns homes li havien dit a ell dies abans que la seva dona cometia adulteri amb un home de Rufeà.

f) Identificació de l'imputat: Ramon d.Aran, llaurador, marit de la dona desapareguda, habitant de Rufeà.

g) Peritatge: No procedeix. No se'n trobà el cos.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Pel fet que no es pogué provar la mort de la dona esmentada, ja que mai se'n trobà el cadàver, fou absolt. D'altra banda, un testimoni declarà que havia

sentit dir que a la dita dona, Gostança, l'havien vista a Salvaterra. Això i les acusacions d'adulteri feien que es dubtés que en realitat fos morta i en canvi que hagués marxat per la seva voluntat.

Nota: AML, reg. 785, f. 44-8 (Apèndix CII)

*

Núm. 133. 1372, setembre, 7

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home perseguit per la justícia prop d'Almacelles.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia accidental.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: No consta la seva identitat.

e) Circumstàncies etiològiques: Persecució judicial. El lloctinent de cort i dos paers perseguien una banda de quatre delinqüents, els quals creien que havien estat bandejats de la ciutat i terme, per tal de detenir-los. En oferir resistència, un d'ells va ser mort.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix perquè van ser les autoritats judicials les qui ocasionaren la mort. El cadàver va ser inculpat i condemnat per les lesions que ocasionà al paer Domingo de Montsuar.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Exposició pública del cadàver en el lloc del fet.

j) Comentari: El paer Domingo de Montsuar resultà ferit "*d'un colp en lo cap, de spasa i altre, de glavi, en lo muscle*". Al citat paer se li assignaren 500 florins de gratificació pel temps de convalescència de les nafres rebudes.

La primera intenció de penjar el cadàver del delinqüent mort va ser substituïda per "*que aquest hom qui és mort, no s'peng, mas però per tal com ha comès tan gran crim i tant letg contra lo pàher, que sie ficat un pal en aquell loch on les dites nafres se feren i que sie posat en aquell pal per exemple i que sie notori que aquest ha comès aquest crim, però no li sie donada altra sentència*".

Considerem l'etiologia medicolegal d'aquesta mort de tipus accidental perquè la intenció de les autoritats era empresonar els fugitius i no ocasionar la mort a cap d'ells sense el corresponent judici previ.

Nota: AML, reg. 402, foli 29 (Apèndix CIII)

*

Núm. 134. 1372, octubre, 17

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un jove a Lleida, després d'uns dies d'haver estat ferit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Domingo d'Oriola, del lloc de Raïmat, nebot del prevere Gombau.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla a la plaça de Sant Joan per venjança. Un parent de la víctima havia mort dies enrere un germà de l'imputat. Va ser ferit al vespre.

f) Identificació de l'imputat: Pere Johan, fill de Pere Johan, àlies *Huyll de Vi*.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Coneixem les lesions de la víctima per la seva pròpia confessió davant del paer Antoni de Navers, al qual manifestà que era ferit "*de tres nafres de spasa, la una el cap, a la part squerra, altra el braç squerre i altra en la mà squerra*". Morí al cap d'uns dies.

Segons un testimoni, el jove, després de ser ferit, el dugueren a casa d'en Emerich, cirurgià. Per la declaració de l'especier Ramon del Palau sabem que l'home morí després de pocs dies, ja que "*prengueren los brandons a la sepultura, de casa d'él testis*".

Nota: AML, reg. 784, f. 40-1 (Apèndix CIV)

*

Núm. 135. 1372, novembre, 12

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida a conseqüència de les lesions que li produïren a Cappont.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusió cranial (cop de pedra).

d) Identificació del cadàver: Bn. Çamarra, llaurador de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Qüestions originades perquè la filla de la víctima era serventa de l'imputat.

f) Identificació de l'imputat: Thomàs Serra, conegut també com Claverol, fuster de Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: Turment de la roda.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El lesionat, que sobrevisqué a la ferida, pogué declarar abans de morir que *"lo dit Thomàs lançà a ell una pedra de la finestra o càntera. Si que li donà el cap è naffrall d'aquell colp el cap de que morrà si Déu no li ajude"*.

Nota: AML, reg. 785, f. 72-7, 94-8 (Apèndix CV)

*

Núm. 136. 1372, novembre, 25

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al camí de Montsó, nafrat prop el monestir de les Menorettes de Sant Hilari.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (daga, punyal o ballesta).

d) Identificació del cadàver: Perich, piquer, *"tartayllós"*, habitant de Lleida, a la costa de Sant Joan.

e) Circumstàncies etiològiques: S'havien barallat per un matràs.

f) Identificació de l'imputat: g) Çabater, habitant de Lleida, prop la carnisseria de Sant Martí.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, g) Miró, i de dos paers.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Es féu les citacions i crida pública acostumada perquè es presentés davant el cort i paers.

j) Comentari: L'home agredit fou portat a Lleida encara viu, "*en un lit d'aquest en què hom porte mortis*". El lloctinent i paers l'interrogaren en el mateix camí, però a causa de la gravetat de les lesions no podia parlar gaire. Allí mateix feren un peritatge ocular de les nafres: "*Guardaren per hon ere nafrat i trobaren que ere nafrat de colp de punyal o de daga per lo muscle esquerre a la part devant*".

Morí al cap de nou dies i el lloctinent de cort i pahers anaren a casa del difunt per fer la visura preceptiva. Allí, "*trobaren en la dita casa, en una màrfega en casa, que jahie baix, lo dit Perico, mort, lo qual ere stubat i feeren aquell destubar i trobaren que ere nafrat de la dita nafra per lo muscle esquerre, la qual nafra no ere curada i que tenie tot lo braç squerre inflat e altres colps ne nafres no tenie*".

Nota: AML, reg. 785, f. 64-5 (Apèndix CVI)

*

Núm. 137. 1373, gener, 31

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a l'Hospital del Portal de Gardeny, després d'uns dies de ser ferit al carrer de Boters, parròquia de Sant Martí, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal), al costat esquerre.

d) Identificació del cadàver: Johan de Sent Pere, cavador, natural de Belxít, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Els dos homes ja s'havien barallat la nit anterior. L'endemà, un d'ells, sense cap motiu aparent, agredí l'altre.

f) Identificació de l'imputat: Johan de Montagudo, macip, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, G. Miró i del paer Galceran de Truyllols.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí de la ciutat. Es féu les citacions i crida pública acostumades.

j) Comentari: La víctima morí a l'hospital sis dies després de ser agredit. El lloctinent de cort i paer "*anaren al spital del portal de Gardeny on se dehie que.l dit homn jahie mort. E en lo dit hospital, en part com hom entre a man dreita, trobaren lo dit Johan de Sent Pere; qui jahie mort d. una nafra per lo costat esquerre*".

Nota: AML, reg. 785, f. 92-3 (Apèndix CVII)

*

Núm. 138. 1373, març, 17

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva, "*a hora tèrcia*", després d'uns dies de ser ferit a l'areny del pont, prop el carrer de la Trinitat, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espaça).

d) Identificació del cadàver: P. Brau, baster, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla per insults. La víctima li digué: "*cornut i que sa muyller havie tres fylls d.un colteller*".

f) Identificació de l'imputat: G. Torraylla, traginer de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de P. Aranyó, cort i veguer i Nicholau Riambau i Galceran Truylols, paers.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou bandit de la ciutat i terme.

j) Comentari: Segons un testimoni, l'home agredit era ferit de tres nafres, una al cap i dues al braç. La víctima morí al cap de 16 dies de produir-se l'agressió. Va ser visurat el cadàver pel cort i paers.

En aquest procés hi ha els testimonis de Ramon Emerich, cirurgià, Nadal Lebri, mestre en arts i medicina, P. dez Prats, metge i Francesch Tost, barber. Tots ells informaren que l'home havia mort per mal regiment per la seva part.

P. dez Prats, en el seu detallat informe, va fer constar que en les darreres visites que li féu sempre trobava el pacient embriagat i que s'havia tret les benes de les ferides. Quan demanà als veïns la causa de trobar-lo en aquell estat, li fou respost que, "*al dit baster havien donat vin vermeyll amerat ab blanch*". També afegí "*que l dit baster no fore mort per les nafres / que havie sinó fos per mal regiment a son meseix / del pacient o d.àltres que li donassen viandes*".

En el seu informe, l'honrat Nadal Lembri, mestre en arts i llicenciat en medecina, va fer constar: "*La nafra que tenie lo dit P. / Brau en lo braç, .II. dits sobre la junctura la / qual parie ésser pus peryllosa per lo loch on era feyta, / jas fos no.y aparegué ladons negun peryll de mort / i açò per tal car és [...] sciència que nafra / feyta en aytal part [...] sens dólors / que és fora de peryll de mort i que aquell nafrat / ere fora de peryll de mort*".

Nota: AML, reg. 785, f. 104-12 (Apèndix CVIII)

*

Núm. 139. 1373, abril, 11

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a casa del seu pare, per les nafres que li féu son germà uns dies abans.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Elicssén, muller de Francesch Casteylló, llaurador, residents a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: La dona amonestava son germà perquè havia trencat una tassa de vidre. També li havia recriminat que maltractés de paraula la seva mare.

f) Identificació de l'imputat: Miquelet Çabater, germà de la víctima, de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de G. Miró, lloctinent de cort, i de Nicholau Riambau, paer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Es feren les citacions i crida acostumades.

j) Comentari: Després de l'agressió, la dona declarà davant les autoritats les lesions: "tres nafres, ço és, ab punyal la una per la espatlla squerra i dues el braç squerre, de punta de punyal". Morí al cap de 14 dies. El lloctinent de cort i paer "anaren al alberch d'en P. Çabater, pare de la dita Elicsén, on la dita Elicsén jahie i trobaren aquella en un lit, morta e nafrada de les dites tres nafres, les quals encara no eren curades".

Nota: AML, reg. 785, f. 129-71 (Apèndix CIX)

*

Núm. 140. 1373, abril, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a l'hospital de la Mala Fogaça.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Jacme Nadal, sabater, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de l'agressió.

f) Identificació de l'imputat: R. de Vallebriga, sabater, na Guiamona, sa muller, Lorenç de Mayllén i P. Sanxo, sabaters.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Es féu la crida acostumada.

j) Comentari: Com en altres ocasions, els imputats del crim anaren a refugiar-se a Alcarràs, perquè era un lloc de distinta jurisdicció criminal.

Desconeixem el tipus de lesions ni cap altre aspecte d'aquest crim, perquè el text està incomplet.

Nota: AML, reg. 785, f. 92-3 (Apèndix CX)

*

Núm. 141. 1374, desembre, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva, agredit pel seu cunyat, quan era al llit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa i punyal).

d) Identificació del cadàver: P. Saraxo, mercader, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: P. Saraxo fou agredit pel seu cunyat, el qual es presentà a casa seva atropelladament amb aquesta intenció. L'acusava de voler matar la seva germana.

f) Identificació de l'imputat: P. Graylla, notari de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, G. Miró, i del paer Bn. Terrés.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Per la confessió del lesionat davant el lloctinent i paer sabem les nafres que li va ocasionar l'agressor: "*dues nafres, la una per lo cap, per la oreylla esquerra, de colp de spasa e l'altra per les lonzes, de colp de punyal*".

Mori l'endemà, "*a hora de vespres sonades*". Com era preceptiu, el lloctinent de cort i el paer tornaren a casa de la víctima i feren la visura: "*trobaren aquell mort en un lit, en una cambra pres de la sala on lo gitaren con l'agueren stubat. E aquell feren destubar i guardar, lo qual ere nafrat de les dites dues naffres e no de pus*".

Nota: AML, reg. 786, f. 22-7 (Apèndix CXI)

*

Núm. 142. 1375, febrer, 1

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva, nafrat anteriorment al seu hort situat a la Femosa, terme de Lleida, a hora nona.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: P. de Miravet, assaonador, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Segons un testimoni, P. de Miravet havia pres "*al fyll del dit en Paul, sa muyller, que era sa neboda, dien que no y podia jaure*".

f) Identificació de l'imputat: Domingo Paul i el seu fill P. Paul.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren, per tant es féu la crida pública acostumada.

j) Comentari: Coneixem les lesions de la víctima per un testimoni, el qual, juntament amb altres li prestà els primers auxiliis i declarà que P. Miravet "*jahie en terra, nafrat de dues nafres per lo cap, que perdie molta sanch i estrèngueren-li lo cap ab lo caperò i ab la almexia de sa muyller*". Després el posaren en una somera i el portaren a la ciutat, al metge.

Nota: AML, reg. 786, f. 45-7 (Apèndix CXII)

*

Núm. 143. 1375, abril, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva, nafrat abans al Camí General que va a Alcarràs, "*en hora de tèrcia*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides múltiples per arma blanca (espasa i glavi).

d) Identificació del cadàver: Berenguer Colom, notari de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Un dels agressors havia treballat amb el notari durant set anys. Moltes vegades, el notari l'havia maltractat de paraula i de fets. El motiu de l'agressió, segons declarà el fadrí, fou que "*Berenguer Colom s'ençeloni i fou fort celós d'él, confessant i de la dita dida*". Després de deixar el treball, al cap d'uns anys es tornaren a trobar i encara continuava l'animadversió del notari envers ell. Aquest, juntament amb un altre, volgueren donar-li un escarment, l'espiaren i agrediren al Camí General.

f) Identificació de l'imputat: Aparici Torner, de Ribagorça (del loch de Bonança). També se l'anomenava Johan. Preguntat per l'ofici que tenia contestà: "*legir i scriure sab, mas que sa vida és servir senyor*".

g) Peritatge: A càrrec dels paers P. de Sent Martí i Bertran Navarre per absència del cort i lloctinent de cort.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou condemnat a morir penjat per la gola a la forca.

j) Comentari: El notari esmentat resultà greument ferit i morí la mateixa nit, a casa seva, "a hora de vespres o quaix". La visura feta per la cort constata les múltiples lesions. "Trobaren aquell que jahie mort en la sala del dit alberch i a huyll trobaren i veeren que tenie en sa persona les naffres i colps següents, zo és, primerament que tenie un colp el cap que li prenle la molera i li entrave al cervell, que li prenle tota la barra i li pujave tro a la sumitat del cap e d.altre en lo braç esquerra a la part damunt ab spasa e un altre gran colp d.espasa per lo muscle dret i après d.aquest colp un altre colp de glavi i altre colp de glavi a la part detrás per los ronyons e altre colp de glavi per lo petenill".

Nota: AML, reg. 786, f. 84-95 (Apèndix CXIII)

*

Núm. 144. 1375, maig, 17

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un jove a les forques de la Palomera (Lleida).

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Johan Torner, també anomenat Aparici, de Bonança (Ribagorça).

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat per haver mort Berenguer Colom, notari, amb el qual havia treballat durant set anys aprenent l'ofici de notaria.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: Johan Torner va apellar al Rei la sentència per la qual se'l condemnava a mort però el recurs fou desestimat. Un germà de la víctima presentà una carta del Rei en la qual "*lo dit Senyor manave i volie que fos enantat i procehit contra lo dit Johan, omni apellatione remota.*"

E de continent, lo dit dia, no contrastan la dita apellació, per vigor de la letra desús inserta del senyor Rey, fou menada execució la dita sentència, per vigor de la qual lo dit Johan Torner fou penjat en les forques de la Palomera".

Nota: AML, reg. 786, f. 95 (Apèndix CXIII)

*

Núm. 145. 1376, juliol, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona al camí de Picabaix a conseqüència de les lesions que li ocasionà el seu marit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides a la gola, possiblement per arma blanca.

d) Identificació del cadàver: Bortholomeua, muller de Gili de Lirol.

e) Circumstàncies etiològiques: Adulteri de la dona.

f) Identificació de l'imputat: Gili de Lirol, capeller, marit de la víctima, de Lleida.

g) Peritatge: Per delegació feta per Ramon Çes Comes, cort i veguer, la dugueren a terme Joan Cardós, fiscal del cort i R. de Fontanet, notari.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Es traslladà el procés a l'Audiència del Rei.

j) Comentari: Pel peritatge fet pel fiscal i el notari solament sabem que "*tenie dos colps per la gola*".

La mort no va ser immediata ja que la víctima, nafrada al camí, tingué temps d'acusar el seu marit.

Ramon Barrià, especier, testimonià que ell i uns companys "*jagueren ab ella carnalment lavòs i d.altres vegades i dix però ell testis, que alló fahie la dita fembra per ço com no havie que despendre ni que menjar i venie a manlevar d.ell i puys no.l podie pagar i ell pagaves que jahie ab ella*".

Aquest estat de necessitat, que semblava el motiu pel qual la dona es prostituïa, era qüestionat per altres testimonis. Així, l'especier Gm. Bn. declarà que "*ha oyt dir que ella ere aull de son cors, per ço com lo marit no li dave nengun recapte de provisió, però com tant s.adelme a tuyt, dix ell testis, que crehie que més ho fes per bagasia que per freytura*".

Nota: AML, reg. 787, f. 17-8 (Apèndix CXIV)

*

Núm. 146. 1376, octubre, 26

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort per estrangulament d'una dona, a casa seva, al Cappont de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per estrangulament, mitjançant una corda i un braguer.

d) Identificació del cadàver: Martina Vaquera, hostalera de Lleida. Anava "*vestida ab una goneylla vermeylla*".

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el mòbil d'aquest crim.

f) Identificació de l'imputat: No s'inclupà ningú perquè no es demostrà la participació en el fet de cap dels sospitosos.

g) Peritatge: A càrrec de Gm. Ça Tayllada, lloctinent de cort i de veguer, Bortholomeu Calbet i P. Cortit, paers.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: El lloctinent de cort i els dos paers, avisats del crim comès, anaren a casa de la víctima i després de fer constar el lloc on fou trobada i com anava vestida, afegiren que "*trobaren que la avien scanyada o offegada i guardaren i trobaren que tenie dos ligams en torn del coll, la un ere braguer veyll i una corda de torn ab que parie que la avien scanyada. E aquesta fembra, axí regoneguda, manaren los dits cort i pahers als marmessors de aquella, que la soterrassen. E prengueren los dits ligadors ab què l.avien morta i scanyada i feren-los portar a la casa de la paheria*".

Nota: AML, reg. 787, f. 29-31 (Apèndix CXV)

Núm. 147. 1377, febrer, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a casa seva, a conseqüència de les ferides que li féu son marit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca.

d) Identificació del cadàver: Muller de Jacme Alabert.

e) Circumstàncies etiològiques: Adulteri continuat de la dona.

f) Identificació de l'imputat: Jacme Alabert, marit de la víctima.

g) Peritatge: A càrrec de Ramon Çes Comes, cort i veguer i de Ramon Aranyó, paer, en presència del notari de Lleida Andreu de Vilaspersa.

h) Tortura:No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Es traslladà el procés a l'Audiència del Rei.

j) Comentari: El cort i paer anaren a casa de la víctima i curiosament solament realitzaren una visura superficial del cadàver. Trobaren "*la muyller del dit Jacme Alibert, morta i vestida i jahent de abochadens sobre un matalaff en terra i trobaren-li la coha dels cabeylls quaix començada a segar. E com no la despuyllassen no veeren que tingués negun colp ni que fos stada tochada en altra manera, com li guardassen la gola i no trobaren que hi fos tòchada.*"

Un cop fet això, el cort i paer manaren als saigs que fessin soterrar la dona. Aquests, tornats al cap d'una estona, digueren que "*avien despuyllada la dita fembra i que avien trobat que ere stada nafrada de .IIII. nafres en sa persona*".

El mòbil d'aquest crim queda suficientment explicat per les declaracions que fan tots els testimonis, concordants en el sentit de fer constar el continuat adulteri de la dona. "*Tot dia hi vehie entrar capelans i frares de Sent Agosti i d.altres i que fort n'ere en mala fama d.aquell feyt*".

També, per una carta que escrigué a la cort el propi imputat, fugit per raó del crim, manifestà que havia mort la seva muller per adúltera, que havia pogut comprovar aquest fet i que ara confiava en la misericòrdia de Déu i de la justícia, representada per ells.

El procés es traslladà a la Reial Audiència.

Nota: AML, reg. 787, f. 99-103 (Apèndix CXVI)

*

Núm. 148. 1377, març, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home que fou trobat mig soterrat en un barranc, al terme de Vallmanya.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Possiblement asfíxia per estrangulament.

d) Identificació del cadàver: Pascual de Bellestar, mercader d'oli, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: La seva muller, que cometia adulteri, instigà el crim i simulà que el seu marit havia marxat de casa. Denuncià la seva desaparició per tal d'evitar les sospites vers la seva persona però casualment el cadàver aparegué ja que fou parcialment dessoterrat per bèsties.

f) Identificació de l'imputat: Gueraldona, muller de Pascual de Bellestar i amant de R. Vallebriga, còmplice del crim.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de fiscal, Johan Cardós, i del notari Johan de Rochamora, enviats al lloc on es trobà el cadàver, per manament de R. Çes Comes, cort i veguer.

h) Tortura: La imputada va ser sentenciada a ser turmentada tres vegades al turment de la roda i altres tres al del foc. Confessà el crim en el decurs de la segona lligada de l'esmentat turment de la roda.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou condemnada a ser esquarterada, pena reservada a aquells delictes que per les seves circumstàncies es volia donar un càstic exemplar.

j) Comentari: En la relació que feren els citats lloctinent de fiscal i notari davant el lloctinent de cort i dos paers reflectiren que "*eren stat al loch de Valmanya i que en lo terme del dit loch, ço és, delà lo loch de Valmanya, en un torrent, avièn trobat i vist a huyll un hom mort i que ere stat soterrat i que parie-se.n anvides les comes i les cuxes, que quaix ere stades menyades i desgarrades per cans o per bèsties ferotges.*

E que ells feren dessoterrar lo dit hom i desoterrat, conegueren aytant com a ells paregué, mas de certa sciència ells no.u dehien, sinó de creença, que a son

semblant ere lo dit Paschual de Belestar i en speciall coneix aquell de certa sciència, un nebot del dit Paschual, que allí fo present e y anave ab ells i él lo maneyà tot, que quaix altri no si podie ajustar, tanta de pudor n'exie. Encara trobaren que'l dit hom tenie un dogal de cànem al coll ligat i vestie un coixet i no tenie bragues i trobaren en la dita fossa un punyal o coltell ab ternes blanques, asats bel i asant, salv que ere roveyllat. E açò matex digueren i feren relació Ramon Contida i P. de Miraylles, saigs, qui ab los desús dits eren anats al dit loch, de manament del veguer". El fet d'aparèixer el cadàver amb una soga lligada al coll fa suposar que la víctima morí estrangulada.

Pel seu avançat estat de putrefacció, el cadàver era inidentificable. Exposat el cos a la plaça dels Polls, va ser identificat gràcies al fet que el cadàver tenia una dent "*blava que li sobrecaivalcave a altra*", detall que coincidia amb l'home desaparegut i que va ser la prova que permeté inculpar la seva muller, ja que aquesta en cap moment volia reconèixer que aquell cos era el del seu marit.

Nota: AML, reg. 787, f. 117-45 (Apèndix CXVII)

*

Núm. 149. 1377, abril, 11

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida per manament de la justícia.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Miquel Senter. Segons molts testimonis, "*ere home de mala vida*".

e) Circumstàncies etiològiques: Era un lladre reincident. Havia comès molts robatoris.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: Fou sentenciat a ser turmentat tres vegades amb el turment de la roda i altres tres al del foc. Confessà en el decurs de la primera lligada al turment de la roda.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou condemnat a ser penjat.

j) Comentari: La duresa i nombre de turments a què fou sentenciat s'explica perquè l'imputat havia comès múltiples lladronicis en la ciutat amb la consegüent pertorbació social que originà.

És la primera i única vegada que ens apareix documentada l'execució de la sentència final, amb el trajecte fins a la forca i l'execució pròpiament dita, davant de la gent.

"E com fos al peu de la forcha fo stat confessat per son confessor.

E dites i confessades totes les dites coses, segons que desús, los dits cort i pahers manaren lo dit Miquell Senter, penjar per la gola per manera que n morís, segons que és stat jutgat i axí fon fet de feyt".

Nota: AML, reg. 787, f. 55-68, 83-93 (Apèndix CXVIII)

*

Núm. 150. 1377, juny, 10

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'una dona al suplici, a Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Esquarterament.
- d) Identificació del cadàver:** Gueraldona, muller de Páschual de Bellestar, residents a Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Condemnada per haver mort el marit amb l'ajuda del seu amant.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** Vegeu fitxa núm. 148.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) Comentari:** La sentència final per la qual es condemnava la dona a morir esquarterada és tal com segueix:

"Jutgam que la dita Gueraldona sie stiraçada a una coha de bèstia en una sària i menada per tota la ciutat segons que és acostumat. E que après, en la plaça dels Polls sie squarterada i feyta de aquella quatre quarters, dels quals la un sie possat

en l. areyn del Pont Major, l. altre al fossar dels sarrahins o en aquella partida, l. altre en les eres de Sent Thomàs o en aquelles partides i l. altre a les parts de Sent Gili i lo cap a les portes de casa sua, hon estave la dita Gueraldona i que alí los dits quartès i cap estien per un dia. E que après sien possats i penjats en les forques. E en açò, la dita Gueraldona sentencialment condemnam":

Nota: AML, reg. 787, f. 145 (Apèndix CXVII)

*

Núm. 151. 1377, novembre, 15

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home nafrat al terme de Rufeà.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferida per arma blanca (punyal o glavi).
- d) Identificació del cadàver:** Ferrer, sonador de la Seu de Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** No consta el motiu del crim.
- f) Identificació de l'imputat:** El vicari d'Alcarràs.
- g) Peritatge:** A càrrec del lloctinent de cort i veguer de Lleida, Galceran Ça Tayllada, de P. Ardoni, paer, en presència del notari Miquel Vinya.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No consta.
- j) Comentari:** Pel fet d'haver estat denunciada la mort "*a hora tarda*", l'autoritat manà la vigilància del cadàver durant tota la nit, al batlle de Rufeà i a un saig.

En el peritatge fet l'endemà, les citades autoritats "*anaren al loch de Ruffea i aquí, davall la vila i en un troç de terra que és d'en P. de Gòdia, trobaren un hom mort, lo qual jahie mort en lo dit troç i fo regonegut i vist a uyll per los dits cort i pahèr i mi, notari, que l dit hom ere estat ferit de glavi o de punyal per la spatlla dreta*".

El fet de no continuar el text d'aquest procés possiblement és perquè fos traslladat a jurisdicció eclesiàstica per la condició de clergue de l'imputat.

Nota: AML, reg. 779, f. 46 (Apèndix CXIX)

*

Núm. 152. 1378, gener, 20

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona. Va caure per l'escala de la casa.

b) Naturalesa de la mort: Accidental.

c) Mecanisme de la mort: Fractura cranial.

d) Identificació del cadàver: Dolceta.

e) Circumstàncies etiològiques: La dona va ensopegar amb un graó de l'escala a causa del seu estat d'embriaguesa i caigué escales avall.

f) Identificació de l'imputat: P. de Bolea, especier, germà de la víctima, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del cirurgià mestre P. Roger.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: . La mort no es produí fins l'endemà.

El germà de la víctima, després de l'accident, sol·licità l'auxili del metge P. Deç Prats, el qual declinà la petició aduint com a raó que era feina pròpia d'un cirurgià. Va ser mestre P. Roger qui es féu càrrec de l'assistència. Segons manifestà en el comentari de l'estat de la pacient, "*trobà que li exie sanchs per les oreylles i per lo nas i per la bocha i conech de continent que la dona ere mortal i trobà que en lo cap avie un gran boyn, axí com avie donat del cap al caure en un arquibanch que.y avie i ell testis ras-li lo bony, que la volch tayllar i trobà que ja en aquell loch mateix ere stada tayllada i digué-ho i son frare dix-ho que ver ere. Axí que ell testis tayllà-la, i tayllada, trobà que.l test ere trenchat i tot sedat i lo tell axí mateix, axí que ell testis dix: Per cert, sènyer, aquesta dona és fort peryllosa i no entenç que pugue escapar. Finalment, que ell testis la estubà i li feu ço que pogué i puy l.endemà al vespre mori".*

Nota: AML, reg. 779, f. 86-95 (Apèndix CXX)

*

Núm. 153. 1378, gener, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva, després d'haver estat ferit a la Porta de Gardeny de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (llança o glavi).

d) Identificació del cadàver: Joan Oliver, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: El fet s'esdevingué a conseqüència d'una baralla entre la víctima i la muller de l'agressor.

f) Identificació de l'imputat: Miquelet, moliner de Gardeny.

g) Peritatge: A càrrec de G. Galceran Ça Tayllada, lloctinent de cort i de veguer, i dels paers Bn. Graylla i P. Thomàs, en presència del notari Miquel Vinya.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí.

j) Comentari: La víctima, després de ser nafrada, pujà a casa seva i al cap de breus moments, encara recolzat sobre una finestra, "*stant axí, sospirà un gran ronch i caygué de part detràs en terra*". Arrivat el paer Bn de Terrés, "*mes-li la candela el puyn i morí*".

Segons la visura del cadàver que feren més tard les autoritats esmentades, "*trobaren lo dit Johan que jahie mort i fo regonegut i atrobat que solament tenie un colp de llança o de glavi per lo pits, prop del acorador de la part squerra*".

Nota: AML, reg. 779, f. 81-3 (Apèndix CXXI)

*

Núm. 154. 1378, març, 31

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva, a la parròquia de Magadalena, després de ser nafrat en el decurs d'una baralla, a la Coma de Ripoll, terme de Lleida, *en hora de mig dia de ora nona*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (llança o dard).

d) Identificació del cadàver: Domingo Gort, llaurador de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre diversos membres de dues famílies per la propietat d'una aixada.

f) Identificació de l'imputat: Berenguer Fina, peraire de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, G. Ça Tayllada, i dos paers.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: L'òbit del nafrat es produí l'endemà.

Les autoritats anaren a casa del difunt i "*trobaren lo dit D^o. Gort que jahie mort i fo trobat que tenie un colp per lo braç squerre i atonal en lo costat squerre*".

La gravetat de les lesions de la víctima ja era ben notòria en el moment de produir-se el fet. Segons declarà un testimoni presencial, "*ell testis, els altres, sempre conegueren que.l dit Gordo, lo qual mori despux, ere fort peryllós i açò per la molta sanch que perdie i femta que feu per la bocha*".

Nota: AML, reg. 779, f. 122-9, 156-8 (Apèndix CXXII)

*

Núm. 155. 1378, juliol, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: La mort d'un macip agredit al carrer de Barcinona de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (glavi).

d) Identificació del cadàver: Ramon Calbo, macip del cirurgià Bortholomeu de Sent Pheliu.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla perquè l'imputat recriminà als agressors que difamessin una noia del carrer.

f) Identificació de l'imputat: P. d'Abeylla, àlies *Infançó*, resident a Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí i se'l va citar i cridà públicament.

j) Comentari: El cavaller Gm.Berenguèr d'Olzinelles, cort i veguer i els paers Ramon de Carcassona i Simó Calders anaren al domicili de la víctima per saber del fet ocorregut. Aquest els manifestà que havia estat nafrat "*d.un colp de glavi per lo costat*".

Nota: AML, reg. 819, f. 33-6 (Apèndix CXXIII)

*

Núm. 156. 1379, febrer, 15

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona al camí de Vilanova, agredida quan anava cap a Lleida, "*ben gran dia, que.l sol ere exit*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Na Açtorina, muller de Jaume Pallayrés, resident a "*Vilanova davant Leyda*".

e) Circumstàncies etiològiques: Venjança. La víctima havia fet empresonar un germà de l'agressor, el qual morí a la presó.

f) Identificació de l'imputat: Francesch de Vernet, de Puygvert.

g) Peritatge: A càrrec de Gm. Berenguèr d.Olzinelles, cavaller, cort de Lleida i de R. de Carcassona, paer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí i, com era preceptiu, es van fer les citacions i crida acostumades.

j) Comentari: La mort de la dona es produí al cap de cinc dies. El mateix dia de l'agressió mostrà les lesions a les autoritats i en denuncià l'autor. Quan morí, el cort i paers tornaren a casa de la dona per visurar el cadàver. "*en una cambra trobaren aquella, que jahie morta en un lit i que ere stada nafrada de dos colps en lo braç squerre, és a saber, la una damont lo colçe i l.altre en la mà esquerra i altre colp en lo braç dret i altre colp en lo cap, a la part dreta, que li.n parie lo genoll*".

Nota: AML, reg. 819, f. 54-5 (Apèndix CXXIV)

*

Núm. 157. 1379, març, 26

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home que va ser ferit al camí d'Alcarràs, davant la forca de la Palomera.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (dard o glavi).

d) Identificació del cadàver: Berenguer Calbera, llaurador de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre dos colles de cavadors, entre els quals hi havia alguns castellans.

f) Identificació de l'imputat: Pedro Erràndiz, natural de Valladolid i resident a Calataiud, jornaler, i Alfonso de Burgos.

g) Peritatge: A càrrec de Berenguer de Comenge, lloctinent de cort.

h) Tortura: Sentenciat a ser turmentat amb la roda tres vegades amb el contrapès acostumat. Resistí les tres lligades del turment sens confessar la seva culpabilitat.

A l'altre imputat no consta que se li apliqués cap mena de turment.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria per als dos imputats.

j) Comentari: Tot i l'evidència de la seva culpa, un dels imputats es lliurà de la pena màxima per la seva resistència al turment aplicat. La part denunciadora apel·là la sentència final, considerant que era prou palesa l'autoria del crim, corroborada per la declaració de molts testimonis presencials. Aquesta revocació de la sentència no era possible, ja que a l'imputat se li havia aplicat turment i el fet de no confessar la seva culpabilitat mentre se li aplicava, l'eximia de la pena màxima i, a més, no se'l podia tornar a jutjar pel mateix fet, encara que s'aportessin noves proves. Així reflecteixen aquesta problemàtica les Actes del Consell de la paeria, el 3 de juliol de 1379, on es pot llegir: "*Item, entés ço que ells meseixos los ha posat, que ell e los pahers donaren sentència l'altre dia a dos castelans, absolutòria, qui eren encolpats de la mort d'en Berenguer Calbera e que la part que ls perseguie, es-se apelada i que segons que s diu que açò no.s deu fer*".

Nota: AML, reg. 819, f. 69-78 (Apèndix CXXV)

*

Núm. 158. 1379, juliol, 7

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home que fou naffrat al camí de Torres.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Home d'identitat desconeguda, possiblement un pastor de Vilanova de Castellpagès.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Desconegut l'autor del crim.

g) Peritatge: A càrrec de Gm. Berenguer d'Olzinelles, cavaller, cort i veguer de Lleida i dels paers Nicholau Çabater i Jacme Dez Puyg, en presència del notari P. d'Altarriba.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: Com era costum, el cadàver va ser exposat a la plaça dels Polls per si era conegut per ningú. No va ser així i solament a alguns dels presents els semblà que era un pastor que havia estat pel terme de Vilanova de Castellpagès.

Les citades autoritats "regonegueren i veeren lo dit hom de quantes naffres ere naffrat i trobaren que l dit hom tenie un colp per lo coll, a la part detràs, que quaix tot lo coll ere naffrat i altre colp per lo cap, de lonch, a la part squerra. Item altre colp en la spatlla squerra. Item altre colp al cap de la spatlla squerra feyta ab puynal, segons que parie. Item tres colps entre la cuxa i la cama dreta. Item altre colp en la cama squerra. E vistes e regonegudes les citades naffres, de continent, los dits cort i pahers manaren i feren soterrar lo dit hom".

Nota: AML, reg. 788, f. 1 (Apèndix CXXVI)

*

Núm. 159. 1380, gener, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un estudiant davant l'Escola de Medicina de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (picassa o atxa).

d) Identificació del cadàver: Lop Xànzez, de Montalbà, canonge de Terol i estudiant a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre estudiants aragonesos i valencians.

f) Identificació de l'imputat: Micer Matheu Clement, clergue, "*ab corona i cabeylls affaytats com preveres fan*", estudiant a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Guillem d'Olzinelles, cavaller, cort i veguer de Lleida i dels paers Anthoni de Maçanet i Nicholau Çabater.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: El procés es traslladà a jurisdicció eclesiàstica perquè l'inculpat era clergue.

j) Comentari: El cort i veguer i dos paers reconegueren el cadàver, el qual havien portat a casa del batlle de Lleida i "*trobaren que tenie un colp que parie que fos de punyal o de dagua per lo pits, de la part squerra i lo cap, que havia cascat, per los quals colps parie que fos mort*".

Nota: AML, reg. 788, f. 49-61 (Apèndix CXXVII)

*

Núm. 160. 1380, abril, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Johan Guerau, macip, jueu convers, natural de Mallorca i resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Havia violat una nena de tres anys.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec de Gm. Berenguer d'Olzinelles, cavaller, cort i veguer, i dels paers Jacme Dez Puig i Bortholomeu Castellnou. La víctima va ser examinada per tres dones.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou sentenciat: "*Que al dit Johan Guerau sie tolt lo membre en la Plaça dels Polls i tolt, ab lo membre el coll, corregue la vila e après que sie penjat per la gola en manera que.n muyre*".

j) Comentari: Les autoritats judicials, en examinar l'imputat, observaren "*que encara luyll del membre parie que li goteyàs de esperma*". Abans, uns testimonis, en el mateix camí quan tornaven amb la nena, "*veeren tota la fadrina sangonosa, ço és, les cuixes i la natura i que ere estada corrompuda*".

Aquesta evidència els impel·lí contra l'imputat i "*arreguçaren lo dit Johan i li tragueren lo membre de fora les bragues i trobaren que tenie lo dit membre sangonós*".

Tres dones feren la visura de la nena per ordre del cort i paers, "*les quals vista la dita fadrina i feyt primer sagrament per ells i quiscuna d.ells de dir veritat, digueren i feren relació que la dita fadrina ere corrompuda i que crehien que per tal manera ere stada corrompuda, que la dita fadrina ere en peryll de mort*".

Aquesta última apreciació havia d'estar considerada per les lesions vulvars de la nena, degudes a la conformació anatòmica dels òrgans sexuals d'una nena tan jove.

Era norma que fossin les dones les encomanades de fer l'examen ginecològic quan calia per la naturalesa del delictes.

Nota: AML, reg. 788, f. 100-5 (Apèndix CXXVIII)

*

Núm. 161. 1380, maig, 8

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Fortunyo de Sesé, natural del regne de Navarra. Segons un testimoni, ere "*gran hom i bell*".

e) Circumstàncies etiològiques. Lladre reincident.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: Sentenciat a ser rodat tres vegades, confessà a la segona lligada.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a morir penjat a la forca.

j) Comentari: L'imputat, des de feia temps, havia comès molts robatoris per Lleida, Osca, Mallorca etc. Entre els testimonis que declararen en contra seva hi ha el del jueu Samuel Abcedor, habitant al call de Lleida, al qual li penyorà cuiram robat.

Nota: AML, reg. 788, f. 86-117

*

Núm. 162. 1381, setembre; 7

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta al seu domicili del carrer de la Brunateria, parròquia de Magdalena.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (coltell, espasa o ganivet). Degollament.

d) Identificació del cadàver: Maria, muller de P. Cerdà, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de l'agressió.

f) Identificació de l'imputat: No n'hi ha.

g) Peritatge: A càrrec Berenguer de Comenge, lloctinent de cort, i dels paers P. Cortit, P. Thomàs i Bn. de Boxadors, en presència del notari Andreu de Vilaspersa.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Un cop avisades del succés, les autoritats anaren a casa de la víctima i allí "*trobaren en una cambra del dit alberch sobre un lit, una fembra tota nuha, jahent en un lit vers la part de la paret, al costat esquerra, que jahie entre dos lançols i una vanòveta i guaenga, quaix fora la roba, la qual fembra ere degollada per la gola, que tenie travessada ab tayll de coltell, de espasa o de ganivet, segons que parie, tota la gola. E axí meseix fo atrobada la dita fembra ferida de un colp a la part dreta, entre lo pits el braç dret, que parie que fos feyt ab coltell punyal*".

Nota: AML, reg. 789, f. 43 (Apèndix CXXIX)

*

Núm. 163. 1381, octubre, 10

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a conseqüència de les ferides que li feren al carrer de l'Aluderia, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa o dall).

d) Identificació del cadàver: Guillem d'Ivorra, habitant de Corbins que últimament s'havia fet veí de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Adulteri. La víctima recriminava l'acusat del seu fornici. Aquest, tenia relacions amb una dona casada de Corbins.

f) Identificació de l'imputat: Frare Joffre, comanador de Corbins.

g) Peritatge: A càrrec de Berenguer de Comenge, lloctinent de cort, i el paer P. Thomàs.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: La víctima morí poc temps després de l'agressió. Hi hagué temps perquè els veïns del carrer li posessin, com era costum, un ciri encès a la mà.

Per la visura feta pel lloctinent i paer allí mateix al carrer, coneixem les lesions de la víctima. "*Trobaren que tenie un gran colp i naffra en la cuxa esquerra, de larch e altre colp i naffra per lo plech o soffraya de la cama esquerra, que.l tenie a través i entrave tro en lo ors de la cama e un altre colp per lo cap en la part dreita i tots los dits colps aparie que fossen stats feyts ab spasa o dayll. Encara trobaren que.l dit hom tenie un altre colp daval lo nars que passave tro en lo paladar*".

Tot i que no consta el desenllaç del procediment judicial, sabem per la declaració d'un testimoni que l'imputat, juntament amb un altre còmplice, eren empresonats a l'Espluga de Francolí: "*Demanat si puix que la dita mort fos feyta, ha vist lo dit frare Joffre i frare Bn. Respòs i dix que hoc, que.ls ha vist el loch de la Spluga de Francolí, que.ls ha vist presos en poder de frare G. de Guimerà, prior de Catalunya, que.ls té ben ferrats*".

Nota: AML, reg. 789, f. 56-67, 72-3, 102 (Apèndix CXXX)

*

Núm. 164. 1381, novembre, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Agressió i mort d'un capellà a la plaça d'en Tibona, de Lleida, "*en hora que les gents an menjat o quaix*".

b) naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (ascona).

d) Identificació del cadàver: Jacme de Vera, prevere de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Gelosia. La víctima tenia relacions amb Miquella, que havia estat amant de l'imputat.

f) Identificació de l'imputat: Guillem de Montcada, donzell, Senyor del lloc de Benavent.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Es féu les citacions i crida pública perquè comparegués davant la justícia.

j) Comentari: Per la declaració d'un testimoni sabem que la víctima va ser "*nafrat per lo pits*". Encara pogué caminar unes passes cridant: "*Via fora! Que en G. de Moncada m.a mort!*". Tot seguit caigué a terra i morí.

Nota: AML, reg. 789, f. 88-93 (Apèndix CXXXI)

*

Núm. 165. 1381, novembre, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un llaurador en un hostal de la parròquia de Sant Llorenç, nafrat poca estona abans al camí de la Palomera, del terme de Lleida.

b) naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Bn. Toldrà, llaurador, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre uns homes d'Alcarràs i uns podadors. Un d'aquests havia donat una empenta a la cavalcadura en què anava una dona, per la qual cosa es va originar la disputa.

f) Identificació de l'imputat: Uns homes d'Alcarràs. No consta la seva identitat.

g) Peritatge: Dut a terme per Berenguer de Comenge, lloctinent de cort i de veguer i pels paers Bn. Cortit i Bn. Boxadors, en presència del notari P. Johan.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés per desconexença de la identitat dels agressors.

j) Comentari: Segons la visura, les citades autoritats, "*en la entrada del dit hostel trobaren un hom apellat Bn. Tolrà, que jahie mort en la dita entrada, nafrat per lo cap, en lo toç del cap, que parie fos estat tayll de spasa o d.altres armes e parie al dit mort partida del cervel del cap seu*". En la mateixa contesa resultà ferit de mort P. Làzer, llaurador d'Alcarràs.

Nota: AML, reg. 789, f. 94-9 (Apèndix CXXXII)

*

Núm. 166. 1381, novembre, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home en una casa de la plaça d'en Tibona a conseqüència de les ferides que li ocasionaren en el decurs d'una baralla, al camí de la Palomera, terme de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (*porquera*, punta d'espasa o llança).

d) Identificació del cadàver: P. Làzer, llaurador, natural i resident d'Alcarràs.

e) Circumstàncies etiològiques: Ferit en l'intentar partir una baralla entre uns homes d'Alcarràs i uns podadors.

f) Identificació de l'imputat: Identitat desconeguda. Segons un testimoni, era "*macip jove ab la cara ronisca, qui està ab lo Degà*".

g) Peritatge: Dut a terme pels paers P. Cortit i Bn. Boxadós, per comissió feta a ells pel lloctinent Berenguer de Comenge i en presència del notari P. Johan.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No es continuà el procés perquè no es trobà l'agressor.

j) Comentari: L'home, greument ferit, va ser portat a la ciutat i morí l'endemà del fet. Malgrat la gravetat de les lesions, tingué temps de relatar el succés així com les nafres rebudes al lloctinent i paers quan aquests l'interrogaren. "*Demanat de quantes nafres és nafrat. I dix que de dos, una en l'angonal a la part squerra i altra nafra en la ancha, a la part squerra i és estat feyt ab porquera*".

Les declaracions d'un testimoni també fan palès l'estat crític del nafrat. "*El dit testis alçà les faldes al dit P. Làzer i vehé que al dit P. Làzer exien los budells aprop del angonal*".

Quan es produí l'òbit, els dos paers esmentats anaren a la casa on havien portat el ferit i feren la visura corresponent.

Nota: AML, reg. 789, f. 94-9 (Apèndix CXXXII)

*

Núm. 167. 1382, abril, 6

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a conseqüència de les ferides que li ocasionaren quan fou agredit per diversos homes.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca.

d) Identificació del cadàver: Domingo Moliner, natural i resident de Fraga.

e) Circumstàncies etiològiques: Segons denuncià una germana seva, fou agredit per un grup d'homes, però no n'especificà el motiu.

f) Identificació de l'imputat: Jacme de Berbegal.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No es continuà el procés per falta de proves reals contra l'imputat.

j) Comentari: Per la denúncia de la germana de la víctima sabem que els agressors "*nafraren lo dit Domingo Moliner de diverses nafres per lo cap e per la persona sua, de les quals nafres o ferides és mort*".

La denunciadora, malgrat haver acusat Jacme Berbegal d'haver participat en el crim, retirà la denúncia contra ell i demanà que fos lliurat de la presó. Així es féu i fou posat en llibertat.

Nota: AML, reg. 790, f. 71-3 (Apèndix CXXXIII)

*

Núm. 168. 1382, agost, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home per metzines, a casa seva, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Intoxicació.

d) Identificació del cadàver: Bn. de Corregó, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Uns mesos abans de produir-se la mort, patia una malaltia intestinal.

f) Identificació de l'imputat: Saurina i Arnau Nadal, muller i sogre de la víctima respectivament.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No es continuà el procés per falta de proves de la part denunciadora.

j) Comentari: Els casos d'emmetzinament són de difícil descobriment en l'època que estudiem. En aquest cas, les dades que s'aporten són molt subjectives. El denunciant, al parer del cort i veguer, fa aquesta acusació de forma maliciosa: "*Com en Bn. Penavera, maliciosament hagués lo dit feyt denunciat*". Per contra, un altre testimoni defensa els inculpats i afirma que la víctima estava malalta. "*Interrogada si ella tístis sab per quinya rahó és mort lo dit Bn. de Corregó, marit de la dita Saurina. Respòs i dix que de malautia d'alargament de ventre o de dissenteri, la qual li ha durat bé quatre mesos o pus*".

En aquesta malaltia fou tractat pel metge mestre Nadal Lebri. Segons declarà l'anterior testimoni, Saurina i el seu pare Arnau havien cuidat el malalt segons les indicacions del metge, sense que li faltés res. *"no li ha faltat res que obs agués a sa malautia i que tois jorns li mataven una galina o dues e li fahie a conseyll del dit maestre Nadal i tot ço que mercè havie"*.

No obstant això, hi ha una dada objectiva de naturalesa clínica que ens permet almenys fer una hipòtesi: la malaltia intestinal que durant aquells quatre mesos patí la víctima. Pel fet que l'arsènic ja s'utilitzava des de temps passats, també és possible que ens trobem davant un quadre d'intoxicació amb recaigudes per una sal d'aquest element químic.

Nota: AML, reg. 790, f. 27 (Apèndix CXXXIV)

*

Núm. 169. 1383, gener, 13

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home estranger, ferit en el decurs d'una baralla davant una taverna de Cappont, *"a hora que ja havien comunament les gents sopat"*.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal o punta de coltell).

d) Identificació del cadàver: Daniel, de Flandes. *"Era ab uns cabeylls negres i havie la barba negra e parie que fos en edat de vint ans, poch més o meyns"*.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla a causa del joc entre un grup d'estrangers ebris.

f) Identificació de l'imputat: Pere, macip, Polo, Enrich, mestre carreter i Anaqui, ministrer, naturals de Bruixes, Piemont, Alta Alemanya i Alemanya respectivament.

g) Peritatge: A càrrec de Berenguer de Comenge, lloctinent de cort i de veguer, i Ramon de les Eres, paer, en presència del notari Andreu de Vilaspersa.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Les citades autoritats anaren a la casa on era el cadàver i *"trobaren un hom mort, vestit ab una gonella de drap vermeyll fopa i botonada a la part de*

devant, lo qual hom jahie emperaçò los dits lochtinent de cort i pàher, present mi, dit notari, feren desbotonar lo dit hom mort, lo qual hom fo atrobat nafrat de una nafra tres dits sobre la popa squerra, de colp de puynal o de punta de coltell".

Es fa constar en aquest informe, que el lloctinent de cort mateix trobà l'home nafrat quan encara vivia i que "*ere pasat d.esta vida i mort en les mans del dit lochtinent de cort lo dit diluns prop pasat*".

Segons la declaració d'un testimoni, el lloctinent havia fet desbotonar la gonella de l'home mort, "*e vehé ell testis, que.l dit hom mort tenie un colp que parie que fos feyt ab punta de coltell o de lança sobre la popa squerra, en lo qual lo dit lochtinent li meté tot lo dit primer de la sua mà, que és aprop del polze*".

A causa de l'hora que s'havia produït el succés i la mort posterior del nafrat, era ja ben vespre, el lloctinent deixà l'home mort en la taverna i l'endemà anaren a fer la visura legal pròpiament dita.

Nota: AML, reg. 790, f. 75-84 (Apèndix CXXXV)

*

Núm. 170. 1383, febrer, 25

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un pastor trobat en una sèquia de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal, espasa o llança).

d) Identificació del cadàver: Ramon, pastor d'en Perico d'Argençola.

e) Circumstàncies etiològiques: Disputa originada possiblement per deutes.

f) Identificació de l'imputat: Desconegut.

g) Peritatge: A càrrec de Berenguer de Comenge, lloctinent de cort i de veguer i dels paers Ramon de Carcassona i Nicholau Çabater.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No es continuà el procés per desconeixença de l'autor del crim.

j) Comentari: La víctima "*jahie d.abocadens en la cèquia i del mig a amont no.s parie i tenie cinc colps al cap.ab spasa, un colp en la gola i altre colp, per lo morro*

i per lo nas i dos colps daval la exella squerra que par que sie de punyal o de lança i un colp damunt lo muscle squerre, que parie que fos fet ab spasa i dos colps en lo coll, a la part dreita i un colp en la spalla dreita".

Tot i no haver-se imputat el crim a ningú, un testimoni havia declarat que Dalmau de Torrefarrera havia amenaçat de mort la víctima per qüestions d'uns deutes.

Nota: AML, reg. 790, f. 154-5 (Apèndix CXXXVI)

*

Núm. 171. 1383, març, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home nafrat en el carreró que anava als banys de Magdalena de Lleida, davant de l'hostal d'en Garcia de Seró.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punta d'espasa).

d) Identificació del cadàver: Johan de Saragoça, pastador del senyor bisbe, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla originada per insults en el decurs d'un joc entre un grup d'homes.

f) Identificació de l'imputat: Johan de Blequos, llaurador, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del paer Nicholau Çabater acompanyat del notari Johan de Marchafava.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí.

j) Comentari: Segons la visura, l'home mort "*fonch atrobat que jahie d.abocadens, nafrat sobre la popa squerra, de una nafra, la qual parie que fos feyta ab punta de spasa o de coltell o de lança. El dit paer feu levar lo cos del dit hom mort, qui.s dehie que havie nom Johan de Saragoça, pastador del senyor bisbe e feu aquell pujar en la sala del dit alberch d.en Garcia de Seró*".

Nota: AML, reg. 790, f. 157-66 (Apèndix CXXXVII)

*

Núm. 172. 1383, març, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona prop el Portal Pintat de Garrabeu, de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort accidental sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Contusió.

d) Identificació del cadàver: Una dona d'identitat desconeguda.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El text d'aquest cas està incomplet. En la inquisició es fa constar que en el lloc citat "*jahie una fembra morta, la qual se dehie que ere caiguda*", i no continua més la informació sobre aquest procés.

Nota: AML, reg. 790, f. 156 (Apèndix CXXXVIII)

*

Núm. 173. 1384, agost, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home en un hort de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta accidental.

c) Mecanisme de la mort: Esclafament.

d) Identificació del cadàver: R. de Rovira, llaurador, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Li caigué un perer a sobre quan tallava les branques.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No n'hi ha.

j) Comentari: Aquest procés no es continuà, ja que segons feren constar les autoritats "*no fou enantat plus en lo present fet com no.y trobassen rahó per què*".

Nota: AML, reg. 791, f. 44 (Apèndix CXXXIX)

*

Núm. 174. 1384, agost, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona colpejada i morta pel seu gendre, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusió cranial amb el pom d'una espasa.

d) Identificació del cadàver: Vidua d'en Bonet del Palau, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla familiar. Amb molta freqüència la sogra insultava el seu gendre.

f) Identificació de l'imputat: Arnau de Solsona, mercader, de Lleida, gendre de la víctima.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Per la inquisició sabem que l'imputat havia donat un cop amb el pom de l'espasa a la seva sogra, la qual cosa li provocà la mort. Segons el testimoni d'una veïna, el cadàver tenia la cara "*grossa i blava*".

No obstant això, altres testimonis declararen que ignoraven la citada agressió.

Nota: AML, reg. 791, f. 45-50 (Apèndix CXL)

*

Núm. 175. 1384, octubre, 13

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home, nafrat al cap del carrer d'en Ferrer, vinater, "*entre lo seyn del ladre, el primer son*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Bernat Aranyó, fill d'en Ramon Aranyó, Ciutadà Honrat de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Revenja per una disputa anterior.

f) Identificació de l'imputat: Minguet Navarro, escuder d'en Francesch de Santcliment i Francesch Çator, àlies *Tristany*, mustassaf.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren de la ciutat.

j) Comentari: L'òbit es produí al cap de deu dies de l'agressió. Segons la declaració de la víctima, un dels agressors "*posà-li la spasa al ventre i tots ensemps començaren-lo a colbejar forment, en tant que l'an naffrat de tres naffres, la una per la cama squerra dejús lo denoyll, l'altra en lo braç squerre, sobre lo colze, l'altra en la gola, sobre lo pits, tots d'espasa i feriren-lo tant forts i tant soptosament que envides se.n poch despelegar*".

Nota: AML, reg. 791, f. 72-5 (Apèndix CXLI)

*

Núm. 176. 1385, febrer, 26

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home per metzines al seu domicili de la costa de Sant Joan de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Intoxicació.

d) Identificació del cadàver: Pere Mascarell, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Suana i la seva mare, muller i sogra de la víctima respectivament.

g) Peritatge: A càrrec de Nadal Lebri i R. Falgars, mestres en medicina; de Johan Prússia i Domingo Pedro, batxillers en medicina i de P. Roger i R. Ponç, cirurgians.

h) Tortura: Suana fou sentenciada que se li fes "*por de roda*" un cop hagués infantat ja que estava prenyada.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: És la primera vegada que consta documentalment la pràctica d'una autòpsia per ordre judicial amb obertura del cadàver. L'informe dels facultatius anteriorment citats que la feren diu que "*per ordinació dels dits honrats cort i pahers han ubert huy per lo mati lo dit P. Mascarell i han guardat en lo cors del dit P. tots aquells membres i partides, los quals a lurs vijares, a cors de medicina guardar i encercar se deuen per atrobar si lo dit P. ere mort per metzines. E que segons lurs juhi, ells no veen ne poden jutjar de clar e de cert que l dit P. sie stat mort per metzines, car jac sie que ells haien indicis de dubtar que lo dit P. sie stat poycionat però no són bastants de jutgar, segons cors de medicina que així sie*".

Aquesta autòpsia va ser ordenada per les serioses sospites d'enverinament per baladre. La víctima, de quaranta anys, va morir després de quatre dies de malaltia, caracteritzada per "*dolor al melich*". També, segons testimoni de Suana, el seu marit "*sere scalfat i que ha haut hun poch d'alargament*". També afegí que "*ella confessant li donà hun ou a beure, mas que no li aturà en lo ventre, que tantost lo gità*".

Les autoritats li preguntaren "*quant donà lo dit ou a son marit, què li meté dins. Dix que gingebre i no als*".

En els processos de crims apareix diverses vegades l'ús d'ous com a vehicles de metzines.

Una altra pregunta que li feren el cort i paers fou la de si havia comprat baladre. Ella ho negà, però P. Raffeques i P. Donçens, macips de Simó P., especier, declararen sota jurament que la dona havia comprat baladre en l'especieria i que ells mateixos li havien indicat que era un producte verinós, però que ella digué que ho volia per tractar "*ronya que havie en les cuxes*".

Efectivament, hom ha vingut emprant el baladre per al tractament de la ronya.

No obstant això, la seva riquesa en glucòsids, entre altres l'oleandrogina, isòmer de la digitalina, el fan especialment tòxic. Creiem que és més que probable que la mort de P. Mascarell fos provocada per l'administració d'aquest tòxic.

Nota: AML, reg. 791, f. 125-34 (Apèndix CXLII)

*

Núm. 177. 1385, febrer, 28

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home, nafrat al seu domicili de la costa de Sant Joan de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (dall).

d) Identificació del cadàver: Felip Batlle, *baixador*, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima va ser escomesa per haver-se jugat certa quantitat de diners de l'agressor.

f) Identificació de l'imputat: Martí de Guimerà, *baixador*, resident a Lleida.

g) Peritatge: A No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí de la ciutat.

j) Comentari: Segons la declaració del mateix lesionat, el qual sobrevisqué tres dies, va ser ferit de cinc nafres, "*ço és, dos per lo braç squerre i dos per la mà dreta i un al sòl del ventre, desús lo petenill*".

Nota: AML, reg. 791, f. 123-4 (Apèndix CXLIII)

*

Núm. 178. 1385, març, 20

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona, després d'uns dies d'haver estat nafrada quan pastava al forn d'en Fontova.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (coltell i espasa).

- d) Identificació del cadàver:** Francesca, muller d'en P. Ardèvol, teixidor.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Baralla per insults.
- f) Identificació de l'imputat:** Andreu Cardós, notari de Lleida.
- g) Peritatge:** A càrrec del mestre en medicina Nadal Lebri i dels cirurgians P. Roger, R. Ponç i Arnau de Morella.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No continuà el procés.

j) Comentari: La lesionada declarà que *"ere nafrada de dos cops, la hu per lo cap, de la part squerra ab coltell, espasa o broquer. L'altre, ab pedra, en lo costat squerre. Si que li ha trenchat dues costelles, segons que li ha dit lo metge que la ha estubada"*.

Dotze dies després, les autoritats demanaren un informe mèdic per assabentar-se de l'estat de la víctima. Els sanitaris esmentats van acordar que *"bé i diligentment han vista i regoneguda la dita dona i que segons cors de medicina, la dita dona no tem, per ocasió de les dites naffres e ferides, mort ne afolament ne debilitació, sol que la dona sie ben tenguda aprop de metges, ço és, dels dits maestres R. Ponç i n. Arnau Ferrer, qui la han tenguda tota vegada en cura i haie tots sos ops i vulle star a bon regiment"*. No obstant això, la dona morí divuit dies després. El lloctinent de cort, *"volents saber de què ere morta la dita dona, prengueren testimoni dels dits mestre R. Ponç i d. en Arnau Morella, barber"*. Aquests declararen que no havia mort a conseqüència de les ferides, *"ans és morta per mal regiment seu, car del colp del costat del tot era guarida i la nafra del cap ere ya quaix consolidada, mas per ço com la dita Francescha, segons que digueren a ell testis, havie menjat muçola i d. altre peix i begut vi, segons que digueren a ell testis i açò la dita Francescha ha fet contra manament a ella fet per ell testis, com a metge, per tal s. i mesclà febre i aquella la ha morta"*.

Arnau Morella també ratificà el mateix com a causa de la mort. *"Hoi dir que ella ha menjat moltes coses vedades, ço és, peus en sals ab vi agre i peix de Segre en graylles ab ayll i oli i que ha begut prou vi"*.

El cort i paers, tenint en compte aquests informes, van determinar que la dona *"sie morta per son mal regiment"*. Per tant, consideraren que no s'havia de continuar el procés com a criminal, sinó *"procés de declaració dels .VIII. consellers"*, per si es devia satisfer algun ban.

Nota: AML, reg. 791, f. 104-9 (Apèndix CXLIV)

*

Núm. 179. 1386, setembre, 15

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona al carrer dels Sellers a causa de les nafres que li féu el seu marit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Francesca.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de l'agressió.

f) Identificació de l'imputat: P. Mercader, marit de la víctima, llaurador, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de l'Honrat P. Miró, lloctinent de cort i de veguer, i dels paers P. de Timor i Johan de Cabrer.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí de la justícia. Es féu l'acostumada crida pública perquè comparegués per fermar dret.

j) Comentari: Segons la visura, les citades autoritats "*anaren al dit carrer de Selers i en una casa trobaren una fembra morta, la qual tenie tres colps que segons apareie primera faç, eren de puynal, la hu tenie per lo ventre dejús lo tendrum del pits, l.altre colp tenie per lo costat dret, dejús lo desunador del coll*".

Nota: AML, reg. 792, f. 87-9 (Apèndix CXLV)

*

Núm. 180. 1386, setembre, 30

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un escuder per les ferides rebudes al portal del Pont Major, "*en hora de vespres*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Berenguer Juto, escuder de G. de Laçano.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre dos escuders. No en consta el motiu.

f) Identificació de l'imputat: Bernat Gaçull, escuder de l'Honrat Francesch de Sentcliment.

g) Peritatge: A càrrec de P. Pelegrí, "regent l'ofici de cort" per absència del lloctinent P. Miró i del paer P. de Timor.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí de la justícia. Es féu la crida pública perquè comparegués davant el cort i paers per fermar dret.

j) Comentari: Els citats regent de cort i paers, "*anats vers aquella part, trobaren lo dit hom en lo dit pont, qui jahie, aquí mort i vestie una cota de burell i dos jupons, la hu sobre l'altre i com lo fessen desbotonar, trobaren que tenie un colp de punyal davall les tendreles i com lo fessen guardar, no trobaren que tingués altre colp sinó aquell, per lo qual ere mort, lo nom del qual hom mort, és Berenguer Juto*".

Després de l'agressió, el lesionat només pogué córrer unes quantes passes abans de caure definitivament a terra. Després que uns veïns li possessin l'acostumat brandó encès a la mà, morí.

Alguns dels presents, volgueren traslladar el cadàver a qualsevol de les cases veïnes, però d'altres, amb més criteri, opinaren: "*que no.u devien fer sens licència del cort i dels pahers*".

Nota: AML, reg. 792, f. 95-101 (Apèndix CXLVI)

*

Núm. 181. 1386, octubre, 28

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home que fou trobat en una vinya del terme d'Alpicat.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusió (pedra o maça).

d) Identificació del cadàver: No va ser identificat malgrat que se'n va exposar públicament el cadàver. "*Vestie una cota blanca de sarçil i ere ja queucom hom entrat, car ya havie moltes canes en la barba*".

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No n'hi hagué, per desconeixença del possible autor del crim.

g) Peritatge: Dut a terme pel notari de la paeria Johan de Marchaffava, per delegació del "regent ofici de cort" i paers.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: no continuà el procés.

j) Comentari: Un cop assabentats del crim, el "regent l'ofici de cort" i paers ordenaren a dos saigs que portessin el cadàver a la plaça dels Polls per tal que fos identificat i estigué allí "*de hora de menjar fins a hora ja ben tarda*". No va ser identificat.

Després, el "regent l'ofici de cort" i paers manaren al notari Johan de Marchaffava que fes la visura i donés la llicència per soterrar l'home. El notari va fer constar: "*E yo, dit Johan de Marcaffava ani a la dita plaça dels Polls i trobí que lo dit hom jahie mort en la dita plaça, lo qual tenie tot lo cap cascat i maçucat, que parie que fos fet ab pedra o ab maça. I com fes regonéixer a P. de Quadrels, saig, si.l dit hom tenie pus nafres, i regonegut, no fos trobat que tingués nafres algunes sinó lo dit cascament del cap, de part dels dits honrats regent offici de cort i pahers doni licència al dit P. de Quadrels i a altres qui aquí eren, que.l dit hom soterrassen, lo qual, de fet levaren de la dita plaça, el soterraren*".

S'ha de destacar altre cop en aquest procés la delegació de funcions del peritatge en el notari.

Nota: AML, reg. 792, f.123 (Apèndix CXLVII)

*

Núm. 182. 1386, desembre, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al carrer, agredit en l'escala d'en Barriach.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida al pit per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Johan de la Pobla, àlies *lo Sordo*, "*talleguer*", resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla motivada pel joc. Johan de la Pobla seia en la taula de jugar, vingué l'agressor i l'insultà: "*I craba tinyosa, veça!*". Després els insults degeneraren en baralla amb armes i un d'ells resultà mort.

f) Identificació de l'imputat: Domingo Alfonso, àlies *Tinyós*, jugador, resident a Lleida. "*Un jupó vestie i una cota negra*".

g) Peritatge: A càrrec de P. Miró, lloctinent de cort, i dels paers Johan Craber i R. de la Porta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Es feren les tres citacions acostumades a casa seva i després la crida pública perquè comparegués davant la justícia.

j) Comentari: Les autoritats feren la visura al carrer mateix, "*on lo dit hom jahie mort i feren aquell desbotonar una cota de burell i un jupó que vestie per veure queyns colps tenie e trobaren que tenie un colp que parie que fós stat fet ab punyal en continent sobre lo muguró de la mamella dreita i altres colps no trobaren que tingués*".

Després de l'agressió, el nafrat només pogué donar unes passes i morí allí mateix.

Nota: AML, reg. 792, f. 140-3 (Apèndix CXLVIII)

*

Núm. 183. 1386, desembre, 29

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Johan Matheu, natural de Gimènells i sense residència estable.

e) Circumstàncies etiològiques: Havia comès múltiples lladronicis.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No consta l'aplicació de cap turment.

i) Desenllaç del procediment judicial: En aquell procés fou condemnat a morir penjat per la gola.

j) Comentari: Aquí ens tornem a trobar l'aplicació de la màxima pena perquè es tracta d'un lladre reincident acusat de molts robatoris. Aquesta circumstància, sumada al fet que normalment actuaven en grup, la qual cosa originava un descontentament general en la població per l'augment de furtis i altres delictes, feia que fossin delictes que es castiguessin molt severament.

Nota: AML, reg. 792, f. 135-9

IV

REGNAT DE JOAN I EL CAÇADOR

(5 gener 1387 - 19 maig 1396).

(Núm. 184 a 221)

Núm. 184. 1387, gener, 5

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un saig per les ferides que li feren al carrer d'en Amiguet.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (dard).

d) Identificació del cadàver: Simó d'Areny, saig, de Lleida. Quan el trobaren mort al carrer, segons informaren en la visura, "*vestie una gonella vermella i stave menys de caperó i calçave calces blaves*".

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima, que anava pel carrer amb una altra persona, fou morta en el decurs d'una baralla que s'inicià entre l'altre acompanyant i uns homes amb els quals estaven enemistats per algun motiu.

f) Identificació de l'imputat: G. Domèmench, llaurador i Bn. Bru, residents a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del paer Francesch Savartes, en presència del notari Johan de Marcaffava.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: G. Domènech fugí de la justícia. Es féu la crida pública acostumada.

Bn. Bru apellà la sentència i demanà el trasllat del procés a la Reial Audiència.

j) Comentari: Jacme Ça Cirera, cort i veguer delegà les funcions del peritatge en el paer Francesch Savartes, "*com ell fos pasionat de malaltia, ell no porie ladonchs anar al loch hon lo dit mort jahie, mas que donave licència al dit honrat paer que en nom seu i en nom del dit paer, fes scriure les dites nafres e donar licencia de soterrar*". El paer va fer constar que, "*fou trobat que l dit Simó tenie un colp damunt la popa esquerra, lo qual parie fos fet ab dart i no li foren trobades pus nafres*".

Nota: AML, reg. 792, f. 145-51 (Apèndix CXLIX)

*

Núm. 185. 1387, abril, 1

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home per agressió a Bell-lloc.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: P. Çiuró, casat, resident a Bell-lloc.

e) Circumstàncies etiològiques: Uns dies abans de l'agressió, la muller de la víctima havia estat agafada per raó de la denúncia que havia fet l'altre contendent, ja que l'havia insultada greument. Quan es tornen a trobar els dos homes, s'inicià altre cop una baralla amb el resultat de la mort d'un d'ells.

f) Identificació de l'imputat: Johan Navarro, forner, natural de València i veí de Bell-lloc.

g) Peritatge: Per absència del cort i veguer i pel fet de coincidir amb el primer dia de la Setmana Santa, el duqué a terme el notari Johan de Marcaffava acompanyat per dos saigs.

h) Tortura: Fou sentenciat al turment de la roda tres vegades. Confessà la seva culpabilitat.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a morir penjat per la gola a la forca.

j) Comentari: Segons el peritatge fet pel notari, "*aní al dit loch i trobí que en la entrada de la casa del dit P. Çiuró jahie sobre una taula, damunt roba que hi havien posada, lo dit P. Çiuró, mort i com lo fessen regonèxer als dits saigs queynes nafres tenie, trobí que tenie una nafra en lo muscle esquerre, la qual parie fos feyta ab punyal*".

Un dels saigs declarà que la víctima "*tenie una nafra per lo braç esquerre, la qual li entrave fins a la mamella, car ell testis hi meté los dits i veu que entraven ben dins*".

L'imputat, com a justificació de la seva acció violenta, adduí que la víctima durant la discussió li havia "*gitat la mà a la barba per pelar-la-li*". Aquesta acció era considerada una de les màximes ofenses que es podia fer a un home.

En l'aplicació del turment, actuà com a cort, per malaltia d'aquest, l'algtzuir del senyor Duch de Montblanc, R. de Vilanova, cavaller.

Nota: AML, reg. 792, f. 166-83 (Apèndix CL)

*

Núm. 186. 1387, abril, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a casa seva l'endemà de ser agredida al carrer d'en Vives de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida abdominal per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Pascuala, muller d'en Johan Ayguader.

e) Circumstàncies etiològiques: Abusos deshonestos. Quan la dona era al carrer amb unes veïnes, l'agressor "*li lançà les mans a les popes*" i s'originà la baralla.

f) Identificació de l'imputat: Ramon Blasco, llaurador, de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del cavaller Jacme Ça Cirera, cort i veguer i dels paers Johan Craber i R. de la Porta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: En visurar el cadàver, les autoritats "trobaren que la dita dona tenie una nafra en lo ventre, aprop del melich".

Després de l'agressió, la lesionada va ser assistida pel cirurgià mestre P. Roger.

Hi ha la referència en aquest procés a l'ús de "tres gotes d.oli de Sta. Ana" per guarir una suposada malaltia dels ulls de la víctima.

Nota: AML, reg. 792, f. 191-4 (Apèndix CLI)

*

Núm. 187. 1387, maig, 8

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort a la Cugullada, penjat d'una biga.

b) Naturalesa de la mort: Suïcidi.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Ramon Obach, moliner, resident a Lleida, al terme de la Cugullada.

e) Circumstàncies etiològiques: Depressió psíquica. "Bé ha mig any anave fort trist".

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: És evident la profunda depressió que patia la víctima. El dia anterior havia manifestat la seva tristesa a un company de treball i la intenció que havia tingut de tirar-se al riu Segre i morir ofegat.

En la seva declaració, el batlle de la Cugullada manifestà la tristesa que havia observat en la víctima des de feia ben bé mig any i que quan se li preguntava el motiu d'aquella tristor responia que no ho sabia, "car tot lo cor li arraspave".

Malgrat no constar la visura, el batlle, en ser interrogat, manifestà que "*veé aquí los honrats cort i pahers que hi eren venguts i veé que lo dit R. stave penjat en una biga*".

Nota: AML, reg. 792, f. 195-6 (Apèndix CLII)

*

Núm. 188. 1387, agost, 14

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a les forques de Lleida.
- b) naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfixia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** Johan Navarro, forner, natural de València i resident a Bell-lloc.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Va ser condemnat per haver mort P. Ciuró, de Bell-lloc.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** No procedeix. Vegeu la fitxa núm. 185.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) Comentari:** No fou apel·lada la sentència, per la qual cosa "*fou en continent menada a execució*".

Nota: AML, reg. 792, f. 182 (Apèndix CL)

*

Núm. 188. 1388, maig, 13

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home prop les forques de Tamarit, per l'agressió de què va ser objecte al camí.
- b) naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferida per arma blanca (dard) i contusió per pedra.

d) Identificació del cadàver: Arnau Ferrer, habitant d'Almenar, casat.

e) Circumstàncies etiològiques: La seva muller denuncià que el seu marit, en tornar del mercat de Tamarit, fou agredit per un home. Aquest explicà a uns altres que el motiu de l'agressió fou que la víctima li devia diners i sobre això s'inicià la contesa.

f) Identificació de l'imputat: Anthoni Marruix, natural i habitant d'Almenar.

g) Peritatge: No consta qui va fer la visura del cadàver. Se suposa que foren Johan Cinera, lloctinent de cort, i els paers G. de Guissona, doctor en lleis i Bertran de Peus.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a ser penjat per la gola.

j) Comentari: El text de la visura, incomplet, diu: "*El dit Ar. Ferrer, mort, tenie un colp de pedra en lo front. Item un altre colp de dart en lo costat esquerre i molta sanch que li havie exit per les dites naffres i per lo [...]*".

Nota: AML, reg. 793, f. 102-10, 117 (Apèndix CLIII).

*

Núm. 190. 1389, juliol, 10

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home ferit i mort al carreró de Sant Lar de l'horta de Fontanet, de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (glavi, espasa o dard).

d) Identificació del cadàver: R. Gombau de Camporells, habitant en "*Vilanova davant Lleida*".

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No s'imputà a ningú l'autoria d'aquest crim.

g) Peritatge: A càrrec de Johan Cinera, lloctinent de cort, i dels paers Jacme Cerdà i Bertran de Peus.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: El lloctinent i dos paers, personats al lloc del crim, feren constar que *"prop la palanxa, jahie mort lo dit R.Gombau de Camporrells, lo qual vestie una cota de blau e ere naffrat de colp de clavi per la oreylla dreta e de un altre colp que parie que fos estat feyt ab espasa en la mà dreta e d.altres en lo cap, que parie que fos estat fet ab dart o ab clavi"*.

No es continuà el procés, *"com no se.n pogués negú qui res saber en la dita mort, com se fes en loch.amaga"*.

Nota: AML, reg. 793, f. 23-4 (Apèndix CLIV)

*

Núm. 191. 1389, setembre, 21

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home ferit i mort al camp d'en Riusec.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa i estoc).

d) Identificació del cadàver: Domingo Molina, llaurador, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla causada pel joc.

f) Identificació de l'imputat: Francesch, àlies *Fonedat* i Nicolàu de Sent Martí, residents a Lleida.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren de la justícia. Es féu la crida acostumada.

j) Comentari: La víctima sobrevisqué uns dies. Un nebot que aixoplugà la víctima a casa seva declarà que *"lo banyaren com fonch mort ab un lançol, que negú quaix no s.i volie acostar, tant li podien les nafres del cap. I que axí mateix li veé les dites naffres del cap i que lo barber que.l tenie dix tant tost que.l ac vist, que no podie scapar a mort o Déus li haurie a fer miracle, car, del cervell del cap li falie i que.l testis ho vehé a huyll, que li mostrà lo dit barber i li trasch ossos del cap al dit Domingo i axí que per les dites nafres ere mort"*.

Nota: AML, reg. 793, f. 60-3 (Apèndix CLV)

*

Núm. 192. 1389, setembre, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un sarraí al suplici, a l'areny del riu de Lleida.

b) naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Cremació.

d) Identificació del cadàver: Alí de Lanaceix, àlies *de Nabal*, sarraí, ferrer, habitant a la moreria de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Acusat de jaure carnalment amb Dolça, vídua, cristiana.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: En el decurs del procés que se li féu, se li aplicà el turment de la roda.

i) Desenllaç del procediment judicial: El text està incomplet. Condemnat a morir cremat si confessava la seva culpabilitat durant el turment.

j) Comentari: Na Dolça, jueva conversa, "*es trenie d'algunes coses de metgia*", per la qual cosa era sollicitada per malalts dels voltants. Un d'ells fou el moro citat, que li demanà que visités la seva muller. "*E lo dit sarrahi dix-li que él tenie sa muller unfflada i que si hi podie anar entrò a Leyda, que metrie-la-li en poder*".

Nota: AML, reg. 793, f. 41-58 (Apèndix CLVI)

*

Núm. 193. 1390, gener, 10

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un sarraí al suplici, a Lleida, a l'areny del riu.

b) naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Cremació.

d) Identificació del cadàver: Aznel de Crespo, àlies *lo Pillo*, sarraí, natural d'un lloc de Guadalfagara, del regne de Castella i resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat per haver jagut carnalment amb "*dues fembres públiques*" cristianes del bordell de Lleida.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou condemnat a morir cremat.

j) Comentari: Detingut el moro moments després del fet, ho negà tot. El lloctinent de cort, Johan Cinera, "*manà a Francesch de Torres, àlias Matheu, saig, que li baxàs les bragues. E que li tragués lo membre de aquelles. E trobaren les bragues del dit moro sayllades de sement de hom, fresch. E que per lo membre le.n exie encara*". Aquesta visura fou feta davant de set testimonis.

Malgrat la defensa acurada que féu, amb un seguit de consideracions legals que atenuaven la seva acció, fou condemnat a morir cremat a l'Areny del riu Segre.

Nota: AML, reg. 793, f. 48-33 (Apèndix CLVII)

*

Núm. 194. 1390, maig, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Anthoni Marruix, d'Almenar.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat a morir penjat per haver mort P. del Torrent.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: Vegeu la fitxa núm. 189.

Nota: AML, reg. 793, f. 117 (Apèndix CLIII)

*

Núm. 195. 1390, juny, 13

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home ferit i mort al carrer de l'Assoc de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa i punyal).

d) Identificació del cadàver: P. del Torrent, piquer, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Agredit perquè recriminà a un grup de minyons que juguessin a la barra al carrer, ja que molestaven els transeünts.

f) Identificació de l'imputat: Soler, llaurador i pintor de Villajoiosa, del regne de València i resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Johan Cinera, lloctinent de cort, i del paer P. Pelegrí. Aquests demanaren també un informe al cirurgià P. Roger per esbrinar la causa de la mort.

h) Tortura: Se li aplicà el turment de la roda. Resistí la tortura sense confessar.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Segons la visura feta pel lloctinent de cort i pel paer, "*trobaren que en la cambra del dit alberch, sobre un lit, jahie lo dit P., mort i vestie una gonela blava i tenie la cuxa esquerra estubada i feren-la destubar i regonèxer a Francesch Mascaró, àlias Maçot, saig i trobaren que tenie la dita cuxa fort inflada i tenie dos colps, la un damunt lo genoyll, a la part devant i altre en la dita cuxa a la part detràs, damunt lo sofrany*".

Requerit el cirurgià P. Roger, el qual havia tingut en cura a la víctima, per informar sobre quina de les dues nafres era la que presumiblement havia causat la mort a la víctima, "*respòs que ere ver que per la nafra a ell feta a la part detràs, lo dit P. ere mort, car de la que tenie sobre lo dit denoyll, ere stochada, que li passave entre brahó i brahó, de la qual no fore mort. E que és ver que en la segona guarda que él feu del colp del cap detràs, vehé en les stopades se tenie de la femta del dit P.,*

perquè parie que ere atonat. Axí mateix, dix que ha hoit dir, perhò ell no.u. vehé que après que.l dit P. fonch mort, els budels li exien per la dita nafra detràs".

P. del Torrent sobrevisqué tres dies.

Nota: AML, reg. 794, f. 14-23, 31-41 (Apèndix CLVIII)

*

Núm. 196. 1390, juny, 15

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un segador, ferit a l'Areny de Sant Joan de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per *verrut*.

d) Identificació del cadàver: Domingo Ortiç, macip, natural de Saragossa i veí de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre dos grups de segadors catalans i castellans. Aquests deien que els catalans i aragonesos eren traïdors.

f) Identificació de l'imputat: Johan, lo Navarret, Johan Garcia i Johan Gallego, segadors, del regne de Castella.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, Montserrat de Caldes, i dels paers Joan Cinera i P. Pelegrí.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No es dictà sentència perquè dos dels imputats fugiren de la justícia i el tercer morí a la presó.

j) Comentari: El lloctinent de cort i els paers citats "*anaren al dit hom mort, lo qual trobaren ésser nafrat de les nafres següents, és a saber, de un colp per lo brahó del braç squerre, lo qual parie fos estat feyt ab verrut, lo qual colp li passave lo braç i après li passave daval la exela, que.l atonave. Item tenie altre colp daval la mamela dreita i altre en lo pla de les anques i altre en lo costat squerre a damunt, quaix vers la squena, los quals tots parie que fossen stat ab verrut".*

Nota: AML, reg. 794, f. 25-29 (Apèndix CLIX)

*

Núm. 197. 1390, juny, 26

- a) **Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Segador trobat mort a la Cugullada.
- b) **Naturalesa de la mort:** Mort violenta accidental.
- c) **Mecanisme de la mort:** Fulguració.
- d) **Identificació del cadàver:** Un segador natural de Maella. "*Vestie fasset de burell i devantal d.aluda*".
- e) **Circumstàncies etiològiques:** Morí a causa de l'acció d'un llamp.
- f) **Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) **Peritatge:** Montserrat de Caldes, lloctinent de cort i de veguer i els paers Johan Cinera i P. Pelegrí delegaren a l'escrivent de la paeria, P. Regol, la visura del cadàver.
- h) **Tortura:** No procedeix.
- i) **Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) **Comentari:** El citat escriptent, personat al lloc del succés, informà que trobà "*un hom mort, lo qual jahie d.abochadens i havie-li exit sanch del nas i tenie una falç en la man dreta i altra falç doblugada que li jahie al costat squerre i vestie un fasset de burell i un davantal d.aluda i fonch despullat per lo dit saig i guardat de totes parts de la persona si tenie algun colp i no trobam que tingués colp algú, sinó que lo membre li ere esclatat en sanch i tenie tot lo col, el pits negre i a la part detrás havie la carn aytal com haver-la devie*".

Vora del cadàver encara es podia veure el forat per on va entrar el llamp.

Nota: AML, reg. 794, f. 30 (Apèndix CLX)

*

Núm. 198. 1390, octubre, 19

- a) **Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Home trobat mort a la Coma de Santa Fe, terme de Lleida.
- b) **Naturalesa de la mort:** Sospitosa.
- c) **Mecanisme de la mort:** Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Un fadri, fill d'en Johan de Cases, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Desconegudes.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec de Montserrat de Caldes, lloctinent de cort i els paers Johan Cibera i P. Pelegrí, acompanyats del notari P. Regol.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: Les autoritats judicials "*trobaren lo dit fadri que jahie de sobines, mort, en lo dit troç i vestie una gonela de blanquet i cenyie un croch i tenie una balesteta de prop i de continent manaren al dit saig que despuyllàs lo dit fadri i aquell fos guardat si tenie colp algú ni si ere nafrat en neguna part de sa persona. E aquell, guardat hi girat, no trobaren que tingués negun colp ni nafra, exceptat que lo dit fadri endrei lo plech del denoyll dret, a la part de defora havie una plaga, la qual segons que.s dehie hi havie ahut la mala buanya i que la li havien cuyta ab foch*".

Aquesta "*mala buanya*" o pústula maligna descrita en el procés, podria coincidir amb un carboncle o "*mal gra*", com encara se'l coneix popularment, causant d'una sèpsia que en aquest cas podria haver estat la causa de l'òbit.

Nota: AML, reg. 794, f. 91 (Apèndix CLXI)

*

Núm. 199. 1391, agost, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Matança de jueus que succeí el 23 d'agost de 1391, a la Cuyrassa de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: 78 jueus morts.

e) Circumstàncies etiològiques: Avalot antisemita.

f) Identificació de l'imputat: No consta.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Aquesta revolta contra els jueus a Lleida fou paral·lela a les que es produïren en altres ciutats, com ara València, Barcelona, Tarragona, Perpinyà etc.

Aquesta hostilitat antisemita d'arreu venia ja de temps. Qualsevol incident, per nemi que fos, podia ser suficient per desencadenar la reacció violenta del poble cristià. A conseqüència d'aquesta matança, va ser massiva la conversió forçada al cristianisme de molts jueus.

Segons descriu el "*Libre d'Apuntaments de la Paeria*": "*A XXIII del mes d'agost, any M CCC noranta Hu, fonch lo insult dels jueus e foren morts LXXVIII juheus e mesos en una ciga al Pla dels frares menors. Tòts los altres juheus se bategaren e feren sglésia de la sinagoga i meteren-li nom Santa Maria, en la qual los conversos tenen vuy lo sementiri*".

Nota: AML, Libre de Apuntaments de la Paeria.

*

Núm. 200. 1392, juny, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta a la seva habitació, penjada d'una barra.

b) Naturalesa de la mort: Suïcidi.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjament).

d) Identificació del cadàver: Francescha.

e) Circumstàncies etiològiques: Tenia pertorbades les facultats mentals, amb freqüents episodis d'agressivitat i intents d'autòlisi.

f) Identificació de l'imputat: Simó Caldera, marit de la víctima.

g) Peritatge: A càrrec del donzell Montserrat de Calders, lloctinent de cort, i dels paers Nicolau Çabater i Bortholomeu Calbet.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: En la visura, "trobaren que en una cambra, qui és a mà esquerra del dit alberch, aprop de la porta de la dita cambra, estave penjada la dita muller d'en Simó Caldera, apellada Francescha, la qual ere tota nua i sense capell i tenie una corda de spart al braç squerre i al coll una laçada ab la dita corda, la qual corda stave fermada en lo cap d'un troç de barra que estave travessera entre dues pòsts, damunt lo portal de la dita cambra, aprop del cap del lit i falie tro a plena mà, que no tochave en terra. E lo dit lochtinent i pahers manaren a.n.P. quadrells, saig, que la despengàs".

Les declaracions dels testimonis fan patent l'estat depressiu que patia la víctima. "Tot dia se volie matar i no li gosaven jaquir ganivet ni negun ferre aprop, que un dia se mes un ganivet per lo ventre, que si no hi fossen acorreguts, que s.aguere treytes les tripes del ventre. I de la nafra que.s feu, costà al dit en Simó, dos o tres florins de guarir i axi matex, com als no podie fer se bevie aguyllas de cuhir, per tal que morís. Hoc encara, un dia prengué una tovayllola i streguessin tant lo col que.s volie ofegar".

Per la seva agressivitat, havia de dormir sola en una cambra i va ser necessari demanar autorització al veguer per posar-li uns grillons.

Nota: AML, reg. 795, f. 2-4, 51-60 (Apèndix CLXII)

*

Núm. 201. 1392, juny, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un jueu convers, ferit al carrer del Portal dels Boters, prop de l'hospital de Sant Thomàs.

b) naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa) i contusió amb una barra.

d) Identificació del cadàver: P. Giner, jueu convers, llaurador, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: L'agressió s'originà a causa de la disputa pels danys ocasionats per una somera d'un dels contendents, que pasturava en un terreny de l'altre.

f) Identificació de l'imputat: Matheu Gros i la seva muller, Martina.

g) Peritatge: A càrrec d'Antoni d'Arnau, "regent lo ofici de llochtinent de cort", i els paers Nicolau Çabater, Bortholomeu Calbet, menor, i Bertran de Peus.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren de la justícia i tot seguit es feren les citacions i crida acostumades.

j) Comentari: Les autoritas anaren al lloc i "*trobaren que aprop de la mamela esquerra tenie una nafra, la qual parie fos feta ab punta de spasa. I endret de la dita nafra, tenie la camisa sangonosa i tenie lo cap cascat a la part detràs, lo qual cascament devia ésser de colp de barra, que segons se dehie per alguns que alli eren, li havien donat*"

Nota: AML, reg. 795, f. 5-13 (Apèndix CLXIII)

*

Núm. 202. 1392, agost, 16

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al lloc del Palau de l'Horta, terme de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Pere Ponç, teixidor, natural de Barcelona. "*Era rich hom*".

e) Circumstàncies etiològiques: Desconegudes. Possiblement caigué de la cavalcadura.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec d'Antoni Arnau, "regent lo ofici de lloctinent de cort" i del paer Bortholomeu Calbet.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: Personada la cort al lloc on "*jahie de sobines*" el cadàver, no li trobaren cap ferida que en justificés la mort, motiu pel qual conjecturaren que aquesta hauria pogut estar produïda per la caiguda de la mula en què cavalcava o un altre accident semblant.

Com és evident, davant l'absència de cap mena de lesió traumàtica, podia tractar-se d'una mort sobtada.

Nota: AML, reg. 61-62 (Apèndix CLXIV)

*

Núm. 203. 1392, setembre, 26

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Vilanova, terme de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Ramon Spills, natural de la vila d'Horta i resident a Lleida, marit de Francesca.

e) Circumstàncies etiològiques: Deu anys abans va degollar la seva muller a Horta.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: Fou sentenciat a ser torturat amb la roda tres vegades. Confessà el crim a la primera lligada del turment.

i) Desenllaç del procediment judicial: Va ser condemnat a morir a la forca.

j) Comentari: Després de cometre el crim, l'imputat fugí. Més tard, des de la seva nova residència, adreçà una carta al batlle d'Horta admetent l'autoria del crim, justificant-lo per l'adulteri de la seva muller, fet que van negar tots els altres testimonis del procés.

Nota: AML, reg. 795, f. 14-35 (Apèndix CLXV)

*

Núm. 204. 1393, gener, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona, agredida a casa seva, a la plaça d'en Comenge.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Andreua, muller de Martí Camanyes.

e) Circumstàncies etiològiques: Adulteri de la dona.

f) Identificació de l'imputat: Martí Camanyes, llaurador, de Lleida, marit de la víctima.

g) Peritatge: A càrrec del cavaller Jacme Ça Cirera, còrt i veguer, i dels paers Bortholomeu Calbet i Bertran de Peus.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons la visura del cadàver, "*trobaren en una cambra del dit alberch, dalt, après la coquina, devant un lit que y havie, que la dita Andreua jahie de sobines en terra, morta!. I ere vestida i calçada i ab son vel ligada i havie perduda molta sanch, que parie fos degolada. E los dits cort i pahers, manàren a Johan Garcia i Bn. de Falç, saigs, que vehessen i regoneguessen la dita fembra queyns colps tenie. I trobaren que per la mamela squerra tenie una nafra, la qual parie que fos feta ab punyal i tenie la gola i lo pits i la templa del cap a la part squerra tot sangonosa i no tenie més colp que aquell, per lo qual colp apparie que ere morta*".

L'adulteri era manifestament públic i amb molts individus. La mateixa muller ho havia confessat al seu marit.

Nota: AML, reg. 795, f. 109-13 (Apèndix CLXVI)

*

Núm. 205. 1393, maig, 29

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un jueu a casa seva, a la Cuirassa de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suïcidi.

c) Mecanisme de la mort: Degollament.

d) Identificació del cadàver: Samuel Galipapa, jueu, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Tenia pertorbades les facultats mentals.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec de Dalmau Ça Corbelà, lloctinent de cort i de veguer, i dels paers P. de Timor i Johan de Montgay.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No es continuà el procés perquè es traslladà al batlle de la ciutat de Lleida, ja que li pertanyia el seguiment del procés perquè la víctima era un jueu.

j) Comentari: Les autoritats esmentades, acompanyades pel notari Matheu de Claret, "*anaren al dit alberch e en una cambra que és en la sala, a la part dreta, trobaren lo dit juheu en la dita cambra, mort i degolat de oreylla a orella, tinent lo cap vers la porta de la cambra, vestit ab cota longa de drap negre i una camisa i ere descint. Tenie un capel de li el cap i no tenie altre cop i tenie la man dreta molt sangonosa i un poch la mà squerra e havie molta sanch en la paret de la dita cambra, vers la sala. En aquella part, en terra, après la dita paret havie més sanc. Axi mateix, fonch trobat un ganivet de ferre despuntat, tot sangonós ben tayllant, que li jahie als peus*".

A la mare del jueu mort no li estranyà la brutalitat del procediment emprat per la víctima per posar fi a la seva vida, que atribuï al "*furor de la oradura que patie*". Segons ella, estava privat de tot seny, malaltia per la qual el tenia en cura el metge Nadal Lebri.

Nota: AML, reg. 796, f. 5 (Apèndix CLXVII)

*

Núm. 206. 1393, maig, 31

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta sota l'ull de la sèquia Major, en una possessió del terme de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta accidental.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Na Miquela, muller d'en P. Miquel, llaurador i fuster de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Caigué a la sèquia quan hi anava a cercar aigua.

f) Identificació de l'imputat: No n'hi ha.

g) Peritatge: A càrrec de Galceran Ça Tayllada, "regent lo ofici de lloctinent de còrt", i del paer Johan de Montgay.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: En la visura es fa constar que "*trobaren la dita Miquella, morta, que jahie de sobines replegada i descuberta fins les exelles, cap aval i los peus per amunt ves luyll de la dita sèquia i l'aigüa del dit braçal que la cobrie quaix tota sinó la una mà i ere tota descalça i vestie una cotaça o gonela de burell oldana i damunt aquella un grimeu oldà de blau, cenyida bé alt, aqualç de les exelles i replegada sinó la camisa segona dessús dites*".

Les autoritats feren treure el cadàver de l'aigua i el feren reconèixer a dos saigs, en presència del notari P. Regol, els quals no trobaren cap altra lesió, "*sinó que tenie la part dreta de la cara, quaix en lo pols, daval la oreylla tota machada i apparie que fossa cayguda, car tenie lo cap sobre una pedra que ere en mig del dit braçal, sobre la qual tenie lo cap. E no apparie que negú en la dita mort fos culpable, ans parie que per sa ventura li fos esdevenguda la dita mort*".

Nota: AML, reg. 796, f. 8-9 (Apèndix CLXVIII)

*

Núm. 207. 1393, juny, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a casa seva, agredida pel seu marit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Martina, muller d'Ermengou Sentiu.

e) Circumstàncies etiològiques: Malaltia mental de l'imputat (deliri de persecució).

f) Identificació de l'imputat: Ermengou Sentiu, de Vilanova d'Alpicat.

g) Peritatge: A càrrec de Dalmau Ça Corbela, lloctinent de cort i del paer Johan de Montgay, acompanyats del notari Johan de Marchaffava.

També hi ha un informe del barber Arnau Ferrer, el qual assistí la dona.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: El procés passà a remissió del Rei.

j) Comentari: Segons el peritatge, el cadàver presentava "*una nafra per lo brahó del braç i daval la mamela*".

Les declaracions dels diferents testimonis fan palès l'important trastorn psíquic que patia l'agressor, les quals manifesten la profunda depressió que en ocasions l'afectava, la idea delirant de persecució i el seu temor a ser occit. Els seus familiars no gosaven deixar-lo sol. Els metges que l'assistien no pogueren concretar quina era la seva malaltia, que hom atribuïa al fet que tenia "*dos diables en lo cos*".

Interrogat un testimoni "*si sap quan de temps que lo dit n'Ermengou ere menyscab de sen. Respòs i dix que bé ha .V. ans que li vingué i com li vench, entrassen en una casa scura i aquí estech .III. o .V. dies i ab vides lo podien fer mengar sinó per força i stave axí en imaginació i no dehie res e n'han tengut meiges en poder que no an pogut dir queyn mal avie*".

Nota: AML, reg. 796, f. 14-7 (Apèndix CLXIX)

*

Núm. 208. 1393, agost, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home en el seu domicili després de ser ferit al Cappellet a "*ora quaix entre mig dia e ora nona*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa o coltell).

d) Identificació del cadàver: Ramon Çorita, fuster, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla que s'inicià en el decurs d'una partida de daus.

f) Identificació de l'imputat: Guillemonet Borràs, fill de l'hostaler G. Borràs, casat, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Dalmau Ça Corbella, lloctinent de cort i dels paers Bortholomeu de Sent Martí, Johan de Montgay i P. Pelegri.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí de la justícia i feren les citacions i crida acostumades.

j) Comentari: Segons la visura del cadàver, "*trobaren que tenie una nafra en lo acorador, davall les barres, la qual parie fos feta ab punta de spasa i tenie axi mateix, una nafra en lo dit qui ere après del polce de la mà dreta, lo qual parie fos fet ab tayll de spasa o de coltell i jahie de sobines i vestie una cotà blava i ere sens totes armes i regonegut aquell, no trobaren que pus nafres tingués*".

Malgrat la gran quantitat de sang que brollava de la ferida feta a "l'acorador" (equivalent a degollador), la víctima sobrevisqué mitja hora.

Nota: AML, reg. 796, f. 47-9 (Apèndix CLXX)

*

Núm. 209. 1393, agost, 16

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Johana, muller de l'imputat del crim.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Johan de Belgas, mercer.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta. L'imputat fugí de la ciutat.

j) Comentari: D'aquest procés només se'n conserva la crida pública que es féu perquè comparegués l'imputat davant la justícia per fermar dret.

Nota: AML, reg. 796, s/f.

*

Núm. 210 . 1393, agost, 21

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un jove durant una baralla en la plaça de la Cadena de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa) i contusió (martell).

d) Identificació del cadàver: Johan de Vilanova, natural de Vilanova de Castellpagès, resident a Lleida, macip del cort i veguer Arnau Ça Corbella.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre dos bàndols.

f) Identificació de l'imputat: Antoni Perolo, barber, Thomàs Jacques i P. Jacques.

g) Peritatge: Dut a terme, quan encara era en vida, per Dalmau Ça Corbella, lloctinent de cort i veguer, i pels paers Borthomeu de Sent Martí i Johan Montgay i posteriorment pels cirurgians de Tàrraga Guillem Valerna i Johan del Gall.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Thomàs Jacques fou bandejat de la ciutat i del terme. P. Jacques fou absolt.

j) Comentari: Segons la manifestació del propi lesionat al cort i paers, era nafrat "*de un colp el cap, de cop de martell o de màyll, damont la oreylla, a la part dreta e d.altre colp d.espasa sobre la oreylla squerra e d.altre colp de punta de spasa en la cama esquerra, a la part de dins*".

Segons l'informe dels citats cirurgians de Tàrraga, lloc a on es desplaçà la víctima després de ser ferida, la mort d'aquest es produí per no seguir les normes de repòs i tractament ordenades per ells; criteri que coincidi amb el dels cirurgians de Lleida Ramon Ponç i n'Arnau Ferrer, que el tingueren en cura durant els primers dies i als quals les autoritats demanaren el corresponent informe.

Nota: AML, reg. 796, f. 50, 65-75 (Apèndix CLXXI)

*

Núm. 211. 1394, gener, 12

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta a l'escala de casa seva.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta accidental.

c) Mecanisme de la mort: Ferides contuses a la cara i a la part lateral del polç dret.

d) Identificació del cadàver: Gueralda, muller d'en Pere-Fita, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Va caure per l'escala.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec de Montserrat de Calders, lloctinent de cort, i dels paers Johan de Montgay i P. Pelegrí.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Les autoritats judicials trobaren les portes de la casa tancades per la part interior amb barra i baldes, motiu que els obligà a entrar-hi per una finestra. El cadàver, que jeia travessat, al final de l'escala, dificultava obrir una porta.

Segons la visura, "aparie que fos cayguda dalt de la scala i havie dat gran colp de la cara i del polç, a la part dreta, en lo brahó o paret del sòl de la scala. Si que tota la cara se havie esclafada i havie perdut molta sanch, que li ere exida per aquella part de la car d.on ere cayguda, que exie la sanch en la carrera".

Nota: AML, reg. 796, f. 111 (Apèndix CLXXII)

*

Núm. 212. 1394, abril, 16

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a casa seva, al carrer de la Brunateria de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Intoxicació.

d) Identificació del cadàver: Pascuala, muller d'Antoni Sartre.

e) Circumstàncies etiològiques: Deliri celotípic del marit.

f) Identificació de l'imputat: Antoni Sartre, marit de la víctima i Bortholomeu Sartre, germà.

g) Peritatge: A càrrec de Montserrat de Calders, lloctinent de cort, i de mestre Francesh Queralt, batxiller en medicina i dels cirurgians Arnau Ferrer i Antoni Perolo.

h) Tortura: Foren sentenciats a ser torturats amb la roda una vegada. No confessaren.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: No era la norma establerta que metges i cirurgians acompanyessin el cort a visurar cadàvers. En aquest cas, pel fet que es tractava d'una mort sospitosa de criminalitat, hi anaren per tal d'esbrinar si "*era morta de malaltia cuytada o per mans de persones*".

Els facultatius concordaren que no trobaren indicis suficients per determinar si la mort era provocada o no. Les erosions que tenia a la gola no eren fetes recentment. Un electuari de codonyat que tenia sobre el ventre, consideraren que era bo per confortar la boca del ventrell.

D'altra banda, uns testimonis semblen corroborar la possibilitat de l'emmetzinament. El mateix dia que morí, havia menjat "*pa calt i sardines*", considerats des de sempre de difícil digestió. Tenia vòmit i "*no li aturave res en lo cos*". El lloctinent de cort considerà que aquell pa calent podia estar emmetzinat i interrogà un testimoni "*si ha hoit dir que a la dita Pascuala fos estat donat pan calt ab metzines*". Li fou respost que així ho havia sentit dir a una veïna.

Hi ha el testimoni de Ramon Ponç, cirurgià, que manifestà que des de feia quatre anys la dita Pasquala li consultà en diverses ocasions que "*havía mal al cor i que ores, li venie en suor fort freda i que li donave vejares que la ànima li hisqués del cors, en aquel punt que li venie aquell defaliment E que ell testis die-li que aló ere mal de mare*". El testimoni afegí que aquell mal ja el patí la seva mare i del qual morí, aclarint que havia patit mal de cor i es tornà hidròpica i morí.

Cal remarcar que el cirurgià prescindi de mirar-li l'orina i de medicar-la perquè no podia pagar-li, però sí que va medicar en canvi a la seva mare, a la qual li havia mirat l'orina diverses vegades, ordenant-li les medecines convenients.

Nota: AML, reg. 796, f. 132-49, 151-2 (Apèndix CLXXIII)

*

Núm. 213. 1394, juliol, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al riu Segre.

b) Naturalesa de la mort: Suïcidi.

- c) **Mecanisme de la mort:** Asfixia per submersió.
- d) **Identificació del cadàver:** Bernat, gascó, macip de ribera, resident a Lleida.
- e) **Circumstàncies etiològiques:** Es tirà del Pont Major al riu Segre i s'ofegà.
- f) **Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) **Peritatge:** A càrrec de Montserrat de Calders, lloctinent de cort, i dels paers Bertran Navarre i Arnau Noguier.
- h) **Tortura:** No procedeix.
- i) **Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) **Comentari:** Segons testimonis, feia temps que estava malalt i que per embriaguesa, o "*que agués la febre al cap*", es degué tirar al riu.

Segons la visura, "*trobaren lo dit hom que jahie aquí, de sobines, mort i ere ofegat en lo dit flum de Segre*".

Nota: AML, reg. 797, f. 29 (Apèndix CLXXIV)

*

Núm. 214. 1394, juliol, 10

- a) **Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home al molí de Vilanova, agredit allí mateix.
- b) **Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) **Mecanisme de la mort:** Ferides per arma blanca (espasa i punyal).
- d) **Identificació del cadàver:** Miquel, macip de l'Honrat Anthoni de Montsuar, resident a Lleida.
- e) **Circumstàncies etiològiques:** Baralla suscitada per la tanda de moldre el blat.
- f) **Identificació de l'imputat:** Sanxo i Pere, macips dels honrats Bortholomeu Calbet, major i menor.
- g) **Peritatge:** A càrrec dels paers G. de Muntsó i Arnau Noguier, acompanyats del notari Johani de Marcafava.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren de la ciutat. Es féu per tres dies seguits les citacions i després crida pública per totes les places i carrers:

j) Comentari: El donzell Bn. d'Olzinelles, cort de Lleida, va delegar la visura en els dos paers esmentats per tal com ell havia marxat per perseguir els agressors. Els paers "*trobaren que.l dit hom jahie de sobines, mort, en la entrada del dit moli i vestie un jupó i una cota blava i calçave calces blanques i çabates closes i stave menys de caperò i feren regonèxer a don Maçot i don Garcia, saigs, queynes nafres tenie i trobaren que tenie les nafres següents:*

"Primerament, tenie en la cara, ço és en la templa dreta, una nafra que parie fos feta ab spasa, de colp de stoch.

Item altra nafra al cap, que parie fos feta ab tayll de spasa.

Item daumt lo melich dos colps que par que sien stats fets ab punyal i jahie aprop del dit mort un caperò vermell hon havie un tayll".

La mort es produí pocs minuts després de l'agressió: "*apenes foren atesos de metre-li la canela en la mà, tant tost mori*".

Nota: AML, reg. 797, f. 6-8 (Apèndix CLXXV)

*

Núm. 215. 1394, juliol, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva, per l'agressió que dies enrere li feren al carrer de Santa Creu de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (estoc amb "*basalart*").

d) Identificació del cadàver: Domingo d'Albarratzí, natural de Saragossa i resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: La disputa s'originà perquè la víctima es negà a pagar-li els diners que li devia per l'hostatge.

f) Identificació de l'imputat: Johan d'Oliana, "*castanyoler*", casat, resident a Lleida.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí de la justícia. Com era costum li feren les tres citacions i crida.

j) Comentari: Les ferides de la víctima les coneixem per la seva pròpia declaració davant Bn. d'Olzinelles, donzell, cort i veguer i els paers Bertran Navarre i Gm. de Montsó, als quals manifestà que era nafrat "*en lo costat squerre a damont lo lom, de un colp de stoch ab basalart i d.altre colp per la mà squerra ab basalart*".

Després de l'agressió cercaren un metge i l'embenà, però morí al cap de vuit dies. Segons una companya de la víctima, "*és mort d.aquelles nafres*".

En aquest procés consta el testimoni d'un esclau, Martí, de casa de Francesh de Sent Climent, senyor d'Alcarràs.

Nota: AML, reg. 797, f. 18-20 (Apèndix CLXXVI)

*

Núm. 216. 1394, setembre, 7

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home ferit i mort a Lleida, prop del palau de Cervera.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Ramon Salvador, carceller de la presó de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: El carceller fou agredit per dos homes, que l'espiaven, per venjança sobre un litigi sobre una vinya que havien tingut anteriorment.

f) Identificació de l'imputat: Johan Gralla i Johan Palací, gascons, residents a Lleida i macips d'en Tayllada.

g) Peritatge: A càrrec dels paers Gm. de Montsó i Arnau Noguier.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren de la ciutat. Es féu les citacions i crida pública de costum.

j) Comentari: Absent el lloctinent de cort, feren la visura del nafrat els dos paers esmentats a causa del gran perill de mort en què es trobava aquell. Aquest declarà davant d'ells que era nafrat, *"de dos nafres, ço és, una en lo cap a la part detràs i altra en la cara a la part dreita, les quals nafres li són estades fetes ab spasa"*.

Nota: AML, reg. 797, f. 54-6 (Apèndix CLXXVII)

*

Núm. 217. 1394, octubre, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona vella, agredida per uns lladres, a casa del seu amo, a la nit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Estrangulament a mà i contusions.

d) Identificació del cadàver: Andreua, criada del jueu convers Matheu Gassol, seder.

e) Circumstàncies etiològiques: Els malfactors havien entrat furtivament en la casa esmentada per robar. També feriren el jueu convers.

Mateu Gaçol, l'amo de la casa, va resultar ferit tot i que, per temor, no gosà defensar la dona quan demanà auxili ni delatar els lladres, que segons la seva confessió parlaven en castellà i *"girbeu"*.

f) Identificació de l'imputat: Johan Brescho, jueu convers.

g) Peritatge: A càrrec de Montserrat de Calders, lloctinent de cort, i dels paers Bertran Navarre i Gm. de Montsó.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

No es continuà el procés, *"en tant com lo malefici se feu de nits, no han pogut trobar proves algunes, per què no hi pogueren pus procehir"*.

j) Comentari: Segons la visura feta al cadàver pels citats lloctinent de cort i paers, *"tenie tota la cara i la gola i lo pits blau, que segons par, ere estada offegada"*.

Tot i que Mateu Gaçol no denuncià ningú, per por, l'imputat va ser absolt per falta de proves. Aquest, ja havia estat implicat en alguns robatoris i saqueigs de domicilis

de jueus durant l'episodi de "*l'insult dels jueus*" ocorregut a la ciutat de Lleida el 23 d'agost de 1391, en el qual foren morts 78 jueus.

Nota: AML, reg. 797, f. 80-90 (Apèndix CLXXVIII).

*

Núm. 218. 1394, novembre, 19.

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a les forques de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** Johan Moni, natural de Xipre, "*ambulant*".
- e) Circumstàncies etiològiques:** Va ser condemnat per la seva reincidència en actes delictius (robatoris múltiples).
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** En el procés l'havien sentenciat a ser torturat amb la roda tres vegades. Confessà en la primera lligada del turment.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) Comentari:** Tot i que el seu defensor, el Discret P. Ermengou, procurador o "*raunador*", basà la seva defensa en el fet que l'home era orat, ja que havia assumit la seva culpabilitat ja abans que fos turmentat, va ser condemnat a mort. "*Com interrogat generalment simplement sens cominació alguna a ell feyta, de pena ho turment, ha confessades coses occultes i amagades i no provades, com a furiós, fol i insensat i com per dret sie definit que si l'infant qui no ha sen ho lo furiós cometran algun delicte, aquel deu romanir i roman impunit*".

Nota: AML, reg. 797, folis 90-4 (Apèndix CLXXIX)

*

Núm. 219. 1394, novembre, 19.

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un jornalero al terme de Boixadors mentre treballava.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta accidental.

c) Mecanisme de la mort: Precipitació.

d) Identificació del cadàver: Arnau del Corn, jornalero del camp, resident a Lleida.
"Vestie cota burelada i caperó vermeyll".

e) Circumstàncies etiològiques: Va caure d'un oliver mentre collià olives.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: El lloctinent de cort i paers delegaren en el notari P. Regol, acompanyat del saig P. de Montagut, la visura.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: El notari, després de fer una inspecció ocular del lloc del succés i del mort, vestimenta i posició, "*asegut i de sobines*", i de comprovar que era mort, manà al saig que descosís "*les vestedures per veure si teni alguns colps i trobam que tenie lo mel de la cara, a la part esquerra, adorroçat i escorxat del caure que feu i la esquena, les anques, totes sanch troïdes i a davant, en lo pits, parie que fos trenchat i tenie tot el tost blau i davant de la cara aparie que donàs de pits an una gran pedra que avie acalç del oliver d.on ere caygut*".

També comprovà que uns esgarranys que tenia en l'anca dreta havien estat produïts en caure de l'oliver per la branca on era col·locat per collir les olives.

Nota: AML, reg. 797, foli 96 (Apèndix CLXXX)

*

Núm. 220. 1395, gener, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un macip a casa del seu amo, ferit en una baralla, a la nit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Miquel, castellà, macip de Roger Moliner.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre dos macips perquè un d'ells havia calat foc en un llit de palla.

f) Identificació de l'imputat: Johan de Sòria, macip. de Roger Moliner. Després s'imputà el crim a Guillem Sala, flequer, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, Montserrat de Calders, i dels paers Bertran Navarre i G. de Montsó.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Johan de Sòria va ser absolt. L'altre imputat fugí de la justícia i li feren les citacions i crida acostumades.

j) Comentari: Segons la visura feta per les esmentades autoritats, "*trobaren que tenia una nafra per lo angonal squerre i no trobaren que pus nafres tingués*".

Hi havia el dubte de si la ferida era feta amb dard o punyal, ja que si es demostrava la primera possibilitat, l'autor del crim seria l'esmentat Johan de Sòria, el qual en el moment de la baralla tenia l'esmentada arma en la mà. Feren comparèixer el cirurgià mestre Exemeno Gavi per aclarir-ho, "*lo qual, vista i regoneguda la dita nafra, jutgà que ere estada feta, segons lo molle de aquella, ab punyal i no pas ab dard*".

Cal destacar la prova de culpabilitat o innocència de l'imputat consistent a fer-li tocar i moure amb el dit la nafra, per comprovar si la sang d'aquella es liquava o no. La sang no es dissolgué.

Aquest fet i l'informe del cirurgià esmentat l'exculpaven de l'autoria del crim.

Nota: AML, reg. 797, folis 112-26 (Apèndix CLXXXI)

*

Núm. 221. 1395, juny, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Domingo Meller, llaurador, casat, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat a mort per l'intent de violació d'una dona casada.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: En el procés que se seguí contra ell, fou sentenciat a ser torturat amb la roda tres vegades. Confessà en el decurs de la segona lligada del turment.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: És possible que si l'imputat no hagués difamat la dona dient que aquella ho havia consentit de bon grat, cosa que no era certa, la sentència no hauria estat tan severa.

Nota: AML, reg. 797, folis 128-36 (Apèndix CLXXXII)

V

REGNAT DE MARTÍ L'HUMÀ

(19 maig 1396 - 31 maig 1410)

(Núm. 222 a 255)

Núm. 222. 1398, agost, 16

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un fadrí en un arenyet vora el pont de Picabaix.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta sospitosa de criminalitat.

c) Mecanisme de la mort: Contusió cranial.

d) Identificació del cadàver: Fadrí de 10 o 12 anys desconegut.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Desconegut.

g) Peritatge: A càrrec de Pere Regol, notari i síndic de la ciutat de Lleida, Johan de Vilaspersa, notari i escrivà de la paeria i dos saigs. "*Trobam lo dit fadrí que jahie en*

terra mort i ere tot nu i tenie tot lo tost del cap casquat e ere de edat de X o XII anys, poch més o menys."

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: Pel fet de trobar-lo mort en circumstàncies estranyes, fou soterrat allí mateix. "*Los saigs desús dits levaren lo cors del dit fadri, lo qual jahie riba Segre, en un arenyet que y ha e soterrassen aquell en la dreta part del camí general que va a Corbins, en lo endret, és a saber, hon lo dit cors fou trobat.*"

Nota: AML, reg. 798, foli 24 (Apèndix CLXXXIII)

*

Núm. 223. 1398, agost, 30

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home al terme de Bell-lloc, prop les "*Clapes de les Conteses*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (atzagaia).

d) Identificació del cadàver: Segons un testimoni, era "*un hom a qui dien Sebra, del loch de Çidamunt*".

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla ocasionada perquè la víctima pasturava el bestiar dins del terme de Bell-lloc.

f) Identificació de l'imputat: Guasquet, guarda del terme de Bell-lloc.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El fet de pasturar el bestiar en un terme prohibit, però topant al propi per poder fugir en cas de ser descobert, ha estat motiu freqüent de baralles entre guardes i pastors. Aquest cas n'és un exemple.

Nota: AML, reg. 798, f. 25 (Apèndix CLXXXIV)

*

Núm. 224. 1398, novembre.

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'una dona a Lleida al suplici.
- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Esquarterament.
- d) Identificació del cadàver:** Dona no identificada.
- e) Circumstàncies etiològiques:** No consten.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** No consta.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No consta.
- j) Comentari:** No es conserva aquest procés. L'única referència d'aquesta mort la tenim per un procés en el qual es fa constar: "*Una dona havie vista la dita Gueraldona prop lo pal hon lo dit hun quarter de dona està penjat*".

Nota: AML, reg. 798, f. 45 (Apèndix CLXXXV)

*

Núm. 225. 1398, novembre, 26

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'una fadrina a les sitges de Sant Martí.
- b) Naturalesa de la mort:** Accidental sospitosa.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per submersió.
- d) Identificació del cadàver:** Gueraldona, filla d'en Ramon de Torres, serventa de l'imputat.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Abeurant dues someres caigué a la sitja.
- f) Identificació de l'imputat:** Sancho Dolson, llaurador.
- g) Peritatge:** A càrrec de Bortholomeu de Sent Martí, cort i veguer, i els paers Jacme Cerdà i Ramon Spolter, acompanyats del notari Johan de Vilaspersa.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Es considerarà que la mort havia estat accidental. En el decurs de la investigació judicial, el tribunal, entre altres aspectes, indagà si l'esmentada fadrina "*éstolgués de vi o que fos dormidora o que fos enamoradiça o que hagués mal de caure*".

Per fer la visura, les autoritats "*anaren al loch hon la dita fadrina jahie morta, la qual trobaren que jahie en una ciga quaix plena d.aigua i jahie de costat dret i ere ligada ab un capell i tenie la oreylla de fora l.aigua, de que li exie sanch del nas*".

Nota: AML, reg. 798, f. 41-5 (Apèndix CLXXXV)

*

Núm. 226. 1399, març, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home en la sèquia de Torres, al terme de Pedrós.

b) Naturalesa de la mort: Mort accidental sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Home no identificat.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No consta.

g) Peritatge: A càrrec de Francesch de Sent Climent i Jacme Cerdà, paers.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: El fet de trobar el cadàver vestit i solament amb una petita lesió, l'època de l'any en què va ocórrer el succés i el fet de portar la falç en la corretja, són factors que fan pensar que es tractaria d'una caiguda accidental a la sèquia.

Per fer la visura, les autoritats manaren als saigs "*quel traguessen de la aygua i treyt de la aygua lo dit hom, feren-lo despuyllar per regonèxer si tenie degun colp ni nafra i trobaren que no tenie ninguna nafra sinó un poch la gualta squerra que*

tenie blava, de colp de pedra o de bastó. E vistes les dites coses, los dits honrats cort i pahers donaren licència als saigs que.l dit hom soterrassen".

Nota: AML, reg. 798, s/f (Apèndix CLXXXVI)

*

Núm. 227. 1399, maig, 8

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a la parròquia de Magdalena de Lleida, per agressió.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida a la cuixa esquerra amb probable secció de l'artèria femoral. Fou feta amb espasa o punyal.

d) Identificació del cadàver: Guillamonet Arnau, de Maials.

e) Circumstàncies etiològiques: Fou agredit al carrer però no consta el motiu de la baralla.

f) Identificació de l'imputat: Simó Çabater, teixidor, de Fraga.

g) Peritatge: Efectuaren la visura del cadàver el cort i dos paers.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Per fer la visura, les autoritats "*manaren a don Francesch Masquaró, saig, que regonegués quantes naffres tenie. E' trobaren lo dit hom naffrat en la cuixa squerra, de colp de spasa o de punyal, que parie que fos stoquada i en lo cap, de colp de barra o de pedra*".

Segons un testimoni que declarà en el procés, "*hoi dir a mestre P. de Ligalbé i a.n Guillem Martí, barber, que atengueren abans que.l hom morís, que de hun colp que tenie en la cuixa squerra, no sab si ere de spasa o de punyal, ere mort, car segons los dits metges dehien, la bena del angonal li havien tayllada*".

Tal com reflecteix la visura del cadàver, la víctima tenia dos tipus de lesions, una contusió cranial produïda per un cop de barra i la ferida de la cuixa ja descrita. La primera fou ocasionada accidentalment per un home en intentar separar els contendents de la baralla amb una barra, tal com era acostumat de fer per partir les disputes i la segona, pel ja esmentat Simó Çabater.

En aquest cas, l'opinió dels metges és d'una importància cabdal per tal d'esbrinar per quina de les dues lesions morí l'home agredit i, en conseqüència, exercir l'acusació contra un d'ells.

Nota: AML, reg. 798, f. 59-73 (Apèndix CLXXXVII)

*

Núm. 228. 1399, juny, 25

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Home trobat mort en un celler de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta sospitosa.
- c) Mecanisme de la mort:** Precipitació. (caiguda per un esglaó del celler).
- d) Identificació del cadàver:** Domingo Navarro, ambulant.
- e) Circumstàncies etiològiques:** És possible que per la seva embriaguesa i l'hora (era de nit) hagués caigut al celler.
- f) Identificació de l'imputat:** Ramon Barta i altres hostes.
- g) Peritatge:** A càrrec del noble Dalmau dez Queralt, cavaller, cort i vèguer, i dels paers Francesch Guillem de Navers i Bortholòmeu Calbet, menor.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Sentència absolutòria per a tots.
- j) Comentari:** La mort possiblement fou accidental. Les autoritats anaren al lloc "*hon lo dit hom jahie mort i trobaren lo dit hom que jahie despullat en lo celler del dit alberch, lo qual tenie lo cap casquat i lo muscle, del colp qu.es dehie que havie pres al caure de casa d'en Ramon Barta en lo dit celler*".

A l'embriaguesa, que sembla que era habitual en ell, cal afegir la possibilitat que hagués tingut un atac epilèptic, ja que, segons declarà un testimoni, en preguntar-li si sabia, "*que.l dit hom hagués mal de caure ne deguna altra malaltia, respòs i dix que hoc, que febre havie e se.n briagave bé*".

Una altra dona a qui li feren la mateixa pregunta respongué "*que ha hoyt dir a alguns que no li acorden, que mal de gota havie*".

Nota: AML, reg. 799, f. 8-13 (Apèndix CLXXXVIII)

*

Núm. 229. 1399, setembre, 6

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Troballa de restes humanes, soterrades en un corral de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Desconeguda.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: No identificats.

e) Circumstàncies etiològiques: Excavat un corral, "*eixí ossamenta de persones*".

f) Identificació de l'imputat: Francesch Fontova, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del donzell Ramon de Falchons, lloctinent de còrt, i del paer Joan Cerdà i un altre paer.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: Es considerarà que l'imputat era lliure de culpa.

j) Comentari: Visurades les restes, el lloctinent de còrt i el paer consideraren que eren molt antigues, anteriors a l'època de l'imputat i a la del seu pare, per la qual cosa el van eximir de tota sospita, tenint en compte també la seva bona fama.

Podrien correspondre a les d'algun mort de pesta l'any 1348? Com és sabut, era habitual en moltes ocasions soterrar els cadàvers dels empestats en el mateix lloc de l'òbit.

Nota: AML, reg. 799, f. 53 (Apèndix CLXXXIX)

*

Núm. 230. 1399, desembre, 28

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d' un carregador del molí d'en Fraga de Lleida, a casa seva, per una ferida rebuda al molí.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: P. de Loberola, carregador del molí, natural d'Alcanó i veí de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: La discussió s'originà per un motiu banal, tallar una canya per a l'obra del molí.

f) Identificació de l'imputat: Johan Roig, moliner.

g) Peritatge: A càrrec de Bortholomeu de Sent Martí, cort i veguer, i dels paers Francesch de Sentcliment i Johan de Sobirats.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí de la ciutat i tot seguit feren les citacions i crida pública acostumades.

j) Comentari: Segons manifestacions de la pròpia víctima a les autoritats abans de morir, havia estat nafrat "*davall lo cor*". El cort i paer, veient la gravetat de la ferida, manaren traslladar-lo al seu domicili. Morí l'endemà.

Nota: AML, reg. 798, f. 47-52 (Apèndix CXC)

*

Núm. 231. 1400, gener, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un convers a casa seva a conseqüència de les ferides que li feren a la carnisseria de n'Isern de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusió al cap per un cop de pedra.

d) Identificació del cadàver: Johan Ferrer, sastre, convers, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Discussió per la propietat d'un punyal.

f) Identificació de l'imputat: Matheu Graylla, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Francesch Queralt, mestre en medicina i Johan Serra i Alexandre, cirurgians.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: En la declaració que la víctima va fer al cort i paers, manifestà "*que ere nafrat de un colp de pedra a la part squerra del cap*".

Al cap de dotze dies, a petició de l'imputat, se sol·licità un informe de dessospitació als esmentats metge i cirurgians, els quals digueren que *"la nafra del dit Johan es quaix curada i ab bona carn i sens tot accident al present. E que per la dita nafra no tem mort ni és en peryll algú, ell estant en bon rigiment, si donchs altres accidents que al present no són ni apparie no hi sobrevenie"*.

Malgrat el que es va exposar en aquest informe, l'home morí.

Un testimoni manifestà que *"quant lo dit Johan morí li hisqué sanch podre per lo nas"*.

Nota: AML, reg. 799, f. 124-7 (Apèndix CXCI)

*

Núm. 232. 1400, març, 9

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'una dona de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferides per arma blanca (coltell).
- d) Identificació del cadàver:** Catherina, muller del fuster Ramon Barquer i filla del barber Arnau Ferrer.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Malaltia mental de l'imputat.
- f) Identificació de l'imputat:** Arnau de Vilaplana, pagès de Lleida, espòs de Blanqueta.
- g) Peritatge:** A càrrec de R. dez Falchons, lloctinent de cort, i dels paers Francesch e) de Navers i Bernat de Boxadors.
- h) Tortura:** Sentenciat a ser turmentat amb la roda tres vegades i, tant si confessava com si no, havia de tornar a judici dels prohoms.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No consta la sentència definitiva.
- j) Comentari:** És un cas interessant de malaltia mental de l'agressor, molt ben demostrada per les declaracions dels testimonis. Destaquem punts següents:
 - 1. Segons el primer testimoni, el malalt començà a empitjorar en casar-se i, sobre tot, quan la seva dona entrà de dida a la casa de Johan Alfagerí. Ho atribuïen a

gelosia o bé a oradura. Queda clar que la gent no devia associar la zelotípia amb una malaltia mental.

2. El fet criminal succeí sobtadament i inesperadament, sense motiu aparent. El germà de la víctima, que l'acompanyava, digué al malalt per què no s'arreglava la barba ja que semblava un boc. De sobte abraçà la víctima i la ferí amb el coltell. Immediatament fugí.

3. El tercer testimoni confessà que el malalt feia tres anys que no conreava la terra i un any que no volia sortir de casa. Tenia fama d'orat. Una germana seva morí alienada. També volia ferir el seu pare.

Veiem la importància donada a l'herència de les malalties mentals, així com al perill per la pròpia família i el fet de l'autisme (tancar-se en si mateix rebutjant el contacte amb el món exterior) i l'abandó del treball.

4. El quart testimoni ens indica les fugides sense motiu del malalt de la casa del seu pare, anant de poble en poble, com un rodamón. Aquest fet de les fugides immotivades és característic de l'esquizofrènia. A més, aquí s'apunta ja el deliri de persecució que patia ja que deia que Francesch de Sent Climent, junt amb deu homes a cavall, el perseguien "*amb un capdell de dorres untat ab oli*".

5. El cinquè testimoni ens aclareix més detalls sobre el contingut delirant del malalt, de manera que, tot dormint, li vingué una visió en la qual havien llançat el seu pare d'una barca a l'aigua. Immediatament, es llevà i se n'anà a Torres de Segre, on li sortí l'equip de persecució, encapçalat per Francesch de Sent Climent i deu homes a cavall i deu a peu. Aconseguí amagar-se dels perseguidors i fugí a Grealó, on li negaren el menjar i el beure i gairebé el llançaren a una sitja. D'aquí fugí a Bellvís.

El temps d'un any abans del fet criminal que romangué tancat a casa, solament menjava pa i vi. Demostra també la importància de l'herència, ja que confessà que hi havia hagut deu orats en el seu llinatge.

Dóna importància a l'autisme o aïllament com a justificant de l'oradura o "*endiablament*" del malalt.

6. El sisè testimoni ens detalla algunes característiques de la malaltia, com ara l'autoreferència (el malalt li preguntà si a Lleida la gent deia coses d'ell), la por al pare (li digué que no li comentés que l'havia vist), el fenomen allucinatori, molt ben descrit: "*Una visió havia haüda*", referint-se al llançament del seu pare al riu; el comportament estrany a casa (solament es llevava de nit a menjar i se'n tornava a dormir vestit), l'intent de suïcidi per precipitació d'una germana del malalt després d'haver lesionat amb un fus una muller i, finalment, el comportament agressiu del malalt amb el seu pare, a qui va empènyer i produir lesions.

7. El setè testimoni remarcà el fort component psicomotriu del deliri o agitació, indicant que el malalt li explicà el deliri de persecució, "*fort furiosament*", amb molta por que el matessin els perseguïdors.

8. El vuitè testimoni no afegí res al deliri ja comentat.

Resumint, es tracta d'un malalt delirant, probablement esquizofrènic, amb forta càrrega psicopatològica familiar i amb contingut persecutori.

La gent que tractà amb el malalt comprengué perfectament el seu estat d'alienació. Així, l'últim testimoni comprovà, junt amb els veïns del poble, que no hi havia cap perseguïdor, tal com el malalt referia i així comprengueren que era orat.

El tipus de delictes de sang, inesperat, impulsiu, sobtat i sense cap raó, orienta cap a un malalt esquizofrènic.

El tractament penal, però, no té en compte la malaltia, ja que sotmet l'imputat al turment i posterior judici pels prohoms, tant si confessava o no el crim.

Nota: AML, reg. 799, folis 136-8 (Apèndix CXCII)

*

Núm. 233. 1400, abril, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort al carrer durant una baralla familiar.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (*basalart*).

d) Identificació del cadàver: Johan Forts, llaurador, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Quan la víctima maltractava de paraula i obra la seva muller, l'imputat la defensà i s'inicià una brega entre els dos homes amb el resultat de la mort del marit de la dona.

f) Identificació de l'imputat: Martí, macip, resident a Lleida i na Gençor, muller de la víctima.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Es van fer les citacions i crida pública acostumades. Comparegué en el termini de la crida i fou sentenciat a ser bandit de la ciutat i terme i llocs de la contribució per sempre. Si contravenia a la prohibició, seria penjat per la gola.

j) Comentari: Segons un testimoni, la víctima rebé "*un colp per la anqua squerra*".

Nota: AML, reg. 799, f. 157-74 (Apèndix CXCIII)

*

Núm. 234. 1400, maig, 12

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un fetus provocada per violència física, en una baralla suscitada "*a hora que ja havien toquada la oració*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Avortament.

d) Identificació del cadàver: Fetus de na Gostança, muller de Matheu Graylla.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla provocada pels insults que na Gostança proferí contra l'imputat i aquest tot seguit la colpejà. Segons afirmà na Gostança, "*ere prenyada i per raó del colp s.ere afollada*".

f) Identificació de l'imputat: Pere Oliver, resident a Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Queda el dubte de si la dona era veritablement prenyada o havia estat una estratagema per tal d'agreuja la pena en cas que l'imputat fos declarat culpable.

Nota: AML, reg. 799, f. 179-81 (Apèndix CXCIV)

*

Núm. 235. 1402, octubre, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un castellà en una baralla al carrer de Santa Creu.

- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferida per arma blanca (coltell).
- d) Identificació del cadàver:** Drago d'Alfonso, natural de Castella, resident a Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Baralla per uns diners que la víctima devia.
- f) Identificació de l'imputat:** Pedro de Frises, natural de Castella i resident a Lleida.
- g) Peritatge:** No consta.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** L'imputat fugí i tal com era norma es féu les citacions i crida pública.
- j) Comentari:** Segons un testimoni del crim, Pedro de Frises, "*ab lo coltell treyt donà un colp al dit Drago per lo coll, davall Lorella i de feyt lo dit Drago dix: O mezuquino! Tochado so! I caygué i en continent morí*".

Nota: AML, reg. 800, f. 37-41 (Apèndix CXCV)

*

Núm. 236. 1402, novembre, 19

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un fadrí al portal de Magdalena de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta accidental.
- c) Mecanisme de la mort:** Contusió a la regió anterolateral dreta del crani produïda per la cossa d'un rossí.
- d) Identificació del cadàver:** Un fadrí, fill de Jacme Ferrer, de Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** El fadrí, que portava una canya, caminant darrere el rossí fou colpejat per aquest.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** A càrrec d'Arnau Gui, "*regent lo ofici de cort*", i dels paers Johan Navarro i Domingo de Salas.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Les autoritats citades trobaren que "*tenie lo dit fadri un colp en la front, de peu de bèstia, costa lo pols, a part dreta, per lo qual colp ere stat mort*".

Nota: AML, reg. 800, f. 65 (Apèndix CXCVI)

*

Núm. 237. 1406, juny, 15

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Simó Peric, àlies *Simonet*, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat per haver comès molts furtus.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: És possible que el text del procés estigui incomplet. No consta l'aplicació de cap turment per aconseguir la confessió de l'imputat. Havia de ser un home de pocs anys, ja que el descriuen com un "*jove rosset*".

Nota: AML, reg. 802, f. 4-5 (Apèndix CXCVII)

*

Núm. 238. 1406, agost, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort en una plaça de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Miquel Falcó, llaurador, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla amb la dona de l'imputat per qüestió d'unes obres que feia a casa, que era contigua a la d'ells.

f) Identificació de l'imputat: Antoni de Ribera, resident a Lleida.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Segons el text de la inquisició, havia estat "*nafrat per lo cap de dos colps mortals*".

Nota: AML, reg. 802, f. 22-3 (Apèndix CXC VIII)

*

Núm. 239. 1406, setembre, 1

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Agressió i mort d'una dona al carrer de Santa Creu de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida contusa a la regió cranial feta amb un broquer.

d) Identificació del cadàver: Antònia, "*fembra pecador*", natural d'Osca i resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla per insults. Havia dit a l'imputat despectivament: "convers!"

f) Identificació de l'imputat: Berenguer, ferrer, jueu convers, resident a Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons un testimoni, "li trenchà un troç del cap del cuyro".

Nota: AML, reg. 802, f. 44-5 (Apèndix CXCIX)

*

Núm. 240. 1406, setembre, 13

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a casa seva.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Guiamoneta, muller de Pascual del Camp.

e) Circumstàncies etiològiques: Desavinences familiars.

f) Identificació de l'imputat: Pascual del Camp, llaurador, resident a Lleida. Marit de la víctima.

g) Peritatge: A càrrec dels metges Guillem Berbegal i Johan Magnesa i del cirurgià Pere de Lugalbe.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El donzell Galceran de Belvei, regent l'ofici de lloctinent de cort i Antoni de Montsuar i Salvador Botella, paers, assabentats que la mort de la dona s'havia produït en circumstàncies sospitoses, manaren exhumar el cadàver perquè els metges Guillem Berbegal i Johan Magnesa amb el cirurgià Pere de Lugalbe, després de realitzar-li la necròpsia, emetessin el corresponent informe.

Nota: AML, reg. 802, f. 49-58 (Apèndix CC)

*

Núm. 241. 1406, novembre, 13

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home per metzines.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Intoxicació amb arsènic o realgar.

d) Identificació del cadàver: Minguet de Renda.

e) Circumstàncies etiològiques: Adulteri.

f) Identificació de l'imputat: Francesca, casada, resident a Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria per falta de proves.

j) Comentari: Segons el testimoni de l'especier Johan de Sent Betrià, quan tenia la botiga a Montblanc, l'esmentada Francesca havia vingut a comprar arsènic i ell no li volgué vendre "*sens licència*".

Un altre especier del carrer Major de Lleida també es negà a vendre-li arsènic i realgar, i "*dix-li que no.u volie donar, car cosa ere fort duptosa*".

Nota: AML, reg. 802, f. 69-72 (Apèndix CCI)

*

Núm. 242. 1407, febrer, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a casa seva ja que el seu marit li pegà en el decurs d'una baralla.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta accidental.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca ("*basalart*").

d) Identificació del cadàver: Francescha, muller de Galceran dez Valls.

e) Circumstàncies etiològiques: A l'intentar protegir el fill del pare irat rebé accidentalment una estocada de "*basalart*".

f) Identificació de l'imputat: Galceran dez Vall, sastre, resident a Lleida.

g) Peritatge: Informaren de les circumstàncies del cas el mestre en medicina Francesch Queralt i el cirurgià Matheu Pere. No consta la visura del cadàver.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: La víctima va ser ferida a la cuixa i l'engonal de manera accidental, tal com manifestà ella mateixa.

Nota: AML, reg. 802, f. 169 (Apèndix CCII)

*

Núm. 243. 1407, març, 11

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta a l'estable de casa seva.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (estrangulament).

d) Identificació del cadàver: Barcelona, muller de Ramon Dolson.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de l'agressió.

f) Identificació de l'imputat: Ramon Dolson, marit de la víctima.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, Lluís de Montbuy, i dels paers Antoni de Montsuar i Salvador Botella.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí de la ciutat. Fou citat i cridat públicament per tots els carrers i places de Lleida perquè comparegués davant la justícia.

j) Comentari: El lloctinent de cort i els paers anaren a fer la visura del cadàver i "*trobaren que la dita dona ere degolada*". No especificaren res més.

Nota: AML, reg. 802, f. 169 (Apèndix CCIII)

*

Núm. 244. 1407, juny, 20

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida a casa seva.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Intoxicació.

d) Identificació del cadàver: Salvador de Bonafé, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Mala praxi mèdica. Segons manifestà el metge Johan Magnesa, "*un letouari que lo dit mestre Francesch havia ordonat, li havia fet venir flux de sanch i que ere estat dampnós al dit pacient*".

f) Identificació de l'imputat: Francesch Queralt, mestre en medicina.

g) Peritatge: Hi ha les declaracions sobre aquest cas de mestre Francesch Queralt i Johan Magnesa, metges, els quals aportaren les diferents versions sobre el succés.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Aquest cas aporta unes discussions molt interessants de caire mèdic sobre el tractament ordenat per un dels metges al pacient i l'opinió completament contrària d'un altre metge i els conflictes verbals que s'originaren per aquest motiu. Un tercer metge, mestre Martí Cabanyes, fa constar també una falta d'ètica en la recriminació pública que féu un dels metges a l'altre sobre l'oportunitat de l'esmentat tractament, afirmant que "*mestre Johan no havia bé dit del dit letouari, com havia dit davant tothom, mas que a part ho devia haver dit*".

Nota: AML, reg. 803, f. 70-4 (Apèndix CCIV)

*

Núm. 245. 1407, juliol, 13

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta en circumstàncies estranyes, a Lleida, al carrer de la Brunateria.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Dona desconeguda.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec de Pere d'Olzinelles, "*regent l'ofici de cort*", i dels paers Joan de Montgay i Joan d'Olzinelles.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Les autoritats esmentades anaren al lloc on s'havia trobat morta la dona per saber "*si la dita dona ere morta per colps o per ferides o en altra manera*". Manaren al saig que mirés si la dona tenia cap ferida i "*fou trobat que la dita dona no ere morta per colps ni ferides, ans segons se dehie, que la dita dona ere morta de mal de gota*".

Nota: AML, reg. 803, f. 81 (Apèndix CCV)

*

Núm. 246. 1407, juliol, 17

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un fadrí a la sèquia de Fontanet, prop del molí de Vilanova.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta accidental.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Borthomeu Carnicer, fadrí de set anys, "*poch més o menys*", fill de Borthomeu Carnicer, del lloc de Mequinença.

e) Circumstàncies etiològiques: Accidentalment, devia haver caigut a la sèquia i s'ofegà.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec de Pere d'Olzinelles, "*regent l'ofici de cort*", i de Johan de Montgay.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Segons manifestaren les autoritats esmentades que anaren al lloc, "*lo qual fadrí, axí trobat, fou regonegut per lo dit saig; lo qual vist no fou atrobat que tingués negun colp*".

Com que manifestament semblava que la mort havia estat accidental, no es continuà el procés.

Nota: AML, reg. 803, f. 81 (Apèndix CCVI)

*

Núm. 247. 1407, juliol, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home, nafrat a la Segoneria de Lleida, a la nit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides múltiples per arma blanca.

d) Identificació del cadàver: Andreu Costa, "lavador", resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Fou agredit quan entrava a casa seva, de nit.

f) Identificació de l'imputat: Johan de Bonafé, ferrer, convers, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Pere d'Olzinelles, "regent l'ofici de cort", i dels paers Joan Montgay i Nadal Botella.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: La víctima, abans de morir, declarà davant les autoritats i denuncià les lesions de què havia estat objecte. Li preguntaren on tenia els cops i respongué "que hun ne té en lo cap, en la cara e dos en lo braç dret e un en la cama dreta".

Nota: AML, reg. 803, f. 82 (Apèndix CCVII)

*

Núm. 248. 1407, juliol, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort al peu d'una escala, en una casa prop del portal de Noguera.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta accidental.

c) Mecanisme de la mort: Contusió a la regió occipital.

d) Identificació del cadàver: Salvador d'Estadella, teixidor, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Caigué escales avall.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del "*regent l'ofici de cort*" Francesch d'Olzinelles, dels paers Nadal Botella i Nicolau Agulló, acompanyats de tres saigs.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: La mort es considerarà accidental ja que "*los quals saigs giraren lo hom, com jagués de sobines, e guardaren-lo i veeren que lo dit hom no tenie colp algun, ans en parència ere caygut i donà de toç detràs, axí que parie que fos mort de nit del dit colp o caiguda*".

Nota: AML, reg. 803, f. 84 (Apèndix CCVIII)

*

Núm. 249. 1407, agost, 9

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home ferit i mort al molí de la Mariola de Lleida.

b) naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Johan Roget, d'altre nom Roig, moliner de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Discussió per qüestions del torn de l'aigua del molí.

f) Identificació de l'imputat: Antoni Verdeny i Aparici Terrés.

g) Peritatge: A càrrec del "*regent l'ofici de cort*", Pere d'Olzinelles, i dels paers Nadal Botella i Nicolau Agulló.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Es feren les citacions i crida pública acostumades.

j) Comentari: Segons un testimoni, a la víctima li donaren "*un colp de punyal en la spatla esquerra i altre en la popa dreta*".

No hi ha constància escrita de la peritació de les autoritats judicials esmentades.

Nota: AML, reg. 803, f. 89-92 (Apèndix CCIX)

*

Núm. 250. 1407, agost, 15

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva, "a hora de primer son", ferit hores abans vora la plaça de Sant Joan de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Pere Ces Cases, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: L'agressió fou induïda per l'espaser Guiamonet de Castellserà, amb el qual anteriorment havia tingut alguna disputa.

f) Identificació de l'imputat: Bernat Orrit, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del donzell Pere d'Olzinelles, "regent l'ofici de cort", i dels paers Johan Montgay i Jacme d'Olzinelles.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí a Alcarràs, fent-se tot seguit la citació i crida pública.

j) Comentari: Segons manifestacions de la víctima poc abans de morir, havia estat nafrat de cop de punyal per la mamella dreta.

Nota: AML, reg. 803, f. 95-8 (Apèndix CCX)

*

Núm. 251. 1407, setembre, 19

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un capellà per les ferides rebudes al carrer de la Blanqueria de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (llança).

d) Identificació del cadàver: Borthomeu Pere, prevere de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Brega entre dos bàndols, en un dels quals hi havia uns barbers.

f) Identificació de l'imputat: Bernat Puig, macip d'en Montçonis i altres sis homes.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Es feren les citacions i crida pública a tots ells perquè compareguessin per fermar dret.

j) Comentari: No hi ha constància del tipus de lesions que patí la víctima. En la inquisició consta que "*se eren fetes naffres mortals*", sense cap altre detall.

Nota: AML, reg. 803, f. 99-103 (Apèndix CCXI)

*

Núm. 252. 1408, febrer, 20

a) Objecte de l'anàlisi medicolègal: Home trobat mort en un estable, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Bernat.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec de Ramon Çoquet, notari, acompanyat del saig Johan Garcia, per delegació de Francesch de Montboy, cort i veguer, i dels paers Johan de Mongay i Nicolau Agulló.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Segons l'informe del notari, "*l.om jahie mort en hun stable d.en Canet al losat d.en Cigala, lo qual fou guardat e girat per lo dit Garcia i no fou trobat que lo dit hom tingués colp algun*".

Atesa la manca de lesions externes que justificuessin la mort, es considerarà que aquesta podia ser natural.

Nota: AML, reg. 803, f. 140 (Apèndix CCXII)

*

Núm. 253. 1408, març, 6

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort al camí de Montagut, "*dejús lo pont de la cèquia*".

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (dard i punyal).

d) Identificació del cadàver: Guillamó Pastor.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No consta.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, Bernat Çapera, i dels paers Johan Montgay i Nadal Botella.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Segons la visura, trobaren que l'home tenia "*hun colp en lo coll e en la gargamella, que parie que fos de dart. En la spatla dreta tenie colp de punyal e axí mateix tenie hun colp en la spatla squerra*".

Nota: AML, reg. 803, f. 144 (Apèndix CCXIII)

*

Núm. 254 . 1408, març, 7

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort en una vinya de la Partida de Fontanet de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Hemorràgia.

d) Identificació del cadàver: Ramon del Far, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Desconeguda la causa d'una ferida que tenia a la cama dreta.

f) Identificació de l'imputat: No consta.

g) Peritatge: A càrrec del notari Ramon Çoquet, acompanyat del saig Johan Olivé, per delegació del cort i paers.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Segons la visura, "*no fonch trobat que res li hagueren fet perquè morir degués, salvant que lo dit Ramon del Far tenie gran mal en la cama dreta; de la qual li havie exida molta sanch e per ço s.esvalori e mori*".

Nota: AML, reg. 803, f. 145 (Apèndix CCXIV)

*

Núm. 255. 1408, maig, 8

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Pastor trobat mort a Puig Ensellat.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Un pastor.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No consta la seva identitat.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: L'única referència d'aquest crim és la suposada autoria per part d'un home empresonat en l'Alquezeria del Rei.

Nota: AML, reg. 405, f. 55 v.

**INTERREGNE QUE FINALITZA AMB
EL COMPROMÍS DE CASP**

(31 maig 1410 - 25 juliol 1412)
(Núm. 256 a 259)

Núm. 256. 1411, abril, 24

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a casa seva, després de ser ferida al carrer de Sellés.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca.

d) Identificació del cadàver: Maria, muller de Jacme Tapioles.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla entre la víctima i la mare de l'imputat.

f) Identificació de l'imputat: Martinot, veí de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del cirurgià mestre Pere Pon i el barber Antoni Perola.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons la declaració dels esmentats cirurgians, els quals havien assistit la citada dona, aquesta, era nafrada "*en lo braç e en lo cap*". Pere Pon completà l'informe dient que podien haver intervingut altres factors en el mortal desenllaç de la víctima, com per mal regiment o culpa dels assistents, ja que "*com les naffres fossen la una en la una part del cap, no penetrant tro sus en lo pericraneum ans solament era en la carn simpla e en la part lateral del cap. L'altra naffra era en lo braç, en la part silnestra entre la reteta e la junctura, no penetrant*

sinó fort poch e sense dolor. Interrogat si a la dita dina inflàs lo cap ni la cara. qui dix que hoc, e ell la purgà e li desinflà lo cap".

Nota: AML, reg. 804, f. 96-100 (Apèndix CCXV)

*

Núm. 257. 1411, agost, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta a casa seva al carrer de la Çabateria.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Margalida, muller d'Arnau Rocha, quòndam.

e) Circumstàncies etiològiques: El seu estat de salut era precari.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del donzell Bn. Çapera, lloctinent de cort i de veguer, i dels paers Bortholomeu de Sent Martí i Climent de Torres, amb el notari P. Pasqual.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: En la visura, trobaren que la dona jeia nua al llit, sense cap cop aparent. Semblava que la seva mort havia estat per malaltia ja que, segons manifestacions dels veïns, "*era fort malalta e ja anit vespre estva en forta flacha disposició*".

Nota: AML, reg. 804, f. 24 (Apèndix CCXVI)

*

Núm. 258. 1411, desembre, 29

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Troballa d'un cap de persona en un hostel.

b) Naturalesa de la mort: Desconeguda.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: No identificat.

e) Circumstàncies etiològiques: El carlà Guiem Ramon, va trobar el cap de persona en una cambra de l'hostaler Guiem d'Urgell.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del donzell Bertran de Vilafranca, cort i veguer, i dels paers Bortholomeu de Sent Martí, Nadal Botella i Climent de Torres.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No n'hi ha.

j) Comentari: En la visura, trobaren que tots els orificis naturals d'aquell crani havien estat closos amb cera blanca i, a més, "*havie sobre lo dit cap un paper, lo qual havie, segons prima faç aparie, pòlvores o perfums*".

Traslladat el crani a la paeria, quinze dies després, el cort manà treure la cera per veure si hi havia quelcom a dins. Solament es trobà un fragment de vidre entretallat de color quasi negre.

Probablement aquest crani era utilitzat en pràctiques malèfiques.

Nota: AML, reg. 804, f. 69 (Apèndix CCXVII)

*

Núm. 259. 1412, gener, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort en una vinya, en la Coma de Sant Hilari, Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Arnau Giró, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Fou trobat mort. Sembla que ja patia alguna malaltia.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del notari de la paeria, acompanyat pel saig P. Mascharó, per delegació feta pel donzell Bertran de Vilafranca, i dels paers.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Segons la visura, l'home "*fonch trobat que stave abochat lonch, vestit de blanch de un capisallo ab calces blanques, e sperienyes de spart, sens capiró e après fonch despullat si tenie algun colp e fonch trobat que no tenia ni paria que manualment fos mort, mas per accident sobrevengut de malaltia qui.s deia que havia, de rugall o rescluç*".

Nota: AML, reg. 804, f. 77 (Apèndix CCXVIII)

VII

REGNAT DE FERRAN I D'ANTEQUERA

(25 juliol 1412 - 2 abril 1416)

(Núm. 260 a 263)

Núm. 260. 1413, març, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Johan de Madotarrada, "*de linatge de grechs*", natural de Romania i resident a Lleida, missatger de Bernat Blascho, carnisser.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat per haver comès múltiples lladronicis.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: En el procés que se seguí contra ell fou sentenciat a ser torturat amb la roda tres vegades.

i) Desenllaç del procediment judicial: Se'l condemnà a mort.

j) Comentari: En el decurs de l'aplicació del turment confessà els delictes. Però, per tal que ho atorgués sense la força del turment, "*fou tret de la dita casa de la roda en la qual fou turmentat i fou menat a la porta de la entrada del dit palau e separat de tota visió de turment i spècie de aquell. E aquí fou-li legida la deposició o confessió que havie feta stant en la turtura. E dix que les coses per ell dites desús en la turtura, staven en veritat e perseverave en aquelles*".

Nota: AML, reg. 805, f. 194-204 (Apèndix CCXIX)

*

Núm. 261. 1413, març, 24

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Jacme Reguart, àlies *Tapinch*, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat per haver comès molts robatoris.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: En el procés, fou sentenciat a "*ésser estret dues vegades en los braços, donant-li sis ligades complides e pugat dues vegades a la roda ab contrapès covinent*".

i) Desenllaç del procediment judicial: Se'l va condemnar a mort.

j) Comentari: L'home, sense previ turment, havia confessat els delictes, però se li aplicà la tortura per tal de fer-li confessar la identitat d'altres lladres que voltaven per la ciutat: "*interrogat si ell sab que en tants furts. que són fets en aquesta ciutat, qui. y ha tengut ni qui no, ni quants són en companyia*". No ho confessà, però fou condemnat a mort. El descontentament de la població per la gran quantitat de furts i altres delictes requeria càstigs exemplars.

Nota: AML, reg. f. 146-85 (Apèndix CCXX)

*

Núm. 262. 1413, maig, 16

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Infant trobat ofegat, al lloc anomenat Coll de l'Olla, a les Borges Blanques.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta accidental.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Aparici, de 2 anys.

e) Circumstàncies etiològiques: Un matrimoni que segava un camp trobà l'infant ofegat.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: No hi ha cap més referència sobre aquest cas. El lloctinent de cort i paers, assabentats de la notícia per un veí de les Borges, donaren llicència directament de soterrar el cadàver de l'infant.

Nota: AML, reg. 805, f. 237 (Apèndix CCXXI)

*

Núm. 263. 1413, maig, 30

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort al camí de Bell-lloc per uns soldats.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa i llança).

d) Identificació del cadàver: Jacme Mulner, natural i veí de Bell-lloc.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima fou agredida per dos soldats d'una companyia del comte d'Urgell perquè es negà a seguir-los per anar a lluitar.

f) Identificació de l'imputat: Dos soldats del comte d'Urgell.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons un testimoni del fet, "*vingueren dos de caval e la hu donà-li de la lança per lo costat i nafrà.l i un altre donà-li de la spasa per lo cap*".

Nota: AML, reg. 805, f. 216-20 (Apèndix CCXXII)

VIII

REGNAT D'ALFONS IV EL MAGNÀNIM

(2 abril 1416 - 27 juny 1458)

(Núm. 264 a 322)

Núm. 264. 1419, agost, 17

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort en una vinya de la partida de Fontanet, del terme de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Ramon Çafont, natural de Balaguer i resident a Lleida, escuder de l'honrat "*micer*" Johan de Sobirats.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima havia anat a la vinya per collir fruita i fou agredit per tres homes sense cap motiu que ell sabés.

f) Identificació de l'imputat: Antoni Bernat, de 40 anys, casat. Anava vestit de burell i tenia "*la barba blanca i negra, la tenie mistencha*".

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: No consta la descripció de les lesions de la víctima. Un cop morta, tampoc no consta la presència de les autoritats per tal de visurar el cadàver. Solament se sap que "*donaren licència de soterrar lo dit Ramon Çafont, mort, sens incorriment de alguna pena i de traure.l de la casa hon jau mort*".

No podia soterrar-se un mort per acció violenta sense prèvia visura del cos d'aquell pel cort i paers o d'una persona delegada per ells.

Nota: AML, reg. 806, f. 83-4 (Apèndix CCXXIII)

*

Núm. 265. 1419, agost, 25

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home ferit i mort "*deçà lo pont de Picabaix*", al terme de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides múltiples per arma blanca.

d) Identificació del cadàver: Guillem Ros, veí de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Desavinences familiars.

f) Identificació de l'imputat: Jacme Morell, fillastre de la víctima.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, Pedro de Toledo i dels paers *micer* Ramon d'Osó i Guillem Johan, acompanyats del notari de la paeria.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Es van fer les citacions i crida pública acostumada.

j) Comentari: Segons la visura del cadàver duta a terme per les esmentades autoritats en el mateix lloc del crim, l'home "*fonch trobat mort deçà lo dit pont de*

Picabaix, en un prat, prop un restol que hi ha sobre la carrera, lo qual en Ros tenie dos pichs en la mà dreta e un pich en lo cap, que li travessave per la front tot lo test e altre en lo morro e altre per la mollera e un altre en lo ull".

Nota: AML, reg. 806, f. 92-7 (Apèndix CCXXIV)

*

Núm. 266. 1419, octubre, 4

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Infant trobat mort en una sèquia.
- b) Naturalesa de la mort:** Accidental.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per submersió.
- d) Identificació del cadàver:** Salvador, fill de na Libreta, natural i veí de Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** S'ofegà en la sèquia.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** A càrrec del donzell Tristan d'Àger, cort i veguer, i del paer Guim Johan.
- h) Tortura:** No procedeix.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No continuà el procés.
- j) Comentari:** En la visura no s'observà cap indicatiu de violència en el cos de l'infant.

Nota: AML, reg. 806, f. 102 (Apèndix CCXXV)

*

Núm. 267. 1419, novembre, 13

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home dies després de ser agredit en una vinya de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Contusions múltiples fetes amb el pal d'una llança.
- d) Identificació del cadàver:** Perico de Sales, pastor, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: L'escomesa fou motivada perquè el bestiar de la víctima pasturava en la vinya de l'agressor.

f) Identificació de l'imputat: Pere del Pi, natural i veí del Palau de l'Horta.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: No consta el tipus de lesions de la víctima. Un testimoni declarà: "*Ferís lo dit Pere del Pi al dit pastor de diversos colps, per los quals lo dit pastor és mort*".

Per contra, altres afirmaren que el pastor ja estava malalt abans de sofrir l'agressió i morí al cap de dos mesos de ser nafrat. Segons un testimoni, "*tornà-li lo mal que havia, que ere embotornat i tròpich i morí*".

Nota: AML, reg. 806, f. 120-3 (Apèndix CCXVI)

*

Núm. 268. 1420, gener, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Bernat Soler, àlies *Fortiç*, pastor, natural de Taüll, ambulat.

e) Circumstàncies etiològiques: Havia mort un home de Fraga a Caçigar i, estant empresonat a Lleida, intentà suïcidar-se.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del cirurgià mestre Matheu Pere.

h) Tortura: En el procés que se seguí contra ell per la mort de l'home de Fraga, se'l sentencià que li fossin fetes sis lligades i pujat nou vegades a la roda i en cas de no confessar "*li sien dades tres tortures de foch i altres tres de boxament de cames*".

i) Desenllaç del procediment judicial: Se'l condemnà a ser penjat per la gola. En la sentència afegiren que, "*si entretant ço, lo dit delat se hage donada causa de mort, morís, que sie rocegat d.ací a les forques i que en aquelles sie penjat*".

j) Comentari: Després de l'intent de suïcidi, l'imputat va ser reconegut per mestre Matheu Pere, per manament oficial. Manifestà que de les nafres que presentava, "*trobà que la del braç era fort petita. E en après regonegué la nafra de sobre lo ventre e trobà que entrave, la nafra, tres dits a través, poch més o menys*".

Els paers, en vista del precari estat en què es trobava a conseqüència de les citades autolesions, li feren donar, per una més ràpida recuperació, sopes amb vi i brou de gallina.

Per evitar un nou intent d'autòlisi, s'ordenà al carceller el seu aïllament en un lloc segur, per tal d'evitar que tingués cap mena d'arma a l'abast.

Nota: AML, reg. 806, f. 146-90 (Apèndix CCXXVII)

*

Núm. 269. 1420, març, 1

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort al carreró que anava del carrer de la Blanqueria al de la Coltellera.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (passador).

d) Identificació del cadàver: Miquel de Robió, assaonador, veí de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: L'imputat no acceptà la víctima en una feina.

f) Identificació de l'imputat: Jaume Segarra, calcinaire, veí de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Pedro de Toledo, lloctinent de cort i veguer i dels paers Guiem Johan i Ramon Passa, acompanyats del notari de la paeria i d'un saig.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El cadàver presentava "*un colp de passador en lo braç squerre, lo qual li traspassave fins al cor del qual colp és mort, segons prima faç aparie*".

Nota: AML, reg. 806, f. 199-226 (Apèndix CCXXVIII)

*

Núm. 270. 1420, març, 1

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: P. d'Alentorn.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: La referència d'aquesta mort apareix documentada en el procés per la mort de Miquell de Robió, en el qual aquest digué a un dels imputats en el decurs de la baralla: "*No fareu, en pagès, traydor! Que no mi fareu penjar axi com a.n P. d'Alentorn!*"

Nota: AML, reg. 806, f. 199-226 (Apèndix CCXXVIII)

*

Núm. 271. 1420, juliol, 31

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home mort a les "grasses" de la Seu de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Accidental.

c) Mecanisme de la mort: Contusió cranial amb sortida de massa encefàlica.

d) Identificació del cadàver: Guillem Vergós, aiguader, veí de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Una biga, caiguda d'una bastida, li caigué al cap.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort i veguer, Montserrat Pallarés, i dels paers Antoni Torrens i Francesch Botaller, amb el notari de la paeria i Benditxo Girart, saig.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Segons la visura feta per la cort, "*fonch trobat lo dit G. Vergós, en les dites grasses, mort, lo qual ere mort per una biga, que ere cayguda d'una bastida que y ha, la qual li ere donada sus en lo cap, lo qual li havie tot sclafat i treyt lo cervell. E los dits honrats cor i paers, manaren a Benditxo Girart, saig, que regonegués lo dit G. Vergós, mort quins colps tenie, e de fet, fonch per lo dit saig regonegut, preseny mi, dit notari, i no tenie més colp sinó lo del cap*".

Nota: AML, reg. 807, f. 26 (Apèndix CCXXIX)

*

Núm. 272. 1420, setembre, 6

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta al seu domicili, prop la carnisseria de l'Assoc.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Degollament i ferida a la regió cranial amb sortida de massa encefàlica.

d) Identificació del cadàver: Constança, natural de Saragossa i veïna de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla familiar. La víctima, amiga de l'imputat, era maltractada amb freqüència per aquest, motiu pel qual l'havia abandonat.

f) Identificació de l'imputat: Bernat Baster, carnisser, veí de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del notari, acompanyat per dos saigs.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Reconeguda per dos saigs, en presència del notari, resultà que, "*tenie una gran coltellada al cap, que li passave per lo pols, damunt la orella squerra, de*

la qual li parie lo cervell. E après, que ere degolada de orella a orella e tenie una coltellada en la mà dreta. E no tenie més colps sinó los damont dits".

Nota: AML, reg. 807, f. 63-5 (Apèndix CCXXX)

*

Núm. 273. 1420, novembre, 7

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mòrt d'una dona a casa seva, a la nit, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Accidental sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Ferida encisa que, segons els qui realitzaren la visura del cadàver, li interessà el cor.

d) Identificació del cadàver: Maria, muller de Bernat Giner, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Caigué escales avall i es clavà el mànec del creol.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del cort, Tristany d'Àger, i dels paers Anthoni Torrens i Nicholau Agulló, en presència del notari de la paeria.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Assabentades del succés, les autoritats esmentades anaren a la casa esmentada i trobaren la dona al peu de l'escala de la cuina. Reconeguda pel saig Pedro d'Ixar, "*feu relació que s'avie mesa tota la coha del dit creol per la mamela dreta adjús fins al cor, la qual, yo dit notari viu a huyll, de la qual coha mesa per lo dit costat, ere morta la dita dona segons prima faç.aparie*".

Interrogat el marit de la víctima, declarà que la dona havia caigut per l'escala quan anava a guardar el pa que havia sobrat després de sopar, i la va veure "*que jahie al peu de la squala, en terra, que tota botave sanch e feu-si e vehé lo creol que s'avie mes per lo dit pits e interrogà-la e no li poch parlar*".

És difícil creure que en una caiguda, la víctima pogués clavar-se tan profundament un creol al pit. No es pot descartar la sospita que la ferida hagués estat produïda per una altra persona, possiblement, en aquest cas, el marit i que la caiguda hagués estat simulada.

Alguna sospita degué tenir el cort i veguer, ja que manà, sota sacrament, a l'imputat, marit de la difunta, que un cop soterrada, no s'absentés del seu domicili.

Nota: AML, reg. 807, f. 65 bis-71 bis (Apèndix CCXXXI)

*

Núm. 274. 1421, febrer, 16

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort al cap del pont Major de Lleida.

b) naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Johan de Còrdova, del regne de Castella.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla pel joc.

f) Identificació de l'imputat: Garcia de Valmasera, natural de Biscaia.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort i veguer, Pedro de Toledo, i dels paers *micer* Anthoni Torres, doctor en drets i Nicholau Agulló, Ciutadà, acompanyats del notari de la paeria i un saig.

h) Tortura: Sentenciat a ser rodat tres vegades: dues vegades el primer dia i una altra el tercer.

i) Desenllaç del procediment judicial: Condemnat a ser penjat per la gola.

j) Comentari: El cort i paers, que van anar al lloc del crim, manaren al saig que reconegués quins cops tenia i de quin era morta la víctima. Observaren que "*tenie dos cops de punyal, la hu per lo pits, a la part dreta e la exella, lo qual colp li passave de part a part. E fonch-li trobat un altre en lo pentenil, del qual ere atonat*".

Nota: AML, reg. 807, f. 72 bis-93 bis (Apèndix CCXXXII)

*

Núm. 275: 1421, abril, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

b) naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** Garcia de Valmasera, natural de Biscaia.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Condemnat per haver mort Johan de Còrdova.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** Vegeu la fitxa núm. 275.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) Comentari:** Vegeu la fitxa núm. 274.

Nota: AML, reg. 807, f. 93 (Apèndix CCXXXII)

*

Núm. 276. 1427, juliol, 6

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'una dona, escanyada, al carrer de l'Aluderia de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per estrangulament amb llaç.
- d) Identificació del cadàver:** Maria, muller de Pedro Adam, resident a Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Per un deute de trenta florins que la víctima no tornava a l'agressor.
- f) Identificació de l'imputat:** Johan, natural de Segorb i veí de Lleida.
- g) Peritatge:** A càrrec del cort i veguer *mosser* Johan Pere de Cruylles i dels paers Guillem Johan i Bernat Gomà, Ciutadans, amb el notari de la paeria i un saig.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No consta.
- j) Comentari:** El cort i paers van anar al lloc del crim i trobaren la víctima "*que jahie tota despuyllada e nusa en son lit, entre dos lançols, scanada e offegada en*

aquesta manera, ço és, que tenia una camissa prima e bela de tela despuyllada e fora de tot lo seu cors e cap, exceptat les mànegues, que tenia encara vestits fins a mig braços. E stava stretigada, ço és, que ab la coha de hun capel e ab tresquol larch e bell e blanch que tenia entorn del coll ab hun nus gitat molt stret e fort e tota la cara sua sanguinera e morada per rahó del dit streyment de la gola del dit trescol. En altre loch de sa persona, no.s trobà que fos gens placada la dita Maria".

Nota: AML, reg. 808, f. 23-8 (Apèndix CCXXXIII)

*

Núm. 277. 1427, juliol, 26

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un estudiant prop del carrer del Forn d'en Balandre, a Lleida, a la nit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (dall).

d) Identificació del cadàver: Martí d'Elfa, natural de Saragossa, estudiant de l'Estudi General de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Uns quants homes que anaven sonant cançons pel carrer, en veure que venien uns altres individus armats, es pensaren que els volien escometre i es nafraren mútuament, i un d'ells va resultar-ne mort.

f) Identificació de l'imputat: Francesch Riuet i Nadalet, *lo cofrener*, residents a Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Francesch Riuet fou absolt i respecte a Nadalet, no consta a la sentència.

j) Comentari: Segons un testimoni, "*Martí d'Elfa ere stat nafrat en lo cap e despux ell deposant sabé que lo dit Martí d'en Elfa morí*".

Un dels imputats del crim, Nadalet, resultà ferit "*per lo ventreyll de la dita cama ab punta de godandart e que li passave lo dit colp de part a part, la dita cama*". Les conseqüències, en aquest cas, no foren fatals.

Nota: AML, reg. 808, f. 32-41 (Apèndix CCXXXIV)

*

Núm. 278. 1428, abril, 19

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un castellà a l'areny de Sant Joan, després de ser agredit per un altre.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Johan de Benavent, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Brega en un hostal, "*sobre una scudela de brou*".

f) Identificació de l'imputat: Turibio, natural del regne de Castella i resident a Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons el testimoni de Miquel de Sangüesa, el qual era a l'Areny de Magdalena, "*al sol, que l tenie lo mal e jahie en lo dit areny, que nos podie ben levar, emperò uns companyons seus levaren-lo de terra e axí com fo levat, ell testis veé lo dit Johan de Benavent ferit per la spalla que acaçave lo dit Toribio, que fogie areny amunt ab un punyal en la mà. E lo dit Johan que cridave: A mezquino! Morto m.a! E de fet, lo dit Johan no poch gaire seguir*".

És possible que aquest home que va fer aquest testimoni patís febres palúdiques i cerqués l'acció calorífica del sol per palliar la sensació de fred propi d'aquesta malaltia, tan freqüent a les terres de Lleida en aquella època.

Nota: AML, reg. 808, f. 94-5 (Apèndix CCXXXV)

*

Núm. 279. 1428, novembre, 8

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home nafrat al carrer Major de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal i espasa).

d) Identificació del cadàver: Johan Roger, sabater, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Agressió induïda per ressentiment d'un tercer envers la víctima.

f) Identificació de l'imputat: Françoy Bonet i Fort Freixenet, naturals de Gascunya, residents a Lleida, escuders de *mosser* Bernat de Boxadors.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Es feren les citacions i crida acostumades.

j) Comentari: Segons el testimoni de l'especier Vicent Scolà, Françoy Bonet donà "*gran colp ab lo punyal per lo pits*" i Fort Freixenet, amb l'espasa, "*donà-li gran colp en lo musclé*".

Nota: AML, reg. 810, f. 92. (Apèndix CCXXXVI)

*

Núm. 280. 1431, octubre, 25

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona morta pel seu marit a casa seva, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (ganivet).

d) Identificació del cadàver: Johana, muller de l'agressor.

e) Circumstàncies etiològiques: Mentre sopaven s'inicià una discussió i l'home l'agredí amb el ganivet amb què tallava la carn.

f) Identificació de l'imputat: Johan Aguilar, saig, de Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta a la sentència.

j) Comentari: En la inquisició es fa constar que la víctima rebé la ganivetada que li ocasionà la mort immediata, "*per lo costat squerre, quasi a la part detràs*".

Nota: AML, reg. 811, f. 31-4 (Apèndix CCXXXVII)

*

Núm. 281. 1431, novembre, 24

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home, suposadament emmetzinat, a casa seva, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort sospitosa de criminalitat.

c) Mecanisme de la mort: Intoxicació.

d) Identificació del cadàver: Johan d'Areny, saig, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Despit de l'examant per haver-la abandonat per esposar-se amb una altra dona.

f) Identificació de l'imputat: Maria de Burgos, resident a Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El despit de la imputada és evident. A la casa del seu amic durant la celebració dels esponsals, digué: "*Baila, baila, bien! Que mal martes e mércoles e tota la setmana haverás*".

Unes calàndries a les quals donà menjar, moriren al cap d'una estona.

Efectivament, Johan d'Areny començà a emmalaltir i "*no podie tenir lo cap dret e que estave fort de mal temps*". Deia que tota la seva persona li feia mal i temia que aquella dona l'hagués emmetzinat.

Quan als vuit dies es produí la mort, "*li tornà la gola grossa i negra e axí matex lo pits*".

D'altra banda la imputada negà haver comprat arsènic, realgar ni cap altra substància verinosa i que es comentava pel veïnat que Johan d'Areny "*de dolor de*

costat mori e fahie sangre per la bocha". També afegí que "lo dit Johan de mentre vivie, que cadarn havie".

Nota: AML, reg. 811, f. 39-43 (Apèndix CCXXXVIII)

*

Núm. 282. 1432, gener, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort en una vinya, en la Clamor de Sant Hilari.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Miquel Guiu, pellisser, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Ses suposà que la mort va ser natural perquè "*fos moltes de vegades passonat de dolor de cor e que per aquela dolor ere mort*".

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del cavaller Andreu de Fortià, àlies *Barutell*, cort i veguer, i dels paers Johan Passa i Bernat de Boxadors.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: El cos "*jahie abocadents ab un lego en la mà squerra, vestit de burell e ab calces tirades blanques e un punyal ab son foure en la correga. Lo qual fou guardat i mirat si tenie colp algú. E fon vist que no tenie algú ni altra ferida perquè degué ésser mort*".

Nota: AML, reg. 811, f. 64 (Apèndix CCXXXIX)

*

Núm. 283. 1432, febrer, 25

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva a Lleida, per les nafres que li feren davant l'església de Sant Salvador, en un carreró que sortia al camí de Sant Ruf.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Martí Navarro, sastre, natural i resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Tres homes escometeren la víctima. Venjança per alguna qüestió de la qual no s'explica el motiu. Els agressors li deien: "*A mort, a mort! Que aci morreu, en traydor!*" Per contra, la víctima, abans de morir, va dir: "*No pot viure lo leal sinó tant com lo traydor vol!*"

f) Identificació de l'imputat: Johan Castell, gesser, resident a Lleida.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Un testimoni presencial de l'agressió explicà així el succés: "*Aquells dos ab qui.s batia, li van donar dues coltellades que li lançaren lo barret del cap. E aquell que lo disposant havia apartat, hynàs un poch de la brega e tirà la lança al dit Martinet, qui hi stave de spatles e ficà-la-li en lo toç, que.s tingué dreta en lo cap, axí com si hagués donat en una carabaça e llavors lo dit Martí caygué en terra.*"

Tot seguit, aquest testimoni i d'altres homes portaren el nafrat a casa seva i envià a cercar un barber per curar-lo i segons el citat testimoni, "*vench-ni hun e ell testis hagué-li ous e anassen*".

Nota: AML, reg. 811, f. 73-80 (Apèndix CCXL)

*

Núm. 284. 1432, agost, 26

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i trobat mort al braçal sobirà de la sèquia, al terme d'Alpicat.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca i contusions per pedra.

d) Identificació del cadàver: Home desconegut. Pastor que guardava bestiar en el terme de Vilanova d'Alpicat.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Desconegut.

g) Peritatge: A càrrec del cort i veguer *mosser* Andreu Barutell i dels paers Johan Serra, Pere de les Ponç i Bernat Carvi.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Segons la visura del cadàver, "*fon trobat lo dit hom que jahie en lo dit braçal e vestie solament la camisa e payos, descalç e tenie una nafra que parie que fos de golodart en lo pits e un gran clot en lo cap que parie li haguessen dat ab una gran pedra o cantal*".

El cos, que era "*tot inflat*", va ser soterrat en el mateix lloc de la mort, vora el camí de Montsó.

Nota: AML, reg. 811, full solt (Apèndix CCXLI)

*

Núm. 285. 1432, desembre, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort de l'ardiaca Major de la Catedral de Lleida, al camí de Raïmat, a la matinada.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: El noble Berenguer de Barutell, ardiaca major de la Seu de Lleida, canonge.

e) Circumstàncies etiològiques: Crim instigat pels Sentcliment, senyors d'Alcarràs, per una disputa per unes terres situades entre Alcarràs i Montagut, cedides pels Sentcliment al Capítol temps enrere.

f) Identificació de l'imputat: Fou assassinat per uns homes a sou dels Sentcliment.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El canonge rebé set punyalades.

Nota: Lladonosa Josep, Història de Lleida, vol. I, p. 629

*

Núm. 286. 1432, desembre, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un sagristà de la Seu de Lleida, de matinada, al camí de Raïmat.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Pere Castelló, sagristà.

e) Circumstàncies etiològiques: Fou mort quan acompanyava el canonge Berenguer de Barutell.

f) Identificació de l'imputat: Uns homes a sou dels senyors d'Alcarràs.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: No consta el tipus de lesió.

Nota: Lladonosa Josep, Història de Lleida, vol. I, p. 629

*

Núm. 287. 1433, maig, 12

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort vora el riu Segre, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Pedro, bastaix, castellà, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Rentant-se les mans, caigué al riu i s'ofegà.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec de *mosser* Andreu de Fortià, àlies *Baruell*, cort, i dels paers Johan del Bosch i Bernat Carvi, Ciutadans i paers.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: Un testimoni va dir que aquell home patia "*mal de caure*", és a dir, era epilèptic i per aquesta raó, en sobrevenir-li inesperament un episodi de l'esmentada malaltia, caigué al riu i s'ofegà.

Les autoritats esmentades anaren a l'areny per veure i reconèixer el cadàver. Després, manaren al saig Johan Alegre que recollís els diners que duia l'home en tres bosses que portava i després donaren llicència per soterrar el cos.

Nota: AML, reg. 811, f. 140 (Apèndix CCXLII)

*

Núm. 288. 1435, juny, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort a l'areny de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Antoni de Montgay, notari, natural i veí de Montsó.

e) Circumstàncies etiològiques: L'agressió es produí com a revenja per un litigi en què va intervenir el citat notari.

f) Identificació de l'imputat: Johan dez Prats, veí de Lleida, escuder de l'honrat en Johan del Bosch.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: L'imputat fugí. Es va fer la crida acostumada.

j) Comentari: Segons la declaració de la mateixa víctima, "*tres colps té en la cama squerra, de spasa, de dos dels quals ha exit gran colp de sanch*".

Nota: AML, reg. 812, f. 2-10 (Apèndix CCXLIII)

*

Núm. 289. 1435, setembre, 21

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home ferit i mort a la costa de Sant Andreu de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Miquelet Gómeç, tocador de llaüt, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Suposat adulteri de la muller de l'imputat amb la víctima.

f) Identificació de l'imputat: Honorable Bertran de Peus, menor, Ciutadà de Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del cavaller Pedro de Bolas, cort i veguer, acompanyat pel notari de la paeria.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons el resultat de la visura realitzada pel cort i veguer al cadàver, prèviament traslladat a l'hospital d'en Coll de Cappont, foren-li trobades les nafres següents: "*Primo fou trobat nafrat en lo coll a part detrás, de un gran colp de spasa que entrave fins a la nuqua del dit coll e pasave les cordes del dit coll. Item la galta squerra un altre colp de spasa o de tayl de puyal. Item en la gola e col a la part squerre un colp semblant colp que parie lo volguesen degolar. Item en lo costat squerre un colp de puyal o de stocada de punta de spasa que i atonave. item per les spalles e rebles set colps de puyal o de golandart*".

La víctima, abans de morir, tingué temps de denunciar la identitat del seu agressor, extrem que va rebatre el pare de l'imputat, Bertran de Peus, major, adduint que el seu fill aquella nit no havia sortit de casa ni tenia restes de sang a la roba i mans ni fang a les sabates ni calces, "*atesos los grans fanchs que són per los carrers*".

Nota: AML, reg. 812, f. 45-58 (Apèndix CCXLIV)

*

Núm. 290. 1435, novembre, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona i un fill seu, nafrats a Lleida, a les set del vespre, prop del forn d'en Moyet.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Violant, muller de l'imputat del crim.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de l'agressió.

f) Identificació de l'imputat: Salvador de Bonafé, marit de Violant. També s'obrí procés contra Joan Gener, cunyat de la dona.

g) Peritatge: No consta que les autoritats judicials visuressin el cadàver. Arnau, el barber, que atengué la dona al carrer mateix, comprovà la seva mort.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta la sentència contra Salvador de Bonafé. Possiblement fugí. Respecte a l'altre presumpte implicat, Joan Gener, fou absolt.

j) Comentari: Segons el testimoni d'una dona, "*Salvador de Bonafé, marit de la dita Violant, donà un colp del punyal a la dita Violant prop de la exela*". Després l'home ferí l'infant. La dona, volguent defensar el seu fill, rebé "*quatre colps de puyal per les spalles*". Fou atesa allí mateix per Arnau, el barber. Segons declarà una altra dona: "*E que havie vist que la dita dona ere ja morta e gent que si ere aplegada ab llums, entre.l.s quals dix que.y ere mestre Arnau lo barber, que li tocave les orelles e dehie: Ja és morta aquesta dona. E veu que la dreçaren e per les spatlles'exie-li rolls de sanch*".

Nota: AML, reg. 812, f. 33-41 (Apèndix CCXLV)

*

Núm. 291. 1435, novembre, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un infant pel seu pare, prop del forn d'en Moyet.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (punyal).

d) Identificació del cadàver: Johanet, de 2 anys, fill de na Violant i Salvador de Bonafé.

e) Circumstàncies etiològiques: La dona duia al braç l'infant quan va ser agredida pel seu marit. Després ferí mortalment l'infant.

f) Identificació de l'imputat: Salvador de Bonafé, ferrer, marit de na Violant i pare de la víctima.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons la declaració d'un testimoni, "*dit hom pres lo minyó del braç de la dita Violant, tolgué-lo-li del braç e ab lo punyal, donà al dit minyó una puyalada en lo pols sobre la aureylla e com li hac dat, lançàl en terra*".

La violència emprada contra el fill i la muller fan pensar que l'agressor actuà creient que l'infant no era seu.

Nota: AML, reg. 812, f. 33-41 (Apèndix CCXLV).

*

Núm. 292. 1436, febrer, 5

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona agredida pel seu marit a casa seva, a la nit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides múltiples per arma blana (punyal).

d) Identificació del cadàver: Muller de l'imputat del crim, Johan Serrano.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de l'agressió.

f) Identificació de l'imputat: Johan Serrano, sabater, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec de Bernat Carví, lloctinent de cort, i dels paers Jacme Soler i Antoni de Casagualda, acompanyats pel notari.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Segons la visura, "*fonch trobat que la dita dona ere morta i ferida dels colps següents: Primo tenie un colp de puyal per lo coll. Item altre colp de puyal en la mamela squerra. Item altre colp de puyal en lo costat squerre. Item dos colps de puyal en lo braç squerre. Item nafrada en la squena de dos colps*".

Nota: AML, reg. 812, f. 61 (Apèndix CCXLVI)

*

Núm. 293. 1436, febrer, 21

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort a la plaça de la Cadena de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Johan Ferran Olius, estudiant, natural de Cambrils. Era coronat.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima fou agredida sense motiu aparent, segons declarà un company que anava amb ell, entre les deu i dotze de la nit.

f) Identificació de l'imputat: L'autor de l'agressió no fou identificat. Es va detenir com a presumpte còmplice Johan Pastor, barber.

g) Peritatge: A càrrec del cavaller Pedro de Bolas i del paer Jacme Soler.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: El barber Johan Pastor fou absolt.

j) Comentari: L'informe de la visura del cos diu que "*après que fos dèspulat per lo saig, fonch trobat nafrat en lo coll a la un costat, de un stocada d.espasa que apuntava a l.altra part o costat del coll, a la part squerra. Item fonch trobat nafrat de un altre colp de stocada de spasa al costat squerre, de què parie fos atonat*".

Interrogats el rector de l'Estudi mosser Palazí de Purroig, Johan Pere, batxiller en medicina i Johan de Miraylles, barber, entre altres, no saberen explicar el motiu de l'escomesa. Aquest últim intentà ajudar a ben morir la víctima.

L'imputat, Johan Pastor, barber, negà en tot moment la seva participació en el fet.

Nota: AML, reg. 812, f. 64-80 (Apèndix CCXLVII)

*

Núm. 294. 1437, juliol, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una esclava en una casa de Lleida, al carrer de la Brunateria..

b) Naturalesa de la mort: Accidental.

c) Mecanisme de la mort: Contusió frontal.

d) Identificació del cadàver: Johana, captiva, natural de Sardenya, casada, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Va caure per l'escala.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec d'Esteve de Guimerà, lloctinent de cort i dels paers Bernat de la Pardina i Bernat Peiró.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No procedeix.

j) Comentari: En visurar el cadàver, "*trobaren a la calç de la porta, la dita fembra morta, tota nua, en una flaçada embolicada ab una camisa e una gonellaça, la qual manaren a Steve Guillemet, saig, que la guardàs si tenie colps e no trobà que colp tingués sinó en la front, que parie que al caure de l'escala ho hagués pres*".

Nota: AML, reg. 813, f. 21 v (Apèndix CCXLVIII)

*

Núm. 295. 1437, juliol, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home per les nafres rebudes en un hort, al camí de Vilanova.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca.

d) Identificació del cadàver: Pere Marquès.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de l'agressió.

f) Identificació de l'imputat: Se sospità d'un moliner i un gascó.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tòrtura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Hi ha molt poques referències d'aquest cas. Segons declarà un testimoni, "*ell testis trobà lo dit Pere Marquès que jahie nafrat en la entrada del ort d'en Jachme de n.Arnau e trobà la muyller d.ell testis, na Loça i ben cinch o sis dones d.altres qui eren aquí ab ell e li tenie la canela en la mà*".

Interrogat aquest testimoni per les autoritats, si "*lo dit P. Marquès sie mort de les dites nafres. E dix que hoc*".

Preguntat perquè ho creia, digué "*perquè lo vé mort*".

Nota: AML, reg. 813, f. 46 (Apèndix CCXLIX)

*

Núm. 296. 1437, octubre, 15

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un fetus de la muller d'en Marc Abril.

b) Naturalesa de la mort: Avortament.

c) Mecanisme de la mort: Prematuritat.

d) Identificació del cadàver: Fetus de cinc o sis mesos de la muller d'en Marc Abril.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Muller de Marc Abril.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: No consten els motius que influïren en el tribunal de justícia per sospitar que hi podia haver indicis de criminalitat suficients per iniciar aquest procés.

Na Sibília, sollicitada per assistir el cas, manifestà que "*ella testis hi anà e trobà la dita dona en gran perill, que la criatura tenie les cametes e les anquetes defora, l'altre dins e ella testis, untàs les mans ab oli e tirà-li-le la criatura, la qual ja ere morta*".

Se li va preguntar si sabia per quina raó s'afollà la dita dona i manifestà que no ho sabia.

Nota: AML, reg. 813, f. 105-6 (Apèndix CCL)

*

Núm. 297. 1437, octubre, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta en un estellador de la sèquia del molí de Cervià.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa de criminalitat.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Dona desconeguda. Era d'estatura gran i ben proporcionada.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: Desconegut.

g) Peritatge: A càrrec del cavaller Arnau de Rupià, cort i veguer; i dels paers Luys de Montsoar i Galceran Trullols.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Segons reflecteix la visura, "*los dits honorables cort i paers feren-la treure de la aygua e de la cèquia e treta, fonch atrobat lo cors mort, tot nu e parie, segons com ja.s dexave anar la carn, el cuyre, que venie haure tres setmanes o un mes que devie jaure en l.aygua, segons vegare. E fonch trobat que tenie un gran forat endret la mamella squerra e lo tost del cap tot trencat e la forcadura que.s començave ja a menjar*".

Nota: AML, reg. 813, f. 109 v (Apèndix CCLI)

*

Núm. 298. 1438, març, 26

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort a l'horta de Lleida, al Camí General.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Johan Duran, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Un dels imputats, Nicolau Beçó, havia tingut algunes diferències un mes enrere de la mort per qüestió del regatge.

f) Identificació de l'imputat: Nicolau Beçó, fuster, de Lleida i "*los Figueres*".

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Nicolau Beçó fou absolt i els Figueres havien fugit i vivien a Montsó.

j) Comentari: En el text de la inquisició consta que la víctima havia estat trobada morta i "*tenie diverses nafres e colps en sa persona*".

Nota: AML, reg. 813, f. 132-6 (Apèndix CCLII)

*

Núm. 299. 1443, agost, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home, possiblement emmetzinat, a casa seva, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Intoxicació.

d) Identificació del cadàver: Pere de Copons, àlies *Petrucho*, casat, resident a Lleidà.

e) Circumstàncies etiològiques: Adulteri de la dona, la qual mantenia relacions amb Bernat Armanyac, amb el qual es maridà als dos mesos de la mort del marit.

f) Identificació de l'imputat: Maria, muller de la víctima.

g) Peritatge: L'honorable Johan de Rochafort, mestre en arts i en medicina, va fer un informe.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: A un testimoni molt conegut de la víctima, aquesta, abans de morir li confessà que la seva muller l'estava emmetzint. Aquell li donà els antidots, que per pròpia experiència coneixia: "*cendra de sarments e carrol molt e banya de cervo rasa e limada ab oli mesclat i que s'o begués*".

El metge informà que havia trobat Perucho amb la cara inflada i escopint sang escumosa, símptomes que van millorar amb el tractament que va prescriure.

No continuà veient el malalt ja que es negaven a satisfer-li els seus serveis amb diners o amb forment.

Per la seva part, la muller declinà cap responsabilitat en l'autoria de la mort del seu espòs manifestant que aquest patia "*gran tos que no poria durar al llit de nits*". Segons la seva declaració els metges li digueren que "*era étich e scopi molt fort, scupint sanch e los metges lo derrancliren*".

El metge Rochafort aconseguí estroncar-li la sang però tot seguit morí.

Heim de valorar el fet que la imputada, als dos mesos de viudetat, va contraure matrimoni amb el seu amic, que era l'única hereva i que immediatament després de la defunció del seu marit intentà soterrar el cos d'amagat i de nit, peculiaritats que fan creure que efectivament la causa de la mort podia ser la intoxicació per metzines.

Nota: AML, reg. 110-29 (Apèndix CCLIII)

*

Núm. 300. 1443, setembre, 11

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Troballa d'un esquelet, soterrat en l'entrada d'una casa de la plaça de Sant Joan de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Desconeguda.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: No identificat.

e) Circumstàncies etiològiques: Fou trobat soterrat entre sis i vuit pams quan treien terra per una obra que feien.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec de Luys de Torremorell, lloctinent de cort i regidor, i dels paers Johan Çassala, Johan de Cabestany i Gabriel Spolter.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés. Les autoritats manaren llançar l'ossamenta al riu Segre.

j) Comentari: En la visura es fa constar que a la part corresponent al cap hi havia una llosa de pedra d'una amplada de dos pams, que l'esquelet era complet i llarg i el crani conservava les dents.

Una de les possibilitats a considerar és que les restes corresponguessin a les d'un cadàver mort durant una epidèmia de pesta, circumstància durant la qual era norma soterrar els morts de pesta en el mateix lloc de l'òbit.

Nota: AML, reg. 815, f. 136 (Apèndix CCLIV)

*

Núm. 301. 1446, agost, 11

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home ofegat al riu Segre, vora l'arenys del Pont.

b) Naturalesa de la mort: Accidental.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Salvador Gifré, bergant, d'edat de 20 a 25 anys, natural del Foscàl i resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Es banyava al riu i el corrent fort de l'aigua se l'emportà.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del donzell Gispert de Pons, cort i veguer, i dels paers Johan de Capstany i Johan Vives, acompanyats pel notari de la paeria Pere Altet.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Les autoritats anaren al lloc del succés i feren una inspecció ocular de la part del riu on l'home havia entrat a l'aigua i s'havia ofegat. Es feren càrrec de totes les seves pertinences (roba, sabates, diners i un punyal).

Segons declarà un testimoni, l'home no sabia nedar gaire i en un moment determinat cridà: "*O, com me tire l'aygua!*". El declarant afegí que li aconsellà que no entrés més a dins i ja l'home fou engolit pel corrent. No es trobà el cadàver.

Nota: AML, reg. 816, f. 85 (Apèndix CCLV)

*

Núm. 302. 1446, setembre, 24

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home mort mentre treballava en una obra, al carreró d'en Pascuet, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Accidental.

c) Mecanisme de la mort: Esclafament.

d) Identificació del cadàver: Johan de Luna, mestre de cases, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Soterrat en caure-li a sobre una tàpia.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, Luys de Torremorell, i dels paers Johan de Capstany i Johan Vives.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Segons la visura de les autoritats, "*trobaren que lo dit Johan de Luna jahia mort aquí, al qual exien les frexures, els budells per lo ventre e tenie la cara desfraçada e la cama dreta esdorroçada per lo gran colp de la tàpia que li ere donada damunt*".

Nota: AML, reg. 816, foli 91 (Apèndix CCLVI)

*

Núm. 303 . 1447, març, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home ofegat en llançar-se al riu Segre, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suïcidi.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Francesch Sent Martí, solter, natural de Seròs i resident a Lleida, aprenent de draper.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima, acompanyada per un amic anà a l'arenys del riu i allí li comanà la roba i sense cap més comentari s'endinsà dins l'aigua i s'ofegà, sense que el seu company pogués fer res per evitar-ho.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: No consta el motiu pel qual el jove se suïcità. El seu company repetí a les autoritats les últimes paraules que es digueren abans que se l'emportés l'aigua: "*ell testis entrà calçat i vestit per voler-li ajudar e lo dit Francesch Martí dix-li: No.us cal, no crideu! Així, lo dit Francesch Martí tirà per l'aygua avall, que ell testis, de aquí avant no.l veu*".

Nota: AML, reg. 816, f. 127 (Apèndix CCLVII)

*

Núm. 304. 1447, juliol, 21

- a) **Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a la presó comuna de Lleida.
- b) **Naturalesa de la mort:** Sospitosa.
- c) **Mecanisme de la mort:** Inanició.
- d) **Identificació del cadàver:** Barhomeu Camps, natural de Banyoles. No consta el seu domicili ni ofici.
- e) **Circumstàncies etiològiques:** Es cregueren que patia "*mal de ràbia*".
- f) **Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) **Peritatge:** A càrrec del lloctinent de cort, Luys de Torremorell, i dels paers Johan Romeu i P. Cortines.
- h) **Tortura:** No procedeix.
- i) **Desenllaç del procediment judicial:** No continuà el procés.
- j) **Comentari:** El lloctinent de cort i paers, en la presó, trobaren "*lo dit Barhomeu Camps, mort, sens negun colp qui en sa persona no tenie*".

Segons manifestacions dels presents, aquell home era foll i, com que era de gran fortalesa i terribilitat, va ser necessari posar-li grillons i cadenes i empresonar-lo.

Els carcellers consideraren que era malalt de ràbia pels grans crits que feia i perquè rebutjava el menjar i l'aigua que li duien.

És possible que la por de ser mossegats i, a conseqüència, d'encomanar-se la malaltia, fes que ningú no gosés atancar-s'hi per facilitar-li cap mena d'aliment. No consideraren que el seu irascible comportament era causat per la malaltia mental sinó per la hidrofòbia. El resultat no podia ser altre que la mort per inanició, i més si considerem les condicions infrahumanes en què es trobaven els empresonats.

Nota: AML, reg. 816, f. 135 (Apèndix CCLVIII)

*

Núm. 305. 1447, agost, 3

- a) **Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un sarraí a l'areny del Pont, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Cremació.

d) Identificació del cadàver: Brafim Çarradi, alfaquí, natural i veí de Seròs.

e) Circumstàncies etiològiques: Acusat de nigromant i heretge.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: La sentència fou: "*Quel dit Brafim Çarradi sie cremat en manera que.n muyre e sie feyta pòlvora de la carn e de tots los ossos e cors d.aquell dit Brafim Çarradi*".

j) Comentari: La pronunciació d'heretge i nigromant contra el sarraí va ser dictada en el pati del palau del Senyor Bisbe, per en García, bisbe i el lloctinent d'inquisidor, Rafael de Ribes, de l'orde de Sant Domènec. Dictaren la sentència el donzell Gispert de Pons, cort i veguer de Lleida, els paers Johan Romeu, Pere Cortines i Gabriel Spolter, presents molts altres ciutadans, canonges i religiosos.

Nota: AML, reg. 816, f. 143 (Apèndix CCLIX)

*

Núm. 306. 1447, setembre, 11

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un esclau a les forques de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Johan Navarro, esclau del notari de Lleida P. Ferrer.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat per l'intent de violació d'una fadrina de 9 o 10 anys, al camí General. La minyona es deia Aldonza, fillastra del pellisser de Lleida Johan Martí.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: En el procés que es féu, fou sentenciat als turments del guant (primer a la mà esquerra i després a la dreta) i al de l'aigua, "*mes en una scala levadiça e aquí li fos donat lo turment de la aygua*" amb un dia entre l'aplicació d'un i altre. Confessà mentre li aplicaren el turment de l'aigua.

i) Desenllaç del procediment judicial: Se'l condemnà a morir a la forca.

j) Comentari: L'agressor no aconseguí forçar la minyona. Segons declarà aquesta, "*lançà-la en terra i exequà-li les faldes i lançàs sobre ella i besà-la, emperò no la y pogué fer. E ella deposant cridava: Via fora!*"

La mare de la fadrina fou qui la reconegué. Declarà al cort i paers "*migançant sagrament que ellà ha regoneguda la dita filla e que per res en lo món no la trobada violada ne corrompuda ni neguns vistigs de sement de hom*".

Nota: AML, reg. 816, f. 56-70 (Apèndix CCLX)

*

Núm. 307. 1448, gener, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a casa seva, agredida pel seu marit, al Capont de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (coltell).

d) Identificació del cadàver: Violant, muller de Montserrat Seró.

e) Circumstàncies etiològiques: La dona era adúltera.

f) Identificació de l'imputat: Montserrat Seró, àlies *Calderó*.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, Luys de Torremorell.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Segons la visura, el cadàver "*tenie dues coltellades en lo cap, tenie més avant tres coltellades en lo braç squerre, altra en lo muscle e més en lo braç dret e moltes altres colps per la persona*".

La dona ja havia estat temps enrere assotada pels carrers i places i empresonada per adúltera.

El marit va confessar el crim i els motius que l'impulsaren a cometre l'acció.

Nota: AML, reg. 816, f. 188-92 (Apèndix CCLXI)

*

Núm. 308. 1448, maig, 7

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a les forques.
- b) naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** Martí.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Havia mort un jueu a Sàstago per encàrrec de la muller del jueu, la qual fou sentenciada a mort i esquarterada en la citada població.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No n'hi ha.
- h) Tortura:** No consta.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) Comentari:** L'imputat era empresonat a Lleida, on va ser processat i condemnat.

Nota: AML, reg. 816, f. 213-5 (Apèndix CCLXII)

*

Núm. 309. 1453, abril, 15

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Home nafrat al clot de la Saoneria i mort a l'obrador del barber Bernat Mola.
- b) naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferides per arma blanca (espasa).
- d) Identificació del cadàver:** Joan Olius.

e) Circumstàncies etiològiques: Brega al carrer entre Joan Olius, que fou l'iniciador de la contesa i dos germans. Com que va ser nafrat un dels dos germans, l'altre ferí mortalment la víctima.

f) Identificació de l'imputat: Els germans Francino i Gaspar Brotons.

g) Peritatge: A càrrec del donzell Galceran Ça Plana, cort i veguer, i dels paers Ramon Baro, àlies *Cerveró* i f) Salvador.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: En la visura del cadàver, el cort i paers "*veeren com era naffrat en lo coll, davall l.aurella squerra e no tenia altre colp ni naffra en sa persona sinó lo dit colp del coll davall la dita orella squerra*"

El barber Miquel de Calathaiu intentà contenir l'hemorràgia tapant-li la ferida amb un drap. Aleshores, la sang li sortia pel nas i la boca, circumstància que li va fer veure que no tenia cap possibilitat de curació, motiu pel qual sollicità l'assistència espiritual al malalt del vicari de Sant Joan. La mort es profuí tot seguit a la mateixa cadira de l'obrador del barber esmentat.

Nota: AML, reg. 817, f. 58-72 (Apèndix CCLXIII)

*

Núm. 310. 1453, maig, 26

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un infant a casa seva en circumstàncies considerades estranyes.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Atribuïda a maleficis.

d) Identificació del cadàver: Infant de Joan Pàscual, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: La imputada, que era remeiera, va ser demanada perquè anés a veure l'infant, el qual feia dies que estava malalt. Al cap de pocs dies, aquell minyó morí i la mort fou atribuïda a pràctiques de bruixeria i per aquest motiu va ser denunciada.

f) Identificació de l'imputat: Sanxa, muller del llaurador Joan de Canals, natural de l'Aragó.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Segons un testimoni, l'infant "*stave tot blai, les cames e les mans torçades, que no es movia gens e hoy dir que bruxes ho havien fet*". Afegi que, quan al cap de quatre o cinc dies hi tornà per veure la criatura, "*la trobà que era ja mig morta e ell testis tench-li la candela en la mà e en ses mans la dita criatura mori*".

Segons la declaració de la imputada, la causa de la mort hauria estat que la mare de l'infant no tenia mugrons, fet que motivà l'òbit per falta d'aliment i que ni ella ni cap altra dona de la ciutat sabia fer maleficcis a cap persona.

Nota: AML, reg. 817, f. 89-92 (Apèndix CCLXIV)

*

Núm. 311. 1453, juny, 21

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort al Camí Reial, prop del molí de Cervià.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: No consta.

d) Identificació del cadàver: Home desconegut.

e) Circumstàncies etiològiques: Pere de Santander, escuder del cavaller mossèr Loys dèz Valls, Senyor del Poal, fou qui trobà l'home mort; "*anit en la vesprada, hora de la oració*".

f) Identificació de l'imputat: Desconegut.

g) Peritatge: A càrrec del donzell Galceran Çaplana, cort, i dels paers Loys Montsuar, Bernat Gralla i Johan Caslà.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Tot i que en la inquisició consta que el cort i paers anaren a veure el cadàver, no hi ha el text on es devia reflectir la visura ni cap altra informació sobre aquest cas.

Nota: AML, reg. 817, f. 135 (Apèndix CCLXV)

*

Núm. 312. 1453, agost, 8

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort en un carrer de Lleida a la nit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca.

d) Identificació del cadàver: Home desconegut.

e) Circumstàncies etiològiques: Brega al carrer.

f) Identificació de l'imputat: Un home de Tàrraga.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Solament hi ha la referència a l'actuació del veguer i lloctinent quan, juntament amb cinc homes, van detenir l'agressor. A conseqüència de la resistència oposada per l'agressor resultà ferit el veguer.

Nota: AML, reg. 817, f. 163-4 (Apèndix CCLXVI)

*

Núm. 313. 1453, setembre, 6

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort al Camí Reial de Balaguer, vora el monestir de Sant Ruf.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Home conegut amb el sobrenom de *Perpinyà*.

e) Circumstàncies etiològiques: Un testimoni digué: "*En les sues mans morí lo dit hom per mal que li vench sobtat*".

f) Identificació de l'imputat: No consta.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort i veguer Bernat de Torremorell i dels paers Luys de Montsuar i Johan Caslà.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: El lloctinent de cort i paers no trobaren cap cop ni signe de violència en el cadàver, i van considerar que la mort havia estat produïda per algun accident que li sobrevingué.

Nota: AML, reg. 817, f. 167 (Apèndix CCLXVII)

*

Núm. 314. 1455, juny, 30

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort a la mitjana del riu Segre, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Mort accidental.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Bonafonat de Li, donzell.

e) Circumstàncies etiològiques: Travessant el riu Segre a Tèrmens en la barca de l'esmentat lloc, el riu experimentà una crescuda inesperada, l'home va caure al riu i es va ofegar. L'aigua s'emportà el còs fins a la mitjana del riu, a Lleida.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: La referència d'aquest succés la tenim per un procés que s'inicià l'any 1458, en el qual es jutjà un delicte de pràctiques homosexuals entre dos moros.

Un dels testimonis de l'acusació fou el gendre d'aquest home ofegat. Un dels sarraïns imputats en el procés va fer constar que aquesta denúncia era deguda a una revenja, ja que, segons afirmà, en aquell fet "*no li volgué anar ajudar a traure son pare de la sèquia on ere caygut*".

Nota: AML, reg. 820, f. 87-106 (Apèndix CCLXXIV)

*

Núm. 315. 1456, gener, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home mort pel seu esclau en el seu domicili de Lleida entre les vuit i les nou de la nit.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (ganivet).

d) Identificació del cadàver: Miquel Cortés, pedrapiquer, de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima maltractava contínuament el seu esclau. Aquella nit l'havia colpejat cruelment amb un bastó, "*com si fos un ase*".

f) Identificació de l'imputat: Gorgi, tàrtar, esclau de Miquel Cortés.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, Gabriel Tuxén, i del paers Johan d'Alfarraci i Bernat Antist.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Va ser condemnat a "*ésser primerament mes en un sarrió e aquell ésser arrocegat per los lochs acostumats de la dita ciutat e com sie dret la porta hon lo dit crim ha comès, li sien levats abdòs los punys e après que sia degolat, esquarterat en la plaça Major de Sent Johan e los quarters de aquell sien posats, ço és, lo primer en lo areny delà lo pont en un pals, l.altre en lo mercadal del Carme, l.altre a les eres de Frares Menós, l.altre en lo fossar dels moros e lo cap e les mans sie portat fora lo portal de Sent Gili e les menuries sien meses en un cabàs e aquelles sien posades en un pal forà lo portal de Sent Martí*".

j) Comentari: El cort i paers, en visurar el cadàver de Miquel Cortés, comprovaren que aquest era mort per "*dos colps de ganivet, la u dels quals era en mig dels pits e l.altre al costat de la mamella squerra, dels quals ere mort*".

La justícia, amb l'aplicació d'aquestes sentències tan severes, pretenia donar un càstig exemplar i evitar així que delictes semblants es repetissin.
Com és obvi, la condició d'esclau de l'autor del crim influí decisivament en la duresa del càstig.

Nota: AML, reg. 818, f. 72-3 (Apèndix CCLXVIII)

*

Núm. 316. 1456, gener, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un esclau al suplici, a Lleida, a la plaça Major de San Joan.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Degollament.

d) Identificació del cadàver: Gorgi, tàrtar, esclau de Miquel Cortés, pedrapiquer de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemnat per haver mort el seu amo de dues ganivetades.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: Vegeu la fitxa núm. 315.

j) Comentari: Estant en la presó, va intentar suïcidar-se ferint-se en el ventre amb un coltell, ferida que requerí l'assistència del barber Cellard.

Abans de morir li foren amputades les dues mans i després de ser degollat, el cadàver va ser esquarterat i els trossos van ser penjats per diversos llocs de la ciutat.

Nota: AML, reg. 818, f. 73 (Apèndix CCLXVIII)

*

Núm. 317. 1456, gener, 21

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta a casa seva, a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Andreua, resident a Lleida. Casada.

e) Circumstàncies etiològiques: Sembla que la dona estava malalta.

f) Identificació de l'imputat: Francesch Romeu, marit de la víctima i Gràcia, la seva fillastra.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: El clima de tensions familiars en què vivia la víctima va fer sospitar que la seva mort pogués haver estat deguda a emmetzinament.

Nota: AML, reg. 818, f. 74 (Apèndix CCLXIX)

*

Núm. 318. 1456, abril, 3

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort en una pila del riu Segre a Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Accidental.

c) Mecanisme de la mort: Asfixia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Miquel Lòpic, aiguader, natural de Tortosa i resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Omplint els càntirs d'aigua, caigué al riu i s'ofegà.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec dels paers Johan de Foxà, Bertran dez Valls, Johan d'Alfaraci i Francesch Salvador.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: En la visura, no es trobà cap lesió sospitosa d'agressió.

Nota: AML, reg. 818, f. 116 (Apèndix CCLXX)

*

Núm. 319. 1456, juny, 6

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home vell trobat mort a la vora del camí de la Femosa a Artesa.

b) Naturalesa de la mort: Accidental.

c) Mecanisme de la mort: Contusions en la regió anterolateral del crani i altres parts del cos.

d) Identificació del cadàver: Un prohom vell (no consta el seu nom), ferrer, natural i veí d'Artesa de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Possiblement caigué de la cavalcadura.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec de Ramon Guayter, ajudant del notari de la paeria.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: El cadàver "*tenie tot lo costat morat e la cuxa dreta plena de pedretes menudes e havie-li exida molta sanch per lo nas e tenia cascat lo pols e la front*".

Nota: AML, reg. 818, f. 165 (Apèndix CCLXXI)

*

Núm. 320 . 1456, agost, 18

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de Lleida.

- b) Naturalesa de la mort:** Suplici per compliment de sentència judicial.
- c) Mecanisme de la mort:** Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).
- d) Identificació del cadàver:** Pedro Taraschó, natural de l'Albareda de Foix de Vilafranca.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Havia cremat dos pallers a Binèfar.
- f) Identificació de l'imputat:** No procedeix.
- g) Peritatge:** No procedeix.
- h) Tortura:** No consta.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No procedeix.
- j) Comentari:** En el procés que s'havia seguit contra ell, havia estat condemnat a morir penjat a la forca.

A Lleida, en aquell temps, s'havia notat un gran increment en els delictes de robatoris, "*trencament d'alberchs*", etc.

Nota: AML, reg. 818, f. 223-8 (Apèndix CCLXXII)

*

Núm. 321. 1456, desembre, 31

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un jove a Lleida, a la Femosa.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort natural sospitosa.
- c) Mecanisme de la mort:** No consta.
- d) Identificació del cadàver:** Home jove. No consta el seu nom.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Mort en el treball. Estava tallant llenya.
- f) Identificació de l'imputat:** No n'hi ha.
- g) Peritatge:** Documentat a càrrec del notari Ramon Guayters, acompanyat d'un missatger de la paeria.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No n'hi ha.

j) Comentari: No hi ha prou dades per conèixer el mecanisme de la mort. Probablement fou una mort sobtada medicolegal.

Nota: AML, reg. 818, f. 54 (Apèndix CCLXXIII)

*

Núm. 322. 1458, maig, 15

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Sarraí ofegat a l'areny del riu Segre; "*dellà lo pont*" de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplìci per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Mahoma Moffari, cantirer, natural de Fraga i resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Compliment de sentència. Acusat d'homosexualitat i "*jaure amb fembra pública cristiana*".

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: En aquell procés fou sentenciat que "*sie turmentat tant i tant largament fins de sa boca isquè la veritat de les coses de les quals és inculpat*". Se li aplicà el turment de l'aigua amb sal. Confessà la seva culpabilitat.

i) Desenllaç del procediment judicial: En l'esmentat procés, fou condemnat a morir ofegat en el riu Segre i posteriorment a ser incinerat el cadàver.

j) Comentari: El delat, per tal d'intentar suavitzar la sentència, es va fer cristià. Malgrat això fou condemnat a morir cremat, però a causa del fet d'haver estat batejat, abans d'incinerar-lo va ser ofegat al riu Segre.

Nota: AML, reg. 820, f. 87-106 (Apèndix CCLXXIV)

REGNAT DE JOAN II

(27 juny 1458 - 19 gener 1479)

(Núm. 323 a 326)

Núm. 323. 1459, abril, 19

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home nafrat a la Plaça de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferida cranial per arma blanca (espasa).
- d) Identificació del cadàver:** Arnau, guanter, natural i veí de Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** No consta el motiu de l'agressió que originà la mort.
- f) Identificació de l'imputat:** Enriques de Colunya, espaser, alemany resident a Lleida.
- g) Peritatge:** No n'hi ha.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** Condemnat a l'amputació del puny dret i a ser bandejat del terme de Lleida i dels pobles de la contribució durant cinc anys.
- j) Comentari:** La víctima morí poca estona després de l'agressió, temps durant el qual rebé l'assistència de mestre Arnau, ajudat pel barber Ramon Balcebre.

Nota: AML, reg. 821, f. 88-93 (Apèndix CCLXXV)

*

Núm. 324. 1474, novembre, 15

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'una dona, agredida pel seu marit al seu domicili de Lleida.

- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferides múltiples.
- d) Identificació del cadàver:** La muller de Johan Barutell, mercader.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Adulteri de la muller amb el mosso de la casa.
- f) Identificació de l'imputat:** Johan Barutell, mercader de Lleida.
- g) Peritatge:** No consta.
- h) Tortura:** No consta.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No consta.
- j) Comentari:** La víctima era prenyada de cinc mesos.
Hi ha la contradicció que mentre que alguns testimonis declararen que la muller era dona de bona fama, el marit manifestà que havia trobat "*lo dit moço e sa muller, la hun damunt l.altre*".

Del tipus de lesió, els paers en la seva carta al Rei solament manifestaren que el marit "*la lexà morta de molts e legs colps*".

Nota: AML, reg. 459; full solt

*

Núm. 325. 1474, novembre, 15

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un mosso pel seu amo, a l'estable del seu domicili de Lleida.
- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** No consta.
- d) Identificació del cadàver:** Un mosso de Johan Barutell, mercader de Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Relació adúltera amb la dona de l'imputat.
- f) Identificació de l'imputat:** Johan Barutell.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: En el moment de ser agredit i mort, el mosso era adobant les menjadores de l'estable.

Nota: AML, reg. 459, full solt

*

Núm. 326. 1476, juny, 1

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort sobre una taula de la peixateria de na Beneta, de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Home jove, de 26 a 27 anys, d'identitat desconeguda.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No consta.

g) Peritatge: A càrrec de Johan de Rius, cort i veguer, i dels paers Loys Dezvall i Pere Teixidor.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: El cadàver era sobre una taula de la peixateria, ja fred. Despultat i reconegut, no se li trobà cap mena de lesió, i es manà que fos soterrat al fossar de l'Hospital General de la ciutat.

No hi cap dada que permeti saber la causa de la mort.

Nota: AML, reg. 821 Bis, f. 11 (Apèndix CCLXXVI)

REGNAT DE FERRAN II EL CATÒLIC

(19 gener 1479 - 23 febrer 1516)
(Núm. 327 a 342)

Núm. 327. 1482, juliol, 27

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a casa seva per les ferides rebudes cinc dies enrere en una baralla.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida per arma blanca (estoc).

d) Identificació del cadàver: Miquel Garcia, teixidor, veí de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: No consta el motiu de la baralla entre dos grups d'homes, que ocasionà la mort de la víctima i altres nafrats.

f) Identificació de l'imputat: Pere Salvador i Pere Perero.

g) Peritatge: A càrrec del Ciutadà Antoni Sarroca, lloctinent de cort i veguer, i del paer Gispert de Remolins.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: Les autoritats judicials anaren a casa del lesionat i "*entraren en la cambra hon jahie nafrat. E interrogat, no donà ni donave rahó ninguna, ans stave més mort que viu e in artículo que interrogant-lo se pensaven que ja fos mort*".

Morí al cap de pocs dies. El cadàver fou identificat per diversos testimonis, els quals declararen que "*ere mort de una nafra e stocada que li havien donada en la gola o coll e que ells no sabien que de altre mal fos mort sinó per dita stocada*".

Nota: AML, reg. 823, f. 1-6 (Apèndix CCLXXVII)

*

Núm. 328. 1482, desembre, 7.

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'una dona a casa seva per les nafres rebudes al carrer, dies enrere.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida cranial per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Na Francina Colla, monja, habitant de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Baralla provocada per insults de la víctima vers l'imputat.

f) Identificació de l'imputat: Jaume Provençal, resident a Lleida.

g) Peritatge: Documentat per mestre Lebo, metge, i els cirurgians mestre Jaume Spinal, Benet Xipre, natural de Mallorca i resident a Lleida i Borthomeu Lòpiç.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: La víctima morí al cap de deu dies de ser nafrada. Tots els informes coincideixen a afirmar que la mort es produí com a conseqüència de la gran ferida cranial de la víctima. L'informe de mestre Lòpiç és el més explícit i diu: "*Ere molt gran e penetrant tota la substància del craneum ab gran concassació e lesió de la duramater, ere sobre l'os apellat coronal, molt propniqua de la comissura que és entre l'os dit coronal e los ossos nomenats parietals, la qual ruptura passave del os coronal fins als dos parietals, per la qual nafra se són seguits accidents de dolor, de apostemació, de febre, de spasme e finalment és morta, no obstant en ella se sien fets tots aquells auxiliis que regularment e medicinal se podien fer, la qual Francina Colla morí dissapte a vespre que comptaven a VII de dehembre*".

Nota: AML, reg. 823, f. 97-102 (Apèndix CCLXXVIII)

*

Núm. 329. 1483, gener, 19

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, nafrat vint-i-cinc dies abans.

- b) Naturalesa de la mort:** Mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** Ferida en la regió frontal per arma blanca (espasa).
- d) Identificació del cadàver:** Pau Pastor, resident a Lleida.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Baralla al carrer.
- f) Identificació de l'imputat:** Un escuder del cavaller Jaume Navarro.
- g) Peritatge:** Documentada per Lluís Çaporta, mestre en arts i medicina.
- h) Tortura:** No n'hi ha.
- i) Desenllaç del procediment judicial:** No consta.
- j) Comentari:** El metge Lluís Çaporta, després de visitar el malalt, informà que el *"trobà molt flach, encara més, molt vexat d'espasme e ab febre e ab altres accidents molt perillosos e ab la nafra que tenie en lo cap, en mig de la front, la qual tenie princip en l'os coronal e finie en lo supercili i inici del nas, la qual nafra estave ja encarnada. Trobà ésser lo test en dita part romput e penetrant en tant que a ells fonch vist per maior seguretat tement-se no tingués apostema o alguna gran lesió en les parts interiors del cap"*.

El malalt va ser trepanat, per la qual cosa eliminà *"molta quantitat de matèria"*. El pacient empitjorà i morí.

Nota: AML, reg. 823, f. 230-4 (Apèndix CCLXXIX)

*

Núm. 330. 1483, abril, 17

- a) Objecte de l'anàlisi medicolegal:** Mort d'un home a l'areny de la fusteria després de ser agredit per tres homes, entre cinc i sis hores *"après mig jorn"*.
- b) Naturalesa de la mort:** mort violenta d'etiologia criminal.
- c) Mecanisme de la mort:** ferida per arma blanca (espasa) i cop de ballesta.
- d) Identificació del cadàver:** Miquel Sanxo, fuster, resident a Lleida. Era casat.
- e) Circumstàncies etiològiques:** Fou agredit mentre era a l'areny fent cercols. No se n'esmenta el motiu.

f) Identificació de l'imputat: Els germans Pere i Johan Gispert, residents a Lleida i Bernat Roquer, resident a Aitona.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: En el text de la inquisició es fa constar que la víctima fou nafrada per "*un gran colp ab la spasa nua en les spalles*".

També resultà ferit en la contesa Simó Meyà, fuster, sogre de la víctima, el qual havia anat a ajudar-lo quan va veure que l'agredien. Fou nafrat de "*tres colps, una coltellada en lo cap, altra en lo muscle e un colp de lança en la cuxa*".

Nota: AML, reg. 823, f. 238-40 (Apèndix CCLXXX)

*

Núm. 331. 1485, febrer, 4

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Ajusticiament d'una dona a l'areny del pont Major de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per submersió.

d) Identificació del cadàver: Valentina, anomenada Margarida de Guarner, natural de Sas, del lloc de Manyanet de la Baronia d'Erill, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Condemna per "*metzinera i homeiera*".

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: Confessà els delictes sense aplicar-se-li cap mena de turment.

i) Desenllaç del procediment judicial: En el procés que se seguí contra ella, la sentència fou: "*Attès la dita / Valentina de Guarner és inculpada de metzinera e homeyera / e inculpada de diversos crims e delictes molt detestables e sig/nantment que ha renegat Nostre Senyor Déu e a pres lo dia/bre per Senyor e a prestat homenatge a.n aquell, segons conste per sa / confessió, que sie primerament*".

offegada e aquella offegada, de continent cremada / en lo areny fora lo pont Major e endret de la casa de la present ciutat".

j) Comentari: Segons declaració de l'esmentada Valentina, un dels procediments que emprava per cometre els homicidis era un unguent fet "*ab metzines de calapat i leus de persones mortes*".

Aquest procés, molt conegut per la seva temàtica, ha estat transcrit per Concepció Martínez, Josep Lladonosa i Dolors Sistac, entre altres.

Nota: AML, reg. 822, f. 3-8 (Apèndix CCLXXXI)

*

Núm. 332. 1485, agost, 14

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort a Lleida, en la seva pròpia casa.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferida al colze per arma blanca (espasa).

d) Identificació del cadàver: Honorable Johan Vallterra, resident a Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Dos homes entraren a casa de la víctima i l'agrediren. No se n'esmenta el motiu.

f) Identificació de l'imputat: Bernat Roquer, fuster i Gabriel Joffre, hostaler, residents a Lleida.

g) Peritatge: No consta.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: No consta.

j) Comentari: Després de ser empresonats, els imputats aconseguiren desfer-se dels grillons amb l'ajuda d'un aixol i fugir de la presó. L'hostaler, Joffre, fou detingut una altra vegada.

Segons el text de la inquisició, a la víctima, Johan Vallter, li havien "*donada huna estocada en lo brahó del braç, de la qual seriè mort*".

Nota: AML, reg. 822, f. 83-5 (Apèndix CCLXXXII)

*

Núm. 333. 1485, agost, 20

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home nafrat i mort al terme de Bell-lloc, prop de Vilanova de la Barca.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Ferides per arma blanca (ballesta).

d) Identificació del cadàver: Prenafeyta, natural de la Garriga i resident a Juneda. Era mossò de n'Oliart de Juneda.

e) Circumstàncies etiològiques: Tres homes l'escometeren al camí i el mataren. Possible venjança.

f) Identificació de l'imputat: Lorenç Fonat, Anthoni Sent Andreu i Anthoni Quadrat, tots tres de Juneda. També resultà implicat Johan Mulner, de Juneda.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Johan Mulner fou absolt.

j) Comentari: No consta el tipus de lesions de la víctima. Diversos testimonis documenten aquesta mort, afirmant que els vingué "*la nova que dehien los hòmens que se.n passaven per aci: Han mort hun home!*".

Nota: AML, reg. 822, f. 93-6 (Apèndix CCLXXXIII)

*

Núm. 334. 1486, abril, 17

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a la sala de la paeria de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per estrangulament (escanyament amb dogal de cànem i garrot de fusta).

d) Identificació del cadàver: Franci Morello, notari de Lleida.

e) Circumstàncies etiològiques: Havia comès molts robatoris.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: En el procés que se seguí contra ell, fou sentenciat a ser ofegat a la sala de la paeria i després a ser estès en una escala, a la plaça Major fins a les nou de la nit i, tot seguit, soterrat.

j) Comentari: A "*les dues hores, passat mig jorn*", se li aplicà el garrot: "*En dit loch fonch offegat ab hun dogal de cànem e garrot de fust per lo dit boxi*".

És l'única vegada que hem trobat documentada l'aplicació del garrot en un sentenciat a mort.

Un fet a remarcar és l'estatus social de l'imputat, un notari, estament que molt sovint trobem implicat en els processos de crims objecte d'aquest estudi.

Nota: AML, reg. 822, f. 164-72, 177-8 (Apèndix CCLXXXIV)

*

Núm. 335. 1486, maig, 2

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un gascó a l'Hospital General de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa de criminalitat.

c) Mecanisme de la mort: Intoxicació.

d) Identificació del cadàver: Johan Serradell, llaurador, gascó. Vivia a Vilanova d'Alpicat.

e) Circumstàncies etiològiques: Intrusisme. L'apotecari Johan Montgay havia "*ordonades, fetes e donades medecines*" per la seva pròpia iniciativa, sense que fossin prescrites pels metges, a l'esmentat gascó, al qual havien ferit "*d'una coltellada per lo cap*".

f) Identificació de l'imputat: Johan de Montgay, apotecari de Lleida.

g) Peritatge: Hi ha les declaracions sobre aquest cas de Pere Lebó i Pere Pou, mestres en medicina, del cirurgià Diego Cuticho i del barber Gabriel Tàrrega.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou sentenciat que "*estigue un mes en la pressó hon de present està o fins ací es estat*".

j) Comentari: Segons declararen els metges, cirurgià i barber esmentats, el tractament ordenat per l'apotecari, "*letouari de such de rosses hi ayguardent*", no era l'adequat per la malaltia de l'home i "*per ocasió de aquelles serie mort en lo Espital General de la ciutat*". Tots l'acusaren d'intrusisme i, a més, de tenir les medecines de la seva botiga *soffisticades o falsificades*".

L'apotecari intentà eludir la seva responsabilitat en l'afer, adduint que la seva muller fou la qui havia donat al gascó la rosada novella. Malgrat tot, fou condemnat.

Nota: AML, reg. 822, f. 197-202 (Apèndix CCLXXXV)

*

Núm. 336. 1486, maig, 5.

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Dona trobada morta al camí d'Aitona.

b) Naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Diverses contusions (morta a "*batallades*").

d) Identificació del cadàver: Anthònia, filla de Ramon Bonet i muller de Johan Sanxo.

e) Circumstàncies etiològiques: Fou agredida per Johan Sanxo, del lloc d'Alfés, marit de la dona a instigació del seu germà, Bernat Sanxo, carnisser. No en consta el motiu.

f) Identificació de l'imputat: Johan i Bernat Sanxo.

g) Peritatge: No n'hi ha.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Els imputats fugiren. Eren a València amb el Senyor Matheu de Montcada.

j) Comentari: No hi cap mes referència sobre circumstàncies relacionades amb aquest cas.

Nota: AML, reg. 822, f. 209 (Apèndix CCLXXXVI)

*

Núm. 337. 1499, juliol, 16

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un minyó a Lleida en circumstàncies dubtoses.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Dubtós.

d) Identificació del cadàver: Francinet, minyó, fill de madona Maria, vídua de Guillem Mascaró.

e) Circumstàncies etiològiques: Segons la declaració de la mare, l'infant rebé una forta bastonada al cap mentre jugava a la plaça.

f) Identificació de l'imputat: Lorença, donzella, filla del corredor Pere Gaçet, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del mestre en medicina Pere Lebo i del cirurgià mestre Johan Pastor.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria.

j) Comentari: La mare de l'infant denuncià que el seu fill morí al cap de pocs dies de rebre la bastonada. Un testimoni ho reafirmà.

No obstant això, segons l'informe del metge Lebo i del cirurgià Johan Pastor, el minyó estava malalt d'hidropesia i no presentava cap nafra ni cop. L'apotecari Guillem de la Pardina manifestà que les medecines que havia preparat en la seva botiga, ordenades per mestre Lebo, eren pròpies per guarir la hidropesia que devia patir el citat minyó, el qual "*tenie lo ventre, tripons e cames hinflat*". Ultimament li sobrevingué "*fluix de ventre*" i morí.

Nota: AML, reg. 823 Bis, f. 11-4 (Apèndix CCLXXXVII)

*

Núm. 338. 1499, agost, 29

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a Lleida, a les forques de Vilanova.

b) naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Pere Gascó, paraire, natural de la Bisbal d'Empordà.

e) Circumstàncies etiològiques: Home de mala vida, acusat de múltiples delictes.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou condemnat a morir a la forca.

j) Comentari: De tots els delictes comesos per l'imputat (adulteri, prostituir la pròpia muller, trencar homenatges i sagraments, etc.), el més greu va ser l'intent d'homicidi d'un mercader de Valls al port de Salou, lloc que estava en salvaguarda i seguretat del Rei.

Nota: AML, reg. 823 Bis, f. 45-52 (Apèndix CCLXXXVIII)

*

Núm. 339. 1499, setembre, 23

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Home trobat mort vora del riu Segre, a Lleida.

b) naturalesa de la mort: Mort violenta d'etiologia criminal.

c) Mecanisme de la mort: Contusions múltiples.

d) Identificació del cadàver: Home d'identitat desconeguda, de 23 a 26 anys, mosso de mestre Mascarell.

e) Circumstàncies etiològiques: La víctima anà a caçar amb un company. Aquest tornà a casa i digué que l'havia deixat al lloc on eren.

f) Identificació de l'imputat: Jaume Giner, "*major de dies*", llaurador, resident a Lleida.

g) Peritatge: A càrrec del donzell Guillem de Montboy, cort i veguer, i dels paers Pere Gomà i Johan Morelló. Posteriorment, el cadàver fou reconegut pels cirurgians mestres Montserrat Pedriç, Ramon Balcebre, Johan Pastor, "*menor de dies*" i Miquel Recolna.

h) Tortura: No n'hi ha.

i) Desenllaç del procediment judicial: Sentència absolutòria. No es demostrà la implicació de l'imputat en el succés.

j) Comentari: Segons la visura de les autoritats judicials, el cadàver presentava vuit cops, distribuïts entre el cap i altres parts diverses del cos, amb sortida de massa encefàlica.

L'informe dels cirurgians diu: "*Dit home és mort de colps que li han dat, ço es, sis colps, tres al cap, instanti e tres en lo coll mortals, in instanti. Los altres, ex consequenti*".

Nota: AML, reg. 823 Bis, f. 62-70 (Apèndix CCLXXXIX)

*

Núm. 340. 1499, octubre, 7

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Romeu trobat mort al camí de Vilanova d'Alpicat.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Home d'identitat desconeguda, "*anave com a romeu segons los vestits i modo*".

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del donzell Guillem de Montboy, cort i veguer, i dels paers Guillem de la Pardina i Johan Morelló.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: Segons la visura, el cadàver "*ere plaguat i maserat de mal de sement ben carregat*". No se li observà cap altra mena de lesió.

Nota: AML, reg. 823 Bis, f. 76 (Apèndix CCXC).

*

Núm. 341. 1499, novembre, 8

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Captaire trobat mort en la caseta o torre del portal de Boters de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Sospitosa.

c) Mecanisme de la mort: Desconegut.

d) Identificació del cadàver: Boxer, natural de Fraga.

e) Circumstàncies etiològiques: No consten.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: A càrrec del lloctinent de cort, Benito Gonsales i dels paers Pere Gomar i Guillem de la Pardina.

h) Tortura: No procedeix.

i) Desenllaç del procediment judicial: No continuà el procés.

j) Comentari: En la visura, no s'observà cap lesió sospitosa de violència. Un testimoni manifestà que tenia "*mal de caure i ere trenchat, ço és, protog*".

Nota: AML, reg. 823 bis, f. 84 (Apèndix CCXCI)

*

Núm. 342. 1500, abril, 6.

a) Objecte de l'anàlisi medicolegal: Mort d'un home a les forques de la Palomera de Lleida.

b) Naturalesa de la mort: Suplici per compliment de sentència judicial.

c) Mecanisme de la mort: Asfíxia per suspensió (penjat per la gola).

d) Identificació del cadàver: Martí Sapllana, natural de Tarragona.

e) Circumstàncies etiològiques: Lladre reincident.

f) Identificació de l'imputat: No procedeix.

g) Peritatge: No procedeix.

h) Tortura: No consta.

i) Desenllaç del procediment judicial: Fou condemnat a mort.

j) Comentari: Amb aquestes sentències tan severes es pretenia donar un càstig exemplar i evitar aquesta mena de delictes, tan freqüents en l'època.

Nota: AML, reg. 823 bis, f. 175-8 (Apèndix CCXCII)

El Seminari Pere Mata, de les Unitats de Medicina Legal i Laboral i Toxicologia i d'Història de la Medicina de la Universitat de Barcelona fou creat en ocasió del centenari de la mort de Pere Mata i Fontanet (Reus, 1811 - Madrid, 1877) que fou professor de Medicina Legal, com a eina per facilitar la publicació de llibres i la difusió de l'activitat científica.

RELACIÓ DE PUBLICACIONS DEL SEMINARI PERE MATA.

- 1.- DOMÈNECH, Edelmira: "*La Frenología. Análisis histórico de una doctrina psicológica organicista*". 1977. 216 pp.
- 2.- CAMPS i SURROCA, Manuel; CAMPS i CLEMENTE, Manuel: "*Santuaris lleidatans amb tradició mèdica*". Lleida, 1981. 158 pp.
- 3.- CALBET i CAMARASA, Josep M.; CORBELLA, Jacint: "*Diccionari biogràfic de metges catalans. vol. I. A-E*". 1981. 194 pp. (Coedició amb Fundació Salvador Vives i Casajuana).
- 4.- *III Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Programa*. Lleida, 4-6 de juny de 1981. 32 pp. (Coedició amb Col·legi Oficial de Metges de Lleida).
- 5.- *Actes del III Congrés d'Història de la Medicina Catalana*. Lleida 1981. vol. I. 1981. 346 pp.
- 6.- HUGUET i RÀMIA, Emilio: "*Determinación del cadmio y plomo en las aguas de consumo*". 1981. 90 pp.
- 7.- MARTÍ AMENGUAL, Gabriel: "*El suicidio consumado en las Islas Baleares*". 1981. 156 pp.
- 8.- CALBET i CAMARASA, Josep M.; CORBELLA, Jacint: "*Diccionari biogràfic de metges catalans. vol. II. F-Q*". 1982. 240 pp. (Coedició amb Fundació Salvador Vives i Casajuana).
- 9.- CAMPS i CLEMENTE, Manuel; CAMPS i SURROCA, Manuel: "*Aspectes sanitaris del l'arxiu de Sant Joan de Lleida*". Lleida, 1983. 424 pp.
- 10.- CALBET i CAMARASA, Josep M.; CORBELLA, Jacint: "*Diccionari biogràfic de metges catalans. vol. III. R-Z i Addenda*". 1983. 348 pp. (Coedició amb Fundació Salvador Vives i Casajuana).
- 11.- CORBELLA CORBELLA, Jacinto; CALBET CAMARASA, José M.: "*El pensamiento sanitario y laboral de dos médicos anarquistas del siglo XIX*". 1984. 172 pp.
- 12.- *I Congrés Català de Medicina del Treball. Programa*. Barcelona, abril 1984. 36 pp.
- 13.- GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. I. 1984 *. 322 pp.
- 14.- GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. II. 1984 **. 346 pp.
- 15.- ARRÓ y TRIAY, Francisco de P. "*Estadística médica de la Compañía de Ferrocarriles de Tarragona a Barcelona y Francia*" Barcelona, 1892. Reedició facsímil. Edició i Estudi preliminar de J. Corbella. 1984. 162 pp. (Coedició amb Societat Catalana de Seguretat i Medicina del treball i Ajuntament de Barcelona).
- 16.- CAMPS i SURROCA, Manuel; CAMPS i CLEMENTE, Manuel: "*La pesta de meitats del segle XVII a Catalunya*". Lleida, 1985. 424 pp.

- 17.- *IV Congrés d'Història de la Medicina Catalana*. Programa. Monestir de Poblet-Tarragona, 7-9 de juny de 1985. 36 pp.
- 18.- GIMBERNAT. *Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència*. vol. III. 1985 *. 470 pp.
- 19.- GIMBERNAT. *Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència*. vol. IV. 1985 **. 395 pp.
- 20.- ROBERT YARZÁBAL, Bartolomé: "*Balace del siglo XIX. La Medicina*". Edición y estudio preliminar: J.M. Calbet; J. Corbella. 1985. 68 pp.
- 21.- GIMBERNAT. *Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència*. vol. V. 1986 *. 412 pp.
- 22.- GIMBERNAT. *Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència*. vol. VI. 1986 **. 382 pp.
- 23.- VIDAL, Domingo: "*Cirurgia Forense*". 1783. Reedició facsimil. Edició i estudi preliminar: J. Corbella. 1987. XXIV + 96 pp.
- 24.- MONTAÑA i BUCHACA, Daniel: "*Aspectes sanitaris dels Arxius de les parròquies del terme i vila de Terrassa als segles XVI, XVII i XVIII*". 1987. 188 pp.
- 25.- DOMÈNECH., Edelmira; CORBELLA, Jacint; PARELLADA, Dídac (eds.): "*Bases històriques de la psiquiatria catalana moderna*". 1987. 401 pp.
- 26.- VALLRIBERA i PUIG, Pere: "*L'obra mèdica de dos cirurgians catalans del 1700. Anton de Borja i Carles Pallejà*". 1987. 130 pp.
- 27.- GIMBERNAT. *Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència*. vol. VII. 1987 *. 320 pp.
- 28.- GIMBERNAT. *Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència*. vol. VIII. 1987 **. 337 pp.
- 29.- FRAGOSO, Juan: "*Tratado de las Declaraciones que han de hacer los cirujanos acerca de muchas enfermedades y muchas maneras de muertes que suceden*". Reedició facsimil. Edició y estudio preliminar: J. Corbella. 1988. 71 pp.
- 30.- LÓPEZ GÓMEZ, José Manuel: "*Don Martin Vallejo Lobón. El médico y el hombre*". 1988. 250 pp.
- 31.- HUGUET RÀMIA, Emili; CARRACEDO ÀLVAREZ, Angel; GENÉ BADIA, Manuel: "*Introducción a la investigación biológica de la paternidad*". 1988. 206 pp.
- 32.- HEXACLOROBENCENO. Primeras Jornadas Nacionales. Libro de Resúmenes. 1988. 30 pp.
- 33.- GIMBERNAT. *Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència*. vol. IX. 1988 *. 378 pp.
- 34.- *Jornades d'Història de la Medicina d'Olot*. OLOT, 28 i 29 de març de 1987. 135 pp. (separata de Gimbernat VIII).
- 35.- ORFILA núm 1. I Jornadas Anuales de la Sociedad Española de Medicina Legal y Forense. Alicante 3 y 4 de abril de 1987. Libro de Actas. 1989. 265 pp.
- 36.- ORFILA núm 2. II Jornadas Anuales de la Sociedad Española de Medicina Legal y Forense. Barcelona 8 y 9 de abril de 1988. Libro de Actas. 1989. 393 pp.
- 37.- GIMBERNAT. *Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència*. vol. X. 1988 **. 330 pp.
- 38.- CALBET i CAMARASA, Josep M.; VALLRIBERA i PUIG, Pere: "*Medicina i Societat a l'Esplugas de Francolí (segles XVIII i XIX)*". GIMBERNAT vol. XI, 1989 *. 1990. 272 pp.

- 39.- GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. XII. 1989 **.
- 40.- GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. XIII. 1990 *. Actes VI Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Manresa 1990, vol. I. 311 pp.
- 41.- HEXACLOROBENCENO. Primeras Jornadas Nacionales. Barcelona 23 - 24 de mayo de 1988. Libro de Actas. 246 pp.
- 42.- GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. XIV. 1990 **. Actes VI Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Manresa 1990. Vol II. 316 pp.
- 43.- *XVI Jornadas Mediterráneas de Medicina del Trabajo. Alicante, 25-27 abril 1991. Programa.* 26 pp.
- 44.- STUDIA RAMAZZINIANA MEDITERRANEA. 1991. vol. I. Actas XVI Jornadas Mediterráneas de Medicina del Trabajo, Alicante 1991. 243 pp.
- 45.- DOMÈNECH, Edelmira: "*Introducción a la Historia de la Psicopatología*". 1991. 175 pp.
- 46.- GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. XV. 1991 *. Actes VI Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Manresa, 1990. vol. III. 320 pp.
- 47.- REMÓN GIL, Julio: "*Aspectos sanitarios del Archivo de la Parroquia de Santa Ana de Buñuel (Navarra)*" 1991. 218 pp.
- 48.- CORBELLA, Jacint; CALBET, Josep M.: "*Bibliografía histórica de la sanitat catalana. vol. I (A-F)*". Gimbernat, XVI. 1991. ** 340 pp.
- 49.- LÓPEZ GÓMEZ, José Manuel: "*La Topografía médica de Vic de Antonio Millet (1798)*". 1992. 102 pp.
50. PAU i ROIGÉ, Jordi: "*Aspectes sanitaris dels arxius parroquials del Priorat (segles XVI-XVIII)*". 1992. 144 pp.
51. MASSONS i ESPLUGAS, Josep M.: "*Francesc Puig (1720-1797) i els cirurgians del seu temps*". 1993. 172 pp.
52. CORBELLA, Jacint: "*Les memòries manuscrites de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya*". 1993. 120 pp.
53. PARELLADA, Dídac; DOMÈNECH, Edelmira; CORBELLA, Jacint: "*Lexicon Psiquiàtric arcaic i curios*". 1993. 268 pp.
54. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. vol. XVII. 1992 *. 359 pp. Actes VII Congrés Història de la Medicina Catalana. Tarragona, 1992. vol. I. 359 pp.
55. STUDIA RAMAZZINIANA MEDITERRANEA. 1992. vol 2. 246 pp.
56. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XVIII, 1992 (**). Actes del VII Congrés d'Història de la Medicina Catalana, Tarragona, 1992. vol. II. 260 pp.
57. STUDIA RAMAZZINIANA MEDITERRANEA. 1993. vol. 3.
58. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XIX, 1993 (*). Actes del VII Congrés d'Història de la Medicina Catalana, Tarragona, 1992. vol. III. 303 pp.
59. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XX, 1993 (**). 285 pp.

60. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXI, 1994 (*). Actes del VIII Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Barcelona, 1994. vol. I. 315 pp.
61. LÓPEZ GÓMEZ, José Manuel: *"Sociología de las profesiones sanitarias en Mérida"*. 1994. 180 pp.
62. CALBET i CAMARASA, J. M.; ESCUDÉ i AIXELÀ, M.: *"Orígens del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona"*. 1994. 150 pp.
63. RIBAS i PONTÍ, Francesc: *"Els goigs de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona"*. 1994. 90 pp.
64. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXII, 1994 (**). 267 pp.
65. CORBELLÀ, Jacint: *"Antecedentes históricos de la Medicina Legal en España"*. 1995. 300 pp.
66. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXVII, 1995 (*). 278 pp.
67. DOMÈNECH, Edelmira (edit.): *"Actualizaciones en Psicopatología Infantil (0-5 años)"*. 1995. 236 pp.
68. CORBELLÀ, Jacint; SÈCULI, Josep: *"Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Nomina Academicorum. 1770-1995"*. 1995. 113 pp.
69. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXIV, 1995 (**). Jornada commemorativa del XXV aniversari dels Congressos d'Història de la Medicina Catalana. 267 pp.
70. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXV, 1996 (*). IX Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Blanes, 1996. Actes. vol. I. 189 pp.
71. VALLRIBERA i PUIG, Pere: *"El doctor Joan Baptista Parcet i Fàbrega, metge de Sant Genís de Vilassar"*. 1996. 99 pp.
72. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXVI, 1996 (**). IX Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Blanes, 1996. Actes. vol. II. 272 pp.
73. DOMÈNECH, Edelmira; CORBELLÀ, Jacint: *"Aportacions a la Història de la Psicopatologia Infantil"*. 1997. 233 pp.
74. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXVII, 1997 (*). 242 pp.
75. LÓPEZ GÓMEZ, José Manuel: *"Los profesores del Real Colegio de Cirugía de Burgos 1799-1824"*. 1997. 104 pp.
76. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXVIII, 1997 (**). 261 pp.
77. CALBET i CAMARASA, J. M.: *"Legislación sanitaria marítima en Catalunya (1717-1752)"*. 1998. 88 pp.
78. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXIX, 1998 (*). - CORBELLÀ, Jacint; CALBET CAMARASA, J.M.: *"Bibliografía Histórica de la Sanitat Catalana"*. Vol. II (G-M). 301 pp.
79. ESCUDÉ, Manuel; FITÉ, Maria: *"Hidroteràpia antiga a Catalunya. Els fons de la Facultat de Medicina de Barcelona"*. 1998. 116 pp.
80. CORBELLÀ, Jacint: *"Història de la Toxicologia"*. 1998. 288 pp.

81. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXX. 1998 (**). Actes Xè Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Lleida, octubre 1998. (Coedició, Edicions Universitat de Lleida i Ajuntament d'Alcarràs). 401 pp.
82. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXXI. 1999 (*). 300 pp.
83. VINGUT, Albert: "*El ácido cianhídrico a través de la historia*". 1999. 136 pp.
84. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXXII. 1999 (**); CAMPS i CLEMENTE, Manuel; CAMPS i SURROCA, Manuel: "*Els llibres de les biblioteques de metges i cirurgians catalans antics*", 246 pp.
85. ALONSO CARNERO, J. R.; AUSIN HERVELLA, J. L.: "*Índex de la Revista Gimbernat. Volums 1 a 30 (1984-1998)*". 2000. 128 pp.
86. VALLRIBERA i PUIG, Pere: "*Les topografies mèdiques de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya*". 2000. 146 pp.
87. CURTÓ i SOLER, Conrad; "*Aspectes sanitaris dels arxius parroquials de San Feliu de Cabrera, Sant Genís de Vilassar, Sant Joan de Vilassar i Santa Creu de Cabrils, en els segles XVI, XVII i XVIII.*" 2000. 134 pp.
88. *XI Congrés d'Història de la Medicina Catalana. 29 de setembre a 1 d'octubre de 2000. Programa.* 25 pp.
89. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXXIII, 2000 (*), 294 pp.
90. *XXXV Aniversari de l'Escola Professional de Medicina del Treball. Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona. 1965-2000.* 34 pp.
91. AUSIN HERVELLA, Josep Lluís: "*Antoni Pujadas, metge i polític del segle XIX*". 2000. 198 pp.
92. CORBELLÀ, Jacint: "*Esquemes de Toxicologia Industrial. I. Introducció. Metalls*". 2000, 166 pp.
93. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXXIV, 2000 (**). Actes de l'XIè Congrés d'Història de la Medicina Catalana. Barcelona, 2000.
94. CALBET i CAMARASA, J. M.: "*Notícia de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears*". 2001. 139 pp.
95. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXXV, 2001 (*).
96. MARI BALCELLS, Victor; VALLRIBERA, Pere: "*El Prat de Llobregat de fa un segle, segons una topografia mèdica*". 2001, 201 pp.
97. CORBELLÀ, Jacint: "*Esquemes de Toxicologia Industrial II. Hidrocarburs*". 2001, 159 pp.
98. GIL PÉREZ, Juan Ignacio: "*La obra de Cayetano Garviso (1807- post. 1871). Cirujano vasco-navarro liberal en América*". 2001, 171 pp.
99. GIMBERNAT. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. XXXVI, 2001 (**).
100. CAMPS i CLEMENTE, Manuel: "*Anàlisi dels aspectes mèdics de la mort violenta a Lleida a la Baixa Edat Mitjana*". Vol I. 2001, 330 pp.

